

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Årsrapport 2024

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	6
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	6
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	8
2.4 Andre forhold	9
3 Årets aktiviteter og resultater	10
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	10
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	10
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	12
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	13
3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	14
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	14
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene	20
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	21
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	23
3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	24
3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	27
3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	29
3.1.1.8 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	30
3.1.1.9 God økonomiforvaltning i kommunene	31
3.1.1.10 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	33
3.1.1.11 Bærekraftig landbruk	37
3.1.1.12 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	41
3.1.1.13 Andre oppdrag	46
3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	48
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	48
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	50
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	51
3.1.2.4 Beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon	52
3.1.2.5 Andre oppdrag	53
3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	53
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	53
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	56
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	60
3.1.3.4 Andre oppdrag	63
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	63
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	64
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	65
3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	78

3.1.4 Gjennomførte evalueringer	79
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	79
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	79
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	79
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	79
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	79
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	79
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	80
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	80
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	80
3.2.9 Landbruksdepartementet	80
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	80
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	120
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	121
3.6 Andre forhold	121
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	122
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	122
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	122
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	122
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	123
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	124
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	124
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	125
4.3 Fellesføringer 2024	126
4.4 Andre forhold	126
5 Vurdering av framtidsutsikter	127
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	127
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	127
5.3 Andre forhold	127
6 Årsregnskap	128
7 Vedlegg	129

1 Statsforvalterens beretning

Resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Embetet har levert godt på oppdragene innenfor alle fagområder, og måloppnåelsen har vært høy. Restansesituasjonen er under kontroll, og sakene besvares i hovedsak innenfor tidsfristene. Et unntak er klager på byggesaker, der andelen saker besvart innenfor fristen har gått ned. I løpet av året er det gjort tiltak for å bedre ressursituasjonen på byggesak, og vi regner med at tiltakene vil ha effekt i 2025.

Regnskapet for 2024 viser et mindreforbruk på kr 5.009.571. Av dette er kr. 3.245.000 midler til kompensasjon for lønnsoppgjøret 2024 som kommer til utbetaling i 2025. Reelt mindreforbruk er derfor kr. 1.764.571. Det tilsvarer et mindreforbruk på 1 pst.

Vi legger stor vekt på at alt vårt arbeid skjer i tråd med krav i lover og forskrifter, krav i hovedinstruks og tildelingsbrev og i statens økonomireglement. Vi har i 2024 jobbet med å bevisstgjøre eget embete på viktigheten av internkontroll.

De viktigste prioriteringene

Våre særskilte satsingsområder og områder med høy prioritet har i 2024 vært:

- Styrket arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap
- Ivaretagelse av naturmangfoldet i den kommunale arealplanleggingen, samtidig som jordvernet ivaretas
- Ivaretagelse av barn og unge
- Risikobaserte tilsyn og saker som omhandler enkeltpersoners rettigheter, tvang eller der konsekvenser av svikt er alvorlige
- Førstelinsaker
- Kommunerelasjonen
- Politiske satsingsområder

Forhold som har hatt betydning for oppnådde resultater

I februar 2024 besluttet regjeringen at embetets hovedsete skulle flyttes til Skien, og at en tredjedel av de ansatte innen utgangen av 2026 skal ha arbeidssted Skien. Økningen i antall ansatte i Skien opp til en tredjedel skal skje ved frivillighet og nyansettelser. Vi inngikk avtale om leie av større lokaler i Skien, og kunne begynne flyttingen av arbeidsplasser i september. Fra desember 2029 skal halvparten av de ansatte ha kontorsted Skien, og den andre halvparten kontorsted Tønsberg.

Regjeringens beslutning om vår fremtidige lokalisering fjernet en betydelig usikkerhet fra vår organisasjon. Det så vi blant annet på andelen ansatte som sluttet i embetet. Vi hadde i 2023 en turnover på 12,4 pst. Det var uvanlig høyt, og hadde åpenbart med usikkerheten knyttet til fremtidig lokalisering å gjøre. Etter at beslutningen om lokalisering kom i februar, har turnover falt til et mer normalt nivå på 7,3 pst. i 2024.

Vi hadde et sykefravær på 5,8 pst. i 2024. Det er tilnærmet det samme som året før. Medarbeiderundersøkelsen som ble gjennomført i september viser gjennomgående gode resultater.

Vår saksmengde øker, og på flere områder betydelig. På mange fagområder opplever vi manglende samsvar mellom ressurstildeling og oppgaver.

Fra 2019, det første året etter sammenslåingen av embetene, til 2024 har vi redusert antall årsverk med 12 pst. I samme periode er antall journalposter økt med betraktelig, med 13,4 pst. på vergemål og 21,4 pst. for embetet for øvrig. Ved å effektivisere saksbehandlingsprosesser og prioritere strengt, har vi likevel klart å levere god måloppnåelse.

På viktige fagområder har vi nå en minimumsbemanning. Det gir betydelig økt sårbarhet i oppgaveløsningen, både når saksmengden øker og ved uforutsett fravær og ledighet i stillinger.

I 2024 har kommunene opplevd en langt strammere kommuneøkonomi. Flere kommuner har gått fra overskudd til underskudd, og de har hatt behov for å redusere utgiftene til tjenester til innbyggerne.

Statens krav til kommunene er enkelt sagt todelt: Kommune skal vedta realistiske budsjetter med en økonomi i balanse, og de skal levere lovpålagte tjenester med forsvarlig kvalitet.

Statsforvalterens oppgaver speiler langt på vei de oppgavene kommunene har på vegne av staten. Når kommunene strammer inn, kan rettigheter Stortinget har gitt innbyggerne bli utfordret. Vi mottar flere klager på kommunale vedtak innenfor en rekke områder. Det er nærliggende å anta at dette henger sammen med de økonomiske kuttene i kommunene. Vi tror også den kraftige økningen i lovlighetskontroller av kommunale vedtak, henger sammen med den trangere kommuneøkonomien.

I 2024 har vi brukt tilnærmet all vår veiledningskapasitet innen kommuneøkonomi på én kommune som er i ROBEK, og én kommune som er i fare for å bli meldt inn i ROBEK. I vår oppfølging av kommuner med merforbruk benytter vi alle våre virkemidler. For at vi skal lykkes med de virkemidler vi rår over, er det helt avgjørende at kommunestyrene har et faktisk ønske om å komme i økonomisk balanse. Når økonomisk balanse blir et hensyn underordnet andre, som for eksempel en desentralisert tjenestestruktur, har våre virkemidler begrenset kraft.

Vi har i 2024 prioritert kommunedialogen høyt. Vi har invitert oss inn til kommunestyre og utvalg på folkevalgtopplæring, og vi har hatt mye og løpende kontakt med regionråd, ordførere og kommuneadministrasjoner. Vi har lagt særlig stor vekt på veilederfunksjonen og kommunedialogen knyttet til plan- og dispensasjonssaker, med mål om å løse konflikter gjennom dialog og møter med kommunene.

Fred-Ivar Syrstad fungerte som statsforvalter frem til ny statsforvalter Trond Rønningen tiltrådte 1. september.

Årsrapporten gir etter min mening et dekkende bilde av virksomhetens resultater og drift i 2024.

Skien, 27. februar 2025

Trond Rønningen (sign.)

statsforvalter

Forsidebildet viser Ibsenparken i Skien, med statuen av Henrik Ibsen og kirken i bakgrunnen. Foto: Mona Stavang.

2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalterens formål, rolle, tilknytning til DFD og fagdepartementene, forutsetninger og krav til statsforvalterens ledelse, krav til organisering og krav til samordning og samhandling er regulert i Statsforvalterinstruksen. Statsforvalteren er tillagt en rekke oppgaver fra departement, direktorat og tilsyn.

Statsforvalterens myndighets- og ansvarsområder er:

Iverksetter av nasjonal politikk i fylket

Statsforvalteren skal som sektormyndighet medvirke til iverksetting av nasjonal politikk. Dette gjøres gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, innbyggerne og berørte virksomheter.

Samordningsmyndighet

Statsforvalteren skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten i fylket. Statsforvalteren skal ta samordningsinitiativ i fylket overfor andre statlige virksomheter og andre aktører der det er aktuelt, for sikre at nasjonale mål nås på tvers av nivå og sektorer, og for å sikre samordning av statens styring av kommunene.

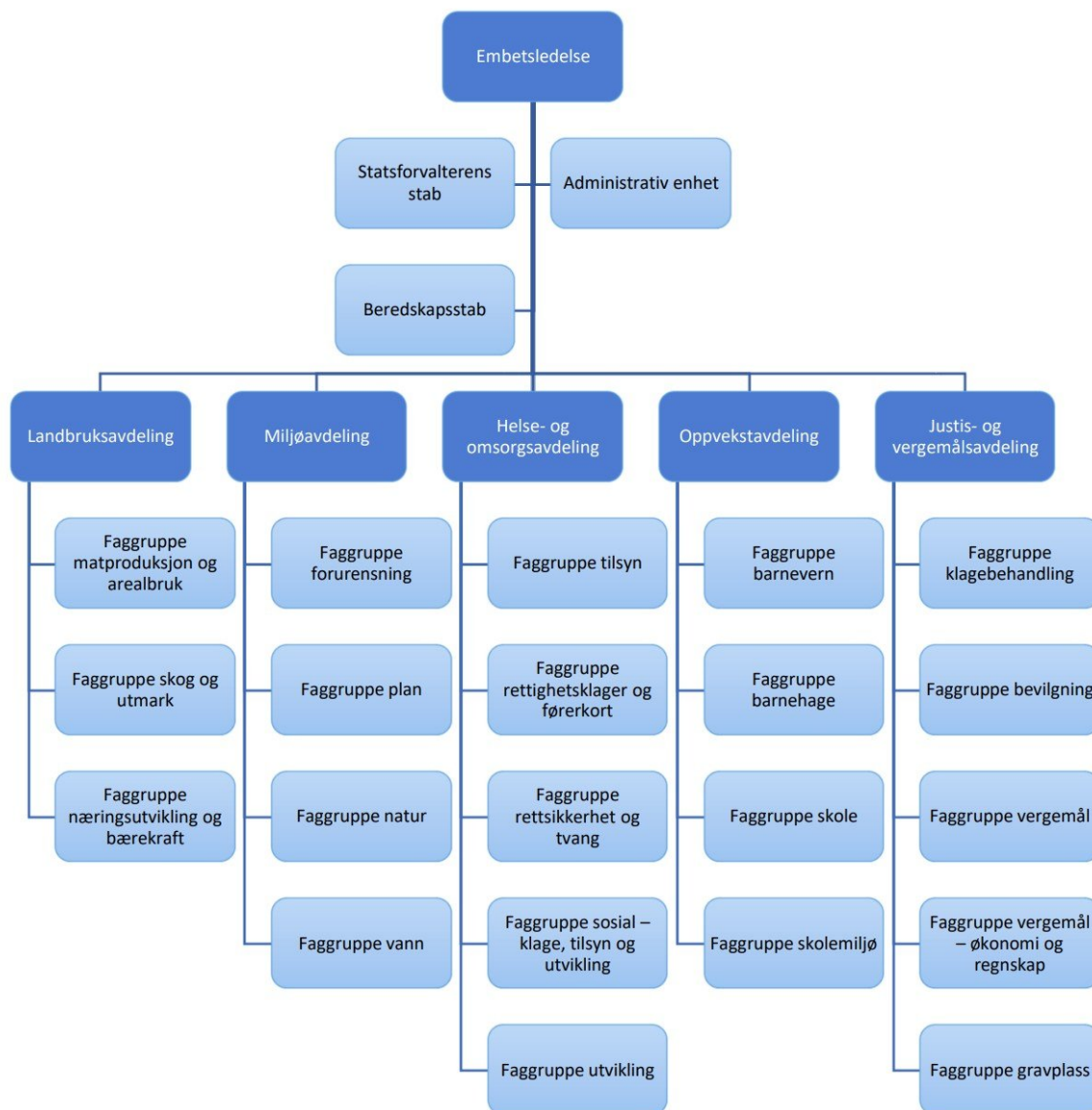
Rettsikkerhetsmyndighet

Statsforvalteren er klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og vedtak gjort i spesialisthelsetjenesten, og tilsynsmyndighet etter særlovgivningen. I tillegg har statsforvalteren førstelinjensansvaret på flere områder. Statsforvalteren skal sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i sin forvaltning av lover og forskrifter.

Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag

Statsforvalteren skal holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket. Statsforvalteren skal ta de initiativ som er påkrevd, og fremme forslag til løsninger i den utstrekning statsforvalteren finner det formålstjenlig. Statsforvalteren skal formidle informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ om forhold som antas å berøre deres virksomhet.

2.2 Organisasjon og ledelse

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark er lokalisert i Tønsberg og Skien, med hovedsete i Skien. Embetet er organisert i fem fagavdelinger, administrasjonsenhet, beredskapsstab og statsforvalterens stab.

Embetsledelsen

Trond Rønningen ble 31. mai 2024 utnevnt som ny statsforvalter. Han tiltrådte embetet 1. september 2024. Fred-Ivar Syrstad fungerte som statsforvalter gjennom året frem til Rønningen tiltrådte. Olav Sandlund fungerte som assisterende statsforvalter i samme periode. Fra 1. september 2024 er Syrstad tilbake i stillingen som assisterende statsforvalter.

Statsforvalterens stab

Statsforvalterens stab ivaretar oppgaver knyttet til overordnet kommunedialog, kommuneøkonomi, kommunal styring og fornying og interkommunalt samarbeid. Staben har oppgaver for Slottet og arrangerer statsborgerseremonier.

Staben ledes av assisterende statsforvalter Fred-Ivar Syrstad.

Administrativ enhet

Administrativ enhet står for den daglige driften av embetet. Det omfatter økonomi-, personal- og servicetjenester. Enheten legger til rette for at virksomheten skal nå sine fastsatte mål.

Enheten ledes av administrasjonsdirektør Jan Erik Glad.

Beredskapsstaben

Beredskapsstaben ivaretar oppgavene som følger av instruks for statsforvalteren og Sysselmesteren på Svalbard sitt arbeid med samfunnssikkerhet,

beredskap og krisehåndtering.

Beredskapsstaben ledes av direktør/fylkesberedskapssjef Jan W. Jensen Ruud.

Oppvekstavdelingen

Avdelingen skal bidra til rettssikkerhet og forsvarlige tjenester innenfor områdene barnehage, barnevern og skole i form av klagesaksbehandling og tilsyn. I tillegg føres tilsyn etter introduksjonsloven, og avdelingen har også tilsyn med krisesentra og familievernkontorene. Avdelingen har store samfunnsoppdrag og veiledning knyttet til statlige satsinger.

Avdelingen ledes av direktør Kari Evensen.

Helse- og omsorgsavdelingen

Avdelingen behandler saker etter helse- og sosiallovgivningen. Det omfatter blant annet å ivareta innbyggernes rettsikkerhet og bidra til tjenestenes forsvarlighet på helseområdet og sosialområdet og gi råd og veiledning til pasienter, pårørende, helsepersonell, brukere og kommuner. Avdelingen gjennomfører tilsyn med helsepersonell, helsetjenester og sosiale tjenester og behandler klager etter lov om pasient- og brukerrettigheter og lov om sosiale tjenester i NAV samt enkelt klager på helsepersonell eller helsetjenester.

Avdelingen følger opp vedtak om bruk av makt og tvang. Avdelingen følger opp hendelser som gir mistanke om svikt i pasientsikkerheten. Helse- og omsorgsavdelingen har oppgaver med lokal iverksetting av statlig politikk som gjelder rus, psykisk helse, omsorgstjenester og sosiale tjenester i NAV. I tillegg avgjør avdelingen saker om dispensasjon på grunn av helseforhold etter førerkortforskriften.

Avdelingen ledes av fylkeslege Sigmund Skei.

Justis- og vergemålsavdelingen

Avdelingen arbeider i hovedsak med juridiske spørsmål. Avdelingen behandler klager etter bl.a. plan- og bygningsloven, kommuneloven, alkoholloven, navneloven, helligdagsfredsloven, offentleglova og forvaltningsloven. Avdelingen har også ansvar for å behandle søknader om fri rettshjelp, separasjon og skilsmisse og askespredning. I tillegg veileder avdelingen innenfor sine områder. Avdelingen utøver Statsforvalterens rolle som vergemålsmyndighet.

Avdelingen er også tillagt den regionale gravplassmyndigheten med landsdekkende virkeområde. Det innbefatter også en rådgiverrolle overfor Barne- og familiedepartementet. Den regionale gravplassmyndigheten behandler bl.a. søknader om anleggelse og vesentlige endringer av gravplasser, samt de tilhørende lokale forskrifter, og klagesaker etter gravplassloven.

Fra 1. mai ledes avdelingen av direktør Lars Gustavsen. Han tiltrådte i stillingen etter Per Arne Andreassen gikk av med alderspensjon fra samme dato.

Miljøavdelingen

Avdelingen skal ivareta det biologiske mangfoldet, sikre bærekraftig arealbruk, håndtere forurensningssaker, bidra til en god vannforvaltning og være en pådriver i klimaarbeidet.

Ansvar for forvaltning av verneområder i Vestfold og Telemark er en viktig oppgave. Avdelingen forvalter ulike tilskuddsordninger, frivillig skogvern, utvalgte naturtyper, prioriterte arter, tiltak mot fremmede arter, samt forvaltning av villrein, rovdyr og anadrom fisk.

Miljøavdelingen ved plangruppa avgir uttalelser i saker etter plan- og bygningsloven på vegne av hele embetet, og er involvert i store samferdsels- og infrastruktur prosjekter, som jernbane og vei.

Avdelingen behandler søknader som førsteinstans fra bedrifter og kommuner om tillatelser etter forurensningsloven og tilhørende forskrifter, samt fører tilsyn etter samme regelverk. Miljøavdelingen har også ansvar for å skaffe og kvalitetssikre data for vannkvaliteten i området og gi en oppdatert miljøstatus for de ulike vannområdene.

Avdelingen ledes av direktør Grethe Helgås.

Landbruksavdelingen

Avdelingen skal bidra til å gjennomføre den nasjonale landbruks- og matpolitikken i fylket. Oppgavene omfatter både saksbehandling og utviklingsarbeid innen jordbruk, skogbruk og bygdeutvikling. Avdelingen er et kompetansesenter for kommunene og bidrar til at kommunene opprettholder god forvaltningspraksis. I tillegg er avdelingen en viktig pådriver og samarbeidspart med spisskompetanse innen nærings- og bygdeutvikling og vi deltar i det regionale partnerskapet innen landbruksbasert næringsutvikling. Landbruksavdelingen har et ansvar for å ivareta hensynet til jordvern og kulturlandskap i arealforvaltningen. Avdelingen fører kontroll med tilskuddsforvaltningen i landbruket og er klageorgan innen lov- og tilskuddsforvaltning.

Avdelingen ledes av direktør Olav Sandlund.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tabellen nedenfor viser enkelte utvalgte nøkkeltall. Tallene er i hovedsak hentet fra tabellene i kapittel 7, hvor det også ligger flere nøkkeltall og mer utfyllende forklaring til tallene i tabellen nedenfor.

Regnskapet for 2024 viser et mindreforbruk på kr 5 009 571. Av dette er kr. 3 245 000 midler til kompensasjon for lønnsoppgjøret 2024 som kommer til utbetaling i 2025. Reelt mindreforbruk er derfor kr. 1 764 571. Det tilsvarer et mindreforbruk på 1 pst. Mindreforbruket skyldes blant annet at en faktura for ombyggingsarbeider i våre lokaler i Skien først forfalt til betaling i januar 2025.

Antall journalposter har økt med 4911 saker fra 2023.

Nøkkeltallet "lønnsutgifter per årsverk" fremgår ikke av tabellene i kapittel 7. Veilederen til statsregnskapet definerer hva nøkkeltallet skal inneholde. Tallet inkluderer blant annet overtidsbetaling, pensjonsinnbetaling, gruppelevesforsikring og arbeidsgiveravgift, samt fratrukk for NAV-ytelser.

Øvrige nøkkeltall er tatt ut i henhold til felles brukerveiledninger på HR og økonomi for embetene.

Nøkkeltallet "samlet tildeling alle poster" fremgår av bevilgningsrapporten i årsregnskapet.

For nærmere omtale av nøkkeltall knyttet til personalområdet, viser vi til kapittel 4.2. For nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet viser vi til kapittel 3.4. Vi viser også til ledelseskomentaren til årsregnskapet.

Nøkkeltall

Nøkkeltall	2024	2023
Antall ansatte	190.0	193.0
Utførte årsverk	183.9	185.3
Turnover (%)	7.3	12.4
Sykefravær (%)	5.8	5.4
Samlet tildeling alle poster	399 380.0	362 228.0
Driftsutgifter	165 222.0	145 753.0
Budsjettavvik driftsutgifter (%)	3.0	- 0.3
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	82.6	81.6
Lønnsutgifter per årsverk	903 154.0	908 851.0
Husleie	17 547.0	16 286.0
Journalposter (totalt)	123 736.0	118 825.0

Tall i hele 1000, samlet tildeling alle poster, driftsutgifter, husleie, lønnsutg. pr årsverk og husleie.

2.4 Andre forhold

Ansvarsfordeling og samarbeid med STAF

STAF er delegert ansvar for styrings-, drifts og utviklingsoppgaver innen dokumentforvaltning og IKT.

STAF har ansvar for veiledning, tilrettelegging og koordinering av arbeidet med informasjonssikkerhet. Statsforvalteren har likevel et selvstendig ansvar for å følge opp informasjonssikkerhetsarbeidet i det løpende arbeidet i embetet.

STAF har ansvar for å gjennomføre anskaffelser som er felles for alle embetene og anskaffelser over terskelverdi som dekker behovet til ett eller flere embeter som ikke er dekket av Statens innkjøpssenter.

Vi har et godt samarbeid med STAF på alle områder hvor de leverer tjenester.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

Styringssignaler til kommunene

Vi har også i 2024 brukt det årlige forventningsbrevet til å formidle sentrale styringssignaler til kommunene i Vestfold og Telemark. Fysiske og digitale møter med kommuneledelsene har også blitt brukt som arena for å formidle andre styringssignaler til kommunene.

Kommunedialogen

Å legge til rette for gode samhandlings- og møtearenaer med kommuner i to fylker fremover er utfordrende, blant annet fordi kommunene ikke ønsker fylkesoverskridende møter. Av denne grunn ble det i 2024 ikke arrangert felles dialogmøter, slik vi hadde i 2022 og 2023 i samarbeid med KS og fylkeskommunen.

Embetets reduserte budsjettammer til reising og møtevirksomhet legger også begrensninger på kommundialogen. Samtidig er det et uttalt ønske om fysiske møter fra mange kommuner. I motsetning til digitale møter fungerer fysiske møter ikke bare som arena for diskusjon om spørsmålene på dagsordenen, men også som møteplasser som i seg selv legger til rette for samarbeid.

Vi arrangerte i 2024 flere fylkesdelte møter, både digitale og fysiske, med kommuneledelsene. Regjeringens perspektivmelding og finansieringen av velferdsstaten fremover, altså grunnleggende spørsmål for kommunesektoren, var sentrale temaer på disse møtene. Nitrogenfjerning i Oslofjorden, planvask, håndtering av ekstremvær og FN-konvensjonen om rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne er eksempler på andre temaer. Det nye inntektssystemet, som ble foreslått i forbindelse med kommuneproposisjonen i mai, var også et naturlig tema på fylkesdelte digitale møter i mai.

De digitale møtene egner seg ellers best for informasjonsformidling og orienteringer. En plattform med både fysiske og digitale møtearenaer har gitt oss en fleksibel og effektiv ramme for å ta opp aktuelle fagtemaer med kommunene.

Vi har i 2024 hatt kommunesamtaler med seks kommuner. I disse dialogmøtene møter embetsledelsen og, avhengig av dagsordenen, aktuelle avdelingsdirektører hos oss, mens kommunene stiller med både politisk og administrativ ledelse, gjerne med både formannskap og kommunalsjefer. Som grunnlag for disse møtene har vi, på samme måte som siden 2022, utarbeidet kommunebilder i det digitale verktøyet for embetene. Vi opplever fortsatt at kommunebildene har bidratt til gode og strukturerte forberedelser til kommunesamtalene, både fra kommunenes side, som mottar et utkast til kommunebilde på høring i forkant av møtet, og fra vår side. Møtene blir derfor nyttige for oss og, etter tilbakemeldingene å dømme, tilsvarende også for kommunene. Vi vil derfor fortsette å utarbeide kommunebilder til fremtidige kommunesamtaler. Kommunebildene blir til slutt sendt til kommunene, men ikke publisert.

Etter lokalvalget i 2023 brukte vi betydelige ressurser på opplæring av nye folkevalgte. Dette fortsatte særlig i første halvår av 2024, både i kommunestyrer og utvalg.

Som en del av kommundialogen inviterer vi også til møter med nyansatte kommundirektører. I 2024 hadde vi ett slikt møte, med to nye kommundirektører. Disse møtenes formål er å bygge ned barrierer for å ta kontakt og bygge tillit. Vi ønsker god dialog med kommunene, for å bygge felles forståelser for hverandres roller og oppgaver, og slik styrke samarbeidsrelasjonen og forebygge misforståelser. Vi opplever møtene som nyttige og verdsatt av kommundirektørene. Vi vil derfor fortsette med slike møter i 2025 ved eventuelle kommundirektørskifter.

Regionrådene i Telemark – både som politisk organ og som tjenestefellesskap – følges opp der vi blir invitert. I tillegg kommer utstrakt kontakt og dialog på fagnivå.

Kommuneøkonomi

Som i 2022 hadde flere kommuner svakere netto driftsresultat i 2023 enn året før. Pilen pekte altså videre nedover i 2023. Samlet hadde kommunene i Vestfold og Telemark et netto driftsresultat på 0,3 prosent i 2023, mot 2,2 prosent i 2022. Variasjonen var imidlertid betydelig. Basert på regnskapsprognosene mot slutten av året, ser det ut til at det blir enda svakere driftsresultater i flere kommuner i 2024.

Ved inngangen til 2024 hadde to kommuner merforbruk i balanseregnskapet. Begge vil trolig pådra seg ytterligere merforbruk i 2024. Kragerø ble meldt inn i ROBESK etter behandlingen av regnskapet i mai. Midt-Telemark vil trolig bli innmeldt i ROBESK etter behandlingen av 2024-regnskapet til våren. Vi kan ikke utelukke at det vil være flere enn to kommuner med merforbruk i balanseregnskapet etter 2024. Det er først og fremst relativt små kommuner uten store kraftinntekter som er sårbare for det.

Som foregående år er driftsbalansene i de nylig vedtatte økonomiplanene for perioden fram til 2028 svakere enn ønskelig.

Vi har brukt betydelige ressurser på veiledning av både Kragerø og Midt-Telemark over flere år. Dette fortsatte med økt styrke i 2024, spesielt overfor Kragerø. Vi viser til vår redegjørelse overfor departementet om den krevende situasjonen i kommunen, i brevet fra 30. september. Vi vurderer nå at det er grunn til å være forsiktige optimister både med hensyn til kommunestyrets vedtak om årsbudsjett og økonomiplan, og administrasjonens oppfølging av disse.

Vi er fortsatt bekymret for at blant annet Midt-Telemark ikke tar de grepene som er nødvendig for å få en god driftsbalanse framover. En utfordring

synes å være felles virkelighetsforståelse mellom administrasjon og kommunestyre, om behovet for omstilling og tilpasning av driften. Vi vil derfor fortsatt ha tett dialog med Midt-Telemark kommune.

I tillegg til veiledning har vi brukt svært mye tid på lovlighetskontroller av budsjett- og økonomiplanvedtak i 2024, både av eget tiltak og som følge av ROBEK-reglene, men først og fremst som følge av krav fra et mindretall i kommunestyrene. Noen av kravene har vært godt begrunnet, men det har også vært innslag av det vi anser som politiske omkamper. Vi vurderer at dette er en konsekvens av strammere kommuneøkonomi, og at vi også i tiden framover må regne med flere lovlighetskontroller av slike vedtak enn det som har vært tilfelle de siste årene.

I vår oppfølging av kommuner med merforbruk benytter vi alle våre virkemidler; juridiske, økonomiske og veiledning. Gitt at økonomisk balanse er et overordnet hensyn for kommunen, fungerer virkemidlene bra. Dersom kommunen mener økonomisk balanse er et hensyn underordnet andre, som for eksempel en desentralisert tjenestestruktur, opplever vi at våre virkemidler har begrenset kraft. Det er da fare for at merforbruket øker til størrelser som oppleves svært vanskelig å dekke inn. For at vi skal lykkes med våre virkemidler, må økonomisk balanse være en overordnet målsetning for kommunestyret.

Barn og unge

Vi har hatt tett kontakt med våre kommuner også i 2024. I tillegg til faste kontaktmøter, har vi hyppige og korte digitale møter. Det gjør at vi når fram med informasjon om, og veiledning i forhold til, nasjonal politikk. I år har vi hatt mye kontakt med møtene knyttet til innføring av ny opplæringslov.

I 2024 har vi fulgt opp innføringen av læreplanverket LK20. De fleste kommunen gjør et godt arbeid, men enkelte kommuner trenger en tett oppfølging også i 2025.

Vi har hatt en stor innsats knyttet til CRPD. Vår erfaring er at mange kommuner har gjort et stort arbeid, men særlig små kommuner synes å ha kapasitetsproblemer knyttet til dette området.

Vi har i år opprettholdt trykket opp mot kommunenes implementering av barnevernsreformen.

Vi vurderer at kommunene er godt kjent med nasjonal politikk på barneverns- og utdanningsfeltet.

Helse og omsorg

På helseområdet brukes faglige og regionale nettverk til formidling av nasjonal politikk. Vi samarbeider med kompetansesentre (KORUS, USHT, RVTS m.fl.) Vi har regelmessige møter og årlige konferanser og kurs med både kommunenes toppledelse og med fagpersoner knyttet til de ulike nasjonale satsningene.

Ved å kombinere disse to ulike måtene å formidle politikk på, når vi både kommunenes ledelse og fagpersoner som jobber med de ulike satsingsområdene.

Embetet følger utviklingen og bruken av de to helsefelleskapene i våre to fylker.

Kommunikasjon

Vi har videreført og forsterket arbeidet med klarspråk, et satsingsområde som er avgjørende for å sikre tydelig og forståelig informasjon til våre målgrupper. En tverrfaglig gruppe har arbeidet med å forbedre vedtaksmåter. Målet er å bruke klart og presist språk samt å fremstå mer enhetlig i all skriftlig kommunikasjon.

Krisekommunikasjonsplanen er gjennomgått og oppdatert. Roller og ansvarsområder er tydeliggjort for å sikre rask og effektiv håndtering av kommunikasjon i krisesituasjoner.

Landbruk

Kommunene skal sørge for tilfredsstillende tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell. Det er en bekymringsfull utvikling i kostnadsnivået knyttet til disse tjenestene. Vi er kjent med at vakttilskudd og stimuleringstilskudd ikke er ment å dekke alle kostnadene tilknyttet de veterinære tjenester.

Vi har fått bekymringsmeldinger fra flere vaktområder som melder om at kostnadene har gått opp, slik at kommunene må legge mer og mer av egne midler i potten for å sikre tilgang til veterinær i områder med relativt få besetninger av produksjonsdyr. Dette synes også å gjelde for de kommunene som mottar distriktstilskudd.

Det har også vært vanskelig å skaffe veterinær som vil inngå avtale på dagtid. Dette er spesielt krevende i vaktområder der kommunene «sliter» økonomisk.

Miljø

Nasjonal politikk innenfor naturmangfold ble klargjort gjennom Naturmeldingen (Meld. St. 35 (2023–2024)). Gjennom 2024 har vi formidlet og praktisert føringene i meldingen, blant annet at hensynet til fornybar kraft skal veie tungt i møte med hensynet til natur.

Hensynet til villrein ble styrket gjennom stortingsmeldingen om villrein (Meld. St. 18 (2023–2024)). Vi har formidlet de sterke føringene for de aktuelle kommunene, både gjennom uttalelser i konkrete plan- og byggesaker, eller generelt gjennom veiledning, informasjon og dialog. Det er fremdeles konflikt mellom menneskelig aktivitet gjennom hytteutbygging og villreins leveområder.

Vi har fremmet én innsigelse til utbygging av fornybar kraft fordi hensynet til villrein ikke var godt nok ivaretatt. To tungtveiende nasjonale interesser stod mot hverandre, og sammen med tre andre embeter landet vi på at stortingsmeldingen om villrein i denne saken veide tyngst.

Arbeidet med frivillig skogvern har gitt svært gode resultater også i 2024, med hele 17 nye eller utvidede skogreservater, fordelt på 34460 dekar i Telemark og 3038 dekar i Vestfold. De nye verneområdene bidrar til at flere representative skogstyper, med sjeldne og tua arter og naturtyper, blir bevart i samsvar med nasjonale mål.

Gjennom å stille strenge krav til drift av forurensende virksomhet bidrar vi til å redusere utslipp av helse- og miljøskadelige stoffer til luft, vann og grunn. I 2024 har vi særlig prioritert arbeidet med forurensningskilder som skaper eutrofiering, og arbeidet med å implementere EUs industriutslippsdirektiv.

Tilsyn er et viktig virkemiddel for å kontrollere at virksomhetene etterlever kravene i forurensningsregelverket, og gjennom fortsatt høy tilsynsaktivitet bidrar vi til at brudd på miljøregelverket i større grad avdekkes.

Arealplan

Nasjonal politikk innenfor arealforvaltning bør være godt kjent i kommunene. Vi har informert om Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 i flere sammenhenger, både i folkevalgtopplæring, plannettverk og i konkrete høringsuttalelser. I vår region har følgende tema hatt særlig oppmerksomhet:

- Vi oppfordrer alle kommuner til planvask og å sørge for oppdaterte planer som reflekterer ny kunnskap om nasjonale interesser, særlig innenfor jordvern, naturmangfold generelt og villrein spesielt.

- Villrein hensyn, slik det fremkommer i kvalitetsnormen og ny stortingsmelding, er også understreket tydelig fra vår side, i de kommuner det er relevant, både gjennom kommunesamtaler og i konkrete saker.

- Vi følger opp de tydelige føringer om å håndheve byggeforbudet i strandsonen strengt av hensyn til Oslofjordplanen. Budskapet formidles til kommunene, og vi prioriterer alle saker innenfor 100-metersbeltet langs sjø.

- Vi har lagt vekt på regjeringens forventning nr. 48 om å ivareta karbonrike arealer. Vi fremhever arealenes bidrag til å håndtere klimaendringer og være et leveområde for naturmangfold i tillegg til å binde karbon.

Vi prioriterer dialog med kommunene, og etterstreber å være både tidlig, tydelig og forutsigbar. Ettersom tildelte oppgaver ikke er i samsvar med tildelte ressurser, har vi ikke kunnet prioritere å gi uttalelse til planvarslar som er på høring.

Samfunnssikkerhet og beredskap

I 2024 har NOU'ene fra forsvarskommisjonen og totalberedskapskommisjonen samt helseberedskapsmeldingen (Meld. St. 5 (2023–2024)) og meldingen om flom og skred (Meld. St. 27 (2023–2024)) vært førende for det utadrettede arbeidet regionalt og mot kommunene i vårt arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.

Det tette samarbeidet med beredskapsaktørene på Østlandet, først og fremst rundt Oslofjorden, er videreført, særlig med oppmerksomhet på utfordringene knyttet til den sikkerhetspolitiske situasjonen.

Vi initierte felles kompetansheving/øvelse for SFVT, SFOS og SFIN hos DSA på Østerås våren 2024, og en påfølgende studiereise til Sverige (Gøteborg og Ringhals) for de tre embetene høsten 2024.

Ankomstsituasjonen for flyktninger etter invasjonen i Ukraina og forberedelsene for eventuelle nye ankomster utløst av krigshandlinger, smitte og/eller klimaendringer, er håndtert gjennom møter i en intern tverrfaglig arbeidsgruppe, et eget regionalt forum og ved gjennomføring av jevnlig møter med relevante direktorater og kommunene. Revisjon av avtale med Oslofjord Conference Center om innkvarteringskapasitet fullføres vinteren 2025. Oppmerksomheten er da på nasjonale behov, ikke lokale og regionale.

Vår regionale beredskapskonferanse - Beredskapsdagen - er gjennomført med tema 'Ekstremvær' og oppmerksomhet på utfordringene klimaendringene gir oss. Ekstremværet Hans var bakteppet for konferansen. Konferansen i 2025 skal ha tema 'Næringslivets rolle i totalberedskapen'. Her er en innledende samling for toppledere fra næringslivet gjennomført høsten 2024 som en oppstart av arbeidet for inkludering og involvering av næringslivet.

Vi har, med bidrag fra regionale samarbeidspartnere, gjennomført vår tradisjonsrike todagers-samling for de kommunale beredskapskoordinatorene. Denne samlingen var del av oppstart og forankring av en satsing fram mot totalforsvarsåret 2026.

Totalberedskapssatsingen er rettet mot kompetansebygging generelt, blant annet ved gjennomføring av ukeslange totalberedskapskurs etter inspirasjon fra SFMR. Det er etablert fire arbeidsgrupper: Egenberedskap, Forsyningsberedskap, Frivillighet, Næringsliv.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

Helse og omsorg

Regional velferdsarena sør har bidratt til sammenheng mellom sosial boligpolitikk og nasjonale satsninger og sikrer et bedre samarbeid mellom kommuner og statlige etater. Dette forumet er nå avviklet og blir erstattet av andre samarbeidsarenaer.

Fortsatt stor ankomst av flykninger kombinert med økte levekostnader har synliggjort viktigheten av dette samarbeidet.

Barn og unge

Vi har fulgt opp det faste samarbeidet med KoRus, RVTS og BUP Øst og Sør for å bistå kommunene på en samordnet måte.

På tilsynsområdet har vi bidratt til samordning gjennom møter med øvrige avdelinger, og gjennom arbeidet med nasjonal tilsynskalender.

Vi har ut over dette, hatt møter med Bufetat, USN, Arbeidstilsynet og Statped.

Landbruk

Vi har et godt samarbeid med Mattilsynet om problematikk knyttet til plante- og dyrehelse i saker om offentlig pålegg og vanlig jordbruksproduksjon.

Samordning av statlige innsigelsesmyndigheter

Statsforvalteren organiserer to årlige møter med de øvrige statlige innsigelsesmyndighetene. Hensikten er å utveksle erfaringer og skape felles forståelse for statens rolle i kommunale planprosesser. Vi opplever at aktørene er positivt innstilt og at møtene har effekt.

I 2024 gjennomførte vi ett møte på vårparten der temaet var planvask og høringene av de reviderte planretningslinjene for arealbruk og mobilitet og klima og energi.

Det andre møtet ble lagt til Nome kommune i november, der temaet var mineralutvinning på Fensfeltet. Fylkeskommunen og den største private næringsaktøren deltok også i møtet. Hensikten var dialog rundt mineralstrategiens begrep "one-stop-shop" og "hurtigspor". Resultatet var økt felles forståelse for hva som skal til for å få til raskere prosesser, og det ble gjort viktige forventningsavklaringer både fra offentlig og privat side.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Høy aktivitet og mye samhandling med samarbeidsaktørene regionalt har vært sentralt også i 2024. Vi har gjennomført våre to faste møter i fylkesberedskapsrådet med tilhørende forberedende møter i fylkesberedskapsrådets arbeidsutvalg (FBR AU).

I november-møtet gjennomførte vi øvelse med grunnlag i ugradert versjon av det nye sikkerhetspolitiske scenarioet som er utarbeidet sammen med SFOS, med observatører fra SFOS til stede.

Vi har deltatt i møtene i Industrieredskapsrådet i Grenland, kommunenes regionale beredskapsnettmøter og møtene i kommunale beredskapsråd, der vi er pådriver for gjennomføringen av disse, inkludert det å sikre representasjon fra frivilligheten og næringslivet.

Vi har gjennomført sivil/militære møter i samarbeid med Statsforvalteren i Oslo og Viken (Oslofjordsamarbeidet). Det er gjennomført nye møter med begge helseforetakene der vi har rettet oppmerksomheten mot videreutvikling/revisjon av samhandlingsavtalene med kommunene med tanke på beredskap.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte

Helse, omsorg og sosial

Vi har også i 2024 prioritert å løse klagesaker knyttet til pasientrettigheter, tvang og makt, sosiale tjenester og klagesaker på tilsynsområdet. Det er gjennomført tilsyn med virksomheter hvor vi har hatt opplysninger som tilsa reell fare for pasientsikkerheten eller annen svikt i tjenesten. Det er gjennomført risikobaserte tilsyn på kap. 9. Forhold knyttet til psykisk helsevernloven er fulgt opp. Vi ligger tett opp til anbefalt saksbehandlingstid i svært mange av sakene. Landsomfattende tilsyn er gjennomført både på helse- og på sosialområdet. Vi overholder de fleste frister for saksbehandlingstid.

Barn og unge

Vi har gjennomført alle tilsyn i tråd med våre oppdrag og behandlet de fleste klagesakene innen fristen på fire uker. Dette er med på å ivareta rettssikkerheten og er en viktig del av vår måloppnåelse. Vi har avdekket at mange kommuner ikke har nødvendig forvaltningskompetanse. Selv om vi har fulgt opp dette med betydelig veiledning, ser vi at vi også i tiden framover må følge opp dette.

Vi samarbeider i regionen (3f-samarbeidet) med mål om enhetlig praksis på rettssikkerhetsområdet på tvers av embeter.

Landbruk

Vi har gjennomført risikobasert forvaltningskontroll i halvparten av kommunene og funnet ubetydelige avvik. Klagesaksbehandlingen på lovområdet bidrar til kunnskapsbygging i kommune om deres handlingsrom. Kvaliteten på kommunenes internkontroll og saksbehandling blir stadig bedre. Tidligere dreide avvik og merknader seg om mangler og svakheter ved kommunenes praktiske og skriftlig saksbehandling og rutiner. Nå finner vi sjelden avvik, og merknadene dreier seg om mindre forbedringspunkter.

Miljø

Det har vært normal pågang av både antall og type saker til til oss som klageinstans.

Kommunal

Vi har i 2024 prioritert folkevalgtopplæring høyt. Det er blant annet gitt opplæring i plan- og bygningsrett og generell forvaltningsrett til mange kommuner i Telemark, og til saksbehandlere i Vestfold-kommunene.

Av kommunalrettslige temaer det er gitt veiledning om, er regler og prosedyrer for valg av folkevalgte organ, veiledning om lovlighetskontroll, spørsmål om habilitet, regler for opphevelse/ending av forskrift, vedtakelse av budsjett og lukking av møter og avstemning.

Vi har opplevd økt saksomfang innenfor sakstyper som forliksråd, lovlighetskontroller og klage etter offentleglova. Dette har gått ut over ressursene vi

har kunnet bruke på plan- og bygningslovsfeltet. Oppgavene fra KDD er så stramt finansierte at det ikke er rom for å ha en bemanning som tar høyde for uforutsett redusert saksbehandlingskapasitet eller uforutsett økning i saksomfanget.

3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Høy oppmerksomhet på jordvern fra vår side gjennom flere år har bidratt til å øke kommunenes bevissthet. Kommunene tar i større grad ansvar for jordvernet, selv om det fortsatt er nødvendig å fremme innsigelser og oppmerksomheten varierer mellom kommunene. Sett i et flerårsperspektiv går utviklingen i retning av mer bærekraftig arealbruk knyttet til matjord, selv om det fortsatt er utfordringer knyttet særlig til arealer som ligger inne i gjeldende arealplaner. Nye planer om bygging av veier og gang- og sykkelveier fører også til en del omdisponering av dyrka jord.

For klima og natur er arealbruken i et langsiktig perspektiv ikke bærekraftig. Det finner sted en bit-for-bit nedbygging av natur. Kommunene har mye oppmerksomhet på klima. Vi opplever en økt oppmerksomhet på å unngå omdisponering av natur, men fremdeles planlegges det på en måte som ikke reduserer klimagassutslipp eller arealbeslag. Vi formidler de oppdaterte nasjonale forventningene, samt de nye statlige planretningslinjene som ble vedtatt i slutten av 2024. Vi savner veiledning knyttet til praktiseringen av disse, og etterlyser oppdatering av rundskriv T-2/16 på bakgrunn av de nye SPRene.

Kommunenes økte oppmerksomhet på omdisponering av natur skyldes blant annet tydelig uttalte forventninger fra vår side, særlig forventninger om naturtypekartlegging og om at kommunene så langt som mulig unngår nedbygging og omdisponering av karbonrike arealer. Arealbruk i konflikt med natur som definert i T-2/16 fordrer av og til innsigelse, men mye løses gjennom dialog.

Statsforvalteren har hatt satt søkelyset på planvask, både i kommunedialogen og i våre uttalelser til plansaker. Til kommuneplanens arealdel varsler vi at også til eldre, ikke-realiserte utbyggingsområder som ligger inne i arealdelen fra tidligere, kan komme i konflikt med nasjonale interesser, jf. T-2/16.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nye Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl. res. 20. juni 2023 og statlige planretningslinjer for samordnet bolig, areal- og transportplanlegging.

Vi har i 2024 arbeidet aktivt med å formidle nye Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Etter vår vurdering er effekten av vår formidling at kommunene i middels grad har tilstrekkelig kunnskap om innholdet. Noen kommuner har god kunnskap, mens kommunene som i liten grad deltar på møteplasser og som sender få planer på høring, i mindre grad har kunnskap om dette.

Formidlingen har skjedd ved å innarbeide føringene i våre uttalelser til plansaker, med særlig oppmerksomhet på overordnede planer. I tillegg har vi presentert nasjonale forventninger på folkevalgtoppføring og i ulike fora der vi har holdt innlegg for kommunene, samt i annen dialog. Vi opplever at dette har hatt god effekt på de deltagende kommunenes kjennskap til nasjonale forventninger.

Vi har særlig rettet innsatsen mot forventningene som er nye, blant annet knyttet til planvask (forventning nr. 47 og 69) og karbonrike arealer (forventning nr. 48), samt forventningene som går på jordvern, klima og klimatilpasning, samfunnssikkerhet og planprosessene (kunnskapsgrunnlag, arealregnskap, kartlegging o.l.).

Vi har i mindre grad fokusert på Statlige planretningslinjer for samordnet bolig, areal- og transportplanlegging, fordi disse har vært under revisjon. Vi vil legge stor innsats i å formidle de to nye statlige planretningslinjene i 2025.

Statsforvalteren skal bidra til gode og effektive planprosesser (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene utnytter ressurser i planlegging på en effektiv måte.

Vi har i 2024 lagt stor vekt på veilederfunksjonen og kommunedialogen knyttet til plan- og dispensasjonssaker. Vi har særlig oppmerksomhet på dialog med kommunen i konfliktfylte saker, og jobber aktivt for å løse konflikter gjennom deltakelse i planforum og direkte dialog og møter med kommunene. I saker der innsigelse vurderes, tar vi rutinemessig kontakt med kommunen i forkant av høringsfristen for å prøve å løse konflikten uten bruk av innsigelse. Vi opplever dette som vellykket.

Denne kommunedialogen er ressurskrevende, og kombinert med høyt antall saker, har dette gått på bekostning av vår aktive deltakelse tidlig i planprosessene. Med unntak av saker som vi ser blir særlig konfliktfylte eller som av andre grunner bør prioriteres, sender vi i stor grad ut standardbrev ved varsel om oppstart av reguleringsplaner. Dette er ikke ønsket fra vår side, da det fører til mindre konkret veiledning i den tidlige planfasen. Det har imidlertid vært helt nødvendig for å håndtere saksmengden. Økte forventninger om kommunedialog og aktiv deltakelse i

planprosessene vil også i tiden fremover gå på bekostning av den konkrete saksbehandlingen.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Kommunene og fylkeskommunene ivaretar nasjonale og viktige regionale interesser i middels grad i sine planer. Dette varierer mellom kommuner. Vi ser at større kommuneadministrasjoner med robuste fagmiljøer i større grad fremmer forslag som ivaretar nasjonale interesser. Samtidig varierer det betydelig i hvilken grad politikkerne ivaretar disse interessene når de står i motstrid til lokale ønsker. Nasjonale interesser er for det meste i stor grad synliggjort i planene, selv om de ikke skulle være ivaretatt, men vi ser at dette kan variere betydelig. Vi har blant annet sett mangelfull synliggjøring av villreinproblematikk, utfordringer knyttet til bygging på nedlagte deponier og til dels manglende naturtypekartlegginger, selv om sistnevnte har blitt stadig bedre. Det er forbedringspotensial i kommunene når det gjelder å ivareta nasjonale og viktige regionale interesser.

Vi kommuniserer nasjonale og viktige regionale interesser i planprosesser, og vurderer innsigelse dersom de ikke er ivaretatt. Vi har i 2024 fortsatt å legge stor vekt på å løse potensielle innsigelser gjennom dialog før innsigelser fremmes, og dette har gitt gode resultater med ivaretagelse av nasjonale interesser og færre innsigelser.

På grunn av manglende ressurser har vi ikke hatt mulighet til å delta i alle planprosessene. Vi har nedprioritert reguleringsplaner etter forenklet prosess, og vi har måttet sende standardbrev til varsel om oppstart av reguleringsplaner etter ordinær prosess. Dette kan ha ført til at nasjonale interesser ikke ble tilstrekkelig ivaretatt i planene som ble nedprioritert.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet.

Gjennom samordningsinstituttet samordner vi alle statlige innsigelser i Vestfold og Telemark. Vi opplever at dette fungerer godt. Antall saker det ble fremmet innsigelser til har gått ned fra 21 i 2023 til 15 i 2024. Tilsvarende har det samlede antallet innsigelser gått ned fra 103 i 2023 til 50 i 2024. I 2024 ble det ikke avskjært noen innsigelser. Det tyder på at de statlige innsigelsesmyndighetene har god bevissthet om vilkårene for å fremme innsigelse.

Vårt eget embete har i 2024 lagt stor vekt på å forsøke å løse konflikter med nasjonale interesser gjennom dialog fremfor innsigelse. I plansaker der det er konflikt og innsigelse kan være aktuelt, tar vi kontakt med kommunen før høringsfristen utløper og forsøke å løse konflikten gjennom dialog istedenfor innsigelse. Dette har gitt gode resultater, og flere innsigelser er unngått på denne måten. Der innsigelser er fremmet, løses disse i stor grad gjennom dialog. Et fåtall av sakene går til mekling, og enda færre oversendes departementet.

Vi legger vekt på lokaldemokratiet når vi vurderer om det skal fremmes innsigelse.

Det er store forventninger til at vi skal drive aktiv dialog og veiledning opp mot kommunene innen arealplanlegging. Dette er tid- og ressurskrevende. Selv om vi har prioritert dialog og veiledning, har vi ikke nok ressurser til å gjøre dette i så stor grad som vi selv ønsker.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Samfunnssikkerhet og beredskap formidles gjennom medvirkning i arealplanprosesser. Kommunenes opptatthet av samfunnssikkerhet i arealplanlegging øker år for år. Vår aktivitet overfor kommunene bidrar i vesentlig grad til dette, og styrker også kommunenes kompetanse.

Gjennom tilsyn, øvelser, opplæring og veiledning bidrar vi til at den kommunale beredskapsplikten er ivaretatt i kommunene.

I uttalelser til samfunnsdelen av kommuneplanen påser vi at kommunene legger til grunn en oppdatert helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i tråd med krav i Sivilbeskyttelseslovens § 14.

Ved utarbeidelsen av arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner vurderer vi alle ROS-analyser, både ut fra metodikk og innhold. Dette er gjennomgående fra varselfasen til høringsfasen.

Der det av sjekkliste/grovanalyse fremkommer behov for ytterligere faglige utredninger, følger vi opp at disse gjennomføres eller sikres oppfølging gjennom plankart/planbestemmelser.

Vi samarbeider tett med NVE om de temaer der de er fagmyndighet. Vi er opptatt av å sikre deres deltakelse i relevante planprosesser.

Grunnet manglende ressurser er uttalelser til endring av reguleringsplaner etter forenklet prosess nedprioritert, og det er i stor grad sendt ut standarduttalelser til varslere om oppstart av reguleringsplaner etter ordinær prosess. Samfunnssikkerhet har imidlertid vært et prioritert tema i alle saker som faktisk har blitt behandlet.

I 2025 skal vi styrke arbeidet med å ivareta samfunnssikkerhet i samfunnsplanleggingen og kunnskapsgrunnlaget for ROS-analyser.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer ved etablering av nye virksomheter og når planer revideres/rulleres.

Vi følger særskilt opp kravet til hensynssoner rundt storulykkebedrifter i alle planer som omfatter slike virksomheter, samt ved rulling av kommuneplanens arealdel. Oppfølgingen inkluderer å varsle og om nødvendig å fremme innsigelse.

Der det er aktuelt og relevant oppfordres også kommunene til helhetlige vurderinger som inkluderer å legge til rette for relokalisering av eksisterende virksomhet på steder der samfunnsutviklingen har medført en utfordrende lokasjon både med tanke på nåværende virksomhet og ikke minst fremtidig ekspansjon.

En av virksomhetene der vi ga innspill knyttet til ekspansjon og kunnskapsgrunnlag, brukes som grunnlag for gjennomføringen av den årlige storøvelsen i regi av Industrieredskapsrådet i Grenland i 2025.

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser formidlet i tråd med T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og vesentlige regionale interesser i tråd med revidert T-2/16 er ivaretatt

Vi vurderer at kommunene i middels grad ivaretar nasjonale og viktige regionale føringer i tråd med T-2/16. Naturmangfold er det temaet der kommunene oftest utfordrer nasjonale og viktige regionale interesser. Vi ser fortsatt at det ofte mangler nødvendige naturtypekartlegginger, selv om dette har blitt bedre de siste årene etter betydelig oppmerksomhet fra oss.

Vi legger vekt på å nevne T-2/16 spesifikt i våre høringsuttalelser, og vi viser til retningslinjen når vi hjemler innsigelser på området. Vi viser til den i alle våre standardbrev til varsel om oppstart av reguleringsplaner. I uttalelser til overordnede planer trekkes T-2/16 særskilt fram. Vi trekker den også fram i annen veiledning til kommunene, inkludert presentasjoner vi holder i relevante fora. Vi opplever at bevisstheten rundt rundskrivet er noe økende på bakgrunn av dette, men at detaljene i rundskrivet i mindre grad er godt kjent for kommunene. Mindre kommuner som sender færre planer på høring, har i mindre grad kjennskap til rundskrivet.

Målet om at nasjonale og vesentlige regionale interesser i tråd med T-2/16 er ivaretatt, står til dels i motstrid til ønsket om færre statlige innsigelser. Dette særlig lys av at antall arter og naturtyper på rødlista øker, slik at nedslagsfeltet for T-2/16 over tid øker.

Vi bemerker at rundskriv T-2/16 ikke har blitt oppdatert i løpet av 2024, og at dette er sterkt etterspurt fra vår side. Med vedtakelse av to nye statlige planretningslinjer i slutten av 2024, har behovet for oppdatering økt ytterligere, og vi håper dette blir prioritert. Når T-2/16 blir revidert, vil vi kommunisere dette tydelig til kommunene.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Boligsosiale hensyn er ivaretatt i kommunale planer.

Tidligere undersøkelse vi har gjennomført indikerer at kommunene i middels grad har innarbeidet boligsosial strategi og boligsosiale tiltak i kommunens planverk. Basert på de planer vi har fått til gjennomlesning i 2024 kan vi ikke se at dette er endret.

Vi har lagt vekt på å formidle § 5 i boligsosialloven ved innspill til kommunenes planstrategier og kommuneplanens samfunnsdel, det vil si kravet om at kommunen skal ha oversikt over behovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet, samt at det skal settes overordnede mål og strategier knyttet til det boligsosiale arbeidet.

Rekruttering og kompetanseplanlegging innen helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

De fleste kommunene har nå satt rekruttering og kompetanseplanlegging i helse- og omsorgstjenesten på dagsorden i sin samfunnsplanlegging, men det varierer hvor langt de har kommet i dette arbeidet. Gjennom vårt prosjekt med Senter for omsorgsforskning (som startet høsten 2023 og ble ferdigstilt våren 2024), hvor vi innhentet og analyserte kommunenes strategiske kompetanseplaner, har vi fått en mer inngående kunnskap om hvordan kommunene jobber med dette. I gjennomgangen fant vi at cirka halvparten av alle kommunene hadde en oppdatert, helhetlig og strategisk plan for kompetanseutvikling og rekruttering for helse- og omsorgstjenestene. Det varierte i hvilken grad kommunenes planer viste en tydelig sammenheng med overordnede føringer og målsetninger i kommuneplanens samfunnsdel og handlings- og økonomiplanen. (Mer om dette i punktet "Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorg" (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB).)

Vi presenterte hovedfunnene fra prosjektet i det regionale kompetansenettverket vi etablerte i 2024, og i forum for kommunalsjefer for helse og omsorg både i Vestfold og Telemark. I disse møtene kartla vi samtidig behovet for eventuell veiledning og opplæring videre i strategisk kompetanseplanlegging. Dette ble positivt mottatt, og førte til at vi høsten 2024 arrangerte to opplæringsdager sammen med KS i praktisk kompetanseplanleggingsarbeid. Seks av seks Vestfold-kommuner og ni av sytten Telemark-kommuner deltok.

Kommunene uttrykte at de opplevde dette som svært nyttig og verdifullt. De fleste kommunene jobber nå med å utarbeide eller revidere kompetanseplaner. Kommunene synes det er utfordrende å planlegge for en fremtid som vil innebære endrede kompetansebehov som følge av endring i måten kommunen vil måtte gi tjenester på,

Legetjenesten er fortsatt under press i flere av våre kommuner. Vi har undersøkt om kommunene har planer for legetjenesten, og om kommunenes rekrutterings- og kompetanseplanlegging også omfattet legetjenesten.

Ti av 23 kommuner har svart, Hovedinntrykket er at mange kommuner har utarbeidet en plan for legetjenesten, men at det varierer i hvilken grad denne inngår som en del av kommunenes strategiske kompetanseplan. Flere oppgir at de har ambisjoner om å få til en større integrering. Kommunene oppgir å ha vesentlig nytte av veiledning fra oss.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)**Rapportere på**

Planleggingen skjer geografisk differensiert og i tråd med statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Vi har i 2024 hatt oppmerksomhet på differensiert arealforvaltning, og vi har lagt vekt på behovet for utvikling i områder med lav eller negativ befolkningsvekst når vi har vurdert mulige innsigelser.

Føringene i SPR-BATP blir etter vår vurdering i middels grad ivaretatt av kommunene. Det legges vekt på utbygging rundt kollektivknutepunkt i by- og tettstedsområder, men det blir i for stor grad også åpnet for ny utbygging i områder utenfor definerte lokalsentre, der kollektivdekningen er dårlig. Dette gjelder også kommuner med større by- og tettstedssentre. Distriktskommunene har større ønske om spredt utbygging og mindre oppmerksomhet på behov for fortetting og høy arealutnyttelse.

Videre opplever vi at det er stort press på og ønske om etablering av ny næringsvirksomhet i tilknytning til E18, noe som utfordrer de nasjonale føringene.

Vi har særlig hatt oppmerksomhet på overordnet planlegging (kommuneplanens arealdel) i vår oppfølging av SPR-BATP, for å påse at lokalisering av ulike arealformål ikke kommer i strid med de nasjonale føringene.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)**Rapportere på**

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer.

Vi har lagt vekt på å kommunisere til kommunene og fylkeskommunene om helhetlig masseforvaltning, jf. forventning nr. 44 i nasjonale forventninger. Dette gjelder særlig i våre innspill til kommuneplanens arealdel. Vi har ellers hatt oppmerksomhet på dette i store planer knyttet til for eksempel infrastrukturprosjekter. Det er økt bevissthet i reguleringsplanleggingen om å forsøke å oppnå massebalanse for å unngå store deponier, særlig i større veiplaner. Vi ser samtidig at både vi og kommunene kunne hatt større grad av oppmerksomhet på dette i små og middels store reguleringsplaner.

Fylkeskommunen har i Vestfold opprettet forum for massehåndtering, hvor målet er "å oppnå en bedre sirkulærøkonomi for overskuddsmasser ved å legge til rette for tverrsektorielt samarbeid og kunnskapsdeling". Statsforvalteren deltar i forumet. Aktuelle temaer er "hvordan planlegge for god massehåndtering", "Hvordan finne de rette områdene" og "hvordan man i praksis legger opp til god massehåndtering på arealene man har fått

tildelt".

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med plan- og bygningsloven § 1-8, statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag og regionale planer.

Planlegging i kystnære sjøområder skjer i tråd med nasjonale og regionale føringer.

Samlet ivaretar kommunene i middels grad de nasjonale føringene om strandsonen langs sjø. Det er betydelig bevissthet rundt dette, men de blir ikke alltid ivarettatt. Bevisstheten er generelt større i Vestfold-kommunene enn i Telemark-kommunene.

Vi prioriterer strandsonen langs sjø høyt i vår behandling av plansaker.

Vi bruker ellers store ressurser på behandling av dispensasjonssaker i strandsonen langs sjø. Det er mange dispensasjonssaker i strandsonen, og bedre overordnet planlegging kunne redusert dette tallet. Kommunenes oppfølging av byggeforbudet i dispensasjonssaker er samlet sett ikke tilfredsstillende.

Det jobbes med en revidert kystsoneplan for Vestfold fylke, mens Telemark fylke har valgt å ikke lage en egen kystsoneplan. Vi deltar i arbeidet med Vestfolds kystsoneplan.

Det er mindre bevissthet rundt utbygging i 100-metersbeltet langs vassdrag og forvaltning av verna vassdrag. Vi har fått flere planer på høring der denne problemstillingen ikke er belyst. Kommunene tar også for lett på å tillate tiltak i strandsonen langs vassdrag. Vi har et forbedringspotensial når det gjelder å rette oppmerksomhet mot vassdragsforvaltning i plan. Så lenge føringene knyttet til vassdrag er mindre strenge enn for strandsone langs sjø og for verna vassdrag, så kan det uansett være vanskelig å oppnå god effekt.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl. res. 20. juni 2023, og regionale planer. Det vises her til Rettleiar om planlegging av fritidsbustader.

Vi har stor oppmerksomhet på arealplanlegging i fjellet, og særlig i tilknytning til villreinområdene. Vi formidler dette temaet tydelig til kommunene gjennom våre uttalelser og ved innlegg i relevante fora. Vi opplever at dette bidrar til økt bevissthet i kommunene. Bit-for-bit-nedbygging er en trussel mot fjell- og utmarksområdene.

Utbyggingspresset er stort, særlig opp mot grensene for villreinens leveområder. Kommunene åpner for flere fritidsboliger i disse områdene, og har ikke tatt høyde for at det vil kreve kraftfulle grep å *forbedre* tilstanden i villreinområdene, som er målet i kvalitetsnormen og stortingsmeldingen om villrein.

Kommunene har i liten grad fastsatt langsiktige utbyggingsgrenser mot fjell og utmark. I områdene der det foreligger regionale planer, er mange av kommuneplanene så gamle at de ikke har implementert de regionale planene i arealdelen. Samtidig blir de regionale planene i betydelig grad fulgt opp, ved at utbygging holdes innenfor utbyggingssonene i de regionale planene.

Dette er likevel ikke nødvendigvis bærekraftig arealbruk ut fra villreinhensynet. De regionale planene for villreinfjella er ikke oppdatert med ny kunnskap fra kvalitetsnormen for villrein, og nye føringer fra stortingsmeldingen om villrein. De legger derfor opp til en arealbruk som ikke nødvendigvis er forsvarlig ut fra villreinhensyn.

Vi har gitt innspill til regional planstrategi for Telemark om at de regionale planene for villreinfjella må rulleres. Vi har også begynt å formidle tydelig til kommunene at de må gjøre egne vurderinger av villreinhensynet ut fra ny kunnskap og nye føringer, og ikke kun forholde seg til hva de regionale planene sier.

Det er stort behov for planvask av arealplaner i fjellområdene, både knyttet til villrein og myr, også i lys av det er så mange gamle kommuneplaner i disse områdene. Flere av fjellkommunene har varslet oppstart av arbeidet med arealdelen, og vi har gitt tydelige innspill knyttet til planvask.

Det er utfordrende at rettleiar om planlegging av fritidsbustader ikke inneholder noen bindende føringer, og vi bruker derfor denne i liten grad. Vi henviser heller til tydeligere føringer i andre styringsdokumenter.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av jordbrukets arealressurser og styrke jordvernet i tråd med nasjonalt jordvernmål, og øvrig nasjonal politikk for forvaltning av jordbrukets arealressurser.

Kommunene ivaretar nasjonale jordvernføringer i middels grad. Med et skjerpet jordvernmål forventer vi at avsatte og ikke-realiserede arealer med dyrka og dyrkbar jord tas ut ved kommuneplanrevisjoner. Det vises til omtale under punkt 3.1.1.1.9.2.

Den ekstraordinær store omdisponering av dyrka jord i 2023 skyldes at tidligere avsatte arealer i kommuneplaner blir regulert. Vi har vært tilbakeholdne med "omkamp" på tidligere avsatte arealer, men vil nå skjerpe praksis med bakgrunn i signaler fra departementet.

I 2024 fremmet vi innsigelse til én arealplan med hjemmel i nasjonale jordvernteresser, nærmere bestemt tre byggeområder i en kommunedelplan. Innsigelsene er frafalt, da områdene videreføres som LNFR-formål. Videre har vi i 2024 frarådet og varslet påklaging i fem dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven med hjemmel i nasjonale jordvernteresser. I tre av sakene har kommunen tatt vår tilbakemelding til følge, mens vi ikke er kjent med utfallet i de to øvrige sakene.

Videre ble det i 2024 avgjort tre arealplansaker der det ble fremmet innsigelser i 2023 med hjemmel i nasjonale jordvernteresser. To av sakene ble løst i meklings ved at jordvernteressene hel eller delvis fikk gjennomslag. Den siste saken ble avgjort av departementet. Vår innsigelse ble ikke tatt til følge.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
173	231	224	173	332	225	273	145	166	378

Samla for begge fylker: 150 daa til samferdselsformål, 102 daa til næring- og offentlige bygg, 64 daa til bolig og fritidsformål, 33 daa til skog. Tønsberg og Færder hadde et større samferdselsprosjekt - fastlandsforbindelsen. Larvik en lengere gang-/sykkelvei og Sandefjord en sentrumutvidelse og en skoletomt. I Seljord fikk Dyrsku'n utvidet sitt areal

Tilbakeføring av areal (fra kapittel 3.1.1.1.9.2 i TB)**Rapportere på**

Areal tilbakeføres i større grad fra utbyggingsformål til LNF-R (Landbruks-, natur- og friluftformål samt reindrift)

Vi ser at kommunene i større grad enn tidligere har begynt å gjøre planvask og tilbakeføre arealer fra utbyggingsformål til LNF når de rullerer kommuneplanens arealdel. Dyrket mark er da et viktig tema. Dette gjelder særlig de store kommunene med faglig sterke administrasjoner, men vi ser det til dels også i mindre kommuner. Det varierer imidlertid sterkt mellom kommunene. Flere av våre kommuner har søkt om og fått tilskudd til planvaskarbeid.

I lys av nye nasjonale forventninger formidler vi i langt større grad enn tidligere forventninger til kommunene om å gjøre planvask. Dette kommuniseres nå tydelig i innspill til overordnede planer (særlig ved varsel om oppstart av arealdelen), og er tydeliggjort i møter med kommunene. I vår uttalelse til varsel om oppstart av arealdelen varsler vi nå tydelig at vi kan komme til å fremme innsigelse også til ikke-realiserede utbyggingsområder som ligger inne i arealdelen fra tidligere.

Kommunene setter av mindre naturareal til utbyggingsformål enn tidligere i sin overordnede planlegging (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunene setter av mindre naturareal til utbyggingsformål enn tidligere i sin overordnede planlegging

Vi ser i liten til middels grad at kommunene setter av mindre naturareal enn før i sin overordnede planlegging, selv om kommuneadministrasjonene i større grad vektlegger dette i sine anbefalinger. Innspill til nye utbyggingsområder blir ofte vektlagt mer.

Nye retningslinjer og føringer gir flere og sterkere nasjonale interesser på naturområdet. Samtidig oppfatter kommunene signaler om at det skal bli færre innsigelser. Dette gir lite effektive planprosesser og unødvendig friksjon i samhandlingen mellom stat og kommuner.

Kommunene planlegger i middels grad i tråd med nasjonale føringer om å legge til rette for høy arealutnyttelse i byområder gjennom fortetting og transformasjon.

Våre planinnspill bidrar i middels grad til å redusere utleggelsen av naturareal til utbyggingsformål. En stor andel av våre innsigelser er knyttet til ivaretagelse av naturmangfold i tråd med T-2/16. Fram til ny SPR for klima og energi kom i slutten av 2024, har vi ikke hatt hjemler til å hindre utbygging på naturarealer som ikke er nevnt i T-2/16.

Etter at nye nasjonale forventninger kom, har vi begynt å kommunisere forventning nr. 48 om unngå så langt som mulig nedbygging av skog og myr. Dette gjør vi både i planinnspill og i møter og annen dialog med kommunene. Vi må nå utvikle praksis knyttet til det samme punktet i SPR klima og energi, og blant annet finne fram til hvor terskelen for innsigelse ligger. Det er ønskelig med mer veiledning fra departementet om dette, også for å sikre at dette praktiseres likt mellom statsforvalterne.

3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene

I embetets strategiske plan for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap er kommunene tydeliggjort som vår primære målgruppe. Vi vurderer at vår tette og systematisk oppfølging gjennom mange år gir god effekt, og vi registrerer bedre resultater gjennom de indikatorene vi benytter oss av (kommuneundersøkelsen til DSB, der vi har hundre prosent svarprosent gjennom en årrekke, kommunenes årlige egenrapportering via 'selvangivelsen' med samme svarprosent, statistikk/funn fra tilsyn og øvelser, omfanget av initiativ fra kommunene som stadig øker mv.)

Kommunebildeverktøyet benyttes aktivt, med egne indikatorer basert på kravene i forskrift om kommunal beredskapsplikt.

Krav til å ha et (inter-)kommunalt beredskapsråd, samt aktivitet i dette, er faste krav i selvangivelsene og inngår som indikator i kommunebildeverktøyet.

Virkemiddelbruk (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Orienter kommunene om deres samlede ansvar og rolle innen sivil beredskap.

Embetet har en omfattende utadrettet aktivitet mot kommunene, der endringen i det sikkerhetspolitiske landskapet har fått en naturlig oppmerksomhet de siste årene - samtidig som vi ikke kan 'slippe' naturfarer og andre utfordringer i risikobildet. Arenaer som er i bruk:

- Ukeslangt totalberedskapskurs for toppledere
- Kommunemøter med utgangspunkt i kommunebildeverktøyet
- Nettverksmøter for beredskapskoordinatorer
- Møter i kommunale beredskapsråd
- Konferanser/seminar/fagdager/webinar mv.
- Store og små sambandsøvelser (kraft-/ekombortfall) jevnlig
- Målsetting om samfunnssikkerhet og beredskap som tema overalt der vi kan få innpass

Forebyggende perspektiv i klimatilpasningsarbeidet (fra kapittel 3.1.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Være en pådriver og veilede for samfunnssikkerhet og tilfredsstillende beredskap i klimatilpasningsarbeidet.

Vi retter i kommunedialogen oppmerksomheten tydelig mot behovet for forebygging mot naturfarer, ikke minst med tanke på klimaendringer. Dette gjelder både forebyggende tiltak for å sikre eksisterende infrastruktur mot både nåsituasjonen og fremtidige klimaendringer og ikke minst at det foretas helhetlige vurderinger og legges til grunn gode sikringstiltak og solide sikkerhetsmarginer ved nybygging.

Ekstremvær og hensynet til naturfare i samfunnsplanleggingen var tema for vår årlige store beredskapskonferanse i 2024.

Webinar planlegges i 2025.

Øvelser for kommuners kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i løpet av 2019- 2024 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

I de kommunerettede øvelsene har vi følgende målgrupper:

- Primær målgruppe er kommunal krise-/beredskapsledelse
- Eksterne aktører kobles på og øvelsene samordnes med andre øvelser så langt dette lar seg gjøre (noe som er utfordrende)

Øvelse for kommunal krise-/beredskapsledelse som del av tilsynsdagen som vi startet med i 2023, vurderes fortsatt å være vellykket. Utover øvingsutbyttet får vi et bedre kunnskapsgrunnlag for tilsynet, og flere personer i kommunen involveres i tilsynsgjennomføringen.

Vi er på tilbudssiden for å bistå kommuner som tar kontakt for gjennomføring av øvelser på eget initiativ.

En nasjonal øvingskalender er fortsatt et savn, og en regional aktivitetskalender vurderes nå for å bøte på blant annet dette.

Varslingsøvelser og sambandstrening på alternative ekomløsninger er fortsatt en viktig grunnstein i øvingsarbeidet vårt.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

År	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	23	6	Kommunens kriseledelse skal bli bedre i stand til å takle uønskede hendelser
2020	23	2	Kommunens kriseledelse skal bli bedre i stand til å takle uønskede hendelser
2021	23	21	Teste og bli kjent med planverk for atomberedskapshendelser
2022	23	2	Styrke evnen til å håndtere bortfall av kritisk infrastruktur (Kanalbroa i Tønsberg)
2023	23	26	Se kommentar
2024	23	6	Styrke forståelsen for verdien av gode planer (dokumentasjon), rolleforståelse og øvd personell. Øvelse gjennomført som del av tilsyn for styrket verifikasjon og styrket læring.

20 kommuner øvd med atomberedskapsscenario. Fokus på tiltakene Innmelding og Jodtabletter. I tillegg til disse så øvde to kommuner sammen med noe bistand fra oss og en kommune øvde selv. utover disse øvelsene så har vi gjennomført EPS-øvelse for en kommune og øvd 5 kommuner ifm. tilsyn.

Oppfølging av skogskadeberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Følge opp kommunenes oppgaver i beredskapsarbeid hjemlet i §§ 9 og 10 i skogbrukslova og § 16 i brann- og redningsvesenforordningen

Det var i 2024 lokalt store forekomster av stor granbarkbille og skader påført av denne i kommuner som ble rammet av stormen i november 2021, særlig i Hjørtedal. Vi har fulgt opp med kontakt med skogeiersamvirket og kommunene, laget nyhetssak og hatt kontakt med regionale medier. Budskapet har vært å få skogeiere til å sjekke tilstand i egen skog og vurdere hogst for å redde verdier.

Det har ikke vært skogbrann- eller stormhendelser av vesentlig omfang i 2024. Vi bistod beredskapsavdelingen i planleggingen av samvirkekonferansen i forkant av skogbrannsesongen 2024 og deltok i konferansen, som ble gjennomført digitalt.

Vi har ikke gjort noen ny undersøkelse i 2024 av kommunale ROS-analyser. Undersøkelse ble gjennomført i 2023.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Kommunene følger i hovedsak opp plan- og bygningsloven når det gjelder prosess og saksbehandling. Vi ser imidlertid at det ikke alltid gjøres de nødvendige utredninger i plansaker, blant annet når det gjelder kartlegging av naturmangfold. Større kommuner med mer ressurser i kommuneadministrasjonen følger dette opp i noe større grad enn mindre kommuner. Ellers er det vår vurdering at kommunene har for høy terskel for å kreve konsekvensutredning, og at det i forbindelse med reguleringsplaner i for stor grad vises til at det er gjennomført KU i arealdelen, særlig når KUen til arealdelen i all hovedsak skyver det meste av utredninger til reguleringsplannivået. Dette er en gjennomgående utfordring i plansaker. Samtidig vil vi alltid kreve at våre fagområder er tilstrekkelig utredet i reguleringsplan, og har blant annet fremmet innsigelser til manglende kartlegging av naturmangfold (også særlig til arealdelen), mangelfulle støyutredninger og mangelfulle utredninger ved bygging på nedlagte deponier.

Mindre kommuner har til dels store utfordringer med å holde planverket oppdatert. Noen av arealdelene i særlig Telemark er svært gamle.

Vi er noe usikre på om vi får tilsendt alle dispensasjonssaker vi skulle hatt etter § 19-1 i plan- og bygningsloven ("regionale og statlige myndigheter hvis saksområde blir direkte berørt, skal få mulighet til å uttale seg før det gis dispensasjon"). Det varierer betydelig mellom kommunene hvor mange dispensasjonssaker vi får tilsendt. For de kommunene som sender få saker, vet vi ikke om det skyldes få dispensasjoner, få dispensasjoner som berører våre saksområder, eller at vi ikke får tilsendt det vi skulle ha fått.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer.

De større bykommunene langs kysten har i stor grad oppdaterte samfunnsdeler og arealdeler. Mindre distriktskommuner i indre deler av fylket har i liten grad oppdaterte overordnede planer, særlig gjelder det kommuneplanens arealdel.

Vi har kommuner som ikke har oppdatert arealdelen på over 20 år. Vi registrerer at disse planlegger å gjøre dette i løpet av inneværende valgperiode, noe vi til dels også hørt tidligere. Noen av kommunene med eldre arealdeler har i stedet laget kommunedelplaner for de mest aktive utbyggingsområdene i kommunen.

Vi vurderer knapphet på ressurser hos mindre kommuner som den viktigste grunnen til manglende oppdatering av overordnede planer.

Overfor kommunene som har gamle overordnede planer, er vi svært tydelige på behovet for rulling, blant annet i høringsuttalelser til planstrategier. Vi påpeker det også i innspill til reguleringsplaner og dispensasjoner der alderen på kommuneplanen bidrar til konflikter med nasjonale og viktige regionale interesser. Embetet har kommunesamtaler med ledelsen i alle kommuner enkeltvis i løpet av valgperioden. I disse samtalene blir dette temaet også tatt opp.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling.

Vi har behandlet 37 klager på reguleringsplaner i 2024. Av disse er 28 saker behandlet innen fristen. 9 saker er behandlet ut over 12 uker, med en gjennomsnittlig overskridelse på 52 dager.

Til sammenligning behandlet vi 37 saker også i 2023, med 3 saker behandlet etter fristen. Gjennomsnittlig overskridelse var på 24 dager.

På grunn av en presset ressursituasjon har vi etterstrebet å prioritere reguleringsplaner, da disse er viktige styringsdokumenter for kommunen og av stor samfunnsnytte.

Enkelte saker har likevel gått over fristen. Vi er i senere tid gjort oppmerksomme på at vi for særlig krevende saker, som krever ytterligere undersøkelser og/eller vurderinger, har mulighet til å ensidig utvide saksbehandlingstiden. Dette er en adgang vi ikke har vært kjent med tidligere, og som i tilfelle ville endret statistikken. Vi vil for 2025 legge om vår praksis i tråd med denne adgangen.

I 2024 har vi opplevd en generelt økt oppmerksomhet fra Sivilombudet og departementet på reguleringsplanområdet. Oppmerksomheten knytter seg særlig til hensynet til naturmangfoldet, og hvor langt både kommunen og Statsforvalteren plikter å utrede og begrunne planvedtak.

Vi vil i 2025 sende et brev med orientering til kommunene om denne økte oppmerksomheten på utredning og begrunnelse i plansaker. Vi vil også lage nye rutiner internt for å sørge for at dette følges opp.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk holdbare bestemmelser og plankart.

Som vi tidligere har meldt fra om, anser vi dette resultatmålet som noe uklart. Dersom det er meningen at embetet skal kvalitetssikre alle arealplaner i kommunene, vil dette innebære betydelig ressursbruk. Vi har i 2024 konsentrert oss om å kvalitetssikre kommuneplaner.

I tidligere år har vi gitt relativt omfattende tilbakemeldinger på bestemmelser til kommune- og kommunedelplaner i høringsperioden. Dette innebærer vurdering av bestemmelsene, herunder gyldighet, utforming, bestemmelsens potensielt utilsiktede konsekvenser/rekkevidde mv. I 2024 har vi av ressursmessige hensyn sett oss nødt til å foreta en mer begrenset gjennomgang av disse planbestemmelsene.

Selv om vi ikke har hatt tilstrekkelig ressurser til fullstendig gjennomgang og kvalitetssikring av kommuneplanene, har vi i konkrete byggesaker gitt tilbakemeldinger på svakheter ved aktuelle bestemmelser, og med oppfordring til å endre planer.

Utover nevnte tilbakemeldinger i forbindelse med offentlig ettersyn av planer og klagesaksbehandling, har vi prioritert fortløpende veiledning av kommunene i planfaglige spørsmål. Dette anser vi som en oppgave med stor nytteeffekt for kommunene.

Juridisk veiledning og kvalitetsikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp.

Konsekvensutredningsforskriften følges i middels grad opp i kommunenes arbeid med arealplaner. Kommuneplanens arealdel blir alltid konsekvensutredet. Vi ser imidlertid at kvaliteten på utredningene varierer. De fleste kommuner gjør en vurdering av om det er krav om konsekvensutredning som slår ut i den enkelte reguleringsplan, jf. KU-forskriften § 10. Kommunene har etter vår vurdering for høy terskel for å kreve konsekvensutredninger i reguleringsplaner, og det vises i for stor grad til at det er gjort KU i forbindelse med kommuneplanens arealdel. Denne er imidlertid for overordnet på de fleste temaer til at dette kan sies å dekke viktige utredningstemaer på en tilstrekkelig måte ved detaljregulering, eller man sier eksplisitt at utredninger skal gjøres på reguleringsplannivå.

Dette fører til at viktige utredninger skyves til reguleringsplannivå når kommuneplanens arealdel utredes, men så vises det på reguleringsplannivå til at området allerede er konsekvensutredet på kommuneplannivå, og det konkluderes med at det ikke er krav om KU. Dette er en utfordring.

Manglende utredninger som er avgjørende for om et område kan bygges ut, har vi praksis for å fremme innsigelse til på kommuneplannivå. Dette gjelder særlig manglende naturtypekartlegging i områder med potensiale for nasjonale naturverdier, og manglende utredninger knyttet til bygging på nedlagte deponier, jf. fraråding fra nasjonale myndigheter knyttet til sistnevnte.

På reguleringsplannivå krever vi utredning av de nasjonale interessene vi skal ivareta, enten det gjøres som KU eller ikke. Vi har igjen særlig oppmerksomhet på naturtypekartlegging og bygging på nedlagte deponier. Vi har imidlertid, for både kommuneplaner og reguleringsplaner, vært tilbakeholdne med å fremme formalinnsigleser til mangelfull oppfølging av KU-forskriften, så lenge vi vurderer at det ikke er vesentlig konflikt med de nasjonale interessene vi skal ivareta.

Vi har ikke prioritert inngående veiledning til kommunene om KU-forskriften, men gir veiledning og svarer på spørsmål i de sakene hvor dette blir et særlig tema.

Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert.

Kommunene i fylket fører i stor grad digitalt planregister, og alle kommunene fører dette minst i middels grad. Alle kommunene er koblet til NAP (Norge digitalt arealplankartløsning) og synkroniserer plandata som alle parter i Norge digitalt har tilgang til. Gjennom disse data er det også kolbing mot planregister. Det er positivt at Kartverket har fått midler til å vedlikeholde NAP, men vi registrerer at det er stor bekymring for lite midler til videre drift av NAP og andre fellesløsninger som Kartverket drifter.

Både betydningen og nytten av planinformasjon er viktig for både kommunene og sektormyndigheter, og vi har ingen erfaring (gjennom møter med Kartverket og kommunene) som tilsier at dette ikke er kjent på ledernivå i kommunene.

Vi har sammen med Kartverket og fylkeskommunene et medansvar for at kommunene utarbeider rutinebeskrivelse for forvaltning av planregister. En tidligere undersøkelse (2023) i regi av Kartverket og Statsforvalteren viser at flertallet av kommuner har en egen skriftlig rutinebeskrivelse, men at også mange bare har delvis eller ingen skriftlige rutiner. Dette er et tiltak i 2025/26 i fylkesgeodataplanen som er videreført for Vestfold og Telemark.

Konsekvensutredninger av klima- og miljøtema har god kvalitet og er i tråd med håndbok M-1941 (fra kapittel 3.1.1.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredninger av klima- og miljøtema er i tråd med håndbok M-1941

KU-forskriftens utredningskrav følges i middels grad opp i kommunenes arbeid med arealplaner. De fleste kommuner gjør en vurdering av om det er krav om konsekvensutredning som slår ut i den enkelte reguleringsplan, jf. KU-forskriften § 10. Vi opplever imidlertid at terskelen for å kreve KU i reguleringsplansaker er for høy. Kommuneplanens arealdel blir alltid konsekvensutredet. Vi ser at kvaliteten på utredningene varierer. Manglende naturtypekartlegging etter anerkjent metodikk er en gjenganger, selv om vi ser forbedring hos kommunene etter høy oppmerksomhet om dette fra vår side. På kommuneplannivå ser vi også at nødvendige utredninger til dels skyves til reguleringsplannivå, blant annet knyttet til bygging på deponier. Dette har vi hatt innsigelsener til.

Vi minner om håndbok M-1941 i alle våre uttalelser til varsel om oppstart av kommuneplanens arealdel, og i reguleringssaker der det er krav om konsekvensutredning. Vi har også vist til håndboka i presentasjoner vi har holdt for kommunene i ulike fora, der dette er relevant.

Vi har særlig hatt oppmerksomhet på om nasjonale interesser vi skal ivareta, blir tilfredsstillende utredet i den enkelte sak, enten det skjer gjennom KU eller ikke. Vi har i svært liten grad fremmet "formalinnsigelsener" knyttet til KU-krav.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Vi har gjennomført digitale opplæringsaktiviteter, fysiske fagsamlinger, dialogmøter og gitt veiledning til Nav-kontorene.

Opplæringstiltakene har vært rettet mot risikoområder som vi har indentifisert gjennom vår behandling av klagesaker, i tilsyn og i kontakt med Nav-kontorene.

Vår vurdering er at tiltakene har bidratt til økt kunnskap om sosialtjenesteloven. Vi kan se en effekt av opplæringen i klagesakene vi får til behandling.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV- kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven med tilhørende forskrifter.

Vår vurdering er at Nav-kontorene generelt har god kunnskap

om bestemmelsene i sosialtjenesteloven, men at det likevel kan være utfordrende å anvende bestemmelsene riktig i praksis. Vi vurderer også at det er behov for å styrke forvaltningskompetansen.

Vi vurderer at Nav-kontorene har utfordringer knyttet til kartlegging

og utredning av hjelpebehov før det fattes vedtak, og at dette også gjelder kartlegging og utredning av barnas behov. Selv om flere Nav-kontor er blitt bedre til å gjennomføre kartlegging av barnas situasjon, er barne- og familieperspektivet mangelfullt ivaretatt ved en del Nav-kontor. Vi ser også at enkelte Nav-kontor bruker lavere livsoppholdssatser enn statens veiledende satser uten at det er tilstrekkelig begrunnet hvordan livsoppholdsbeløpet skal dekke nødvendige utgifter.

Vi ser at det er utfordringer knyttet til den individuelle

vurderingen som skal foretas konkret i hver sak ut fra den enkeltes behov på søknadstidspunktet. I flere saker ser vi at Nav-kontorene tar hensyn til inntekter som søkeren «skulle» eller «burde» hatt tilgjengelig, men som søkeren ikke har tilgjengelig på søknadstidspunktet.

Vi har gjennomført opplæring i reglene om refusjon i

etterbetalte ytelser fra folketrygden, vi har utarbeidet et eget hjelpeskiv ved behandling av klagesaker om refusjon for Nav-kontorene og vi er svært tilgjengelig for veiledning på dette området. Vi ser i klagesaker at opplæringen har hatt en effekt og at flere av Nav-kontorene har fått økt kompetanse på området. Likevel er det fortsatt en utfordring for Nav-kontorene å behandle saker om refusjon korrekt. Det er praktiske hindringer på statlig side i Nav som er årsaken til at kommunen i Nav i flere saker ikke har mulighet til å kunne fatte et korrekt vedtak om refusjon etter sosialtjenesteloven.

Vi vurderer at Nav-kontorene har utfordringer knyttet til regelverket for rettigheter til EØS-borgere.

Vi har tilbudt opplæring til alle Nav-kontorene i ulike former og på ulike arenaer for å kunne tilpasse flere behov. Opplæringen har blitt gjennomført ved fysiske møter og fagdager, digitale møter, nettverkssamlinger og opplæringer. Målgruppen for opplæringsaktivitetene har vært ledere, personer som godkjenner vedtak om sosiale tjenester og veiledere.

Vi har også gitt tilpasset opplæring og veiledning gjennom dialogmøter og korte opplæringsmøter til Nav-kontor som har hatt behov for det.

I samarbeid med Nav region har vi gitt nyansatte i Nav en innføring i sosialtjenesteloven gjennom Ny i Nav.

Alle Nav-kontorene har fått tilbud om opplæring i kvalifiseringsprogrammet og økonomisk rådgivning.

Individuelle vurderinger har vært en naturlig del av alle opplæringsaktivitetene våre. I tillegg har saksbehandlingsreglene, ivaretagelse av barne- og familieperspektivet og regelverket for rettigheter til EØS-borgere vært tema i flere opplæringsaktiviteter.

Innholdet i all opplæring og veiledning vi har tilbudt, har vært bestemt ut fra områder hvor vi ser mangler i lovforståelsen. Nav-kontoret har også selv meldt inn temaer som de ønsker opplæring i.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	17	17

3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Vår vurdering er at arbeidet med pasientsikkerhet er blitt en mer integrert del av kommunenes drift. En presset kommuneøkonomi og utfordringer med rekruttering av nøkkelkompetanse og kommunale ledere gjør det likevel krevende å levere gode og forsvarlige tjenester

Rettighetsklager

Tilgjengelighet, kvalitet og kapasitet i tjenestene er ofte tema i rettighetsklagene. Av 221 saker vi behandlet i 2024, utgjør tjenester til yngre personer med omfattende hjelpebehov hovedtyngden av sakene. Kun 36 saker gjaldt helsetjenester til eldre personer (i hjemmet eller sykehjem/ institusjon). Vi har registrert at flere kommuner har hevet terskelen for å innvilge langtidsplass i institusjon. Så langt har vi ikke mottatt flere klager på dette området.

Vi har endret pst. av vedtakene i klagesakene fordi vi har vurdert at tjenestetilbudet ikke har vært forsvarlig, mot landsgjennomsnittet på 4

pst. "Praktisk bistand og opplæring" er kategorien der vi hyppigst har omgjort vedtaket (14 pst.). Det er også omgjort saker som gjelder innholdet i BPA-tilbud, personbistand, oppfølging til trening, mv.

Vi ser at kommunene strammer inn på omfanget, eller hever nivået for å innvilge visse tjenester. Eksempelvis mottok vi i 2024 mange (46) klager på søknader om støttekontakt. Kommunene har da enten tatt tjenesten helt bort, eller erstattet tjenesten med lavterskel- eller gruppetilbud. Av 46 klager

på støttekontakt har vi kun endret ett vedtak og opphevet seks. Dette indikerer at vi som oftest ser at kommunen har sikret et minimum av forsvarlige tjenester. Mangelfull saksbehandling er hovedårsak til opphevelse av kommunens vedtak.

Vårt hovedinntrykk er at mottakerne får forsvarlige tjenester, men at standard og nivå på tjenestene presses ned mot et minimumsnivå. Det er grunn til å anta at kommunenes økonomi er en driver i denne utviklingen.

Tilsyn

Kommunene jobber med å sikre kvalitet i tjenestene, men vi erfarer i arbeidet vårt med tilsyn at det fremdeles er mangler innen styringen av tjenestene. Kommunene deltar i pasientsikkerhets- og forbedringsarbeid. Helsefelleskapene har også fokus på dette. Vår vurdering er at helsefelleskapene er en nyttig samhandlingsarena hvor regionen sammen kan arbeide med felles utfordringer. Våre erfaringer fra de landsomfattende tilsynene i 2024, og fra enkeltsaker, er at det fortsatt er behov for kompetanseheving og et sterkere fokus på ledelse og internkontroll i arbeidet med bedret pasientsikkerhet.

Tvangssaker/ tjenester til personer med utviklingshemming

Vi har over tid sett at kommunene sliter med å skaffe tilstrekkelig faglært personell i tjenestene til personer med psykisk utviklingshemming. I Vestfold og Telemark gis det dispensasjon fra kompetansekravene i helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9 til gjennomsnittlig 10 personer (tjenesteytere) per vedtak om bruk av tvang og makt. Kompetansesituasjonen i disse tjenestene utfordrer kvaliteten og pasientsikkerheten.

Utviklingsarbeid - pasientsikkerhet

Vi har i 2024 hatt et særlig oppmerksomhet på riktig rekvirering av vanedannende legemidler, og har i den forbindelse holdt kurs for fastleger, lagt ut pressemeldinger, og brukt tid på å gi god informasjon til pasienter i enkeltsaker. Vi vil fortsette arbeidet i 2025, blant annet med målrettede tilsyn mot enkelte kommuner med høy rekvirering.

Vi har i 2024 bidratt til å etablere et nettverk for koordinerende enhet på tvers av sektorene for å styrke pasientsikkerheten gjennom bedre samhandling og koordinering av tjenester. Vi har også arrangert et webinar om koordinering av tjenester, samt hatt dette som tema på vår høstkonferanse.

USHT'ene spiller også en svært viktig rolle i arbeidet med å fremme kvalitet i tjenestene og øke pasientsikkerheten i kommunene. En stor del av tilskuddene vi forvalter er brukt til å støtte opp om arbeidet med å styrke kvaliteten og pasientsikkerheten i tjenestene. Her vil vi særlig trekke frem tilskudd som er gitt til utdanning av forbedringsagenter i kommunene.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med helsefelleskapenes arbeid med bedre felles planlegging og utvikling av tjenesteutvikling for de prioriterte pasientgruppene.

Behov for personell med ulik språk- og kulturkompetanse (samisk, minoritetsspråklig mv) skal søkes ivaretatt i planleggingen.

Det er en økning i andelen kommuner som lager helhetlige planer for å sikre fremtidig kompetanse, kapasitet og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene. Arbeidet med reformene Leve hele livet og nå Bo trygt hjemme har bidratt til at kommunens ledelse er blitt mer oppmerksom på den demografiske utviklingen, og behovet for langsiktig planlegging.

Mange kommuner jobber nå med å forbedre og revidere planverket. Digitale verktøyet for planlegging (eks. Framsikt), bidrar til en bedre systematikk og enklere revidering av planene. Flere kommuner har valgt å ha færre planer enn tidligere. Det nye planverket er mer helhetlig og overordnet og kan omfatte flere tjenesteområder.

I mars 2024 ferdigstilte vi et prosjekt om analyse av kommunenes strategiske kompetanseplaner sammen med Senter for omsorgsforskning. Målet med prosjektet var å undersøke i hvilken grad strategisk kompetanseplanlegging var satt på dagsorden i kommunene, samt å få mer innsikt i hvordan kommunene jobber med dette.

Ved gjennomgang av planene til 17 av 23 kommuner fant vi at cirka halvdelen av kommunene hadde helhetlige planer for kompetanseutvikling for helse- og omsorgstjenestene, mens resten ikke så ut til å ha en slik plan. I fem kommuner var kompetanse- og rekrutteringstiltak innlemmet som en liten del av andre, overordnede planer for helse og omsorg. Det varierte i hvilken grad betydningen av sammenheng mellom overordnede, strategiske mål i kommuneplanens samfunnsdel, og handlings- og økonomiplanen, var tydeliggjort i kommunenes kompetanseplaner. I enkelte kompetanseplaner var overordnede planer kun så vidt nevnt, mens i andre planer var disse planene og deres overordnede mål og strategier gjengitt, aktualisert, og tydelig knyttet opp mot mål og tiltak i kompetanseplanen. Fire kommuner som oppgav at de enten ikke hadde en plan, eller hadde en gammel og utdatert plan, hadde konkrete planer om å ta fatt på arbeidet.

Resultatene indikerte betydelige forskjeller i kommunenes planleggingskompetanse. Ulikhetene kan også si noe om ulik prioritering av

planleggingsarbeidet. Det var ikke en systematisk forskjell på små og store kommuner.

Vi har gjennomført to opplæringsdager om kompetanse planlegging, i hvert fylke, i samarbeid med KS (slik omtalt i punkt "Rekruttering og kompetanseplanlegging innen helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)".

Vi har undersøkt om kommunene har en plan for legetjenesten, der 10 av 23 kommuner svarte. De fleste av kommunene oppgav at de hadde utarbeidet planer for legetjenesten, eller var i gang med arbeidet. Det varierte imidlertid i hvilken grad disse planene var politisk vedtatt, og forankret i kommunenes øvrige planverk. Det kom frem et ønske om gode maler for planene.

Konklusjon: Vi har løftet opp viktigheten av strategisk kompetanseplanlegging på ulike arenaer overfor kommunene blant annet i eget møte med kommunenes øverste politiske og administrative ledelse. Kommunene har fått tilbud om veiledning og opplæring i tråd med deres behov. Vår vurdering er at vi har bidratt til at andelen kommuner som jobber for å utarbeide strategiske kompetanseplaner har økt i våre fylker i løpet av 2024.

Helsefellesskapene bidrar til likeverdig partnerskap og til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjeneste (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Helsefellesskapene bidrar til likeverdig partnerskap og til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjenester

Helsefellesskapene fungerer nå stort sett etter hensikten. Vi gjennomfører faste møter med representanter fra ledelse og sekretariat i begge helsefellesskapene. Vi blir invitert til partnerskaps møter.

Vi får oversendt vedtatte handlingsplaner og holdes oppdatert om arbeidet med å utarbeide strategier og revisjoner av samarbeidsavtaler.

Helsefellesskapenes nettsider inneholder mye og god informasjon om hvordan de jobber. Helsefellesskapet i Vestfold benytter Kompetansebroen.no. Vi ser at det er mye godt utviklingsarbeid som styrker samarbeidet mellom nivåene, og som er til det beste for brukere og pasienter.

Vi har hatt dialog med dem om temaet likeverdighet. De har ikke hatt behov for bistand til dette.

I helsefellesskapet i Vestfold er det 6 kommuner som står samlet overfor sykehuset. I Telemark har de 17 kommunene samarbeidsfora inn i helsefellesskapet. Det er ansatt samhandlingskoordinatorer i delte stillinger mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene.

Helsefellesskapene er positive til samhandlingstilskuddet som gir dem et økt handlingsrom til å utvikle tiltak på tvers av nivåene. Det er utfordringer i bla. digital samhandling, ventetider/henvisningspraksis, utskrivningspraksis /overliggerproblematikk m.m

Langsiktig arbeid med kvalitet i helse- og omsorgstjenestene (fra kapittel 3.1.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører et langsiktig arbeid med å sikre kvalitet i tjenestene. Dette må ses i sammenheng med implementering av forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenestene.

Vi har hatt oppmerksomhet på forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenestene overfor kommunene i flere sammenhenger.

Vi ser at vårt tilsynsarbeid og vår klagesaksbehandling stimulerer kommunene til å være opptatt av avviksbehandling og bruk av forbedringsmetodikk. Det har samtidig avdekket et behov for veiledning og kompetanse økning i kommunene. Oppfølging av tilsyn og saker behandlet spesielt etter metode 3 gir kommunene nødvendig kompetanse til å jobbe med kvalitet og pasientsikkerhet.

Andre tiltak:

USHT'ene har jobbet med denne forskriften overfor kommunene, blant annet gjennom satsningen på gode pasientforløp.

På høstkonferansen i 2024 (200 deltakere fra helse- og omsorgstjenestene i alle kommuner), hadde vi "Tid for prioriteringer" som overordnet tema. Her presenterte FHI kunnskapsstøttesystem for kommunale helse- og omsorgstjenester, Helsedirektoratet orientere om sitt arbeid med ny nasjonal faglig prioriteringsveileder for kommunale helse- og omsorgstjenester. Vi hadde også et innlegg om hvordan styrke forbedringskompetanse i tjenestene.

Tilskuddsmidler er benyttet for å understøtte kommunenes arbeid med kvalitetsforbedring. I 2024 gav vi tilskuddsmidler til utdanning av forbedringsagenter (Tinn kommune i Telemark). USHT'ene og kommuner har fått midler til satsing på simulering og VR-teknologi som metode for å jobbe med å forbedre kvaliteten i tjenestene. Dette er et godt virkemiddel til å jobbe med konkrete forbedringstiltak i sykehjem, i hjemmetjenesten og i boliger for personer med utviklingshemming,

Aldring og helse sine ulike ABC-opplæringer er viktige bidrag for å heve kvaliteten i tjenestene. Mange kommuner benytter seg av disse modulene for å sikre nødvendig kompetanse i tjenestene. Vi vil særlig trekke frem Mitt livs ABC som er en viktig satsning for å heve kvaliteten i tjenesten til personer med utviklingshemming, som er den tjenesten der det er størst andel av ufaglærte. Vi har prioritert en relativt stor andel av Kompetanse- og

tenestetilskuddet til dette formålet i 2024.

3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Vi opplever at kommunene, i større grad enn tidligere, er bevisste på eget "arealregnskap" og behovet for velfungerende økosystemfunksjoner. Til tross for dette er vår oppfatning at utviklingen er klart negativ sett i et flerårsperspektiv.

I Vestfold og Telemark er det et stort arealpress langs kystsonen, og til dels i høyfjellet. Dette fører til fragmentering og tap av leveområder for enkelte arter. Vi har oppmerksomhet på en langsiktig og bærekraftig planlegging av arealbruken i fylket, og mener det vil være avgjørende for å unngå framtidig tap av biologisk mangfold. Våre uttalelser og innsigelser i plansaker, og vårt arbeid med å ivareta trua arter og truet natur (f.eks gjennom nytt vern) bidrar til å bevare viktige naturverdier, men det er ikke tilstrekkelig til å sikre en langsiktig bevaring.

Villrein er et eksempel på en art som er svært viktig for økosystemet i våre fjellområder. For at villreinen skal få prege økosystemet på en naturlig måte, må antallet dyr være betydelig. De senere årene har antall villrein i Hardangervidda-området gått ned. Bestanden ble anslått til rett i overkant av 3 500 dyr på våren 2024, noe som er et svært lavt antall sammenliknet med tidligere bestandsmål på opp mot 12 000 dyr før kalving. Antall dyr holdes nå lavt på grunn av CWD/skrantsyke-situasjonen, men for å oppnå god tilstand i økosystemene i fjellet er det nødvendig å øke antall villrein betydelig.

Det arbeides målrettet for å bedre økosystemfunksjonene i Oslofjorden og ferskvannsförekomstene. Vannforekomstene i fylket leverer fortsatt til menneskers behov (f.eks. vannkraft, drikkevann og rekreasjon), til tross for varierende miljøtilstand. Det er stor forskjell på utfordringene i de to fylkene Telemark og Vestfold; i Telemark er det mangel på vann i mange vassdrag, mens i Vestfold er eutrofi det største problemet.

Bedre tilstand i naturen gjennom vern, restaurering og andre relevante tiltak (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Bedre tilstand i naturen gjennom vern, restaurering og andre relevante tiltak

Skogvern

Skogvernet i fylket er i godt driv med ekstra mange områder i prosess dette året på grunn av budsjettøkning og økte mannskapsressurser. Vi ble bl.a. tilført ekstra ressurser gjennom en stilling på skogvernet i regi av Miljødirektoratet, delt mellom embetene i Innlandet, Buskerud, Akershus/Oslo og Østfold og Vestfold og Telemark.

Det var tre vernevedtak i 2024, og våre fylker var med i alle disse. I Vestfold ble det vernet to områder, mens det i Telemark ble vernet 15 områder. Det ble med andre ord vedtatt 17 nye skogreservater/utdelser av eksisterende reservater i Vestfold og Telemark i 2024. Totalt utgjør disse områdene til sammen 37498 dekar nytt verneareal, med 34460 dekar i Telemark og 3038 dekar i Vestfold.

De nye verneområdene bidrar til at en større dekning av skogtyper som mangler i skogvernet blir representert, samtidig som vernet fører til bevaring av sjeldne og trua arter og naturtyper. Totalt vernet produktiv skog i verneområder i våre fylke var 4,1 pst. i 2024, 3,7 pst. i 2023 og 3,4 pst. i 2022.

Vi meldte ikke oppstart på nye tilbudsområder i 2024, men konsentrerte aktiviteten omkring høringer og tilrådinger etter at vi meldte oppstart på mange områder ved to anledninger i 2023. I Telemark sendte vi 19 områder på høring, i Vestfold 7 områder. Vi leverte videre 18 tilrådinger til Miljødirektoratet. Vi fikk inn mange nye tilbud også i 2024, langt de fleste i Telemark.

Tross høy aktivitet på skogvernet i 2024, er det fortsatt mange tilbud som ennå ikke er i prosess, spesielt i Telemark. Tilbudte områder mottatt etter 1.2.2022 skal avveies i tråd med de nye retningslinjene med avveiling av skogvernet mot konsekvensene for skog- og trenæringen. Vi hadde to slike områder, ett i hvert fylke. Vi har etablert jevnlig statusmøter med skogbruksorganisasjonen der både miljø- og landbruksavdelingen deltar.

Supplerende vern

I 2024 fikk vi tildelt midler til kartlegging, og det ble i to omganger utført kartlegging av arter og naturtyper i totalt 26 kandidat områder i Vestfold (14 områder) og Telemark (12 områder). Resultatet fra kartleggingene har gitt oss et oppdatert kunnskapsgrunnlag om naturverdier i et utvalg av områdene som vurderes for vern. Utover forholdet til eksisterende verneområder har vi startet arbeidet med å se på kandidat områdene i sammenheng med arbeidet som gjøres innen trua arter og naturtyper. Målet med dette er å styrke de økologiske nettverkene og artenes mulighet til å spre seg mellom leveområder. Det er også startet dialog med kommuner og utført befarig i ett av områdene sammen med representanter fra administrasjonen i kommunen.

Trua arter og naturtyper

Vi jobber med å etablere gode strategier for å ivareta de høyest prioriterte artene og naturtypene i henhold til oppgaver i TB og HI. I 2024 har vi kartlagt og bestilt skjøtselsplaner for 8 forskjellige lokaliteter med slåttemark, med vekt på kystnære lokaliteter. Vi mottar mange henvendelser angående hul eik, noe som har tatt en del kapasitet dette året, men det jobbes med strategier for å informere mer om forskriften og hvordan ivareta denne naturtypen. For den kritisk trua arten klippebåtmøll har vi utarbeidet skjøtselsplan og satt i gang restaurering av leveområdet (som er en kjent hot-spot for en stor andel rødlistea insekter). En av to kjente levesteder for spretthalen *C. kulla* (EN) har fått utarbeidet skjøtselsplan. Forekomster av huldrestry (EN) har i 2024 blitt rekartlagt og det ble i den forbindelse oppdaget flere nye forekomster av arten. Overvåking og utsetting av eremitt (CR) fortsatte i 2024, og det ble også satt i gang et avlsprosjekt på arten. Effekten av disse prosjektene vil forhåpentligvis føre til en bedring i tilstanden i

de konkrete artene og naturtypene.

Naturrestaurering

Over 8000 meter grøfter er fylt igjen på 3 lokaliteter (2 myrer og i en sumpskog). De truede naturtypene høymyr, nedbørsmyr, rik svartorsumpskog og rik gransumpskog får utvikle sitt artsmangfold med naturlige fysiske forutsetninger ved at vannet ikke lenger ledes bort i åpne grøfter. 95 dekar er påvirket av dette.

40 dekar tidligere konsentrisk høymyr restaureres ved fjerning av næringsstoffer ved slått og fjerning av karplanter. Torvmoser reetableres gradvis.

6 dekar slåttmyr restaureres ved fjerning av trær, busker og tuer.

Den regionalt utdødde arten hestekjørvel er plantet ut i to verneområder som er tidligere voksesteder. Artsmangfold er oppdatert som forberedelse til restaurering av sanddynemark i verneområde.

Beitemark utvides i verneområde ved sjøen etter råd fra konsulent som undersøkte beitemarksopp. I størrelsesorden 1 kvadratkilometer beitemark følges opp med restaurering og beiting.

Verneområdeforvaltning

I forvaltningen av naturvernområder har vi i første rekke oppmerksomhet på skjøtselstiltak som med stor sannsynlighet har betydning for å ivareta og forbedre tilstanden for truede naturtyper og truede arter. Av de 57 skjøtselstiltakene vi administrerte i naturvernområdene i 2024, var de langt fleste direkte knyttet til dette, det vil si opprettholdelse av beite og slått, samt vegetasjonsrydding og bekjempelse av skadelige fremmede arter på områder med kalkrik grunn og på kystnære naturtyper som strandenger.

I de naturvernområdene vi prioriterer og følger opp med skjøtsel er effekten god, det vil si at vi får opprettholdt og forbedret tilstanden for truede naturtyper som åpen grunnlendt kalkmark og strandenger. Ved skjøtsel i verneområder ser vi også på tilgrensende områder med liknende naturkvaliteter, slik som areal med slåttemark under oppfølging gjennom tilskudd, for å oppnå gode sammenhenger mellom funksjonsområder. Samtidig har vi en rekke naturvernområder med samme type natur og skjøtselsbehov, som vi ikke følger opp med skjøtsel på grunn av begrensede ressurser. I disse områdene blir naturverdiene forringet.

Fremmede organismer

Fremmedartsproblematikken er stor, og vi må prioritere tiltak mot fremmede arter i verneområdene og områder med trua natur. I 2024 har vi prioritert tiltak mot fremmede arter i blant annet åpen grunnlendt kalkmark høyt, i lokaliteter prioritert i utarbeidet tiltaksplan. Vi har videreført prosjekter på f.eks. rynkerose på Jomfruland, tiltak mot forekomster hvor det er risiko for spredning inn i verneområder og tiltak i trua natur på Vallø. Deler av midlene til fremmede arter har i 2024 blitt delt ut til kommunene som tidligere, men vi har fra 2025 rådet kommunene å søke midler til videre tiltak gjennom aktuelle tilskuddsordninger.

En omprioritering av midlene til nye prosjekter på rynkerose i sanddynemark og flere prosjekter på åpen grunnlendt kalkmark vil bli utført i 2025. Effektene av tiltakene er begrenset på grunn av kapasitet, men har en god effekt i de områdene vi setter i gang. Det er også behov for mer informasjon og veiledning om fremmede arter i sektorer som driver med massehåndtering og arealplanlegging.

Regionalt fremmed gjedde har blitt fjernet ved bruk av rotenon i Hengeltjønn i Fyresdal, i samarbeid med Veterinærinstituttet. Undersøkelser for å kartlegge effekten av tiltaket er iverksatt for 2025.

Mattilsynet sendte endelig pålegg om bekjempelse av lakseparasitten Gyrodactylus salaris i Sande- og Selvikvassdraget, og det er avsatt midler til gjennomføringen gjennom statsbudsjettet. Statsforvalteren er tiltakshaver og deltaker i planlegging og utførelse.

Vannforvaltningsarbeidet

Vi har bidratt til at ny vannregion har kommet i gang på en god måte, både med opplæring av nye vannområdekoordinatorene og bidrag i arbeidsmøtene både i regionen og i vannområdene. Kunnskapen om vannforekomstene i våre fylker har blitt styrket gjennom koordinerte overvåkingsprogram og betydelig egeninnsats.

Miljøtilstanden i vann-nett oppdateres kontinuerlig. Vi er godt i gang med å gjennomføre tiltakene i gjeldende tiltaksprogram for vannregionene. Det årlige kalkingsprogrammet er gjennomført innenfor de økonomiske og tidsmessige rammene. Vi har håndtert en stor mengde søknader om fysiske tiltak i vassdrag og hogst av vegetasjon langs vassdrag. I dette arbeidet har vi brukt mye tid på kommunikasjon og opplæring av søkere og kommuner for å få til gode løsninger.

Oslofjorden (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilstanden i Oslofjorden er bedret.

Vi har i 2024 jobbet med Oslofjorden både internt og som deltager i Oslofjordsekretariatet.

Alle kommuner med tettbebyggelser over 10 000 pe, og som er i Oslofjordens nedbørsfelt, ble i 2024 pålagt å utrede mulighetene for nitrogenfjerning.

Forskrift om regionale miljøkrav for jordbruket i Vestfold og Telemark er vedtatt i desember 2024, og forskriften gjelder fra 1. januar 2025. (Se rapportering på pkt. 3.1.4.3.1.1 TB).

Vi prioriterer saker om dispensasjoner i strandsonen etter plan- og bygningsloven, og følger opp klima- og miljøministerens tydelige føring om at byggeforbudet skal håndheves strengt.

Vi prioriterer saker om kantvegetasjon, men etterlyser bedre oppfølging av ulovlige tiltak, hvor vi ikke er myndighet.

Som del av sekretariatet for Oslofjorden har vi i år hatt radaktøransvaret for statusrapporten som ble levert til KLD og Oslofjordrådet 20. januar 2025, vært sekretariatets prosjektleder for NIVA sin rapport om status for økosystemet i Oslofjorden og kontaktperson for Rambølls questbackundersøkelse.

3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Delmålet er svært stort, og det er vanskelig å svare konkret på om vi er nærmere å nå målet.

Vi opplever at vi nå har bedre strategier for å ivareta de mest truede artene og naturtypene i fylket. Samtidig har tilstanden for flere av artene og naturtypene i fylket samlet sett en negativ utvikling, fordi en rekke forekomster (både innenfor og utenfor naturvernområder) er påvirket av gjengroing, fremmede arter og andre negative faktorer.

I et flerårsperspektiv kan vi ikke se at dette går i riktig retning, da vi ikke kan se at disse påvirkningene vil bli mindre, og det er lite sannsynlig at vi vil nå målet om at «ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres» med de midlene og den kapasiteten vi har i dag.

På den annen side mener vi at blant annet Natursats og andre tilskuddordninger for å ivareta natur, vil kunne bidra til at andre aktører som f.eks. kommunene, kan bidra mer i arbeidet med å nå målet, og at den felles innsatsen vil bidra til en bedring av utviklingen for noen av de truede artene og naturtypene.

Vi tror at vi oppnår gode effekter i form av gode nettverk for truede arter og naturtyper gjennom samordnet virkemiddelbruk slik som verneområdeforvaltning, bruk av 21-midler og ulike tilskuddsordninger. Dette gjelder særlig skjøtselsbetingede naturtyper.

Norsk rødliste for arter viser at flere arter blir registrert som truet i regionen. Vi opplever likevel at vår innsats er med på å bremse denne utviklingen, blant annet gjennom arbeid med bevaring av leveområder (opprettelse av vern, arealplan), målrettede tiltak (skjøtsel og restaurering av natur) og informasjonsarbeid rettet mot publikum.

Vi prioriterer høyest de artene som er nevnt i HI og TB (utvalgte naturtyper og prioriterte arter, arter og naturtyper som inngår i oppfølgingsplan for truede natur, og arter og naturtyper med handlingsplan), og mener at dette arbeidet går fremover.

Konsekvensen av en slik prioritering er at en lang rekke truede arter og naturtyper som ikke inngår i de ovennevnte kategoriene får mindre oppmerksomhet, og vi mangler mye kunnskap om forekomster og eventuelle trender i tilstanden for disse. Dette gjelder blant annet flere kritisk trua arter knyttet til gammel skog, slik som biller knyttet til gammel/grov eik, furu (inkludert brannpåvirket lavlandsfuruskog) og bøk som har viktige forekomster nasjonalt i Vestfold og Telemark. Det samme gjelder flere kritisk truede arter knyttet til åpne habitater langs kysten, både blant moser, lav og insekter.

Spesielt innen arbeidet med slåttemarker, hul eik og åpen grunnlendt kalkmark opplever vi at det gjøres mye, og mange truede arter blir også ivaretatt ved at disse naturtypene får bedret tilstand. Gjennom vårt initiativ til utarbeidelse av skjøtselsplaner for slåttemarker, samt tildeling av tilskudd til truede naturtyper og dermed stimulering til at eier/driver gjennomfører skjøtsel, er tilstanden for mange slåttemarker, og arts mangfold tilknyttet disse, gradvis i bedring.

Samtidig antar vi at en rekke slåttemarker fremdeles har en negativ utvikling grunnet opphørt hevd og pågående gjengroing. Det er også en utfordring av mange av slåttemarkene skjøttes gjennom tilskudd og er svært avhengig av grunneiers interesse og engasjement. Det finnes ikke tilstrekkelig kunnskap til å gi noen vurdering av om tilstanden til slåttemarkene i fylket sett under ett har oppnådd forbedret tilstand totalt sett.

Når det gjelder hul eik, ser vi at det er stor oppmerksomhet om denne naturtypen, og vi får mange henvendelser fra både kommuner og privatpersoner. Vi mener det er positivt at bevisstheten rundt denne naturtypen har blitt større.

Vi har videre et satsningsområde på åpen grunnlendt kalkmark, hvor vi jobber målrettet mot en bedring av tilstanden på høyt prioriterte områder både innenfor og utenfor verneområdene.

Vi har i 2024 også hatt større oppmerksomhet på bevaringsutsetting, og det er flere trua arter som vurderes for utsettingsprosjekter de nærmeste årene.

Forvaltning av villrein (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

De nasjonale villreinområdene er på vei til å nå minimum middels kvalitet så snart som mulig

Med tanke på å snu den negative trenden for villreinen, er det en stor utfordring at videre utbygging av fjellområdene skjer gjennom tidligere vedtatte arealplaner hvor hensynet til villrein ble vektlagt i mindre grad. Dette gjelder også de regionale planene for villrein fjella.

Vi har derfor spilt inn behovet for rullering av de regionale planene til Telemark fylkeskommunes planstrategi, og vi er tydelige overfor kommunene på at de må gjøre planvurderinger av villreinhensynet på bakgrunn av ny kunnskap og nye føringer, og ikke bare se hen til hva eldre kommuneplaner og regionale planer åpner for. Vi spiller også inn behovet for planvask.

Vi kan ha innsigelser til planer som bryter med villreinhensynet også dersom disse er i tråd med overordnede planer, men terskelen for dette har vært høy.

Kommunene har ikke i tilstrekkelig grad tatt hensyn til føringene om at tilstanden i villreinområdene skal *forbedres*, og fortsetter å åpne for nye fritidsboliger tilgrensende til villreinområdene.

Arbeidet med tiltaksplanene for å nå målet om bedre kvalitet på de nasjonale villreinområdene er ikke ferdigstilt på sentralt nivå. Etter vår vurdering er det behov for omfattende tiltak for å nå kvalitetsmålet i våre nasjonale villreinområder på Hardangervidda og i Setesdal Ryfylke, og at vi nå er langt unna å nå målet.

Hensynet til villrein er høyt prioritert i vår behandling av arealplaner og dispensasjonssaker, og dette er med på å begrense tapet og forringelse av villreins leveområder. I tillegg har vi i 2024 hatt økt oppmerksomhet på villreinhensyn i saker om konsesjoner etter vassdragslovgivningen.

3.1.1.8 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Gjennom å stille strenge krav i tillatelser til drift av forurensende virksomhet, å pålegge opprydding i forurenset grunn og sjøbunn og ved å føre tilsyn bidrar vi til at utslipp av helse- og miljøskadelige stoffer til luft, vann og grunn reduseres.

Arbeidet med implementering av EUs industriutslippsdirektiv og BAT-krav i tillatelser har ført til innstramminger og mer presise krav til virksomhetene. Dette fører til at virksomhetene får høyere bevissthet om, og bedre kontroll på sine utslipp, noe som bidrar til reduksjon i utslipp og forurensning.

Vi har hatt høy oppmerksomhet på oppfølging av utslipp fra kommunale renseanlegg omfattet av kapittel 14 i forurensningsforskriften. I 2024 har vi blant annet pålagt alle kommuner med avløpsrenseanlegg i tettbebyggelser med størrelse over 10 000 pe, i Oslofjorden nedbørsfelt, å utrede nitrogenfjerning med tanke på å få dette på plass innen 2030/2031. Vi vil fokusere på oppfølging av Oslofjordplanen og vil prioritere oppfølging av avløpsområdet videre fremover.

Vi gjennomførte 47 tilsyn, hvorav 2 flerdagstilsyn, i 2024. I flere av tilsynene avdekket vi alvorlige mangler. Vi vil fortsette å jobbe målrettet med tilsyn fremover. Gjennom en slik oppfølging av virksomhetene bidrar vi til at flere aktører har kunnskap om og etterlever miljøregelverket og tillatelsen.

Forurensningskilder fra overgjødsling (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Forurensningskilder som skaper eutrofiering er godt regulert.

Forskrift om regionale miljøkrav for jordbruket i Vestfold og Telemark er vedtatt i desember 2024, og forskriften gjelder fra 1. januar 2025. Forskriften bidrar til å redusere erosjon og avrenning av jord og næringsstoffer fra fulldyrka areal, for å bidra til målet om minst god økologisk miljøtilstand i alle jordbrukspåvirkede vannforekomster.

Alle kommuner med tettbebyggelser over 10 000 pe, og som er i Oslofjordens nedbørsfelt, ble i 2024 pålagt å utrede mulighetene for nitrogenfjerning. I utredningen må aktuelle teknologiske løsninger, ulike rensegrader og kostnader ved de alternative løsningene vurderes. Kommunene må også fremlegge en plan for hvordan de kan få på plass nitrogenfjerning på renseanleggene innen 2030/2031. Utredningen må i tillegg vise hvor mye avløpsgebyret forventes å øke per husstand.

Ingen renseanlegg i Vestfold og Telemark har krav om nitrogenfjerning pr. i dag. Vi prioriterer arbeidet med regulering av kommunalt avløp høyt, og vil oppdatere eksisterende tillatelser, når vi har tilstrekkelig grunnlag for å stille krav om nitrogenfjerning og når vi har hjemmel til det i lovverket.

I 2023 påla vi eiere av renseanlegg omfattet av forurensningsforskriften kap. 14, å gjennomføre tiltaksrettet overvåking i tråd med bestemmelsene i vannforskriften. Alle kommuner med avløpsanlegg omfattet av kap. 14 har gjennomført overvåking i tråd med vannforskriften i 2024. For flere kommuner var 2024 det første året med denne typen overvåking. Rapporteringsfrist for overvåking som er gjennomført i 2024 er 1. mars 2025. Resultatene fra overvåkingen vil være et viktig grunnlag når vi skal stille krav i nye eller reviderte tillatelser.

Flere kommuner utreder samarbeid om avløpsrensing. I Vestfold gjelder dette Holmestrand, Horten, Tønsberg, Færder og Sandefjord. I Telemark

ser Bamble, Skien og Porsgrunn på muligheter for et samarbeid.

Tilsyn med virksomhetene har en god effekt og bidrar i stor grad til å redusere utslippene. I 2024 gjennomførte vi seks tilsyn, herunder en revisjon med kap. 14-avløpsanlegg. Vi gjennomførte tilsyn med alle landbaserte settefiskanlegg i våre fylker i den landsdekkende tilsynsaksjonen. Vi førte også tilsyn med flere næringsmiddelvirksomheter.

Vi jobber målrettet for å regulere kilder som kan føre til eutrofi. Gartnerier og veksthus i Vestfold og Telemark har ikke tidligere blitt regulert i tillatelse etter forurensningsloven. Intensivering, økt bruk av gjødsel, og dårlig tilstand i fjorden og i vassdragene gjør at vi ser behov for å kartlegge forholdene ved hvert enkelt veksthus. Vi ga derfor i 2024 pålegg til alle veksthusene om å gi opplysninger om drifts og utslippsforhold. Opplysningene vi mottar er et nødvendig grunnlag for å kunne vurdere om virksomhetene skal reguleres gjennom tillatelser etter forurensningsloven.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	1 959	129	734	829

Økt forberedelse til ombruk og materialgjenvinning av avfall i kommunene (fra kapittel 3.1.4.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Økt forberedelse til ombruk og materialgjenvinning av avfall i kommunene

I forventningsbrevet til kommunene for 2023, 2024 og 2025 har vi vært tydelige på at kommunene må sørge for at kravene om utsortering, separat innsamling og materialgjenvinning i regelverket overholdes. Vi vurderer at kommunene er kjent med regelverket, både gjennom forventningsbrevet, media og informasjon på Miljødirektoratet sine hjemmesider.

Krav om økt materialgjenvinning blir der det er relevant implementert i tillatelser vi gir etter forurensningsloven.

Ut fra ressursituasjonen har vi ikke kunnet prioritere en større innsats på området i 2024.

Det er vanskelig å vurdere effekten av de tiltakene som er gjort. Den nasjonale tilsynsaksjonen i 2025 vil kunne bidra til økt kunnskap om hvordan kommunene ligger an, og om det er behov for ytterligere tiltak.

3.1.1.9 God økonomiforvaltning i kommunene

Den økonomiske situasjonen i kommunene

Vi hadde ved årsskiftet én kommune i ROBEK. Det var Kragerø kommune.

Ved inngangen til 2024 hadde to kommuner merforbruk i balanseregnskapet. I tillegg til Kragerø gjaldt det Midt-Telemark kommune. Basert på prognosene for regnskapsresultatet i 2024, vil Midt-Telemark bli registrert i ROBEK etter behandlingen av regnskapet til våren, jf. kommuneloven §28-1 bokstav d.

Flere kommuner hadde svakere netto driftsresultat i 2023 enn året før. Hele åtte kommuner hadde negative netto driftsresultat i 2023, mot fem året før. Kragerø kommune, som ble meldt inn i ROBEK i mai, hadde et netto driftsresultat på -5,9 prosent. Nest svakest var Nome kommune med -2,6 prosent.

Variasjonen var imidlertid betydelig. Fem kommuner hadde netto driftsresultat mellom 0 og 1,75 prosent, mens ti kommuner hadde bedre resultater enn 1,75 prosent. Åtte kommuner hadde netto driftsresultat over 2,5 prosent. Fyresdal og Tinn kommuner lå høyest med hhv. 13,5 og 13,3 prosent.

Basert på kommunenes regnskapsprognoser fra andre tertial, ser det ut til at det blir enda svakere driftsresultater i flere kommuner i 2024. Departementet er kjent med at KS' undersøkelser trekker i samme retning på landsbasis. Prognosene tyder ikke på at det blir flere kommuner med merforbruk i balanseregnskapet ved inngangen til 2025, men vi kan p.t. heller ikke utelukke det.

De fleste av kommunene som ligger an til negative driftsresultater har imidlertid disposisjonsfond som gir dem tid til å foreta nødvendige tilpasninger av driften, uten at de på kort sikt risikerer ubalanse i økonomien. Dette gjelder blant annet flere av Vestfold og Telemarks befolkningsrike, men inntektssvake kommuner. Potensialet for å redusere utgiftene og fortsatt kunne levere forsvarlige tjenester er likevel mindre i slike kommuner, enn i kommuner med høyere inntekter. Det bekymrer oss.

Ovenstående gir grunn til å frykte at flere kommuner i våre to fylker havner på ROBEK-lista i løpet av få år.

Generell veiledning om kommuneøkonomi

Vi har i 2024 hatt kommuneøkonomi som tema i kommunesamtaler, folkevalgtopplæring og andre møter, både fysisk og digitalt, i mange av kommunene i våre to fylker.

En av de sentrale oppgavene våre er å formidle kunnskap om budsjett- og regnskapsbestemmelsene i lov og forskrift. Dette er en oppgave som til

vanlig blir løst løpende – i stor grad ved å besvare forespørsler fra kommunene.

Informasjonsarbeidet knyttet til kommuneproposisjonen og statsbudsjettet ble i 2024 gjennomført digitalt.

Kommuneøkonomi var også tema på møtet med nyansatte kommunedirektører i høst.

Vi viser ellers til vår rapportering under om vår oppfølging av kommuner i eller som står i en situasjon der de kan komme i ROBEK, for nærmere om vår veiledning av disse kommunene.

God oppfølging av kommuner som er i, eller står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK. (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God oppfølging av kommuner som er i, eller står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK.

Vi har som ambisjon å bidra til å forebygge økonomisk ubalanse, heller enn å måtte reparere i etterkant. Det er målet vårt at ingen kommuner i Vestfold og Telemark skal være registrert i ROBEK-registret.

På overordnet nivå følger vi kommunene ved å gå gjennom regnskaper og vedtak om budsjett og økonomiplaner. Kommunene vi er bekymret for følger vi nøye gjennom økonomirapporter og budsjettjusteringer. Her vil vi også ha kontakt med administrasjonen, ved økonomiansvarlig først og ev. kommunedirektør, for så å ha dialog om hva vi kan tilby, enten gjennom generell veiledning eller – som vi opplever som et godt virkemiddel overfor kommunestyrene – ved å la statsforvalteren selv snakke til politisk ledelse eller kommunestyret.

I 2024 har vi brukt tilnærmet all vår veiledningskapasitet innen kommuneøkonomi på Kragerø og Midt-Telemark kommuner. Disse kommunene har blitt viet betydelig oppmerksomhet tidligere, jf. vår rapportering på dette punktet for 2023. Vi har blant annet hatt kommunesamtaler og folkevalgtopplæring, med stor vekt på kommuneøkonomi, i disse to kommunene de siste årene.

I fjor krevde særlig ROBEK-kommunen Kragerø betydelig veiledning. Vi opphevet også to vedtak om årsbudsjett for Kragerø i løpet av 2024. Endelig ble kommunestyrets vedtak om årsbudsjett av 19. september godkjent av oss. Kommunens kassekreditt ble økt fra 200 til 400 mill. kroner i løpet av høsten. Kommunens svake likviditet innebærer betydelige utgifter for kommunen. Vi viser ellers til vår redegjørelse overfor departementet om den krevende situasjonen i kommunen, og utfyllende om vår veiledning overfor kommunen, i brevet fra 30. september.

Til tross for vedtak om betydelige innsparingstiltak gjennom året tyder siste prognose på at merforbruket i Kragerø i 2024 blir på nivå med 2023. Vår veiledning mot administrasjonen har derfor vært særlig rettet mot behovet for bedre styring og kontroll, og budsjettdisiplin. Dette har blitt en viktig del av kommunens tiltaksplan for å komme ut av ROBEK, jf. kommuneloven §28-4 andre ledd.

I tillegg har vi i veiledningen overfor kommunestyret lagt særlig vekt på behovet for strukturendringer, i tråd med endringene i befolkningens behov. I sitt vedtak om årsbudsjett 2025 og økonomiplan 2026-2028 vedtok kommunestyret flere strukturendringer knyttet til barnehage og skole.

Vi er derfor forsiktige optimister med tanke på å unngå ytterligere merforbruket i Kragerø i 2025, slik at kommunen kan begynne på inndekningen av det akkumulerte merforbruket.

Midt-Telemark er ikke i ROBEK, men om prognosene for merforbruk etter andre tertial slår til, vil kommunen bli meldt inn etter behandlingen av regnskapet til våren, jf. kommuneloven §28-1 bokstav d. Budsjettjusteringene gjennom året synes ikke å ha vært tilstrekkelige til å unngå det.

Vi har over flere år og ved flere tilfeller understreket behovet for å tilpasse tjenesteproduksjonen til endringene i demografien og dermed innbyggernes behov for tjenester i Midt-Telemark. Vi har bedt kommunen tilpasse driftsutgiftene til inntektene for å sikre det økonomiske handlingsrommet, og dermed finansieringen av tjenestene i framtiden, jf. kommuneloven §14-1 (generalbestemmelsen). Det synes likevel fortsatt å mangle felles virkelighetsforståelse mellom administrasjon og kommunestyre, om behovet for omstilling og tilpasning av driften.

Utover Kragerø og Midt-Telemark er behovet for veiledning generelt størst i små og mellomstore kommuner med relativt lave inntekter. Dette er de kommunene som har det klart vanskeligste utgangspunktet samlet sett, ikke minst med tanke på demografisk utvikling og tilgangen på kompetanse. Kommuner som Kviteseid, Seljord og Nome ligger an til å redusere disposisjonsfondene sine betydelig i 2024. Vi er ofte i kontakt med økonomiansvarlige i disse kommunene.

Vi vil også trekke fram veiledning om utarbeidelse av økonomiplandokumenter i kommuner med sårbar økonomi. Se rapportering under om bruk av KOSTRA i styringen av kommunene for en nærmere gjennomgang av dette. Oppfølging av kommuner med en utfordrende økonomisk situasjon og oppfordring til bruk av tilgjengelig statistikk i utformingen av beslutningsgrunnlag, har en åpenbar grenseflate: Økonomisk planlegging. Vi opplever fortsatt at flere kommuner har mye å gå på for at budsjett- og økonomiplandokumenter skal bli gode planleggingsverktøy. I 2024 har ikke dette arbeidet fått så mye oppmerksomhet som vi skulle ønske, som følge av omfanget av lovlighetskontroller av budsjett- og økonomiplanvedtak og veiledningsbehovet til Kragerø og Midt-Telemark.

Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk. (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk.

To kommuner i Telemark, Kragerø og Midt-Telemark, hadde merforbruk i balanseregnskapet ved inngangen til 2024. Prognosene for regnskapsresultatene for 2024 tyder på at balanseregnskapene for begge disse kommunene vil vise at merforbruket har økt betydelig til utgangen av året.

Vi viser til rapporteringen over om oppfølgingen av kommuner som er i, eller står i fare for å komme i, ROBEK.

I vår oppfølging av kommuner med merforbruk benytter vi alle våre virkemidler; juridiske i form av lovlighetskontroller og godkjenning av låneopptak, økonomiske gjennom å holde tilbake en andel av ordinær skjønnsdeling, men også tildeling av skjønnsmidler til omstilling, og veiledning. Gitt at økonomisk balanse er et overordnet hensyn for kommunen, fungerer virkemidlene bra. I den grad økonomisk balanse blir et hensyn underordnet andre, som for eksempel en desentralisert tjenestestruktur, opplever vi at våre virkemidler har begrenset kraft. Det er da fare for at merforbruket øker til størrelser som oppleves svært vanskelig å dekke inn. For at vi skal lykkes med våre virkemidler, må økonomisk balanse være en overordnet målsetning for kommunestyrene.

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Et flertall av kommunene bruker KOSTRA-tall og annen statistikk i en eller annen form i sine styringsdokumenter. Omfanget av bruken varierer mye.

Mange kommuner bruker KOSTRA som en del av en situasjonsanalyse med hensyn på utgifter og tjenestenivå, og sammenligner gjerne med tilhørende KOSTRA-gruppe, nabokommuner eller andre kommuner det er naturlig å sammenligne seg med. I tillegg legger mange kommuner frem framskrivninger av folketall og demografi, som et grunnlag for å vurdere endring i behovene for tjenestene.

I tillegg til utgifter og tjenestenivå, bruker enkelte kommuner KOSTRA-statistikk for å sammenligne med KOSTRA-gruppa med hensyn til nøkkeltall i regnskapet, som for eksempel utviklingen i netto driftsresultat og disposisjonsfond.

KOSTRA og annen statistikk legger altså føringer for den økonomiske planleggingen i mange kommuner. Det gjelder likevel ikke alle. Vi har en svært heterogen kommunegruppe med hensyn til antall innbyggere og inntektsnivå.

Det er fortsatt, etter vår vurdering, en klar sammenheng mellom kapasitet og kompetanse i kommunene, og bruk av KOSTRA, og dermed også mellom sistnevnte og kommunestørrelse. Det er likevel ikke en-til-en-sammenheng.

Vi har tidligere arrangert fagdager med økonomiplanlegging som tema for økonomiansvarlige og -rådgivere i kommunene. Et av målene har vært å gi kommunene som trenger det nyttige råd og inspirasjon til utarbeidelsen av sine økonomiplandokumenter. Vi har også brukt kommunebildeverktøyet til å understreke behovet for å utvikle økonomiplanen som beslutningsgrunnlag for kommunestyret, og spesielt behovet for god og nær sammenheng mellom analyser, behov og foreslåtte tiltak i økonomiplandokumentene. I forventningsbrevet, der vi formidler statlige styringssignaler til kommunene, har vi inkludert det samme budskapet.

Vi har også hatt andre tilnærminger for å nå fram til kommunene vi vurderer har potensial for å forbedre sine styringsdokumenter med mer bruk av styringsdata, som en-til-en-møter med økonomiansvarlige. Disse møtene har hatt flere gode effekter, blant annet knyttet til å bygge ned barrierer for dialog og gi oss en bedre forståelse av situasjonen i kommunene. I tillegg er det vår forståelse at flere kommuner utvikler bedre prosesser fram mot vedtak om budsjett og økonomiplan, der administrasjonen sørger for tidligere involvering av kommunestyret. Seljord og Kragerø er eksempler på slike kommuner.

Som følge av omfanget av lovlighetskontroller av budsjett- og økonomiplanvedtak, og krevende veiledning av kommunene i og rundt ROBEK, har vi dessverre ikke fått fulgt opp dette arbeidet i like stor grad som vi hadde ønsket i 2024. Vi tar sikte på å kunne legge mer ressurser i dette arbeidet, som er en del av forebyggingen mot økonomisk ubalanse og dermed ROBEK, i 2025 og framover.

Denne innsatsen vil først og fremst bli rettet mot kommunene med en sårbar økonomi, som i dag bruker KOSTRA og annen statistikk minst i sine styringsdokumenter, slik at disse bedre kan synliggjøre utfordringene som kommunene står overfor.

Overordnet er inntrykket fortsatt at det er en positiv sammenheng mellom bruk av KOSTRA og økonomistyringen generelt. Det betyr likevel ikke at kommuner som bruker KOSTRA best, nødvendigvis har de beste økonomiske resultatene. Dette er hovedsakelig fordi inntektsnivået til kommunene varierer så mye som det gjør. Særlig gjør variasjonen mellom de små kommunene store utslag i så måte. Behovet for gode styringsdokumenter for å oppnå en bærekraftig økonomi, varierer derfor betydelig.

3.1.1.10 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Skogbruk

Den største utfordringen er å øke ungskogpleieaktiviteten. Flere kommuner har satt i gang prosjekter for å nå aktivitetsmålene. Noen kommuner har oppnådd økt aktivitet, men i mange kommuner var det lavere aktivitet i 2024 enn 2023. I Vestfold og Telemark totalt sett, økte ungskogpleiearealet med drøyt 3 400 daa fra 2023 til 2024, og totalarealet tilsvarer 64 pst. av aktivitetsmålet som er satt for fylkene. Ungskogpleie blir fremdeles et satsingsområde.

Det er stor interesse blant skogeiere for å ruste opp skogsbilveinettet til å tåle moderne tømmertransport i endret nedbørs- og flommønster. Mangel på tilskuddsmidler for å utløse prosjekter er en utfordring.

Bruprosjektet, hvor tilstanden til alle bruer i skogsbilveinettet blir kartlagt, er snart gjennomført i alle kommuner i Telemark. I 2025 skal det gjennomføres i Vestfold-kommunene. Bruprosjektet har allerede utløst flere nødvendige tiltak med utskifting eller ombygging av bruer i Telemark.

Areal ute av drift

I 2024 ble det gjennomført en temabasert kartlegging og utredning innen eiendomslovgivningen. Tema var driveplikt etter jordlova. Formålet med undersøkelsen var å kartlegge kommunenes praktiske gjennomføring og håndhevelsen av drivepliktregeverket i kommunene i Vestfold og Telemark. Resultater fra kartlegginga vil bli brukt videre i prosjekt areal ute av drift.

Ruralis fikk tildelt midler fra Forskningsrådet til et flerårig prosjekt "Locating and utilizing Norway's lost and underused agricultural land reserves". Statsforvalteren i Vestfold og Telemark er en part i dette prosjektet, og vil være involvert i ulike arbeidspakker. Vår deltakelse i forskningsprosjektet vil gi oss gode sparringspartnere, og vi ser frem til ytterligere fokus og kunnskap rundt problemstillingen.

Vi har i år hatt møter med et par kommuner om utfordringer og erfaringer med areal ute av drift. På sikt ønsker vi å utarbeide verktøy som vil være til hjelp for kommunene.

Bruken av grovforressursene i øvre Telemark

Vi har over flere år sett utfordringene med et lavt antall beitedyr i forhold til tilgjengelige ressurser, at arealer går ut av drift og generell at flere arealer drives mer ekstensivt. Dette gjelder spesielt i vestre og øvre Telemark. I samarbeid med partnerskapet i Telemark ser vi på muligheter for å øke fokuset på dette problemet. Det ble utarbeidet en spørreundersøkelse blant storfeprodusenter, hvordan de ser situasjonen med drift på egen gård i 2034. Spørreundersøkelsen viste mye usikkerhet i næringen, og en trend med overgang fra melkekyr til ammekyr til avvikling av driften. Det jobbes for å starte et prosjekt hos Telemark Bondelag og Telemark Bonde og Småbrukarlag.

Robust småskala grønt

Dette er et nasjonalt prosjekt som ble avsluttet i 2024. Vi har jobbet på tvers av fylker og sammen med Bondens Marked, faglag, NLR, Økologisk Norge og 4 statsforvaltere. Ett av delprosjektene er nasjonalt nettverk, det ledes av oss og har gjennomført fire webinarer vinteren 2024, med 80-100 deltakere hver gang.

Jordhelse

Statsforvalterne i Vestfold og Telemark, Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, og Innlandet deltar i et felles fagnettverk kalt «Jordgruppa». Vi utveksler erfaringer og informasjon om forvaltningen av jordrelaterte ordninger, for å tilrettelegge for samordning og utvikling av forvaltningspraksis. Jordgruppa tilrettela i 2024 for stiftelsen av et produsentnettverk for regenerativt landbruk, med navn «Regenpro».

Vestfold fylkeskommune bevilget penger i 2023 til å jobbe med en EU-søknad mot Eu-sitt jordhelsesprogram høsten 2024. Vi har vært tett på dette arbeidet, og det ble gjort et forsøk på en regional søknad med fylkene rundt Oslofjorden. Det endte med et initiativ fra Vestfold alene. Dette er et eksempel på at Statsforvaltere, gjennom samarbeid som jordbruppa lettere kan samarbeide over fylkesgrenser, og fylkeskommunale initiativ fort blir regionalt i hvert fylke.

Økologisk Handlingsplan Vestfold og Telemark

Vi fikk i oppdrag fra partnerskapet Vestfold Telemark å lage en handlingsplan for økologisk landbruk i Vestfold og Telemark som oppfølging av Nasjonal strategi for økologisk landbruk. Planen er nå godkjent av partnerskap landbruk i Telemark, og skal opp til godkjenning i Vestfold på ettervinteren. Handlingsplanen har tittelen «Økt lønnsomhet gjennom markedsarbeid», og inneholder 16 tiltaksområder. De viktigste tiltakene i handlingsplanen handler om å stimulere til salg gjennom andre omsetningskanaler enn dagligvarehandelen, samt gi innspill til nasjonale myndigheter om tiltak som kan gi bonden en høyere andel av prisen i butikk.

BOLO (bærekraftig offentlig innkjøp av lokalmat)

Dette er et oppfølgingsprosjekt til DigiFood (Digitale matnettverk) som eies av Universitetet i Sørøst-Norge (USN).

BOLO-rapporten ble levert i mai 2024. Vår analyse viser at potensialet for lokalmat i offentlige innkjøp er større enn antatt, men dette potensialet utnyttes ikke fullt ut. For å virkeliggjøre dette potensialet, er det behov for et system der lokalmathandel kan foregå. Rapport er tilgjengelig her: [Bærekraftig offentlig innkjøp av lokalmat \(BOLO\) | Statsforvalteren i Vestfold og Telemark](#). Vi har i 2024 startet opp et arbeid for å involvere flere fylker for videre samarbeid og målrettet arbeid med offentlig innkjøp av lokalmat. Søknad sendes NFR i mars 2025.

Urbant landbruk

Vi sammen med fylkeskommunene i Vestfold og Telemark følger opp funn og anbefalinger i mulighetsstudien: Urbant landbruk i Vestfold og Telemark. [mulighetsstudie-uf-vtk-til-web2.pdf \(statsforvalteren.no\)](#). Vi har etablert en egen arbeidsgruppe og signert et mandat for samarbeidet mellom oss og fylkeskommunene i Vestfold og Telemark. Vi følger opp initiativ og tiltak i fylkene og bistår med kompetanse, nettverk og

finansieringsmuligheter.

Vi er aktive i å relansere skolehagene og deltar bl.a. i et nasjonalt nettverk for framvekst av skolehager i Norge, fasilitert av Økologisk Norge og den betydelige satsingen [Dyrk framtida](#). Her deltar representanter fra diverse kommuner, fylkeskommuner, skoler, organisasjoner, utdanning og forskning. For 2025 er vi i gang med planlegging av en større nasjonal konferanse.

Matnasjonen Norge

Som en oppfølging av Matnasjonen Norge, har begge fylkeskommunene arbeidet for å få til en egen satsing på mat, kalt Matrike Vestfold og Matrike Telemark. Statsforvalteren er koblet på arbeidet for erfaringsdeling og mobilisering. Vestfold, Telemark, Buskerud og Innlandet fylkeskommuner spleiser på å felles stand under UMAMI 2025, som et forsøk på å «ta IGW hjem». Statsforvalteren har bistått i å dra samarbeidet mellom Vestfold og Telemark i gang, få på plass kokk og mobilisere lokalmatprodusenter.

Matrike Telemark er etablert. I den anledning er erfaringer fra fjellandbruksordningen tatt inn i dette arbeidet, likeledes økologisk handlingsplan, Bærekraftig offentlig innkjøp av lokalmat, satsing på seterkultur, fjellnettverket og Bondens Bord og prosjektet Grovfor i fjellet. Resultatet av en felles studietur til Alpene hvor fjellkommunene, fylkeskommune, Statsforvalter og representanter fra både landbruk og reiseliv i fjellandbruket deltok er et prosjekt kalt: Samarbeid – stolthet – synlighet. Det er nå et eget arbeid i regi av Matrike Telemark og oppstarten på «Telemarkstallerken», som skal inn i HoReCa i hele Telemark, samt delta på UMAMI 2025.

Inn på tunet

Her setter vi nå inn flere ressurser. Vi har vært aktive på flere arrangement, bl.a. som medarrangør på en felles regional samling for tilbydere sammen med statsforvalteren i nabofylkene, og vi registrer at tilbydermiljøet er noe splittet, avhengig om du en med i Inn på tunet SA eller ikke.

Bærekraftig matproduksjon

Et avgjørende premiss for all framtidig verdiskaping er forståelse for bærekraft og de store sammenhenger. Dette gjelder både for næringsutøver og forbruker. I 2021 startet Telemark landbruksselskap og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark et samarbeid om prosjekt 'Formidling av bærekraftig matproduksjon & omdømmebygging landbruk i Vestfold og Telemark'. Dette resulterte i nettsiden: www.bærekraftigmatproduksjon.no. Siden retter seg spesielt mot ungdom og unge voksne. Den tar utgangspunkt i den norske matproduksjonen og belyser ulike sider ved alle matvalgene vi alle daglig må ta. Med andre ord: målet er å skape økt handlingskompetanse og handlekraft blant unge for å kunne gjøre mer bærekraftige valg.

For å videreutvikle siden ytterligere med filmsnutter og et undervisningsopplegg, fikk Telemark Landbruksselskap i 2023 tildelt nasjonale tilretteleggingsmidler i fra LMD. Arbeidet skal ferdigstilles innen 1. mai 2025.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer

Fra 1.1 2024 har vi to partnerskap å forholde oss til i Vestfold og i Telemark, men på saksbehandlernivå har vi felles samhandlingsmøter for Innovasjon Norge, fylkeskommunene og Statsforvalteren, når det er naturlig.

Det har i Partnerskap landbruk Vestfold vært tre møter i 2024 og i to i Partnerskap landbruk Telemark. Vi samarbeider godt i begge partnerskapene og bidrar med vår landbruksfaglige spisskompetanse gjennom prosjekter og annet arbeid.

Det har i 2024 vært utarbeidet en ny landbruksstrategi for Vestfold. Vi har vært representert i arbeidsgruppa sammen med bondelaget og Innovasjon Norge, fylkeskommunen har ledet arbeidet. AgriAnalyse har utarbeidet et kunnskapsgrunnlag. I utarbeidelsen av både kunnskapsgrunnlaget og strategien har vi hos Statsforvalteren hatt en sentral rolle, og bidratt med både statistikk og faglig kompetanse, det har vært avgjørende for hele landbruksstrategien.

Det ble i 2024 vedtatt at det skal utarbeides ny landbrukstrategi for Telemark i 2025.

Vi jobber godt i partnerskapet i begge fylkene. I saksbehandlertemøtediskuteres det satsingsområder, tiltak og søknader som er kommet inn til både IBU, RT, RK, Fjellandbruket og Klima- og miljøprogrammidler. Høsten 2024 gjennomførte vi i samarbeid tre kommunesamlinger med tema næringsutvikling og nye landbruksstrategier.

Det er viktig med godt samarbeid på saksbehandlernivå, da unngår vi dobbelt arbeid og vi utnytter ressursene godt.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp

Vi sender hvert år brev til kommunene om disse oppgavene i mars/april, i to separate brev, etter ønske fra kommunene. Oppgavene følges opp med

påminnelser i digitale kompetansesamlinger og påminnelser i nyhetssaker for kommunal landbruksforvaltning. Nyhetssakene ligger på en egen nettside og sendes i ukentlige brev til kommunene. Nyansatte i kommunene tilbys veiledning i felt om resultatkartleggingene.

Kommunene har jevnt over de siste årene fulgt opp alle resultatkartlegginger og foryngelseskontroller. I 2024 har vi et stort avvik i resultatkartleggingene i Vestfold, da én stor kommune ikke har gjennomført denne oppgaven. På grunn av redusert bemanning har kommunen ikke sett seg i stand til å gjennomføre kartleggingene. Behandling av skogfonds- og tilskuddssaker og NMSK-kontroller har blitt prioritert i kommunen.

Når det gjelder foryngelseskontrollene er alle påbegynt, men det varierer hvor langt kommunene har kommet i prosessen. Vi har veiledet de om at gamle saker må følges opp og avsluttes. Restansene er redusert noe, men det er fremdeles et etterslep.

Av de gjennomførte resultatkartleggingene er 83 pst. registrert i SKART. Kommunene melder at felttappen fungerer godt, og vi mener at kvaliteten på registreringene blir bedre ved bruk av SKART.

For bedre måloppnåelse, vil vi i 2025 følge opp resultatkartleggingene med flere påminnelser enn før. Vi vil sende påminnelser tidligere om høsten enn vi har gjort tidligere. Vi vil også sende påminnelser om våren, rett etter at snøen har gått. Vi ser at de fleste utsetter kartleggingene til høsten, men det har flere fordeler å gjennomføre disse om våren.

Etterslepet av gamle saker i foryngelseskontrollen vil vi allerede i februar 2025 oppfordre kommunene om å følge opp. Da vil skogeiere kunne rekke å bestille og gjennomføre eventuelle tiltak i 2025.

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekk antall felt/kontrollfelt	Antall sluttført pr. 30.6	Antall sluttført pr. 30.11	Antall ikke gjennomførte 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	128	23	106	22	88
Foryngelseskontroll	230	89	166	0	135

Foryngelseskontroll: "Sluttførte" er saker med status OK. Av disse regner vi 31 som ikke forynget, fordi de er tatt i bruk til andre formål. 43 er "kjøpt av andre", og så lenge status er satt "OK", går vi ut fra at disse er tilfredsstillende forynget. Resultatkartlegging: Én stor kommune har ikke gjennomført resultatkartlegginger pga. redusert bemanning. Alle 22 kartlegginger som ikke er gjennomførte tilhører denne kommunen.

Foryngelse etter hogst (opplæring/oppfølging)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2024	2	1
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)	Høy	Høy
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2025	3	Etter behov

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt

Skogkultur

I 2023 gjennomførte vi en prosess hvor kommunene i samarbeid med skogbruksledere satte konkrete aktivitetsmål for årlig ungsogpleie. I 2024 var måloppnåelsen i fylkene våre totalt sett 64 pst. Økningen i areal fra 2023 var 9,7 pst.

Tilgang på arbeidskraft er en sentral faktor, og det ser ut til å være litt tilfeldig hvordan aktiviteten varierer mellom kommunene fra år til år. Noen kommuner har hatt et løft i 2024, og kommende år vil vise om det er en varig trend. Felles arbeid fra både skogeiere, skogeierorganisasjoner, entreprenører og kommuner må til for å lykkes med å få ungsogpleieaktiviteten opp på et varig høyt nivå. Flere kommuner har satt i gang prosjekter for å nå aktivitetsmålene.

Av tiltak i 2025, skal vi ha foryngelse og ungsogpleie som tema i to digitale møter for kommunene og en fagdag i felt for kommunene, skogeiersamvirkene og andre i skognettverket. Vi vil ha dialog med skogeiersamvirkene om arbeidskraft og prioriteringer. Videre er alle kommuner oppfordret til å sette av rentemidler til lokale tiltak for å øke ungsogpleieaktiviteten.

Skogbrukets infrastruktur - utfordringer

For skogsveier legger vi vekt på at veiene skal planlegges av profesjonelle og sertifiserte veiplanleggere og bygges solid og varig ved bruk av sprengt fjell i alle lag i veikroppen. Planlegging av vannveier er samtidig nødvendig for å tåle økte nedbørsmengder, ekstremnedbør og flom. Konsentrert ekstremnedbør og flom rammet Midt-Telemark kommune to ganger i 2024 og også kommunene Nome, Notodden og Drangedal. Dette krever oppfølging med gjenoppbygging av skogsveier utover utbedring av skaden. Veier bygd med sprengt fjell sikrer også intens transport med tømmerbiler, også i nedbørsrike perioder.

Skogsveier - planer og tiltak

Det er avgjørende for tilfredsstillende resultat at oppfølging av byggingen med befaringer under byggingen gjøres av kommune, veiplanleggere eller kompetent byggeledelse.

For skogsveier vil vi i 2025 fortsatt legge vekt på informasjon om bruk av sertifiserte veiplanleggere, ferdigstilling av skjemaer for effektiv og

resultatorientert vedlikeholdskontroll og forbedre kommunenes synliggjøring av økonomiske kalkyler og kostnadsoverslag for skogsveianlegg.

Prosjektet med inspeksjon av bruer på skogsbilveier er i slutfasen i Vest-Telemark og starter opp i Vestfold nå. Når Vestfold er ferdig i 2025, er alle bruer i skogsbilveinettet i Vestfold og Telemark inspisert, i alt ca. 1 200 bruer. Dette krever oppfølging med vedlikehold, ombygging og utskifting av mange bruer.

Kurs for kommunene i veivedlikehold, saksbehandling skogsveier og byggeteknikk for skogsbilveier er planlagt i 2025.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning, resultatoppnåelse)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsbilveier mm)	23	20	3
Skogkultur	23	5	18
Miljøtiltak	23	4	0

Infrastruktur: Kommunene bruker nå sertifiserte veiplanleggere e.l. for byggeplaner for skogsbilveier, kommunene følger opp byggingen med befaringer underveis. Enkelte kommuner har ut fra kapasitet utfordring med oppfølging av behov for vei- og bruprojekter, byggekvalitet og vedlikeholdskontroll. SF kan bidra med informasjon, fagsamlinger o.l. Skogkultur: Med få unntak har kommunene gode interrutiner og god praksis for forvaltningen av skogfond og tilskudd. Kommuner med for få feltkontroller blir fulgt opp med forvaltningskontroll. Bare én kommune nådde aktivitetsmålet for ungskogpleie. I tillegg hadde fire kommuner mer enn dobling av ungskogpleid areal fra 2023 til 2024. Kun de fem kommunene med gode resultater målt i areal får tilfredsstillende. Miljøtiltak: Antall kommuner i fylket er satt til antall kommuner som hadde saker i ordning i 2024.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (opplæring/oppfølging)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Kommunene ble oppfordret til å sette av rentemidler til lokale prosjekter for å øke ungskogpleieaktiviteten. 19 av 23 kommuner satte av midler, men bare 10 kommuner har brukt midler til formålet. SF har tatt opp ungskogpleie i digitale kompetansesamlinger med kommunene. Kontaktutvalget er utfordret om tiltak for å øke ungskogpleieaktiviteten. Kommunene bes prioritere rentemidler til aktivitetsfremmende tiltak også i 2025. SF vil arrangere en kompetansesamling i felt i juni, hvor ungskogpleie og økt aktivitet vil være hovedtema. Det vil også være tema i to digitale kompetansesamlinger.
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	Fagsamling vinter 2024 og høst 2024 på Teams for bruk og utnyttelse av virkemidlene, kurs for bruk av Veibank i ØKS og møter enkeltkommuner for nyansatte om bruk av ØKS, samordningsmøte veiplanleggere, enkeltbefaringer opplæring krav til og godkjenning nye bruer. Planlagte tiltak 2025: Samordningsmøte veiplanleggere, kurs saksbehandling skogsveier, veivedlikehold og byggeteknikk.
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	Kommunene som har gjennomført skogbruksplanprosjekt er oppfordret å informere skogeiere om ordningen. I 2024 ble det levert to skogbruksplanprosjekter i fylket. Dette medførte til økning av antall søknader i ordningen tilskudd til miljøtiltak i skogbruket. Totalt var det 19 søknader som ble behandlet. Vi ser klart en økning i antall søknader og bevilgninger sammenlignet med årene før.

Infrastruktur: Tiltakene er gjennomført for mer effektiv bruk av ØKS (Økonomiske system for skogordninger), oppfølging av prosjektene med inspeksjon av bruer og mål om solid og varig byggekvalitet ved ombygging og nybygging av skogsbilveier.

3.1.1.11 Bærekraftig landbruk

Overordnet mener vi at vi er på god vei mot et mer bærekraftig landbruk. Regionalt miljøprogram (RMP) og relevante tilskuddsordninger er viktige verktøy for å stimulere til at gård- og skogbrukere tar gode valg og utvikler seg i en retning som er i tråd med FN's bærekraftsmål. Vi er bindeledd mellom næringen, forsknings- og undervisningsmiljøet, offentlige aktører og forbrukere og kan se helheten og sammenhenger i systemet. Med denne kunnskapen har vi mulighet til å adressere utfordringer og problemstillinger i landbruket, ha en helhetlig tilnærming, og vi kan iverksette tiltak som bringer oss nærmere måloppnåelse.

I arbeidet mot et miljømessig bærekraftig landbruk er det også viktig å inkludere de sosiale og økonomiske dimensjoner, og se sammenhengen mellom de tre dimensjonene. Jord- og skogbruksvirksomheter har en sosial verdi, spesielt i bygdene, og leverer spesifikke tjenester for samfunnet. I tillegg er en forsvarlig økonomi i primærnæringen viktig for å kunne bidra til miljømessige og samfunnsmessige tjenester. Landbruket har også en stor økonomisk ringvirkning.

I arbeidet med å utvikle landbruket bærekraftig støtter vi også på dilemmaer. Det som støtter opp under ett bærekraftsmål, kan virke negativt for et annet. Å balansere konsekvensene av tiltak på en kunnskapsbasert og målrettet måte er viktig, og er noe vi har hatt stort fokus på i utarbeiding av regionale miljøkrav i jordbruket.

Vi ser at stadig flere tar i bruk miljøvennlige tiltak på gården, etterspørsel etter tilskuddsmidler innenfor miljøområdet (f.eks. RMP, drenering, SMIL og KMP) er økende. Samtidig er vi bekymret om sårbarheten i beitenæringen. Et lavt antall beitedyr, og at det er få gårder igjen i noen områder påvirker bærekraften i landbruket negativt.

Vi vurderer at det er en stor vilje til omstilling til et mer bærekraftig landbruk, men at økonomien til gjennomføring kan være utfordrende.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Virkemidler på miljøområdet bidrar til å opprettholde kulturlandskapet og redusere miljøbelastningen fra jordbruksdriften

Vårt regionale miljøprogram 2023-2026 er førende i prioritering og bruk av de økonomiske miljøvirkemidlene. I programmet er status, utfordringene og mulighetene beskrevet for forskjellige miljøtemaer i fylket.

Arbeidet er med å innføre forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket har pågått i hele 2023 og 2024, og forskriften gjelder fra 1. januar 2025.

RMP tilskudd

I våre fylker kan det søkes om 34 forskjellige tiltak, fordelt over 8 miljøtemaer. Tabellen 'virkemidler på miljøområdet' viser fordeling av midlene brukt på de forskjellige miljøtemaene.

Årets ramme var på 93,4 mill. kroner, hvorav 25,9 mill. er øremerket tiltak mot avrenning til vann i Vestfold. Derfor økte vi i juni, etter at rammen for 2024 ble kjent, de foreløpige satsene til tiltak som vi fortsatt kunne påvirke gjennomføringen av. Dette gjaldt satsene til noen avrenningstiltak i prioriterte områder, miljøavtalen, og fangveksttiltakene.

Miljøavtalen er et tiltak i syv sårbare nedbørfelt som har store utfordringer med vannkvalitet. Miljøavtalen er en kombinasjon av tiltak som må gjennomføres på alt areal søker disponerer, innenfor definerte områder. Tiltakene er eksisterende RMP-tiltak, men for eksempel også at det ikke skal benyttes fosfor ved delgjødning av korn eller oljevekster. I tillegg økte vi satsene på drift av seter, i tråd med signalene fra jordbruksoppgjøret.

Avrenning av jord og næringsstoffer til vassdragene er en stor miljøutfordring i Vestfold og nedre deler av Telemark, på grunn mye åpen åker og erosjonsutsatte arealer under marin grense. Mange vassdrag i jordbruksområdene har ikke god nok miljøtilstand. Denne utfordringen adresseres og prioriteres i stor grad i RMP. Jordbruksareal under marin grense er valgt ut som prioritert område for vannmiljøtiltak, og er gitt høyest tilskuddssatser i RMP.

Vi gir også tilskudd til 'Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer'. Tiltaket er ønskelig å ha med, selv om kartgrunnlagene våre ikke målretter tiltaket slik vi skulle ønsket. Vi anbefaler å prioritere utarbeiding av gode kart for flomutsatte jordbruksarealer.

Alle tiltak mot avrenning til vann har økt i omfang i 2024. Den viktigste ordningen for å redusere avrenning er "ingen jordarbeiding om høsten". Omsøkt areal i 2024 er økt med nesten 10 pst., sammenlignet med 2023. Omsøkt antall meter med grasdekt kantsone i åker er økt med nesten 30 pst.. I tiltaket 'direktesådd høst Korn og høstoljevekster' ser vi en forskyving til lett harving før såing istedenfor direktesåing uten jordforstyrrelse, etter at lett harving har kommet inn som tiltaksklasse. Omsøkt areal med høst Korn som er sådd direkte eller etter lett harving har økt med 10 pst.

Areal som får tilskudd til fangvekster, både sådd etter høsting og som underkultur, har økt med 30 pst. sammenlignet med året før. Omtrent 13 pst. av åkerarealet blir tilsådd med fangvekster.

Tiltaket 'bruk av egenprodusert kompost' har økt i omfang og arealet har økt fra 2 500 daa til ca. 16 000 daa. Vi ser en forsiktig start med søknader til 'spredning av biokull', som er omsøkt for første gang i 2024.

Arealene med miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel har økt litt sammenlignet med 2023. Størstedelen av husdyrgjødsel på disse arealene blir spredt med tilførselslange.

Det kom inn 80 søknader om klimarådgiving, noe som nesten er en dobling sammenlignet med året før.

Tilskudd gitt til tiltak innenfor kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljøer er relativt stabile over år.

Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark, beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark, drift av bratt areal, slått av verdifulle jordbrukslandskap og drift av seter, er de mest omsøkte tiltakene.

For å kunne bidra til utfordringer tilknyttet til jordbruksareal og seterbruk i øvre deler av Telemark, er tilskudd til drift av bratt areal og setertilskuddet spesielt viktig. Disse tiltakene har derfor en relativ høy tilskuddssats. Likevel er det bekymringsfullt at antall setre som har søkt setertilskuddet har gått ned også i 2024.

Antall omsøkte meter med sone for pollinerende insekter har etter en nedgang i noen år, gått opp igjen i 2024. Fra 2023 har vi tatt inn muligheten til å ha en tilgrensende kantsone som man skjønner for pollinerende insekter. Det er både i 2023 og i 2024 omsøkt omtrent 19 km til dette tiltaket.

Med tiltaket 'tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl' gjør vi en innsats til å beskytte vipene, som er kritisk trua. Antall søknader har doblet seg i 2024 sammenlignet med året før.

De fleste tiltakene er mer omsøkt enn forutsatt. Det betyr at de endelige satsene, for utbetaling i mars 2025, må settes ned. Dette skjer i god dialog med næringen.

SMIL

Det er i 2024 tildelt midler til 196 tiltak og gitt tilsagn på ca. 17,9 mill. kr. Med en minimal rest på 658,- kr, ble alt av tilgjengelige midler avsatt til nye tiltak. Fordelingen mellom forurensning/kulturlandskap ble 73/27 i prosent.

Signalene til kommunen, jfr. vårt tildelingsbrev ved starten av året, var at tiltak mot erosjon og flom skulle prioriteres i kommuner med utfordringer i forhold til vannmiljø. Tiltak rundt eutrofe innsjøer i Vestfold og generelt tiltak mot avrenning til Oslofjorden har høy prioritet. Alle de aktuelle kommunene har slike tiltak som 1. prioritet i sine retningslinjer for SMIL 2023-2026.

Derfor er det gjennomført flest tiltak og tildelt mest midler til tiltak mot avrenning til vann. I Vestfold og Telemark er ca. 13 mill. av midlene brukt til forurensningstiltak. Størst andel har gått til utbedring av hydrotekniske anlegg, deretter erosjonssikring i/løp vassdrag, andre tiltak avrenning til vann og flomdemping.

Innen tiltak i kulturlandskapet har det gått mest midler til kulturminner i form av istandsetting av verneverdige bygninger (18 stk.). Det er en stor og viktig kulturarv i gamle bygninger i Vest-Telemark. Antallet er noe ned fra 2023, og kan ikke forklares på annen måte enn at tiltakene i seg selv er svært kostbare. Tiltakene i selve kulturlandskapet som rydding og gjerdning av gammel kulturmark er utført hovedsakelig i innmark. Tiltakene er spredt i begge fylker, men med hovedvekt på Telemark, hvor det er stort behov for å holde arealer i drift.

For å sikre god forvaltning og måloppnåelse må kommunal forvaltning sørge for saksbehandling av innkommende saker i god tid før Agros stenger i desember. I noen områder kan det være problemer med saksbelastning og prioritering om høsten, som kunne vært unngått. Vi vil i 2025 sette fokus på dette.

Drenering

Med bakgrunn i de økte tilskuddssatsene for drenering i 2023 tok interessen for å søke tilskudd seg betraktelig opp gjennom siste halvdel av 2023 og gjennom hele 2024. Vi startet 2024 med et etterslep av søknader fra 2023 på ca. 4 mill. kroner. Med den bakgrunn rapporterte vi et behov for 30 mill. i 2024. Rammen vi ble tildelt var 8 mill. kroner, noe som var betraktelig under det vi vurderte behovet til. Etter at jordbruksoppgjøret ble vedtatt, ble den totale rammen økt til 18,75 mill.

Selv med denne økningen av midler, viste det seg fortsatt at rammen var alt for lav i forhold til det antall søknader som kom inn. Dette medførte en streng prioritering, som resulterte i uro og misnøye både i kommunene og blant gårdbrukere.

Ifølge tildelingsbrevet for 2024, og som forskriften tilsier, ble det understreket at kommuner med mye korn-, grønnsaks-, potetareal er prioritert. I tillegg har vi i noen tilfeller prioritert hastesaker, f.eks. pga. en kollaps av drens-systemet. Denne prioriteringen betyr at grasarealene er nedprioritert, og at noen kommuner i Telemark ikke har fått midler til drenering i 2024. Denne situasjonen er uholdbart over lengre tid, og har allerede ført til misnøye i grasdominerte områder hvor det også er et dreneringsbehov.

Jordbruksarealet i Vestfold fylket utgjør 19,5 prosent av fylkets totale areal, som er den høyeste andelen av alle fylker i landet og utgjør 3,7 prosent av landets jordbruksareal. Vestfold dyrker 16 prosent av matkornet i Norge og nesten en fjerdedel av grønnsaksarealene i landet ligger i Vestfold, med et stort potensial for ytterligere økning.

2024 har vært et svært nedbørsrikt år i vårt område. Dette har tydelig vist at mange gamle grøftesystemer ikke fungerer godt nok og at det er store behov for systematisk grøfting i 2025. Gammel og dårlig drenering har ført til avlingstap på komarealer denne sesongen, og har gjort innhøstingsarbeidet av grønnsaker og poteter krevende.

Samtidig som vi med bakgrunn i Vestfolds beliggenhet vil understreke den betydning økt grøfting vil ha, og hva det betyr for å redusere avrenninga av næringsstoffer til de sårbare områdene rundt Oslofjorden.

Regionale klima- og miljøprogrammidlene (KMP)

I 2024 har vi støttet prosjekter som bidrar til økt karbonbinding, jordhelse, redusert forurensning, effektiv bruk av ressurser og naturmangfold. Behovet er stort, vi må prioritere strengt og dessverre avslå flere gode prosjekter. Vi legger vekt på at eksisterende eller ny kunnskap raskt når ut til næringsutøvere. De regionale klima- og miljøprogrammidlene bidrar til at flere gårdbrukere blir bevisste på gode miljøtiltak, og søker f.eks. RMP-tilskudd til å gjennomføre disse tiltakene.

Tiltak i beiteområder

Vi hadde kr. 610.000 til fordeling på våre 23 kommuner. Enkelte kommuner som ikke har beitelag ber også om midler. De fleste kommunene ber om midler ut fra hvor stor potten er, og ikke etter behov. Ved fordeling til kommunene forsøker vi å tildele etter antall beitelag og antall dyr på utmarksbeite. "Gjestesau" fra andre fylker gjør likevel at det er vanskelig å ha oversikt.

Hele potten ble benyttet. Omtrent 3/4 går til elektronisk overvåking og gjerdning, mens 1/4 går til faste installasjoner som sankekkever, sperregjerder, ferist m.m. For elektronisk utstyr er det et problem at det i en del områder er svært dårlig dekning.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Miljøtema	Andel av de regionale miljøtilskuddene
Friluftsliv	1 %
Kulturlandskap	7 %
Biologisk mangfold	4 %
Kulturminner og kulturmiljøer	4 %
Avrenning til vann	51 %
Utslipp til luft	8 %
Jord og jordhelse	18 %
Plantevern	2 %
Miljøavtale og klimarådgiving	5 %
Sum	100 %

Forordningen er etter den sentrale fordelingsnøkkel for generelt ramme, Oslofjordtillegget er øremerket til avrenning til vann

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

RMP-tilskudd

På en egen nettside for RMP-tilskudd ble det før våronna lagt ut oversikt over RMP-tilskudd med oppdatert veiledningshefte.

Informasjon om dette ble sendt med en SMS med lenke til nyhetsbrevet 'info til bonden' til alle gårdbrukere i Vestfold og Telemark siste uka i mars. 'Info til bonden' er et informasjonsskriv som blir sendt med SMS til alle som søker produksjonstilskudd. I slutten av juni ble det sendt ut en ekstra 'info til bonden' med informasjon om justering av noen foreløpige satser etter jordbruksoppgjøret. I begynnelsen av oktober ble det sendt ut en 'info til bonden' med informasjon om bl.a. søknadsfristen. I tillegg ble informasjonen om årets søknadsomgang publisert på grontfagsenter.no, som er fylkets informasjonskanal i regi av Bondelagene i Vestfold og Telemark.

Kommunene ble gjort oppmerksomme på alle nyhetene relatert til årets RMP tilskudd gjennom nettsiden for kommunal landbruksforvaltning, med ukentlige nyhetsbrev. Vi har gjennomført informasjonsmøter om RMP-tilskuddet, både på teams og fysisk. Og vi har sendt ut et eget saksbehandlingsrundskriv til kommunene.

RMP-arbeidsgruppa som består av representanter fra faglag i fylket, kommunene, landbruksrådgivingen og fylkeskommunen, har hatt et møte for å bli oppdatert om RMP-tilskuddet. Med faglag har vi hatt flere møter for å fastsette foreløpige og endelige tilskuddssatser.

Vi har regelmessig blitt invitert på mange forskjellige informasjonsmøter til gårdbrukere, både fysisk og på teams, hvor vi har presentert tiltakene som er med i RMP-tilskuddet.

Noen kommuner har i samarbeid med lokale bondelag hatt informasjonkvelder for utfylling av RMP søknaden.

SMIL

SMIL har vært tema på 2 kompetansesamlinger for kommunene, og føringene med tanke på tiltak mot avrenning til vassdrag og Oslofjorden er vektlagt. Det ukentlige nyhetsbrevet til kommunene blir også brukt til info om SMIL. I nyhetsbrevet "Info til bonden" blir det også orientert om viktigheten av å utføre SMIL-tiltak. Noen kommuner sender ut egen info om SMIL til gårdbrukerne.

Drenering

Gårdbrukere fikk orientering om tilskudd til drenering gjennom nyhetsbrevet 'info til bonden' to ganger i løpet året. Vår nettside har en egen side om dreneringsordningen. Kommunene ble informert gjennom nyhetsbrevet for kommunal landbruksforvaltning og på 2 kommunesamlinger.

Tilskudd til tiltak i beiteområder

Kommunene har fått informasjon på to kompetansesamlinger i 2024. Nyhetsbrev til kommunene og nyhetsbrevet "Info til bonden" benyttes også for å spre informasjon. Vi hadde kun 610.000 kroner til fordeling på våre 23 kommuner. Dette gir liten pott til hver kommune og de fleste kommunene legger derfor ikke mye arbeid i å lyse ut midlene. Kommunene informerer vanligvis beitelagene direkte.

Totalt ble det innvilget 26 søknader, fire ble avslått. Flere kommuner har også kontakt med søkere der de får beskjed om å vente til året etter med å søke, siden det ikke er midler igjen på årets bevilgning.

Klima- og miljøprogrammidlene (KMP)

Tidlig i januar åpnet vi søknadsomgangen for de regionale klima- og miljøprogrammidlene. Det ble publisert på våre nettsider som en nyhetssak, og det ble formidlet i nyhetsbrevet til kommunene. I tillegg blir det publisert en nyhetssak på grontfagsenter.no. NLR blir direkte kontaktet om programmet. På nettsidene er målene, faglige prioriteringer, og målgruppe beskrevet. I tillegg blir også retningslinjene for ordningen publisert.

Med erfaringen fra informasjonsarbeidet i 2024 vi vil følge opp på tilsvarende måte i 2025.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelsen på rapporteringskrav	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	50	52	52	52	51	56	60

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom RMP har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Omfanget av utførte miljøtiltak har vært stigende for alle miljøtemaene, og de fleste tiltakene. Spesielt tiltakene som bidrar til mindre avrenning til vann har økt betydelig over flere år. Det er fortsatt en nedgang i seterdrift til tross for høyere satser, som er bekymringsfull
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom SMIL har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Omfanget av utførte miljøtiltak gjennom SMIL har vært stigende, som henger sammen med midlene som er bevilget
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom KMP har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Antall prosjekter har økt i 2024, som henger sammen med at midlene vi fikk tildelt i 2024 var høyere
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom øvrige miljøvirkemidler har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Omfanget av omsøkt areal som skal dreneres har gått ned, sammenlignet med 2023. Dette til tross for en høyere sats. Tilskuddsrammen har ikke økt i en grad som gjør at flere søknader kan bevilges
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad Statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	SF bruker kompetansesamlinger for kommunene aktivt for å sette dem i stand til å veilede gårdbrukerne godt. Både nyhetsbrev til kommunene og nyhetsbrev til gårdbrukerne blir brukt aktivt. SF har også egne nettsider for hver av tilskuddsordningene. Nettsiden "Grønt Fagsenter" som er landbruksportal for gårdbrukerne i VT blir brukt for å minne om miljøtilskudd og frister.

3.1.1.12 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnsopplæring gir barnehage- og skoleeiere mulighet til å vurdere, planlegge og gjennomføre kompetanseutvikling basert på lokale behov og i samarbeid med universitets- og høyskoleinstitusjoner. Alle våre kommuner, fylkeskommunene og mange private barnehager og skoler deltar i de tre ordningene for kompetanseutvikling. Vi mottar positive tilbakemeldinger fra deltakerne som rapporterer at arbeidet med kartlegging av kompetansebehov og analyse av dette har bidratt til økt samhandling på tvers av tjenester, skoler og barnehager. I tillegg har erfaringsdeling innenfor ordningene bidratt til etablering av gode nettverk mellom kommunene i fylkene. Vi vurderer at dette bidrar til å utjevne kvalitetsforskjeller, og dermed fremme utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov i barnehage og skole.

Barnehageeiere og skoleeiere har ansvar for å sikre at de ansatte har nødvendig kompetanse for å fremme utvikling, læring og trivsel hos barn og unge. Dette inkluderer å ansette kvalifiserte lærere, pedagoger og andre fagpersoner som kan tilpasse undervisningen og omsorgen til barnas individuelle behov.

Vi har gjennom årsrapporteringen for barnehager (BASIL) sett en økning i antallet midlertidige dispensasjoner fra utdanningskravet for styrere og pedagogiske ledere i vårt fylke. I perioden 2021 til 2024 har tallet på midlertidige dispensasjoner tredoblet seg. I tillegg til rapporterte dispensasjoner fra utdanningskravet, ser vi et urovekkende høyt tall på barnehager som ikke har søkt om dispensasjon.

Samtidig opplever vi i vårt fylke nedgang i søkertall til barnehagelærerutdanningen. Antallet som har barnehagelærerutdanning som førstevalg er nær halvert på fire år. Universitetet i Sørøst-Norge (USN) opplever som andre utdanningsinstitusjoner nedgang i søkertall til barnehagelærerutdanningene og har ledige studieplasser.

Det har vært nødvendig for dem å trekke heltidsutdanningen på Notodden på grunn av få søkere. Totalt er det 19 pst. nedgang i antall nye studenter dette skoleåret sammenlignet med i fjor, og 35 pst. færre sammenlignet med 5 år tilbake. Det er variasjon mellom campusene, og spesielt har nedgangen i Vestfold vært stor.

Dette fører til at antallet ferdig utdannede barnehagelærere ikke tilsvarer behovet for barnehagelærere i sektoren. Kommunene i Vestfold fylke og Telemark fylke melder om at det er mer utfordrende å få kvalifiserte søkere til ledige stillinger som barnehagelærere nå, enn det var for få år siden. Tidligere var dette en problemstilling som var mest fremtredende i kommuner med lavt befolkningstall, men nå melder også de folkerike kommunene om at de strever med å finne kvalifisert personale. Mangel på utdannede barnehagelærere fører til at flere stillinger forblir ubesatt og antallet midlertidige dispensasjoner øker. Godt kvalifiserte barnehagelærere med kunnskap om barn og pedagogikk er helt grunnleggende for at barnehagene skal kunne bidra positivt til gode oppvekstvilkår. Mange nok barnehagelærere, og kvalifiserte barnehagelærere, er avgjørende for å sikre god kvalitet i barnehagene.

Samarbeidsforum har, i samarbeid med Statsforvalteren, sendt et brev til Kunnskapsdepartementet i 2024 og foreslått tre områder som bør prioriteres av nasjonale myndigheter:

- Rekruttering av barnehagelærere: En flerårig kampanje, tilsvarende GLØD.
- Beholde barnehagelærere i sektoren: Oppfølging av strategien "Barnehage for en ny tid".
- Organisere og finansiere barnehagelærerutdanning i distriktene: Etablering av arbeidsplassbaserte studieplasser, inkludert ABLU, gjerne desentraliserte plasser.

Som svar på dette brevet fikk vårt universitet (USN) tilbud om å etablere ABLU-plasser i desember 2024. Dette har blitt godt mottatt i sektoren, og vi har 50 søkere som har fått plass på dette studiet. Vi har tildelt tilretteleggingsmidler til alle ABLU-studenter.

Samarbeidsforum for regional ordning har i år valgt å prioritere barnehagelærere ved å omfordele midler for å imøtekomme økt antall søkere (tilretteleggingsmidler). Vi ser også at veldig mange barnehageeiere gjennom regional ordning søker midler til tiltak rettet mot temaet barnehagens psykososiale miljø. Tiltakene er igangsatt i partnerskapet med USN. Vi ser at samarbeidet mellom USN og lokale nettverk/barnehager fører til økt profesjonalisering og kapasitetsbygging i form av økt kompetanse på dette området.

Når det gjelder desentralisert ordning ser vi flere gode eksempler på at partnerskap har bidratt til kvalitetsløft for ansatte i skolen. For eksempel har seks kommuner i Telemark i fire år samarbeidet med USN for å styrke kvaliteten på sluttvurdering og sensur i skolene. Gjennom dette samarbeidet får lærere i regionen kurs i sensoropplæring, noe som bidrar til en mer ensartet og rettferdig vurdering av elevenes prestasjoner. Lærerne deltar på fagsamlinger hvor de får opplæring i vurderingskriterier og rutiner for muntlig og muntlig-praktisk eksamen. Samlingene inkluderer faglærere og eksterne sensorer i fag som norsk, matematikk, KRLE, fremmedspråk, samfunnsfag, naturfag, engelsk og arbeidslivsfag. Dette grundige arbeidet sikrer at lærerne er godt forberedt til å gjennomføre eksamenene på en profesjonell måte. Samarbeidet mellom Grenlandskommunene og USN er et viktig skritt for å sikre høy kvalitet i sluttvurderingen i regionens skoler. Ved å tilby grundig opplæring og støttemateriell til lærerne, legges det til rette for en rettferdig og ensartet vurdering av elevenes prestasjoner, noe som er avgjørende for deres videre utdanningsløp.

Et annet godt eksempel finner vi en av våre store kommuner i Vestfold hvor de har hatt lesing som tema over flere år. Her har leseforskere jobbet tett sammen med lærere, og tema som har vært jobbet med er: lesing som grunnleggende ferdighet i alle fag, leselyst og lesekondis. Skolene har sammen med leseforskere fra USN utviklet leseløp: <https://leselop.usn.no/>.

Skolene har også jobbet med kartlegging og bruken av nasjonale prøver for å bedre leseferdighetene. Hele tiden har skolenes ledergrupper hatt lederstøtte, der tema har vært hvordan vi kan implementere arbeidet med lesing i alle skolen i kommunen. Vi ser at skolene i denne kommune har bedret resultatene i lesing, noe vi tolker som at dette langsiktige arbeidet har hatt god effekt. Kommunen har delt sine erfaringer om leseprosjektet med alle kommuner i Vestfold. Dette har resultert at flere kommuner nå ønsker å jobbe videre med lesing på ulike måter.

Det er stor interesse for å delta i Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Alle våre kommuner og fylkeskommunene er med i ordningen. PPT er med i alle styringsgruppene. I Vestfold og i Telemark fylkeskommuner er også fagopplæringen inkludert i Kompetanseløftet. Arbeidsgruppa består av UH, PPT, fylkeskommunen, opplæringskontor og lærlingebedrifter. Partnerskapet har indentifisert hva bedriftene trenger mer av for å kunne møte lærlingene best mulig.

Videre har man også i parterskapet i Telemark fylkeskommune jobbet med utfordringer med å få nyankomne flyktninger og flerspråklige gjennom skoleløpet. De har bedt Læringsmiljøseneteret om bistand med forskning på inkludering av minoritetspråklige, og fått hjelp til å øke kulturkompetansen til de ansatte. Dette er gode eksempler på hvordan målrettet arbeid i partnerskapet kan ha langsiktige positive konsekvenser for elevenes utvikling og redusere behovet for støtte senere i livet /utdanningssystemet.

Vi vurderer at vi har tilfredsstillende måloppnåelse når det gjelder vår innsats for at barnehage- og skoleeier har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel og viser til ulike aktiviteter vi har gjennomført i 2024.

GSI-tallene for høsten 2024 viser at av totalt 4 343 årsverk i grunnskoler i Vestfold og Telemark blir ca. 138 årsverk til undervisning gitt av undervisningspersonale som ikke oppfyller kompetansekrava for tilsetning, jf. opplæringsloven § 17-3 og privatskoleloven § 4-2. Av totalt 5 345 lærere i fylkene er det kun 215 lærere som ikke oppfyller kompetansekrava for tilsetning.

Fra høsten 2024 fikk 440 lærere tilbud om videreutdanning gjennom strategien Kompetanse for Kvalitet. Dette er en reduksjon fra høsten 2023 hvor 526 lærere fikk godkjent videreutdanning gjennom strategien.

Vi hadde i 2024 en kommune med i oppfølgingsordningen. Kommunen som er omfattet av 2022-uttrekket har, sammen med veiledere fra Universitetet i Sørøst-Norge, jobbet med kvalitetsutviklingstiltak basert på analysearbeid gjort tidligere i forfasen.

Vi hadde videre med kommuner i Læringsmiljøprosjektet, henholdsvis en kommune i pulje 7 med oppstart i 2023, og to kommuner som startet opp i pulje 8 i 2024. Også her har kommunene, sammen med veiledere fra Læringsmiljøseneteret, jobbet med kvalitetsutviklingstiltak basert på undersøkelser/kartlegginger for å avklare utviklingsområder og bevaringsområder.

Kompetansetiltak i partnerskap med UH (fra kapittel 3.1.7.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner og fylkeskommuner utvikler og gjennomfører kompetansetiltak i partnerskap med UH.

Barnehage- og skoleeiere i våre fylker har etablert partnerskap med syv ulike universitet og høyskoler. Enkelte kommuner har også etablert partnerskap på tvers av UH -miljøer. For eksempel ser vi at Læringsmiljøseneteret og USN samarbeider godt om samme tiltak i mange av våre kommuner.

I samarbeidsforum er UH representert innenfor alle tre ordningene. Da får vi avklart både kapasitet og prosess i partnerskapet. I enkelte partnerskap starter prosessen tidlig, og vi kan se at tiltakene og aktiviteten i sektor er omforent. I de tilfellene der det fortsatt er «bestille» og «levere», kan det oppstå misforståelser og enkelte ganger en misnøye i sektor. Vi kan da være en fasilitator for at kompetansetiltakene eventuelt blir justert eller endret, og samarbeidsforum samlet bidrar til at man legger til rette for gode prosesser tidlig.

Videre jobbes det i samarbeidsforumet med rapportering, og i de møtene er alltid partnerskap et tema. Vi ser av tilbakemeldinger i rapporteringen at det å være i partnerskap kan være krevende for både sektor og UH, men ser allikevel at det har skjedd en utvikling og forbedring i forståelsen og gjennomføringen. Dette viser også de gode tilbakemeldingene i rapporteringen.

Hver av ordningene i Vestfold og i Telemark har også sin egen langsiktige plan. I de langsiktige planene fremgår det hvordan ordningene er

organisert, samt hvordan arbeidet med behovsmeldinger gjennomføres. Planene inneholder også beskrivelser av hvordan kommuner og fylkeskommuner utvikler og implementerer kompetansetiltak i partnerskap med UH.

Som tidligere år jobber vi fortsatt med partnerskapsbegrepet og forståelsen av dette. Vi mener at det kontinuerlige arbeidet med regionale nettverk, samarbeidsforum, vurderinger av behovsmeldinger, og punkter avdekket i rapportering og evalueringer, har bidratt til økt forståelse for å nå målene med partnerskapet.

Vårt inntrykk er at mange partnerskap etableres i en tidligere fase nå enn før. UH er også i ferd med organisere seg internt for å møte de behovene som et partnerskap krever. Resultatet av dette er at behovsmeldingene er mer i tråd med lokale vurderinger av kompetansebehov og ikke utelukkende på hva UH kan levere. Totalt sett opplever vi at alle partnerskapene fungerer godt.

Det meldes av partnerskapene at de sammen klarer å definere lokale behov og tilpasse tiltakene slik at de bidrar til økt kompetanse i skoler og barnehager. Det positive med tilskuddsordningene og partnerskapene er at det er mulig å arbeide langsiktig, noe vi vet er avgjørende for å oppnå endring. Vi opplever også at de lokale behovene blir mer presist definert og formulert etter hvert som partnerskapene fordyper seg i teori og forskning, og arbeider med å implementere dette i praksis.

Vi vurderer at vi gjennom disse tiltakene har lagt til rette for kompetansetiltak i partnerskap, i tråd med lokale vurderinger av kompetansebehov.

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.1.7.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten og andre relevante støttetjenester er inkludert

Hvordan Statsforvalteren bidrar til at tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv

Alle kommunene og fylkeskommunen i Vestfold og Telemark deltar nå i Kompetanseløftet (pilotkommunene i 2019 og tre puljer fra 2020-2024). Alle puljene melder at PPT er med i ordningen, og mange melder at helsestasjon, skolehelsetjenesten, barnevern og andre sosiale tjenester også er tatt med inn i arbeidet. I våre fylker har kommunale eiere og fylkeskommunene inkludert de private barnehagene og skolene. Vi ser i rapporteringen at de fleste private barnehagene og skolene i fylket deltar.

Alle puljene i Kompetanseløftet starter det første året med en kartlegging og analyse før det blir satt inn tiltak. Vi er tett på sektor med jevnlig digitale møter, og erfarer at det grundige forarbeidet med kartlegging og analyse bidrar til både en god forankring og til mer treffsikre tiltak for de involverte. I tillegg har vi vært tydelige på viktigheten for at tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv, og at PP-tjenesten og andre relevante støttetjenester blir inkludert i tiltakene.

Dette har bidratt til at PPT har vært involvert i de fleste tiltakene siden de også deltok i kartleggingen. Eksempelvis var pilotkommunen våre på vei til å avslutte avtaler i partnerskapet med en UH og skulle i gang med å avtale et nytt partnerskap med en annen UH. I slike overganger kan ting gå "fort for seg" og man kan starte i litt feil rekkefølge med "bestiller" og "leverer"-samarbeid. I møtet vi hadde med pilotkommunen gikk vi gjennom kriterier, og minnet om hvor viktig det er å tenke hele "laget" rundt barnet. Dette førte til at UH-miljø som var på vei ut, ble et år til, og samarbeidet med den nye UH-miljøet for å få ivareta god overgang av alle tiltak som de har jobbet med i den brede målgruppa. På evalueringsmøte med pilotkommunen fikk vi tilbakemelding om at dette var et svært nyttig arbeid, og at de fikk ny giv rundt tverrfaglig samarbeid.

Vi mener at tiltakene våre har hatt effekt og bidratt til økt samarbeid lokalt om utvikling, organisering og gjennomføring av ulike tverrsektorielle kompetansetiltak. For eksempel melder mange av våre kommuner at arbeidet i Kompetanseløftet sees i sammenheng med kommunens arbeid med implementeringen av barnevernsreformen/oppvekstreformen, samt arbeidet med kommunens plan for forebygging av omsorgssvikt og utvikling av atferdsproblemer.

I hvilken grad PP-tjenesten og andre relevante støttetjenester blir inkludert i tiltakene

Det i dag godt innarbeidet at PPT er en helt sentral aktør i Kompetanseløftet. Tilbakemeldinger viser at denne deltakelsen har bidratt til at PPT har fått en større rolle i det systemiske arbeidet i barnehager og skoler. I rapporteringen melder alle 17 partnerskap at tiltakene har bidratt til økt samarbeid mellom barnehage, skole, SFO og PPT.

Blant annet sier partnerskapene følgende i rapporteringen om samarbeidet (eksempler fra Vestfold og Telemark):

- *Kompetanseløftet for spesialpedagogikk samvirker i en nasjonal og lokal kontekst. Dette skaper muligheter vi ellers ikke ville ha sett og operasjonalisert. Nasjonale føringer gjennom f.eks. Meldt st 6, og det lokale samhandlingsprosjektet Tenk Sammen gir rammer som sammen med Kompetanseløftet skaper mulighet for nå målene som er satt. Det fører kort og godt til at kommunen får mange insentiver som virker mot de samme områdene, og således høyner innsats og påvirkning. Det politiske miljøet støtter opp om samme intensjoner slik at vi i linjen også arbeider mot de samme målene.*
- *Gjennom kartlegging har vi avdekket kompetansebehov både på tvers i organisasjonen og på den enkelte enhet. Kartleggingen gir oss mulighet for å spisse tiltakene, både av de som er felles og det som er mer spesifikt: Konkrete eksempler på praksisendring: utvikling av felles kompetanserammeverk på tvers med tilhørende tiltak, prosjekt velferdsteknologi (ASK), På lik linje (innhold og kompetanse på universelle arenaer), ulike kompetansehevede kurs mm.*
- *PPT arbeider i langt større grad systemrettet-det er ingen ventelister, skoler og barnehager arbeider med inkluderingsbegrepet sammen*

med SFO, antall samhandlingsmøter øker og struktur for samhandling er etablert, antall spesialpedagogiske vedtak går ned, rutine for før, under og etter henvisning implementeres i bamehage som den eksisterende i skole for å nevne konkrete eksempler på praksisendring. Alle endringer utformes gjennom tverrfaglig samhandling.

- I nettverket er en av bærebjelkene i arbeidet læringsfellesskap. Inneværende år har vi jobbet sammen med PPT, bamevernet og helsestasjonen/forebyggende helse i arbeidet med å utpeke fokusområdene. Dette har vært gjort i læringsfellesskap bestående av bamehage, skole, bamehage- og skoleeier og de 3 støttetjenestene.

Disse gruppene har jobbet med å utforme fokusområdene og lagd en plan for tiltak det skal jobbes videre med neste år.

Vi har også gjennom rapporteringen fått tilbakemelding om at særlig små PPT kontorer mener at Kompetanseløftet har ført til at PPT har fått lite kompetanseheving, men mye ekstra jobb, noe som har redusert kapasiteten i PPT. Dette skyldes at disse PPT kontorene ofte er små (2-3 personer), og derfor er en presset tjeneste med kapasitetsutfordringer fra før, noe som skaper utfordringer ved innføring av Kompetanseløftet.

I våre møter med puljene har vi jobbet rundt noen "funn" fra rapportene. Blant annet så har vi jobbet rundt spørsmål om hvorfor Statped er mindre delaktig i ordningen. For eksempel svarer kun 2 av 17 partnerskap at Statped har vært involvert i tiltak. Her er noen samlede svar:

- Kommunesammenslåinger har gjort PP-tjenestene mer robuste, og de innehar nå større deler av nødvendig kompetanse.
- Statped har lite å tilføye med mindre det gjelder spesifikke områder.
- Veiledning fra Statped settes i system internt i PPT, noe som reduserer behovet for nye henvisninger.
- Nettressursene til Statped avlastet behovet for henvisninger.
- Statped oppleves som omstendelige i samarbeidet, noe som tar mye tid.
- Statped "selger seg" ikke aktivt inn og er kanskje ikke internt enige om hva de kan bidra med.
- Tidligere kapasitetsproblemer hos Statped har ført til at de nå "henger etter".
- Kommunikasjonen med Statped gjennom UH kan være et hinder.

Disse innspillene skal tas opp i de årlige møtene som Statsforvalteren har med Statped (februar og november), samt med UH i forbindelse med ny behovsmeldingsperiode (januar/februar). Vi håper at dette vil føre til at flere velger å involvere Statped i tiltakene neste år.

Samlet sett mener vi at de tiltakene vi har iverksatt rundt arbeidet med Kompetanseløftet, har styrket samarbeidet mellom bamehager, skoler, SFO, PPT og andre relevante støttetjenester, og ført til mer målrettede og effektive tiltak for å møte kompetansebehovene i sektoren.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har bedret sine systemer og økt sin kompetanse til å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

Hjartdal kommune har med støtte og veiledning fra Universitetet i Sørøst-Norge (USN), kartlagt egne utviklingsprosjekter, og dermed fått en oversikt over sin organisasjon. Kommunen har lagt kartleggingen av behov til grunn for arbeidet med å forbedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for kommunens elever.

Kommunen har dermed fått en anledning til å se oppgavene i sammenheng og prioritere de viktigste satsingsområdene. Veilederne fra USN har støttet kommunen i sine prioriteringer og ulike veivalg. Det har vært en utfordring med stor utskifting av personale, lederskifter og noe svak kompetanse på enkelte områder. Hjartdal er en liten kommune, med én skole, der de har mange oppgaver som de ønsker å løse på en gang. Det kan derfor være vanskelig å prioritere. Det at samme kommunalsjef har vært ansvarlig for å holde i ordningen gjennom hele perioden har bidratt positivt til utviklingen.

Vi ser gjennom planer og vår deltakelse i styringsgruppemøtene at kommunen, som overordnet skoleeier, sammen med skolens ledelse og ansatte, jobber meget systematisk med kvalitetsutvikling. Det er positivt at kommunens kvalitetsutviklingssystem ser tiltakene direkte tilknyttet oppfølgingsordningen i sammenheng med tiltak igangsatt gjennom kompetanseløftet for spesialpedagogikk og desentralisert- og regional ordning.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge.

Hjartdal kommune har sett tiltakene i oppfølgingsordningen i sammenheng med tiltak igangsatt gjennom Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og desentralisert- og regional ordning.

Kommunen knyttet til seg ressurspersoner fra Universitetet i Sørøst-Norge (USN). Ett tiltak har vært å modellere og veilede lærerne i klasserommet. Kommunen valgte her faget matematikk, fordi både elever og lærere i kartleggingen var samstemte på at undervisningen ikke ga godt nok

læringsutbytte.

Skolen har innført ny struktur på informasjonsflyten, utviklingsarbeidet og organisering av ressurspersoner. Dette vurderer vi som gode tiltak for at målsettingen i ordningen skal utvikles videre.

Statsforvalteren har bidratt i arbeidet med ordningen ved å ha direkte kontakt med både kommune og UH, samt delta i styringsgruppemøter for ordningen.

Det er vanskelig for oss å se hvordan tiltakene iverksatt gjennom oppfølgingsordningen, sammen med andre pågående kvalitetsutviklingstiltak, konkret har påvirket læringsmiljø og læringsutbytte. Siden Hjørdal er en liten kommune, er tall er ofte ikke tilgjengelige i statistikkssystemene av personvern hensyn. Der tallene er tilgjengelig, er de vanskelige å bruke fordi usikkerheten i de fleste tilfeller er meget stor. For eksempel teller en elev på ett klassesettinn på barnetrinnet så mye som 10-25 pst. Resultatene på både elevundersøkelsen, nasjonale prøver og grunnskolepoeng varierer derfor veldig mye fra år til år.

Hjørdal kommune har nå bare et halvt år igjen av sin periode med tiltak i oppfølgingsordningen, men planlegger for at systemene og flere av de iverksatte tiltakene skal videreføres etter at perioden i oppfølgingsordningen er avsluttet.

Prioritering av skole- og barnehagemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.1.7.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal prioritere barnehage- og skolemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp i sitt arbeid. Disse prioriteringene skal være førende for statsforvalters arbeid innenfor kompetanseutvikling. Statsforvalterne skal gjøre risikovurderinger av barnehage- og skoleeiers forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke barnehage- og skoleeiers kompetanse ved behov.

Barnehage

Barnehagemiljø og spesialpedagogisk hjelp har vært prioritert på barnehageområdet i 2024. Vi har fokusert på disse områdene gjennom veiledning, samlinger og tilsyn.

I begynnelsen av 2024 gjennomførte vi et arbeid for å kartlegge barnehageeieres og barnehagemyndighetenes behov for veiledning på barnehagemiljø og spesialpedagogisk hjelp. Dette arbeidet ga oss:

- En god oversikt over hvilke målgrupper vi skal rette tiltakene mot.
- Nyttig erfaringsdeling mellom kommunene.
- Verdifull informasjon til vår risikovurdering og videre planlegging av kompetanseheving.

På bakgrunn av innspillene har vi i våre kontaktmøter med kommunene diskutert spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging. Vi har hatt særlig oppmerksomhet på hovedområder som eiere og myndigheter har spilt inn, det har vært vurdering av barns beste og eksempel på hva Statsforvalteren ser i klagesaksbehandling når det gjelder vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Dette for å forbedre kvaliteten på vedtakene og redusere rettsanvendelses- og saksbehandlingsfeil.

Selv om vi har prioritert veiledning på området gjennom flere år, erfarer vi at barnehagesektoren fortsatt ønsker og trenger veiledning når det gjelder skillet mellom individuell tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp. Derfor har vi veiledet sektoren også om dette i flere sammenhenger i 2024.

I forbindelse med våre tilsyn på spesialpedagogisk hjelp og internkontroll har barnehagemyndighetene, barnehageeiere og PPT-ledere blitt orientert om innholdet og funn i tilsyn på spesialpedagogisk hjelp. I tillegg har vi hatt særlig oppfølging av en kommune som har hatt tilsyn på spesialpedagogisk hjelp gjennom året. Dette har ført til at kommunen er i ferd med å endre sine rutiner og praksis til å være i tråd med regelverket.

I regional ordning for kompetanseheving i barnehagen er et overordnet tema «Inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning.» I arbeidet som gjøres i nettverk og barnehager er denne tematikken grunnleggende og godt etablert. Vi merker oss at tematikken er relevant, og nettverkene gir tilbakemelding om at de liker godt at de har muligheten til å fordype seg over tid i denne tematikken.

Vi har i samarbeid med lokalt UH planlagt og gjennomført et Samskappingsverksted for eiere og styrere i barnehagene. Også her har barnehagemiljøet vært tema. Høsten 2024 har vi arbeidet videre med planlegginga av Samskappingsverksted for 2025. Tema er «Inkluderende samskaping,» innenfor tre områder; inkluderende samskaping med barn, ansatte og foreldre.

I tillegg har Statsforvalteren opprettet en Teams-kanal med tema inkluderende barnehagemiljø. Der finner barnehageeiere verktøyene til å jobbe med temaet individuelt og i personalgruppa (webinærer, filmer, refleksjonsoppgaver ol.). Statsforvalteren ser at verktøyene tas i bruk både gjennom regional ordning men også utenom ordningen.

Vi vurderer at vi jobber målrettet for å styrke kompetansen hos barnehageeiere og barnehagemyndigheter, basert på risikovurderinger innen området.

Skole

I 2024 har vi i stor grad prioritert veiledning knyttet til bestemmelser om individuell tilrettelegging og skolemiljø i ny opplæringslov. Vi vurderer at risikoen for manglende kompetanse knyttet til nytt lovverk til dels er stor, og at dette er noe vi derfor må fortsette med i 2025.

Vi opplever stor pågang fra sektor når det gjelder spørsmål knyttet til regelverket om individuell tilrettelagt opplæring. Vi erfarer at det er enkelte bestemmelser og begreper som er spesielt krevende for mange PP-tjenester, skoleledere og skoleeiere. Når det gjelder regelverket for skolemiljø, veiledes det i stor grad i forbindelse med enkeltsaker og tilsyn.

Individuell tilrettelegging og skolemiljø har vært tema på ulike møtepunkter med kommuner og fylkeskommuner, i møter med PPT og i digitale samlinger for skoleledere og skoleeiere i 2024. Veiledningen har handlet om det nye regelverket på generelt grunnlag, og mer spesifikt opp mot fysisk inngripen og skoledemokrati. Veiledninger knyttet til begge områder både på skole- og skoleeiernivå gjøres i stor grad også i forbindelse med enkeltsaker.

Vi har deltatt på styringsgruppemøter og fagdager i læringsmiljøprosjektet sammen med kommunene vi har hatt med i pulje 7 og pulje 8 i 2024. Læringsmiljøprosjektet gir oss muligheten til å være tettere på utvalgte kommuner, skoler og barnehager. Vi ser også verdien av at PPT er koblet på her. Ved at også vi er aktive deltakere i både styringsgruppemøter og på fagdager, får vi innblikk i det arbeidet som gjøres i sektor, og vi får mulighet til å følge utviklingen.

I 2025 planlegger vi mer målrettede veiledninger på begge områder i form av digitale samlinger rettet mot både skoleeiere, skoleledere og PPT, med bakgrunn i risikovurderinger og sektors meldte behov. Vi har eksempelvis gjort avtaler om å delta på PPT-ledernetverk i begge fylkene i 2025. Vi vurderer at vi jobber målrettet for styrke skoleledere og skoleeieres kompetanse.

Vi viser også til rapporteringspunkt 3.3.3.1.8.1.

3.1.1.13 Andre oppdrag

3.1.8.1: Læringsnettverk og kompetansehevende tiltak

Læringsnettverk

Rapportering og dialog med nettverkene viser at aktiviteter og prosjekter knyttet til læringsnettverk har stor nytteverdi for kommunene og øker kvaliteten på tjenestetilbudet. Blant annet har arbeidet i læringsnettverkene før til flere kraftfulle og målrettede tiltak knyttet til den enkelte bruker.

Tjenestene har hatt et utstrakt samarbeid med Bufetat og kompetansesentrene i dette arbeidet. Noe som har ført til større kjennskap til hverandre og økt samarbeid på tvers.

Tilbakemeldinger fra kommunene viser at stimuleringsmidler gir kommunen en mulighet for å øke kompetansen og utvikle tiltak etter lokal behov. Nettverkene rapporterer at dette hadde ikke vært mulig uten stimuleringsmidlene.

Vi erfarer også at det generelle samarbeidet har økt på tvers av kommunene. Eksempelvis har flere av tjenestene i Telemark felles opplæring til nyansatte.

Selv om kommunene er meget fornøyd med innretningen på læringsnettverk, har de gitt tilbakemelding på at de ønsker en mulighet til å kunne søke midler til læringsnettverk innenfor den enkelte kommune.

Tjenestestøtteprogrammet:

Vi hadde ingen deltakere i tjenestestøtteprogrammet i 2024. Det ble imidlertid arrangert en oppfølgingssamling i mai 2024 med klyngen fra 2023. Som tidligere er tilbakemeldingene positive knyttet til programmet. Det er imidlertid viktig med realistiske forventningsavklaringer med de ansatte i barnverntjenesten i forkant av samlingene, for at de skal være godt forberedt på hva de skal være med på.

Foredragsholderne har vært gode og klart å sette programmet i en sammenheng med gode eksempler fra barneverntjenestens arbeidshverdag. Det at hele tjenesten deltar er en av suksessfaktorene, og gjør at de får et felles fokus, også rettet mot utviklingsplanen. Deltakerne gir også positive tilbakemeldinger på nytteverdien av mulighetene til en overnatting knyttet til en av fellessamlingene.

Forankring i kommuneledelsen og barnevernledelsen er en forutsetning for å få til gode prosesser underveis. Det er også viktig at utviklingsplanen kan sees i sammenheng med læringsnettverk, der dette er hensiktsmessig.

Veiledningsteam:

Vi har ingen kommuner som har deltatt i veiledningsteam i 2024.

KOMBA:

Ingen av våre kommuner har deltatt i opplæringsprogrammet KOMBA

Ledernetverk

Vi mener at stimuleringsmidlene til ledernetverk treffer godt på målsettingen med tiltaket. Noe også tilbakemeldingene fra barnevernlederne bekrefter. Midlene har bidratt til at de allerede etablerte ledernetverkene har hatt mulighet til å videreutvikle og øke kompetansen på ulike ledelsesområder. For eksempel en økt forståelse av innholdet i internkontrollen.

Vi har på våre samlinger med barneverntjenestene presentert de ulike lederutviklingsprogrammene i regi av Bufdir. Tilbakemeldinger fra barneverntjenestene er imidlertid at de aller fleste har hatt lederopplæring i regi av KS. Denne opplæringen har mange likheter med Bufdir sine lederutviklingsprogrammer, noe som gjør at de i mindre grad vil prioritere å delta på de nyetablerte lederutviklingsprogrammene. En av barnevernlederne rapporterer et ønske om å delta på det nye lederutviklingsprogrammet når det vurderes som mulig ut fra tjenestens ressursbehov.

3.1.8.2: Ny barnevernslov, gjenforeningsarbeid og samvær etter omsorgsovertakelse

Ny barnevernslov mener vi er godt implementert i barnevernstjenestene. Vi har derfor ikke vurdert behov for spesiell opplæring i loven i 2024. Vi oversender relevante rundskriv osv., for å sikre oss at barnevernslederne får dette i en travel hverdag. Gjennomgang av rundskriv og lovtolkninger er fast post på barnevernledersamlinger. Vi oppfordrer barneverntjenestene til å aktivt bruke saksbehandlerrundskrivet.

Gjenforeningsarbeidet og samvær etter omsorgsovertakelse har vært et gjennomgående tema overfor barneverntjenestene på samlinger siden oppdraget ble gitt. Dette var også tema på samlingen i desember 2024. Vi vurderer at dette er et tema som blir gjentatt, og er gjenstand for refleksjon og drøftelser.

Barneverns- og helsenemnda har gitt barneverntjenestene i fylkene våre tilbakemeldinger på at de må være tydeligere i sine vurderinger om gjenforening er mulig.

3.1.8.3: Rekruttering av fosterhjem i barnets familie eller nære nettverk

Alle kommuner i Vestfold og Telemark ligger på landsgjennomsnitt når det gjelder rekruttering av fosterhjem i slekt og nettverk. Tjenestene jobber aktivt med dette. Flere benytter seg av familieråd, enten i regi av Bufetat eller ved bruk av egne familierådscoordinatorer.

Vi har i 2024 hatt en samling om rekruttering av fosterhjem i slekt og nettverk for ansatte i barneverntjenestene i samarbeid med Bufetat og R-bup. Deltakerne ga tilbakemeldinger om at samlingen hadde stor nytteverdi, både i form av informasjon og inspirasjon. Erfaringsdeling og samarbeid på tvers av tjenestene og med Bufetat ble trukket frem som særlig positivt.

Vestfold og Telemark har flere pågående Læringsnettverk på fosterhjemsområdet hvor rekruttering av fosterhjem i slekt og nettverk er et av satsningsområdene. Det er utarbeidet materiale og reklamefilmer. I noen kommuner har ordførere vært frontfigur i filmen.

3.1.8.4: Kommunens styring og ledelse av barneverntjenesten

Flere barnevernledere og kommunalsjefer gir tilbakemelding på at den økte oppmerksomheten som har vært på kommunenes helhetlige ansvar for barnevern har ført til både økt forståelse og ansvarliggjøring. Kommuneledelsen totale ansvar for barnevernstjenesten er tema i vår dialog med tjenestene. Slik vi ser det er både forebyggende plan og tilstandsrapporten med på å øke forståelsen for kompleksiteten i barnevernet. Det er likevel fortsatt forskjeller på hvordan dette praktiseres i kommunene. Derfor er det viktig at oppmerksomheten på dette området opprettholdes. I vårt fylke har noen barnevernledere ønsket bistand fra KS til hvordan de kan presentere barnevernet for politikere for å sikre en god forståelse på området.

3.1.8.5: Voldsforebyggende verktøy "Jeg vet" og "Snakke sammen"

Hvert år har vi to samlinger (vår og høst) med kommunene våre (skoleeiere, barnehagemyndigheten og barnevernsledere) hvor "Jeg vet" og "Snakke sammen" er tema. RVTS har vært invitert inn for snakke om verktøyene. Deltakerne får tilsendt informasjon i etterkant av møtene med en påminnelse om å videreformidle informasjon til sine virksomheter. Det ble også vist til Snakkemedbarn.no på Handlingsplanfestivalen i 2024.

I år gjorde vi en ekstra innsats i mars hvor vi inviterte RVTS til å være med på konferansen som vi arrangerte sammen med Statens barnehus i Sandefjord. Det var bred målgruppe på samlingen med både barnehageassistenter, pedagoger, psykologer, barnehageeiere og barnehagemyndigheter. RVTS presenterte verktøyene og deltakerne fikk prøvd dem ut.

Vi opplever at det gode samarbeidet med RVTS har ført til at stadig flere av våre kommuner tar kontakt med dem direkte og bestiller opplæring.

Vi samarbeider også med likestillingssentret og krisesentrene i fylkene våre om "Våg å se – våg å handle", som er utviklet for ansatte i barnehager, skoler, SFO og helsestasjon.

Kurset gir deltakere fagkunnskap om vold i nære relasjoner, om omfang og skadevirkninger. Foredragsholderne bruker "Jeg vet" og "Snakke sammen" som verktøy for å øve seg i å se og snakke med barn.

3.1.8.6: Vold og overgrep. Krisesentertilbudet

Vi har to krisesentre i Vestfold og Telemark. Disse ligger henholdsvis i Tønsberg og Skien, og blir drevet som et vertskommunesamarbeid med alle kommunene i Vestfold og Telemark, med unntak av Notodden som har inngått et tilsvarende samarbeid med Kongsberg.

Vi vurderer at krisesentrene er tilgjengelige for kvinner, menn og barn som har behov for deres tjenester.

For å sikre at barn med lang reisevei til krisesenteret blir ivare tatt når det gjelder skole, barnehage og fritidsaktiviteter, initierte vi et egentilsyn med 12 kommuner på området i 2024. Dette vil fortsette i 2025.

Forebygging av vold og overgrep er et viktig tema og ivaretas gjennom vårt samarbeid med kompetansesentrene, da spesielt RVTS.

Opptappingsplanen og forebygging av vold og overgrep er også fast tema på den årlige Handlingsplanfestivalen som i år ble arrangert i november 2024.

3.1.8.7: Kommunedialog

Vi vurderer at dialogmøtene er en viktig arena for samarbeid, kunnskapsdeling og oppfølging. Vi erfarer at kommunalsjefer i økende grad er engasjert i barnevern. I dialogmøtene får vi et godt innblikk i både tjenestens praksis og utfordringer. Det er også en god arena for å ta opp utfordrende forhold som lovbrudd og implementering av nye tiltak. Vi vurderer at dialogmøtene styrker relasjonen mellom kommunene og embetet, og at tiltaket fremstår som et godt virkemiddel. Samtidig er det viktig å understreke at dialogmøtene krever betydelige ressurser, og må derfor baseres på en grundig risikovurdering. Vi har vurdert at det også er nyttig å samle barnevernsledere og kommunalsjefer som har ansvar for oppvekst- og helseområdet til felles dialogmøte. I 2024 var

tema samhandling og tidlig innsats. Vi erfarer at både praktiske eksempler fra kommuner, og faglige innlegg, har resultert i gode refleksjoner og drøftinger på tvers av kommuner.

I 2024 har vi hatt en samling med barnevernledere og teamledere/avdelingsleder, og en samling med barnevernledere og kommunalsjefer. Målsettingene er å dele oppdatert kunnskap og å ha erfaringsutveksling. En annen effekt av samlingene er gjensidig dialog og refleksjon mellom tjenestene og oss.

Vi har fortløpende kontakt med ledernetverkene og har etablert et samarbeid med barnevernledernes arbeidsutvalg.

I tillegg har vi gjennomført en systematisk ringerunde til barnevernlederne for aktuell informasjonsinnhenting.

3.1.8.8: CRPD

Vi har fortløpende kontakt med kontaktpersonene i kommunene/fylkeskommunene og har etablert et godt samarbeid. Vi har i 2024 gjennomført 24 tiltak i planen vår. Tiltakene er skissert i rapporteringen sendt til BUFDIR 15. januar 2025. I tillegg har koordinator deltatt i Samarbeidsforum Øst, hvor det har vært samarbeidet og delt erfaringer om CRPD-arbeidet.

Erfaringer så langt: I både fysiske og digitale møter gir kontaktpersonene gode tilbakemeldinger på informasjonen og organiseringen av arbeidet. De liker godt å fordype seg i den faglige siden av arbeidet og reflektere over grenseoppganger og rammer for hva som er innenfor og utenfor CRPP. Deltakene har vært fornøyd med å kunne sitte i grupper og diskutere, og variasjonen mellom forelesninger og informasjonsdeling har vært godt tatt imot. Vi erfarer at noen har kommet langt i arbeidet, mens andre strever. Dette kommer i stor grad av kapasitet som de ulike kommuner og kontaktpersoner har. Vi har forsøkt å ta høyde for akkurat dette ved å sortere ut viktig informasjon og tilrettelegge særlig med tanke på dette. Vi har fått gode tilbakemeldinger på nyhetsbrevene våre. Dette har vært et forsøk på å sile ut viktig informasjon, da det oppleves som litt overveldende og uoverkommelig for flere å rekke over "alt". Vi har også fått gode tilbakemeldinger på Bufdirs materiale, og vi vet at dette er godt brukt.

Vi ser frem til å arrangere de regionale konferansene sammen med BUFDIR i vår region i 2025. Der vil vi vise de gode eksemplene fra våre fylker og ta opp problemstillinger lokalt.

3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Kommunene har over en lengre periode jobbet systematisk med å få til gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge, og vi vurderer at utviklingen går i riktig retning.

Barnevernreformen forutsetter helhetlig tjenester, og er implementert i kommunene. Likeledes understøttes arbeidet med helhetlige tjenester av samarbeidsbestemmelsene i velferdstjenestelovgivningen. Vi vurderer at kommunene nå har gode forutsetninger for å gi helhetlig tjenester til barn og unge. Arbeidet med disse bestemmelsene er gjort rede for under rapporteringspunkt 7.3.2.10.

Vi har også bidratt med kompetanse og veiledning av kommunene. Dette arbeidet har vært tverrsektorielt, rettet både mot skole/oppvekst, helse- og omsorgssektoren og Nav. Vi vurderer at kommunene har en stadig større bevissthet om og forståelse for viktigheten av å gi gode og helhetlige tjenester til utsatte barn, unge og deres familier.

Vi har vært pådriverer for en koordinert innsats i kommunene og jobbet aktivt med ulike tiltak som er beskrevet under punktene 3.2.1.1.1 og 3.1.1.13. Vi mener at vår innsats har betydning for at tjenestene utvikler sin forståelse, samarbeider bedre og i større grad tilbyr helhetlige tjenester til barn og unge som trenger det.

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier

Statsforvalteren har i 2024 vært en pådriver for et godt samarbeid og koordinert innsats i kommunene og mellom relevante aktører. Dette har vi gjort gjennom ulike kompetansehevende tiltak, erfaringsdeling kommunen imellom og vi har hatt et særlig fokus på forankring i kommunenes ledelse. Her er noen av tiltak fra 2024:

Sosiale tjenester i Nav

Nav-kontorene opplever at det samarbeides godt på tvers av tjenestene i kommunen, og at det samlede tjenestetilbudet i økende grad er samordnet. Det fremheves at det samarbeides godt i enkeltsaker.

Lovbestemmelsene om samarbeid og samordning av tjenester til barn og unge er kjent for Nav-kontorene, men ikke alle vurderer at bestemmelsene er implementert i hele kommunen.

Nav-kontorene vurderer at de har nødvendig kompetanse om samordning av tjenester til utsatte barn og unge.

Ved tildeling av tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav-kontoret er prosjekter rettet mot barnefamilier prioritert. Vi oppfordrer prosjektene til

at kommunene skriftliggjør sine avtaler om samarbeid på tvers av tjenesteområder.

Landsomfattende tilsyn med økonomisk stønad til barnefamilier ble avsluttet i 2023. Tre av fire kommuner fikk lovbrudd på bakgrunn av manglende kartlegging av barns behov. Erfaringer fra tilsynene ble delt med alle Nav-lederne i 2024. Kartlegging og vurdering av barns behov ble også tatt opp i samling med alle godkjennerne i Nav. Ivaretagelse av barne- og familieperspektivet har vært en naturlig del i alle våre opplæringsaktiviteter.

Vi har sett en positiv utvikling i Nav-kontorenes behandling av søknader fra barnefamilier. Barns behov har blitt mer synlig i vedtak om økonomisk stønad.

Oppfølging av utsatt ungdom har vært en naturlig del av våre generelle opplærings- og veiledingsaktiviteter. I nettverksmøter med veiledere som jobber med kvalifiseringsprogrammet har det vært et tema å få flere unge i målgruppen inn i kvalifiseringsprogrammet.

På vår fagdag om kvalifiseringsprogrammet ble BRUA – et samarbeidsprosjekt mellom Nav i Vestfold og Telemark (region), Vestfold fylkeskommune og Telemark fylkeskommune presentert. Målet med prosjektet er at flere arbeidssøkere starter og fullfører fag- og yrkesopplæring.

Vi har rettet tilskuddsforvaltningen vår mot satsinger i kommunene der målgruppen for prosjektene er utsatte unge og deres familier. På tilskuddskonferansen vi arrangerte i 2024 var tema blant annet boligens betydning for unge.

Helse- og omsorgstjenester

I en undersøkelse fra desember 24, besvart av 8 av 23 kommuner, kommer det frem at de har et godt samordnet tilbud til utsatte barn og unge og deres familier. De aller fleste kommuner viser til at de har etablert tversektorielle organisatoriske strukturer som skal understøtte samordning på tvers. Flere kommuner viser også til at de nylig har utarbeidet overordnet forebyggende plan, som også beskriver hvordan samarbeid på tvers av sektorer skal foregå. I disse planprosessene har det vært bred tverrfaglig involvering, og de har også vært til politiske behandling.

I enkelte mindre kommuner vises det til at de ikke helt er i mål med å skaffe seg all kompetanse de har behov for.

Hovedtyngden av klagesaker innen rett til kommunale helse- og omsorgstjenester omhandler yngste brukergruppen. Hovedtema i sakene er nivået på tjenestene som gis, samt mangel på opplæring og lav kompetanse hos ansatte. Vi erfarer ikke at mangel på samordning er et stort tema i klagesakene vi mottar. Vi får heller ikke mange klager på mangel på koordinator

For å sikre kompetanse om samordning av tjenester ble det arrangert et webinar med 130 deltakere fra alle kommuner. Tema var Koordinerende enhet og erfaringer med Strukturt tverrfaglig oppfølgingsteam og juridiske tema knyttet til koordinering og samhandling, herunder barnekoordinator.

Vi vil trekke frem Larvik kommune, som står som et godt eksempel på en kommune som har lyktes med å få til et godt samarbeid mellom oppvekst- og helsesektoren. De har utarbeidet rutiner som skal sikre at uklarheter om det økonomiske ansvaret ikke skal komme i veien for samarbeid om de beste løsningene for det enkelte barn.

Boligsosialt arbeid

I samarbeidet med Husbanken sør har vi arrangert boligsosial konferanse og tre webinarer. Vi har her blant annet tatt opp at barn og unge skal ha gode boforhold. Målgruppen for konferanse og webinarer har vært ledere og ansatte i kommunene som arbeider innenfor boligsosialt arbeid, NAV, helse- og omsorg, kommunalt planarbeid, sosialt arbeid, barneverntjenesten, flyktningtjenesten, samt frivillige og brukerorganisasjoner.

Konferanse med Statens barnehus i Sandefjord

I samarbeidet med Statens barnehus Sandefjord har vi arrangert en to-dagers konferanse i 2024. Foruten å tilby oppdaterte faglige fremlegg, både nasjonalt og internasjonalt forankret, har konferansen bidratt til samling av fagfeltet og formell og uformell nettverksbygging. Ikke minst har konferansene bidratt til felles forståelse av de ulike fenomenene til laget rundt barnet og ungdommen. Et lag som består av alle de ulike tjenestene som tilbyr bistand og er i kontakt med de som er i behov; helsesykepleiere, skolen, barnevernets tjenesteapparat, psykisk helsevern for barn og unge, habiliteringstjenestene for barn og unge, juridisk sektor ved Statens Barnehus og andre tjenester med ansvar for barn og unge.

Arbeidsgruppe barn og unge

I embetets overordnet VP er ivaretagelsen av barn og unge et særskilt satsningsområde. Arbeidsgruppa barn og unge er tillagt koordineringsansvaret. Det er en tverrfaglig gruppe med representanter fra barnevern, helse- og omsorg, sosialområdet og utdanning. I 2024 har vi prioritert kravene til samhandling, samordning og koordinering. Vi jobber etter en strategisk plan basert på tidligere års innsats, med fokus på endringene i velferdstjenestelovgivningen angående samarbeid, samordning og barnekoordinator.

Deltakelse i nettverk

Fyrtårn for barn og unge: En av representantene fra arbeidsgruppe barn- og unge deltar i statsforvalternes nasjonale gruppe for implementering av barnekonvensjonen. For 2024 har nasjonale gruppa jobbet med artikler knyttet til trygghet, funksjonsnedsettelse, helse, levekår samt lek, hvile og fritid. Internt i embetet har vi arbeidet med å identifisere koblinger med andre interne grupper, som CRPD, som er nært knyttet til rettighetene i barnekonvensjonen.

Samarbeid med kompetansesentrene: Representanter fra arbeidsgruppe barn- og unge deltar også i 0–24-forum for barn og unge (Statsforvalteren i Agder, Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, RVTS Sør, KORUS Sør, RBUP, KS). Forumet møtes 4 ganger pr år, for gjensidig informasjons- og erfaringsutveksling. 0-24 forum har etablert tre arbeidsgrupper, med egne mandater. Det er sammenheng mellom de arbeidsgruppene mandater, ved at tiltakene som arbeides frem skal tilbys kommuner i de tre fylkene.

Handlingsplanfestivalen: En av arbeidsgruppene fra samarbeidet i 0-24 arrangerer også Handlingsplanfestivalen, en to-dagers konferanse med mål om å utvikle, realisere og samordne kommunale handlingsplaner. Målgruppen for festivalen er kommunedirektører, enhetsledere, fagledere, og andre som har ansvar for planarbeid- og tjenesteutvikling i kommunene. Årets fokus var opptrappingsplaner for psykisk helse og mot vold og overgrep. Handlingsplanfestivalen bidrar til å styrke kommunenes kompetanse om viktige satsningsområder, samt presentere mulige løsninger og ideer for hvordan ulike tjenester kan organiseres og oppgaver løses på nye måter.

Nettverket for barnekoordinatorer i Telemark: Statsforvalteren har i 2024 deltatt på forumsmøtet.

Barn- og ungepanelet: Statsforvalteren jobber med mange oppgaver som berører barn og unge. For å kunne gjøre dette på en god nok måte, er det viktig for oss at vi lytter til deres erfaringer. Vi har derfor etablert et barn- og ungdomspanel. Panelet har 8 medlemmer i alder 12-19 år. To av de åtte medlemmene i barne- og ungdomspanelet er i tillegg representanter i fylkesberedskapsrådet.

Gjennom dette panelet bistår barn og ungdom oss med råd og erfaringer knyttet til de ulike oppdrag vi har. På møtene vi har hatt i 2024 har det vært følgende temaer:

- Statsforvalterens arbeid med bærekraftsmålene
- Statsforvalterens arbeid med CRPD
- Psykisk helse og rus
- Uro og vold i ungdomsmiljøer
- Egenberedskap – DSB, reviderte råd om egenberedskap i hjemmet
- Fysisk inngripen

Barne- og ungdomspanelet har også gitt en tilbakemelding på høring - forslag til regler om bruk av fysisk inngripen for å avverge at en elev utsetter noen for psykiske krenkelser eller vesentlig forstyrrer undervisningen for andre elever.

Se også vår rapportering under punkt 3.1.1.13 og 7.3.2.10.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Vi vurderer at statlige tilsyn over tid har blitt mer samordnet. Tilsynskalenderen er kjent i kommunene og den blir i økende grad benyttet.

Det er fremdeles utfordrende at statlige tilsynsmyndigheter har ulik planleggingshorisont for året. Kvartalsvise frister for registrering av tilsyn bidrar til at alle tilsyn registreres i tilsynskalenderen. Registrering av tilsyn gjennom hele året gjør imidlertid at ambisjonen om at vi og kommunene skal kunne ha full oversikt over alle tilsyn tidlig på året, er vanskelig å nå.

Vår vurdering er likevel at utviklingen går i riktig retning og at tilsynene over tid har blitt bedre samordnet og målrettet. De ulike statlige tilsynsetatene, kontrollutvalgssekretariatene og Vestfold og Telemark revisjon IKS møtes i regionalt tilsynsforum fire ganger i året. Dette er den viktigste arenaen for samordning, og fungerer godt. Statsforvalternes nasjonale nettverk for samordnere av tilsyn er også en viktig arena for samarbeid om metodikk og forbedring av tilsynskalenderen.

Vi vurderer at vi har en viktig rolle i samordningen av statlige tilsyn, og at vårt arbeid bidrar til at tilsyn blir bedre samordnet og målrettet.

Forventningen om at tilsyn skal føre til læring og forbedring kommer nå tydelig fram i føringer fra overordnede tilsynsmyndigheter, og bidrar til at vi innretter våre tilsyn etter dette.

Vi har god dialog med kommunene før og under tilsyn, og vi gir veiledning i etterkant av tilsyn. God oppfølging av kommuner med lovbrudd bidrar til bedre læring og forbedring av tjenestene.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Vi har etablert en praksis for å sende tilsynsplanen til kommunene og fylkeskommunene på høring ved utgangen av januar etter at planen er samordnet mellom de statlige tilsynsetatene i Vestfold og Telemark. Vi fikk ingen innvendinger til planen som forelå i januar 2024.

Det kan være utfordrende for kommunene at ikke alle tilsynene er ferdig planlagt og lagt inn i tilsynskalenderen når planen sendes ut på høring i januar. Kommunene blir oppfordret til å følge med på oppdateringer i tilsynskalenderen 1. juni og 1. september.

Vi har møter i det regionale tilsynsforumet for Vestfold og Telemark fire ganger i året. Møtene er lagt tett inntil oppsatte frister for å legge inn/oppdatere tilsyn i tilsynskalenderen. På den måten kan vi gjennom året følge med på, og vurdere belastningen for den enkelte kommune. Ved vurdering av tilsynsbelastningen, ser vi blant annet på antall planlagte tilsyn i den enkelte kommune, sammenfall av tilsyn i tid, kommunens størrelse, hvilken del av kommunen som belastes, typen tilsyn og hvor ressurskrevende tilsynet er.

I tillegg til de faste møtene i det regionale tilsynsforumet, har vi hatt to møter med Arbeidstilsynet om samordning av tilsyn for tjenesteområder der

både Arbeidstilsynet og Statsforvalteren har tilsyn. Vi har også hatt et møte med Vestfold og Telemark revisjon IKS om kommunene i fylkene.

Vi følger med på forvaltningsrevisjoner som gjennomføres i kommunene. Dersom det er planlagt eller nylig gjennomført en forvaltningsrevisjon med et tema som vi planlegger å føre tilsyn med, ville vi vurdert å utsette eller ikke gjennomføre tilsynet i den aktuelle kommunen.

Samlet vurderer vi at tilsynsbelastningen for kommunene i Vestfold og Telemark var på et akseptabelt nivå i 2024.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Statens helsetilsyn har utarbeidet kvalitetsmål og kvalitetsindikatorer for utførelse av systemrevisjoner på alle våre fagområder.

Kvalitetsmålene skal bidra til å prioritere tilsyn der konsekvensene av svikt er stor. Kunnskapen vi får gjennom alle vår kontakt med kommunene benyttes til å prioritere tilsyns objekt der det er stor fare for pasientskaps eller annensvikt,

Tilsynet gjennomføres slik at det er mulig å måle svikter i tjenestene og dermed konsekvenser det kan få for brukerne.

På hendelsesbaserte tilsyn brukes metodikk som medfører læring og forbedring i kommunen. Vi bidrar til økt kompetanse i forbedringsmetodikk både ved støtte til kompetanseheving (Tinn kommune har utdannet mer enn 20 forbedringsagenter med støtte bla fra oss) og veiledning knyttet til den enkelte sak.

Vi ser at kommuner hvor vi har brukt metode 3 (forbedringsmetodikk) i flere tilsynssaker blir bedre til å håndtere egne avvik og uønskede hendelser.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Landbruk

Med økt oppmerksomhet på endringer i klima og målet om mer bærekraftig landbruksdrift, står arbeidet med å redusere utslippene, øke opptak av karbon og klimatilpasning sentralt i vårt arbeid. I tildelingen av klima- og miljømålene til regionale prosjekter er klimahensynet vektet høyt. En stadig større del av våre regionale miljøtilskuddsmidler brukes til klimatiltakene 'fangvekster' og 'bruk av biokull'. Vi er med i prosjektene 'klimasmart bonde' i både Telemark og Vestfold, og bidrar i å dele informasjon om klimarelaterte tiltak.

I skogbruket stimulerer vi til bruk av tilskuddet til tettere planting. Det er økt oppmerksomhet på behovet for treslagskifte når grana sliter samt lukka hogster og mer lauvinnblanding i skogbildet. Oppfordring til raskere foryngelse av ny skog og ungskogpleie er tiltak som øker karbonbindingen.

«Praktisk skogbruk i endret klima» har vært tema på kompetansesamlinger i 2024.

Arealforvaltning

Klimahensyn er svært sentralt i arealplansaker. Vi spiller inn klimahensyn i våre høringuttalelser der det er relevant. I tråd med nasjonale føringer peker vi på behovet for reduksjon av klimagasser gjennom mobilitetsplanlegging, viktigheten av en tilpasning til et endret klima og at ivaretagelse av natur bidrar til både lagring av klimagasser, håndtering av klimaendringer og styrking av naturmangfoldet.

Kommunale klima- og energiplaner klimatilpasning og klimagassreduksjon (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner gjennomfører tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp, og har integrert klimatilpasning i sine planer i tråd med Statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

Kommunene har økt oppmerksomhet på klimatilpasning i sine planer, og vi ser særlig i tettbygde strøk at det i større grad enn tidligere tas grep knyttet til overvannshåndtering. Vi opplever det imidlertid som utfordrende å vurdere klimatilpasningen i de enkelte planforslag vi får på offentlig ettersyn, da det er usikkerhet om hvor grensene går for nasjonale interesser.

I overordnede kommunale planer er det stor oppmerksomhet på å redusere klimagassutslipp, men det er mer begrenset i hvilken grad kommunene ivaretar klimahensyn og redusere utslipp i den faktiske arealplanleggingen. Klimahensyn ser i mindre grad ut til å påvirke hvordan kommunene driver arealplanlegging, med unntak av en økt oppmerksomhet på å unngå nedbygging av myr.

Vi har prioritert å formidle forventninger om planlegging som reduserer transportbehovet, og har økt formidlingen av at kommunen må unngå omdisponering av karbonrike arealer som skog og myr, jf. nasjonale forventninger nr. 48. For å sikre lik praktisering mellom embetene av ny SPR for klima og energi vil det være positivt med veiledning fra departementet.

Kommunenes arbeid med klimatilpasning og klimagassreduksjon (fra kapittel 3.2.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommuner og andre myndigheter i fylket integrerer klimahensyn (både utslippsreduksjoner og tilpasning til et klima i endring) på en systematisk måte i alle sine aktiviteter og oppgaver og samarbeider for å nå klima- og miljømålene.

Se også forrige rapporteringspunkt.

Vi erfarer at kommunene stadig blir bedre til å integrere klimahensyn på en systematisk måte i aktiviteter og oppgaver. De store kommunene med større fagmiljøer har kommet lengst i integreringen i styringssystemene sine ("institusjonalisering").

Klimagassregnskapet viser imidlertid at det ikke er vesentlig nedgang i utslipp i vår region. Lokale hensyn går ofte foran intensjoner om utslippskutt. Hensynet til klimaendringer etterleves i større grad.

Fylkeskommunene i Vestfold og Telemark har et felles klimanettverk for alle kommunene og for en rekke private aktører. Nettverket har løpende møter for medlemmene, med ulike temaer og ulike former for veiledning og opplæring. Vi kommer med innspill til temaer når det er relevant og bidrar med innlegg ved behov.

For at klimanettverk skal lykkes, må de være relevante for medlemmene. Aktiviteter og tema bør komme som "bestilling" fra medlemmene, ikke primært som ideer fra overordnede myndigheter.

3.1.2.4 Beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon

Den sikkerhetspolitiske situasjonen bestemmer i stor grad innretningen på beredskapsarbeidet vårt, i og med at den gir oss noen særskilte utfordringer vi ikke har i andre beredskapssammenhenger. Mye beredskapsarbeid er relevant uavhengig av årsaken til den inntrufne hendelsen, mens deling av kunnskapsgrunnlag og samhandling under hendelser utfordres når Sikkerhetsloven blir en faktor.

Embetet deltar i flere arbeidsgrupper/fora som er initiert sentralt.

Oppdatert analyse (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har oppdatert analyse av sikkerhetspolitisk krise og væpnet konflikt i fylkesROS, inkludert oppfølgingsplan.

Nytt scenario for sikkerhetspolitisk krise og væpnet konflikt utarbeidet i samarbeid med SFOS var på plass i 2024, og gradert (B) og ugradert (u.off.) versjon er tilgjengeliggjort for regionale samarbeidspartnere og kommunene. Oppfølgingsplan er oppdatert, og høsten 2024 gjennomførte vi ett av tiltakene - øvelse for fylkesberedskapsrådet med utgangspunkt i dette scenarioet.

Beredskapsplanlegging (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterens egen beredskap og regionale samordningsansvar er oppdatert og legges til grunn i embetets arenaer og aktiviteter for det sivil-militære samarbeidet.

Prioriterte tiltak for å styrke totalforsvaret regionalt inngår i beredskapsplanleggingen.

Arbeidet med egenberedskap og det å kunne ivareta samordningsansvaret ved sikkerhetspolitisk krise/krig er en kontinuerlig prosess. Oppmerksomheten er på grunnberedskap for de kritiske samfunnsfunksjonene, og det å kunne dele gradert kunnskapsgrunnlag før hendelser, samordning av planverk og ikke minst informasjonsdeling under hendelser.

Sikkerhetskrav og kostnader er her en stor utfordring, og vi må planlegge for svært enkle løsninger for å kompensere for dette - for eksempel ordonnanstjeneste og informasjonsknutepunkter.

Styrket sivil-militære samarbeid regionalt (fra kapittel 3.2.1.4.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren legger til rette for styrket sivil-militært samarbeid regionalt, inkludert utvikling av det regionale vertslandstøttekonseptet

Samarbeidsarenaene for sivil-militært samarbeid er styrket og benyttes jevnlig. Dette inkluderer å være pådrivere for militær deltakelse i kommunale

beredskapsråd og at det settes fokus på totalforsvarsbehov som en faktor i samfunnsplanleggingen.

Vi skal delta aktivt i øvelse med oppmerksomhet på vertslandsstøtte i mai 2025.

Oversikt over sårbarheter i tilknytning til ressurs- og forsyningssituasjonen. (fra kapittel 3.2.1.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren legger til rette for regionalt samarbeid for å ha oversikt over sårbarheter i tilknytning til ressurs- og forsyningssituasjonen.

Arbeidsgruppe forsyningsberedskap er opprettet som del av totalberedskapssatsingen. Arbeidet vårt opp mot kritiske samfunnsfunksjoner (ekom, kraft, samferdsel og transport) ses i sammenheng med arbeidet med forsyningsberedskap. Samarbeidet med embetets landbruksavdeling er styrket, næringslivet involveres mer og oppmerksomhet på egenberedskap av innsatsfaktorer for næringslivet er styrket.

3.1.2.5 Andre oppdrag

Læringspunkter fra øvelser og hendelser tas inn som del av Handlingsplanen, som også omfatter tiltak fra FylkesROS.

Handlingsplanen er tema på halvårige møter i fylkesberedskapsrådet, samt at den oppdateres løpende.

Embetet bidrar aktivt i NFD's arbeid med drivstofforsyningsberedskap, herunder utvelgelse av prioriterte stasjoner for forsyning av bensin/diesel.

Samarbeidet med nettselskapene gjennom KBO og KDS er meget tett og godt, og lister som grunnlag for prioritering er utarbeidet og oppdateres jevnlig etter hvert som oppdraget utvides.

Vi er aktive deltakere i planleggingen av Øvelse Digital, og skal delta som ett av noen få embeter som 'regionalt ledd' i øvelsen.

3.1.3 Rettssikkerhet er ivarettatt på en enhetlig måte

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Forurensning

Vi har utarbeidet og forbedret rutiner og maler og videreutviklet kvalitetssystemet vårt. Vi deltar aktivt i ulike fag- og diskusjonsfora på tvers av statsforvalterembetene. Dette for å sikre god kvalitet og enhetlig praksis i vårt arbeid både når det gjelder tilsyn og konsesjonsbehandling. Saksbehandlingstid for behandling av søknader og klagesaker er lengre enn ønskelig, noe som skyldes manglende ressurser. Omfanget av tilsynet er økt de siste årene. Vi jobber kontinuerlig med å utvikle vår kompetanse på tilsyn både gjennom e-læring og fysisk deltakelse i tilsyn og tilsynskurs.

Plan

Vi har i 2024 hatt stor oppmerksomhet på å oppdatere tekstene vi bruker i våre uttalelser til planstrategier og overordnede planer, med nye statlige forventninger og føringer, bl.a. fra nasjonale forventninger. Vår veiledning skal være oppdatert, og vi skal kunne kommunisere tydelige forventninger til kommunene ut ifra en forutsigbar praksis, både i våre brev og i vår generelle veiledning. Vi har måttet nedprioritere en del saker i 2024 på grunn av manglende ressurser, men har levert god kvalitet i de sakene som har vært prioritert.

Etterlevelse av kapittel 6A i integreringsloven

Vi har i 2024 bistått kommunene i deres arbeid med å etterleve kapittel 6A i integreringsloven. Særlig har vi hatt oppmerksomhet mot kommuner som ikke har bosatt de siste årene. Flere av disse kommunene har også tilsatt nye saksbehandlere på området. Vi har derfor prioritert å veilede disse. Konkret har vi gjennomført veiledningsmøter med grupper av kommuner og/eller enkeltkommuner om kapittel 6A. Det har vært en god dialog i møtene, og vi har fått besvart mange spørsmål om regelverket. I tillegg har vi oppfordret saksbehandlere til å benytte seg av IMDi juridiske veiledere til kapittel 6A, samt vist til vedtaksmalene som IMDi har utarbeidet. Vi har også sammen med NAV Stat, fylkeskommunene og FFKF gjennomført flere samlinger hvor også kapittel 6A har vært tema. Vi opplever at kommunene har satt pris på tettere oppfølging rundt kapittel 6A.

Ved siden av veiledning har vi også vært opptatt av å dele gode eksempler hvor kommuner har lyktes med sitt arbeid med kapittel 6A. Disse eksemplene har fungert som inspirasjon og veiledning for andre kommuner, og har bidratt til å spre beste praksis på tvers av fylkene (f. eks. har Tønsberg og Tinn kommune delt gode eksempler).

Vi har valgt å prioritere veiledning fremfor tilsyn på dette området for å gi kommunene den støtten de trenger for å forstå og etterleve kapittel 6A i integreringsloven. Dette har vært spesielt viktig i lys av de store ankomstene og de hyppige endringene i regelverket på integreringsfeltet. Ved å fokusere på veiledning har vi hatt større kapasitet til å sette av god tid til å veilede flere kommuner om regelverket. Dette har ført til bedre forståelse av regelverket, mer effektive integreringstiltak og en raskere bosetting av fordrevne. Kommunene har uttrykt tilfredshet med den økte oppfølgingen.

Vi vurderer at vårt arbeid med veiledning av kommunene i stor grad har bidratt til måloppnåelse.

Landbruk

Vi har mye kontakt og veiledning overfor kommunal landbruksforvaltning, gjennom direkte kontakt på mail og telefon, men også

i kompetansesamlinger, fysisk og webinar.

Forvaltningskontrollene viser at saksbehandling og rutiner i stort er bra, men enkelte kommuner har sårbar bemanning; en eller to personer på landbruksområdet. Juridisk kompetanse kan være svak.

Vi får tilbakemelding fra kommunene om at vår bistand er viktig og nyttig for dem.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Vi har behandlet 161 klager på byggesak i 2024. Utover disse er 5 saker avvist, og 5 saker trukket og avsluttet uten endelig behandling. Til sammenligning behandlet vi 233 klager på byggesak i 2023.

Av de 161 klagesakene er 68 saker behandlet innen fristen. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid økte fra 78 dager i 2023, til 118 dager i 2024. Gjennomsnittlig overskridelse økte fra 39 dager i 2023, til 68 dager i 2024.

Den økte saksbehandlingstiden og nedgang i antall behandlede saker er et resultat av flere forhold.

Vi har opplevd uforutsett økt saksomfang innenfor andre sakstyper, som forliksråd, lovlighetskontroller og klage etter offentliglova. Sistnevnte er en sakstype som skal prioriteres, og som følgelig har gått ut over ressursene vi har kunnet bruke på plan- og bygningslovsfeltet.

Store deler av 2024 har vi opplevd utfordringer i saksbehandlingssystemet Elements, der vi har manglet viktige funksjoner som for eksempel å sammenstille dokumenter. Dette har gjort saksbehandlingen mer tidkrevende.

Vi har hatt redusert bemanning store deler av året. Oppgavene fra KDD er så stramt finansierte at det ikke er rom for å ha en bemanning som tar høyde for uforutsett fravær. Som et tiltak for å avhjelpe bemanningssituasjonen ble bemanning hentet fra annet fagområde. Vi vil styrke disse rettsområdene med nyansettelser i 2025.

Embetet har prioritert folkevalgtopplæring i 2024. Det er bl.a. gitt opplæring i plan- og bygningsrett og generell forvaltningsrett til mange kommuner i Telemark, og til saksbehandlere i Vestfold-kommunene, jf. føringene om tettere dialog med og veiledning av kommunene. Dette tror vi har effekt på noe lengre sikt, selv om det på kort sikt har tatt ressurser fra den løpende produksjonen av klagesaker.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 61 %	39 %	161	63

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Oversikt over klagesaker der det er gitt utsatt iverksettelse etter fvl. § 42, og som er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften fremgår ikke i saksoversikten i SYSAM. Det er heller ikke mulig å hente dem frem ved å bruke søkefeltet, noe som gjør det utfordrende å kontrollere tall fra tabellen.

Av saker vi har funnet ved manuell gjennomgang er to saker behandlet innen seksukersfristen. I tillegg har vi stoppet to saker for å innhente dokumentasjon. Begge sakene er behandlet innen den forlengede fristen. Det er uklart for oss hvorfor disse ikke er fanget opp i tabellen.

I en presset ressursituasjon har vi etterstrebet å prioritere denne sakstypen innen tolv uker.

Det er ofte utfordrende ved mottakskontroll å se om det er gitt utsatt iverksettelse av kommunen i det enkelte vedtaket. Dette kan medføre at utsatt iverksettelse ikke blir registrert på saken i SYSAM, noe som gjør det vanskelig å hente ut statistikk. Vi forsøker fortløpende å minne kommunene på at dette skal fremgå tydelig av oversendelsesbrevet som følger klagesaken, og vil også påminne internt om ekstra oppmerksomhet på dette fremover.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 87 %	13 %	16	2

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

I 2024 har vi behandlet én søknad om samtykke, og to søknader om forhåndstiltredelse. Alle sakene er behandlet innen fristen.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	2	2

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)
Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi har ikke behandlet noen ekspropriasjonssaker som klageinstans i 2024.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %		0	0

God fremdrift og kvalitet i regulering av utslipp etter forurensningsloven (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)
Rapportere på

God fremdrift og kvalitet i regulering av utslipp etter forurensningsloven, i tråd med skjerpede krav gjennom EØS-avtalen

En større andel av virksomhetene i fylkene som er omfattet av EUs industriutslippsdirektiv, har oppdaterte tillatelser i tråd med Best Available Techniques (BAT)-konklusjoner.

Vår viktigste utfordring for å nå målet er saksbehandlerkapasitet. Det tar tid å bygge nødvendig kompetanse for den enkelte bransje omfattet av IED og BAT-kravene. Samtidig må vi sikre fremdrift i arbeid med andre prioriterte saker og lovpålagte oppgaver.

Arbeidet med implementering av BAT-krav i tillatelser har ført til innstramminger og mer presise krav til virksomhetene. Dette fører til at virksomhetene får høyere bevissthet om, og bedre kontroll på sine utslipp, noe som bidrar til reduksjon i utslipp og forurensning.

Status for de enkelte bransjene er nærmere beskrevet nedenfor.

BAT-WT (waste treatment): En virksomhet har fått oppdatert tillatelse i 2024. Totalt har 16 av 20 anlegg nå oppdaterte tillatelser. For de gjenstående virksomhetene forventer vi å oppdatere tillatelsene i 2025.

Vi har forventet en avklaring fra Miljødirektoratet på om slambehandling i biogassanlegg som er en integrert del av kommunale renseanlegg, er omfattet av WT-BREF. Avklaringen ble gitt i november 2024 og vi vil starte arbeidet med å oppdatere tillatelsen til den ene virksomheten som er omfattet.

En virksomhet har pr. nå ikke relevante utslipp. Saken har vært til samråd, og Miljødirektoratet er enige i at det ikke er hensiktsmessig å fastsette grenseverdier på bakgrunn av BAT-AEL med dagens drift.

For de to siste jobbes det videre med å avklare fremtidig omfang av driften, og om de da vil være omfattet. Kun en av disse er relevante for fastsettelse av BAT-AEL. Begrenset saksbehandlerkapasitet har ført til at disse sakene er forsinket.

BAT-FDM (food, drink and milk industries): To virksomheter er omfattet. Begge disse virksomhetene har søkt om utsettelse av fristen for å overholde BAT- AEL. Vi har brukt tid på å innhente tilstrekkelig informasjon fra virksomhetene noe som skyldes både begrenset saksbehandlerkapasitet, og lang svartid fra virksomhetene. Vi vurderer at vi nå har tilstrekkelig informasjon til at sakene kan sendes over til samråd hos Miljødirektoratet i overensstemmelse med instruks av 3.7.2020, i løpet av første halvår 2025.

BAT-STs (surface treatment using organic solvents including preservation of wood and wood products with chemicals): Alle de tre virksomhetene som er omfattet av BAT-konklusjonene har fått ny/oppdatert tillatelse i henhold til industriutslippsdirektivet.

BAT-SA (slaughterhouses and animal by-products and/or edible co-products industries): Vi har hatt dialog om BAT-SA med den ene virksomheten som vil være omfattet. Vi vil følge opp virksomhetene og revidere tillatelsene i henhold til 4-årsfristen.

BAT-FMP (ferrous metals processing industry): En virksomhet er omfattet og har levert BAT-redegjørelse. Vi har startet arbeidet med oppdatering av

tillatelsen og vi forventer at denne vil bli ferdigstilt innen 4-årsfristen.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Vår erfaring er at det er høy måloppnåelse, både i ordninger der vi er førsteinstans og ordninger der kommunene har vedtaksmyndighet.

Vårt arbeid med egen internkontroll og årlig utvikling av denne, har økt kompetansen og bevisstheten om rutiner, regelverk, rettssikkerhet, effektivitet og systematikk. For å holde nivået oppe, må temaet internkontroll være på dagsorden jevnlig.

Kommunenes tilskuddsforvaltning og internkontroll følges opp i detalj i forvaltningskontrollene. Vi legger vekt på at forvaltningskontrollene skal være en arena for toveiskommunikasjon, med vekt på forbedringsmuligheter både hos kommunen og i regelverk, fagsystemer og vår oppfølging av kommunene.

Utenom forvaltningskontrollene, er de viktigste tiltakene for å bidra til god tilskuddsforvaltning og likebehandling, de mange kompetansesamlingene som vi arrangerer. Vi legger ut halvårlege kompetanseplaner, hvor kommunene på forhånd får anledning til å komme med innspill til tema.

I 2024 arrangerte landbruksavdelingen 22 kompetansesamlinger.

Vår erfaring er at kommunene prioriterer kompetansesamlingene. Disse møteplassene er avgjørende for formidling av lik informasjon til alle kommuner, erfaringsutveksling og koordinering/kalibrering av kommunene. De gir dessuten kommunene anledning til å gi tilbakemeldinger om svakheter ved regelverk og fagsystemer, slik at vi kan følge opp og videreformidle til Landbruksdirektoratet.

Kontinuerlig informasjonsflyt til kommunene foregår gjennom ukentlige informasjonsbrev, som vi sender pr. e-post til kommunene, med lenke til ukens saker på nettsiden for kommunal landbruksforvaltning.

Vi prioriterer å være tilgjengelige pr. telefon, respondere raskt på forespørsler og gi veiledning til kommunene. Nyansatte i kommunene blir fulgt opp med tilbud om digitale møter for innføring i fagsystemer og veiledning i felt ved behov.

Vi mener at vår oppfølging av kommunene gjennom forvaltningskontroller og kompetansetiltak er avgjørende for at kommunenes forvaltning har kommet opp på et jevnt over godt nivå. Fortsatt systematisk arbeid og ekstra oppmerksomhet overfor enkeltkommuner er nødvendig for å opprettholde god forvaltning og internkontroll i kommunene.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

Vi har lagt ned en stor innsats i 2024 for oppdatere eksisterende internrutiner og etablere nye internrutiner der disse har manglet. Risikovurderinger er gjennomført/oppdatert i flere ordninger i skog- og jordbruket, og noen gjenstår. I ordningene i jordbruket er det flere risikovurderinger som må oppdateres. Dette arbeidet vil vi fortsette med i 2025.

I tillegg til arbeid med internkontroll for ordningene hvor vi er vedtaksmyndighet, har vi arbeidet mye med oppdatering og forbedring av vår skriftlige internkontroll for ordninger hvor kommunene har vedtaksmyndighet. Det er sentralt at vi har gode rutiner for vår oppfølging av kommunene og våre faste oppgaver som er knyttet til dette. Flere av disse rutinene inneholder "årshjul" i form av tabeller med frister og oppfølgingspunkter gjennom året.

Vi har oppdatert vår overordnede risikovurdering av Statsforvalterens rolleforståelse og habilitet.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	1
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroll i tidligere år	9
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	8
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfellesskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	0
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	173045

Vi har ikke konkret kjennskap til ulovlig driftsfelleskap, men har oppmerksomhet på det til tross for at det er ressurskrevende saker å gå inn i med begrenset arbeidskapasitet.

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	9
Saker funnet i orden	8
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

1 sak er ikke endelig avsluttet i kontrollen da pensjonsmottakeren døde brått

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Effekt av risikobasert kontroll
Tilskudd til tidligpensjon	Ja	Ja	Mistanke om avvik rundt inntekt sjekket og funnet i orden
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Ja	Nei	
Tilskudd til veterinærreiser	Ja	Ja	25 % av søknadene blir kontrollert for at kravene til reisetilskudd er oppfylt.
Stimuleringsstilskudd til veterinærdekning	Ja	Nei	
Tilskudd til fylkesvise prosjekter innen klima- og miljøprogrammet	Ja	Nei	
Erstatning etter offentlige pålegg	Ja	Nei	
Tilskudd ved produksjonssvikt	Ja	Nei	
Kompensasjon for riving og opprydding av pelsdyrhus	Nei	Ja	Rett tildeling av kompensasjon
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Ja	Nei	
NMSK, kommuneskog	Ja	Ja	Avvik avdekket og vedtak fattet på riktig grunnlag
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Ja	Ja	Kvalitetskontroll av mottatte plandata. Bonitetsetting følges opp.
Tilskudd til siidaandeler og reinlag	Ikke aktuell	Nei	
Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag	Ikke aktuell	Nei	
Andre ordninger			

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 prosent av kommunene.

Risikobasert kontrollplan ble utarbeidet og fulgt opp. 57 pst. av kommunene ble besøkt og fem ordninger ble kontrollert med vekt på internkontroll og rutinebeskrivelser. Gjennomgående har kommunene dette på plass, men vi har gitt merknader og innspill til forbedringspunkter.

Vi foretar kontroller etter en kontrollplan basert på risikovurderinger av kommunene. Utplukk til kontroll blir gjort på basis av mistanke om mangler i saksbehandlingen, saksbehandlerens kompetanse, saksmengde i kommunen, tid siden forrige kontroll m.m.

Kontroll av tilskuddsforvaltning - jordbruk

Vi har i 2024 kontrollert to tilskuddsordninger i jordbruket i kommunene, nemlig 'Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket' (PT) og 'Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel'. På grunn av prioritering av andre oppgaver, er forvaltningskontrollene på RMP og SMIL som skulle vært gjennomført i 2024 utsatt til 2025.

PT: Hver kommune ble bedt om å sende oss dokumentasjon som viser delegasjon av myndighet fra kommunestyret til saksbehandler, internkontrolldokumenter (f.eks. risikovurderinger og rutinebeskrivelser), risikobasert kontrollplan og dokumentasjon på hvilke vurderinger som er lagt til grunn for utplukk av foretak til kontroll. Vi gikk gjennom dokumentasjonen vi hadde fått tilsendt, samt avviksrapporter, rapporter over vanlig jordbruksproduksjon og rapport over kontrollerte foretak, som vi hentet ut fra fagsystemet eStil-PT. Rapporter og dokumentasjon dannet utgangspunkt for å søke vi opp enkeltsaker, som vi undersøkte nærmere. Så gjennomførte vi fysisk møte, hvor vi bl.a. presenterte funn vi hadde gjort. Til slutt skrev vi sluttrapport og gjennomførte digitalt sluttmøte.

For alle de tre kommunene ble det påpekt mangler både knyttet til skriftlig internkontroll og til saksbehandlingen. Manglene knyttet til skriftlig internkontroll var f.eks. manglende delegasjonsreglement for budsjett-disponering og brukertilganger, manglede rutinebeskrivelser og at utplukket av foretak til kontroll ikke samsvarte med kommunens risikobaserte kontrollplan. Manglene knyttet til saksbehandling var f.eks. at begrunnelsene for vedtak ikke samsvarer med forskriften, at varsler i eStil-PT om at foretaket muligens ikke driver vanlig jordbruksproduksjon ikke var blitt forskriftsmessig fulgt opp, og at avkorting ikke var gjort forskriftsmessig. Vi ble enige med kommunene om at manglene skulle utbedres, og at vi veileder når det er behov.

Kontroll av tilskuddsforvaltning - skogbruk

To av forvaltningskontrollene av NMSK veibygging var utsatt fra 2023. En forvaltningskontroll av NMSK veibygging som var planlagt gjennomført i 2024 er utsatt til 2025 på grunn av redusert bemanning i kommunen.

Kontrollene ble gjennomført som stedlige kontroller med intervju/samtale og befaringer i felt av tiltak som kommunene tidligere hadde kontrollert i forbindelse med sin risikobaserte kontroll. Dokumenter i kommunenes internkontroll, kommunenes kontrollplaner, lokale retningslinjer for tilskuddsordningene m.m. ble tilsendt og gjennomgått før kontrollbesøkene. Sluttmøter ble gjennomført digitalt en ukes tid etter de stedlige

kontrollene.

Blant temaene som ble vektlagt, var dokumentasjon, tekst i vedtaksbrev, vedlikeholdskontroll av veier, bruk av Veibanken i ØKS, bruk av feltappen SKART, kontrollplaner, risikovurderinger og internrutiner. Tilbakemeldinger fra kommunene om svakheter og mulige forbedringer i regelverk og fagsystemer blir vektlagt i møtene med kommunene.

Kvaliteten i kommunenes internkontroll og saksbehandling blir stadig bedre. Tidligere dreide avvik og merknader seg om mangler og svakheter ved kommunenes praktiske og skriftlige saksbehandling og overordnede mangler i kommunenes internkontroll. Nå finner vi sjelden avvik og merknadene dreier seg om detaljerte forbedringspunkter i kommunenes internrutiner.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Kragerø	Produksjonstilskudd - skriftlig intern kontroll, vurdering vanlig jordbruksproduksjon, feilmeldinger og avkorting	Ingen avvik. 8 merknader	Kommunen følger opp merknadene, og SF veileder om regelverket
Hjartdal	Produksjonstilskudd - skriftlig intern kontroll, vurdering vanlig jordbruksproduksjon, feilmeldinger og avkorting	Ingen avvik. 5 merknader	Kommunen følger opp merknadene, og SF veileder om regelverket
Holmestrand	Produksjonstilskudd - skriftlig intern kontroll, vurdering vanlig jordbruksproduksjon, feilmeldinger og avkorting	Ingen avvik. 7 merknader	Kommunen følger opp merknadene, og SF veileder om regelverket
Grenland landbrukskontor, dekker kommunene Skien, Porsgrunn og Siljan	Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel	Ingen avvik. 2 merknader	Kommunen følger opp merknadene
Tokke	Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel	Ingen avvik. Ingen merknader	
Tønsberg	Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel	Ingen avvik. Ingen merknader	
Porsgrunn, Skien og Siljan kommuner (Grenland landbrukskontor)	NMSK skogkultur og NMSK veibygging	Ingen avvik, 4 merknader, svært god internkontroll	Kommunen har fulgt opp merknadene gjennom oppdatering av sine rutiner.
Nome og Midt-Telemark (felles landbrukskontor)	NMSK skogkultur	Ingen avvik, 2 merknader	Kommunen oppdaterer sine rutiner.
Horten	NMSK skogkultur	Ingen avvik, 3 merknader	Kommunen oppdaterer sine rutiner.
Fyresdal	NMSK veibygging	1 avvik, 4 merknader	Avviket er lukket gjennom endring av kommunens rutiner, merknadene blir fulgt opp gjennom videre arbeid.
Færder	Skogfond, gjennomgang av forvaltningen i fagsystemet ØKS med statsautorisert revisor.	Ingen avvik i kommunens prosedyrer og rutiner knyttet til føring av skogfundsordningen i fagsystemet ØKS.	En feil ved udekket investering blir fulgt opp.
Nome og Midt-Telemark (felles landbrukskontor)	Skogfond, gjennomgang av forvaltningen i fagsystemet ØKS med statsautorisert revisor.	Ingen avvik i kommunens prosedyrer og rutiner knyttet til føring av skogfundsordningen i fagsystemet ØKS.	Ikke behov for oppfølging.
Tønsberg	NMSK veibygging	Ingen avvik, 3 merknader	Kommunen oppdaterer sine rutiner.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i embetets ansvarsområde
20 %	37	57 %	13	23

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Vi er tre personer som jobber med tilgangene til Landbruksdirektoratets fagsystemer. To personer har tilgang til å opprette, endre og slette. En person jobber med utviklings tiltak sammen med Statsforvalterens fellestjenester om å utvikle et digitalt skjema for melding om tilgang til fagsystemene.

Det er utarbeidet skriftlige rutiner for oppfølging av tilgangene i Styringsbiblioteket. For oppfølging av brukerne har det siden 2016 blitt benyttet et Excel-ark med oversikt over brukere, sortert på kommuner og hvilke personer har, dato når det er gitt tilgang og kommentarfelt for oppfølging av midlertidige tilganger. Det loggføres også hvilke brukere/brukertilganger som er slettet. Alle henvendelser og bekreftelser på tilganger blir i tillegg journalført i arkivsystemet vårt, Elements.

Vi foretar periodisk gjennomgang av alle brukerne hos kommunene og Statsforvalteren. De periodiske gjennomgangene bygger på tre nivåer som risikovurderer brukertilgangene. Risikovurderingene som ligger bak gjennomgangene er om brukerne har tjenstlig behov for tilgangen, hvor mange i samme kommune som har tilgang til ordningen, og om godkjennertilgangene er gitt til brukere med budsjettdisponeringsfullmakt for ordningen.

Nivå 1: Brukeradministrator – fortløpende hele året – følger aktivt opp tilgangene i fylket ut fra henvendelser fra kommunene/Statsforvalteren. Vi er restriktive med hvilke tilganger som tildeles brukere, og vi krever at henvendelser om endringer kommer skriftlig fra overordnet. Med få kommuner i fylket vårt har vi god kontroll på ansatte på landbrukskontorene, og vi kan dermed raskt fjerne brukertilganger til personer som slutter og ikke lenger har behov for tilgang.

Nivå 2: Kommune – hvert 2. år – Annethvert år sendes det ut lister over brukere og tilganger til landbrukskontorene, med skriftlig henvendelse om at kommunene må gå gjennom listen over brukertilgangene i sin(e) kommune(r). Dersom det er kommuner som ikke svarer, blir de fulgt opp fram til tilbakemelding foreligger. Vi gjennomgår og følger opp tilbakemeldingene fra kommunene. Alle henvendelser og oppfølginger journalføres i arkivsystemet vårt.

Nivå 3: Systemansvarlig – hvert 2. år – Etter at kommunene har gjennomgått periodisk kontroll, går systemansvarlige for spesifikke ordninger hos Statsforvalteren gjennom listen over alle brukere i fylket. Tilbakemelding om eventuelle endringer gjøres til brukeradministrator i fylket.

Ved usikkerhet om en bruker oppfyller krav til tjenstlig behov for en eller flere tilganger i fagsystemene, har vi rutine på at vi kan kontakte Landbruksdirektoratet for å sjekke brukerloggen i systemene. Vi har en restriktiv praksis med ikke å gi tilganger til fagsystemer til personer som ikke aktivt bruker fagsystemene i sitt arbeid. Det er i 2024 ikke funnet noe avvik i oppfylling av krav til tjenstlig behov.

Vi arbeider jevnlig gjennom hele året med å dokumentere og loggføre endringer. Vi mener at de tre nivåene for gjennomgang av brukerne sikrer god informasjonssikkerhet til fagsystemene.

I 2024 ble det arkivert og behandlet 138 journalposter i arkivsystemet vårt knyttet til brukeradministrasjon i Vestfold og Telemark. Vi har i løpet av 2024 gitt/endret totalt 263 og slettet totalt 142 tilganger til Landbruksdirektoratets fagsystemer.

Vi har ikke avdekket sikkerhetshendelser knyttet til brukeradministrasjon i 2024.

Utviklingstiltak

Vi har siden 2023 jobbet sammen med Statsforvalterens fellestjenester om å utvikle et digitalt skjema for melding om tilgang til fagsystemene. Et digitalt skjema vil gjøre det enklere for kommunene å be om riktig tilgangsrolle, og vil redusere muligheten for at det bes om, og tildeles feil, brukertilgang. Skjemaet blir tilgjengelig i Altinn i løpet av 2025.

Vi mener at et skjema som dette vil forbedre og effektivisere både administrasjonen og kontrollen. Skjemaet vil kunne nyttes i alle embeter i hele landet.

Kontroll med tilgangene til Ldires fagsystemer

Betegnelse på rapporteringskrav	Kortfattet beskrivelse
Hvordan gjennomføres periodisk kontroll/revisjon og hvilke risikovurderinger ligger bak?	Annethvert år sendes det ut lister over brukere og tilganger til landbrukskontorene, med skriftlig henvendelse om at kommunene må gå gjennom listen over brukertilgangene i sin(e) kommune(r). Etter at kommunene har gjennomgått periodisk kontroll, går systemansvarlige for spesifikke ordninger hos Statsforvalteren gjennom listen over alle brukere i fylket. Tilbakemelding om eventuelle endringer gjøres til brukeradministrator i fylket.
Hvor ofte gjennomføres kontrollen?	Periodisk kontroll/revisjon gjennomføres hvert 2. år i tillegg til fortløpende kontroll gjennom året.
Hvilke avvik er eventuelt avdekket?	Ved usikkerhet om en bruker oppfyller krav til tjenstlig behov for en eller flere tilganger i fagsystemene, har vi rutine på at vi kan kontakte Landbruksdirektoratet for å sjekke brukerloggen i systemene. Vi har en restriktiv praksis med ikke å gi tilganger til fagsystemer til personer som ikke aktivt bruker fagsystemene i sitt arbeid. Det er i 2024 ikke funnet noe avvik i oppfylling av krav til tjenstlig behov.

Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Kommunene har rutiner som sikrer at grunnvilkåret om "vanlig jordbruksproduksjon" er oppfylt når vedtak om produksjons- og avløsertilskudd fattes.

Arbeidet med å sikre at grunnvilkåret om 'vanlig jordbruksproduksjon' er oppfylt, skjer i to trinn; For det første må foretak som potensielt ikke fyller grunnvilkåret, avdekkes. For det andre må tilfellene vurderes.

De fleste kommunene har skrevne eller uskrevne rutiner for å avdekke foretak som potensielt ikke fyller grunnvilkåret.

Når det kommer til håndtering av tilfeller der lav avling eller lav avdrått muligens utfordrer kravet om 'vanlig jordbruksproduksjon', mangler kommunene egne rutiner. Ingen har skrevne rutiner og ingen har forklart hvordan de gjør det. Noen viser til de ulike PT-rundskrivene. Disse er i mange tilfeller for lite konkrete til at kommunene har særlig nytte av dem.

Vi håper at det vil komme klarere retningslinjer for hvordan ulike tilfeller skal håndteres. Inntil videre har vi anbefalt kommunene å veilede produsenter med lav produktivitet til å øke produktiviteten.

Det er årlig noen få tilfeller hvor brudd på dyrevelferdsregelverket utløser melding fra Mattilsynet i henhold til 'rutiner for utveksling av informasjon'. Disse tilfellene blir grundig fulgt opp av kommunene. Statsforvalteren tar kontakt på et tidlig tidspunkt og tilbyr veiledning. At PT-regelverket er relativt tydelig på hvordan disse tilfellene skal håndteres, gjør det lettere å følge opp.

Vanlig jordbruksproduksjon

Betegnelsen på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har Statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	Vurdering av vilkåret om 'vanlig jordbruksproduksjon' har vært tema på forveltningskontrollene. Det har også vært tema på kompetansesamling og under digital PT-prat. Vi svarer på henvendelser fra kommunene og tar kontakt i enkeltsaker, der det ser ut til at kommunen kan ha forsømt seg.
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	Vi er i en situasjon hvor 'vanlig jordbruksproduksjon' er på dagsorden. Søknader som gjelder husdyrhold, hvor krav om 'vanlig jordbruksproduksjon' blir avslått. Tilfeller det det angivelig drives planteproduksjon for salg, men hvor ingenting blir solgt, blir avslått. I tilfeller hvor produksjonen er noe liten, men hvor tross alt noe avling blir solgt, når vi kommunene til å avvente at Ldir konkretiserer hvilke krav som gjelder.

Oppfølging av saker om dyrevelferd og produksjons- og avløsertilskudd (fra kapittel 3.3.1.2.6.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren bidrar til at kommunen har god kompetanse på, og oppfølging av, dyrevelferdssakene som oversendes fra Mattilsynet i tråd med rutinen for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen.

Dette er krevende saker, av stor samfunnsmessig interesse og av stor økonomisk betydning for søkeren. Vi bidrar gjennom informasjon til alle kommunene og gjennom tiltak overfor enkeltkommuner som har slike saker.

På kompetansesamlinga i 2023 hadde oppfølging av dyrevelferdssakene som oversendes fra Mattilsynet i tråd med rutinen for utveksling av informasjon, stor plass. Mattilsynet hadde innlegg. Vi gikk igjennom det PT-regelverket sier om disse tilfellene. En av våre jurister forklarte hvordan vedtak skal skrives.

Når vi får vite at Mattilsynet har fattet et vedtak som omfattes av rutinen for utveksling av informasjon, tar vi kontakt med kommunen, forteller at de må vurdere 'vanlig jordbruksproduksjon' og tilbyr generell veiledning. Hvis vi i januar får vite at slikt vedtak vil komme, ber vi kommunen avvente behandling av PT-søknaden. I noen tilfeller har meldinga fra Mattilsynet først kom etter at PT var blitt utbetalt, og hvor det derfor er aktuelt å kreve tilbakebetaling. Vår nye rutine er før kommunen fatter PT-vedtak, å ringe Mattilsynet og spørre om de har noen saker. Det vil forhåpentligvis gjøre at det for framtida ikke blir et problem.

I enkelttilfeller veileder vi kommunen i hva de skal vurdere og hvordan de skal strukturere vedtak.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivarettatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

For å oppnå målet om høy tillit i befolkningen, må vi ha kvalitet og effektivitet i saksbehandlingen. Vårt mål er å svare opp henvendelser raskt og med tydelige beslutninger og nødvendig veiledning.

Helse og omsorg

Vi har i 2024 hatt god måloppnåelse. Vi prioriterer klagesaksbehandling og ROS-baserte tilsynssaker. Dette er en bevisst prioritering.

Vi overholder de fleste tidsfrister for saksbehandling, herunder de fleste frister relatert til tvang og makt.

I saker som omhandler tvangsmedisinering klarer vi å holde fristene i en stor andel av sakene. Ønske om advokatbistand fører ofte til ofte lengre saksbehandlingstid, avhengig av tilgjengeligheten til advokat. Lege- og juristressurser prioriteres til å løse disse sakene.

Gjennom medieoppslag har vi formidlet informasjon i tilsynssaker som vekker stor allmenn interesse. Vi har sendt ut pressemeldinger og gjort "sladdede" versjoner av tilsynsrapportene lett tilgjengelige.

Barn og unge

Vi vurderer at vi har god måloppnåelse både når det gjelder planlagte tilsyn, landsomfattende tilsyn og fortløpende klagesaksbehandling.

Vår oppfølging av kompetansesatsingen og øvrig kontakt med kommunene gir oss en total oversikt over fagutvikling, drift og utfordringer i tjenestene. Denne oversikten bruker vi blant annet til å tilrettelegge for erfaringsdeling mellom kommunene. Tilbakemeldingene fra kommunene er at dette er lærerikt og utviklingsfremmende.

Vi vurderer også at vi har funnet en god balanse i vår rolle i læringsnettverkene. Slik vi ser det, er nettverkene i Vestfold og Telemark godt etablerte, er stadig i utvikling og fungerer selvstendig uten at vi må ha sterk koordinerende rolle. Læringsnettverk har også ført til tettere samarbeid på andre fagområder på tvers av kommunene.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

De aller fleste tilsyn vi gjennomfører er på ettermiddag og kveldstid. I noen få tilfeller, der vi vet at barna ikke har et dagtilbud, har vi gjennomført tilsyn på dagtid. Vi har gitt tilbud om samtale til 99 pst. av alle barn. Samtale med barn på institusjon er et prioritert område. Vår erfaring er at forhold barna har tatt opp med oss ofte er svært relevante og har betydning for tilsynet i sin helhet.

Vi har tre omsorgssenter. Erfaringen fra disse tilsynene er at alle barna ønsker å snakke med oss. Det blir alltid brukt tolk.

Dersom barna ikke er tilstede på tilsynstidspunktet, eller ikke ønsker å prate med oss, får de informasjon om mulighet for å kontakte oss.

I 2024 har vi utarbeidet et nytt brev til barna på institusjonen som også inneholder bilde av oss som kommer på tilsyn. Brevet vedlegges varsel om tilsyn.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Saksbehandling av tilsynssaker:

- Behandlingsmåte 1 (avslutning med veiledning) og 2 (oversendelse til virksomheten/helsepersonellet): 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- Behandlingsmåte 3 (virksomheten følge opp og rapporterer) og 4 (møte med virksomhet og pasient): 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- Behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

Statsforvalteren følger føringene til Helsetilsynet i valg av behandlingsmåter, og vi har i 2024 overholdt kravene til saksbehandlingstid for alle behandlingsmåtene.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	13 %	93 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	14 %	94 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	19 %	99 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	20 %	100 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	0 %	80 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker AID (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker innen sosiale tjenester behandlet etter ny behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 5 måneder eller mindre

Vi behandlet en tilsynssak etter behandlingsmåte 5 i 2024.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	- 50 %	0 %

Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pasient- og brukerrettighetsloven § 2-6): Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Helse og omsorg:

100 pst. av rettighetsklagene fra spesialisthelsetjenesten er behandlet innen 3 mnd. Bare 60 pst. av rettighetsklagene fra kommunene er behandlet innen 3 mnd. Det er noe lavere enn i 2023. Det forklares med utskifting av personell og redusert kapasitet grunnet behov for opplæring.

Saksmengden øker mest på spesialisthelsetjeneste-området, fra 320 i 2023 til 416 i 2024. 71 pst. fra psykiatrien, og 57 pst. av disse omhandler ADHD.

De fleste kommunale sakene er omsorgstjenester og pårørendestøtte. Yngre brukere med et omfattende hjelpebehov utgjør en stor andel av sakene. De er omfattende, og tidkrevende. Antall kommunale saker har økt med 13 pst. fra 2023.

På sosialområdet hadde vi en økning på 42 pst. i antall klagesaker, fra 330 i 2023 til 469 i 2024.

Saksbehandlingstid - avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pbrl. § 2-6): minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	8 %	98 %
Helse/omsorg	90 %	- 4 %	86 %

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)
Rapportere på

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

211 overprøve vedtak, hvilket er en ikke ubetydelig økning av antall vedtak. 90 pst. innenfor 3 måneder.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	0 %	90 %

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)
Rapportere på

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

Vi har målsetting om å behandle alle klager fra barn og unge fortløpende og innen 30 dager. I de sakene vi ikke når målet, handler dette i hovedsak om behov for å innhente ytterligere opplysninger før klagen behandles.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	2 %	92 %

Resultatmål - stedlig tilsyn tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.4.1 i TB)
Rapportere på

Statsforvalteren skal ha oversikt over alle brukere med vedtak om tvang, og skal utarbeide en plan for gjennomføring av de lovpålagte stedlige tilsynene for den enkelte bruker. Med utgangspunkt i denne planen skal stedlig tilsyn etter overprøve og godkjente vedtak om bruk av tvang og makt prioriteres ut fra tvangsbrukens omfang og mulige konsekvenser for den enkelte bruker.

Embetet benytter rapportverktøy i Nestor for oversikt over brukere med tvangsvedtak og gjennomførte stedlige tilsyn. Gjennomføring av stedlige tilsyn baseres på risikovurderinger av tvangsinngrepets karakter og kjennskap til kommunene mv. Vi gjennomførte i 2024 13 stedlige tilsyn.

Resultatmål SFVT (fra kapittel 3.3.1.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 235 poeng

Vi har gjennomført alle landsomfattende tilsyn i 2024, både med legemiddeldispensere og på folkehelseområdet. Vi har også i 2024 prioritert saksbehandling i klagesaker og tilsynssaker, foran egeninitierte tilsyn. Det er også gjennomført seks tilsyn med helseberedskap og vi har fulgt opp tilsyn fra 2023. Samlet har vi i 2024 økt aktivitetsvolumet, sammenlignet med 2022 og 2023.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
235	-37	198

Resultatmål SFVT og SFTF (fra kapittel 3.3.1.3.6.3 i TB)
Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 55 poeng

Vi har i 2024 gjennomført et omfattende egeninitiert tilsyn med helseforetak, der vi har sett på ventelister på sykehuset innenfor gastromedisin. Vi har også deltatt i landsomfattende tilsyn og fulgt opp tilsyn fra 2023.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
55	-25	30

Resultatmål SFVT og SFNO (fra kapittel 3.3.1.3.7.3 i TB)
Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 75 poeng

Vi har gjennomført tre landsomfattende tilsyn med Nav-kontorenes ansvar for tjenesten økonomisk rådgivning til personer i en vanskelig økonomisk situasjon. I tillegg har vi deltatt i seks tilsyn med helsemessig og sosial beredskap. Vi har også fulgt opp og avsluttet to større tilsyn fra 2022.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
75	4	79

3.1.3.4 Andre oppdrag

Når det kommer til oppdraget om at internkontrollen § 25-1 skal håndteres likt ut mot kommunene uavhengig av sektorene, har vi tidligere etterlyst at nasjonale tilsynsmyndigheter bør bidra til dette. I år har vi erfart at Utdanningsdirektoratet har endret sin fortolkning av hvordan vi i tilsyn etter opplæringsloven og barnehageloven skal utføre tilsynene i henhold til internkontrollen. Vi oppfatter at de har lagt seg inn mot den praksisen Helsetilsynet har. Vi mener det har bidratt godt mot likere og mer enhetlig forståelse av internkontrollbestemmelsen.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning

Vi oppnådde samtlige målkrav på vergemålsfeltet i 2024. Vi har hatt relativt jevnt med restanser og saksbehandlingstid, med naturlige variasjoner gjennom året.

Vi kontrollerte samtlige vergeregnskap fra det sentrale uttrekket fra SRF innen fristen. Ved revisjon av kontrollen ble det registrert tre mindre avvik som omgående ble rettet opp.

Det er avholdt to digitale kurs for verger med tema økonomistyring og innlevering av årlig vergeregnskap. Videre har vi holdt flere innlegg for bl.a. kommuner og NAV om vergemål, samt at vi har holdt flere foredrag om fremtidsfullmakter, blant annet for pensjonistforeninger og pårørendeskoler.

Opprett vergemål for voksne (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål for voksne – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 90 dager.

Vi opprettet 96 pst. av vergemålene innen 90 dager i 2024.

Vi har fortsatt det målrettede arbeidet med effektiv saksflyt for opprettelse av vergemål. Det er en stabil gruppe som har jobbet med dette over tid. Dette har ført til gode rutiner og godt samarbeid. Vi fortsetter å bruke telefonvarsling i så stor grad som mulig, for å holde saksbehandlingstiden nede. Det vil alltid være saker der vi ikke får inn den nødvendige dokumentasjonen innen fristen. Mot slutten av året har restansene økt noe, men saksbehandlingstiden har ikke økt tilsvarende.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
96 %	80 %	16 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Vi har totalt behandlet 49 klagesaker i 2024. 88 % av disse er behandlet innen fristen på 60 dager. Klagesakene har høy prioritet. I enkelte tilfeller kan saken ta en del tid, særlig når det kommer mye tilleggsmateriale fra klager.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
88 %	80 %	8 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Vi hadde et uttrekk på 516 regnskap i den årlige regnskapskontrollen. Samtlige ble ferdigstilt til fristen. Vi foretok i tillegg til dette regnskapskontroll i 7 andre saker

Vi følger sakene som ikke er godkjente i perioden under og etter regnskapskontrollen; med innhenting av mangler, varsel om bytte av verge i saker hvor vi ikke har mottatt regnskapet, og gjennomgang av alle ikke godkjente regnskap.

Av hensyn til saksbehandlingskapasitet kan vi ikke utføre regnskapskontroller i alle saker som avsluttes, eller i saker hvor vergen byttes. Vi gjennomgår dog avsluttende regnskap og eventuelt siste års regnskap i slike saker dersom dette ikke tidligere er kontrollert.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Vi forsøker i den grad det er mulig å gjennomføre samtale med personen som har verge i alle sammenhenger der det skal gjøres disposisjoner av betydning. Dette gjør vi enten selv eller via en medhjelper. Av tallene som fremgår av styringsverktøyet PowerBI ser vi at vi har et forbedringspotensiale når det gjelder samtaler ved opprettelse av vergemål. Dette vil vi jobbe aktivt med i tiden fremover. Vi har stor oppmerksomhet på vergehavers rett til selvbestemmelse i vår kontakt med både verger og andre personer rundt vergehaver. Vi oppretter og gjennomfører tilsyn dersom vi får informasjon som tilsier at vergehavers behov og vilje ikke ivaretas.

Vergers kompetanse (fra kapittel 3.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett. Alle verger har fått tilbud om god opplæring og flere verger har gjennomført e-læringskurs.

Vi gir alle verger informasjon om e-læringskurs i oppnevningsvedtakene. Det blir også kommunisert til de fleste i samtale om oppnevning. Vi minner også vergene på e-læringskursene i brevene etter vergeregnskapskontrollen. I forbindelse med tilsyn sjekker vi om vergene har tatt kurs. Ifølge tallene i PowerBI har ikke andelen verger som har tatt e-læringskurs økt fra 2023 til 2024. Vi har besluttet å avslutte utadrettet kursvirksomhet om for eksempel fremtidsfullmakter for å frigjøre ressurser til opplæring av verger.

Avslutning av vergemål (fra kapittel 3.3.2.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Saker hvor vergehavere ikke lenger ønsket verge er avsluttet raskt.

Vi har jobber for å avslutte saker der vergehaver ikke lenger ønsker verge, raskt. Disse sakene legges i en egen fordelingsmappe som følges tett opp. Normalt går det ikke mer enn et par dager fra vi får beskjed til saken er avsluttet. I de tilfellene det tar lenger tid enn dette er det gjerne fordi beskjeden kommer fra andre enn vergehaver, og vi ønsker å undersøke om det er vergehavers vilje som har kommet til uttrykk i meldingen. Det kan være vanskelig å oppnå kontakt med vergehaver.

Midlertidig vedtak om fratakelse av rettslig handleevne (fra kapittel 3.3.2.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Vedtak om midlertidig fratakelse av rettslig handleevne er straks bragt inn for tingretten.

Alle vedtak om midlertidig fratakelse av rettslig handleevne bringes inn for tingretten innen 14 dager.

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket**Barnehage**

Vi erfarer at det er variasjon kommunene imellom knyttet til regelverksforståelse og regelverksetterlevelse på barnehageområdet. Blant annet opplever flere kommuner at det er utfordrende å skille rollen som barnehagemyndighet fra rollen som kommunal barnehageeier. Gjennom veiledning og tilsyn ser vi i tillegg at flere av barnehagemyndighetene ikke har tilstrekkelig forvaltningskompetanse.

Risikovurderingen viser ofte at det er risiko for lovbrudd på flere områder i samme kommune. I større grad enn tidligere innrettes tilsynene i det omfanget som er nødvendig. Temaene for tilsyn prioriteres ut ifra en helhetlig vurdering hvor risiko og konsekvensen er størst. Vi ser også hen til overføringsverdien ett område gir til andre områder. Eksempelvis vil tilsyn med dispensasjoner gi økt forvaltningskompetanse der hvor det fattes vedtak.

Vi har avdekket regelverksbrudd under alle tilsynene i 2024. Temaene har vært spesialpedagogisk hjelp og internkontroll.

For å styrke forståelsen, formidlingen og etterlevelsen av regelverket i sektoren, har vi i 2024 i tillegg til tilsyn gjennomført flere veiledningsaktiviteter. Disse aktivitetene har inkludert:

- Fysiske og digitale veiledningsmøter med barnehagemyndigheter, barnehageeiere og kommuner
- Samskapsningsverksteder
- Webinarer

Vi har erfart at disse veiledningsaktivitetene bidrar til økt forståelse for regelverket, noe som igjen fører til bedre etterlevelse i sektoren.

Skole

Gjennom tilsyn, klagesaksbehandling, veiledning og dialog med sektor, bidrar vi til at skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket. Det er imidlertid stor variasjon mellom skolene og kommunene når det gjelder regelverksforståelse og regeletterlevelse. Vi ser at vår dialog med skoleeiere og skoleledere i ulike møtefora er nyttig, og vi erfarer at terskelen er lav for å ta kontakt og be om veiledning.

Det er vår oppfatning at den økonomiske situasjonen for tiden er en stor belastning for mange av kommunene i våre fylker. Utredninger og beslutninger om endring i skolestruktur har preget mange av kommunene våre, og vi har i 2024 mottatt flere lovlighetskontroller knyttet til skoleområdet. Kombinasjonen av manglende ressurser og et regelverk som ikke alltid treffer sektor, er krevende. I saker som er sammensatte og til

dels kompliserte, og der det i tillegg er høy grad av konflikt mellom foresatte og skole/kommune, er det særlig vanskelig. Dette gjelder for eksempel i saker om langvarig og bekymringsfullt skolefravær, og saker der elever har behov for et alternativt opplæringsstilbud.

I januar meldte vi inn til Utdanningsdirektoratet en problemstilling knyttet til langvarig og bekymringsfullt skolefravær, som handler om hvor langt kommunens ansvar strekker seg til å gi undervisning hjemme dersom det langvarige fraværet ikke følger av dokumentert sykdom eller skade. Dette ble fulgt opp i møte med Utdanningsdirektoratet i april, der tilbakemeldingen fra Utdanningsdirektoratet var at de skulle se nærmere på problemstillingen i tilknytning til arbeidet med innføring av ny opplæringslov, trolig med et rettslig utgangspunkt i opplæringslov § 10-6, om skoleeiers plikt til oppfølging av fravær.

Vi har avdekket regelverksbrudd i de fleste tilsyn i 2024. Bruddene gjelder både etterlevelse av opplæringsloven og forvaltningsloven. Vi opphever i tillegg en del vedtak, og mye av årsaken er manglende forvaltningskompetanse. Dette vil vi derfor fortsatt ha oppmerksomhet på i 2025.

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barneha (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barnehagemyndigheter, barnehageeier og skoleeier.

Barnehage

Når vi vurderer valg av virkemiddel mellom veiledning og tilsyn, er all kunnskap vi har, viktig. Noen ganger kan det være avisoverskrifter som fører til at vi sender tilsynsavklarende brev til en kommune, og noen ganger kan kunnskap hentes inn via BASIL, møte- og kontaktpunkter, i veiledning vi har hatt, klagesaker, henvendelser fra barnehagemyndigheten, foreldre og andre. På barnehageområdet har vi et ROS-skjema som brukes aktivt og som er et godt hjelpemiddel i vårt valg av virkemiddel. I tillegg legger vi også stor vekt på vår kjennskap til den enkelte kommune på barnehageområdet (ressurser/kompetanse m.m.). En annen faktor i vår vurdering, kan være om kommunen har forutsetning for å motta veiledning. På bakgrunn av denne informasjon gjør vi en risikovurdering.

Risikovurderingen viser ofte at det er risiko for lovbrudd på flere områder i samme kommune. Vi velger som hovedregel virkemiddel tilsyn der hvor konsekvensen av et lovbrudd er størst. Vi har eksempler på at veiledning og tilsyn har ført til endring av praksis. Blant annet erfarer vi at det er en stor utfordring å få rekruttert utdannede barnehagelærere i noen av våre kommuner. I forbindelse med planlegging av tilsyn, så vi at det var nødvendig å balansere mellom valg av virkemidler i akkurat dette temaet. For to av våre kommuner vurderte vi det som mer hensiktsmessig med oppfølging i form av dialog fremfor tilsyn. Veiledning førte til at kommunene klarte å rigge gode systemer for å kunne ivareta ansvaret som barnehagemyndighet, og de endret sin praksis.

Vi har i år samarbeidet med embetets faggruppe skole for å følge opp informasjon vi har fått via medier og varsler, og som har vært knyttet til både barnehage og skole. Vi har fulgt opp en interkommunal PP-tjeneste bestående av seks kommuner, gjennom et felles tilsynsavklarende brev.

Tilbakemeldingene viste at PP-tjenesten var ikke-fungerende i en periode grunnet endring av det interkommunale samarbeidet. Vi åpnet tilsyn og ga pålegg. Tjenestene er i ferd med å rette opp forholdene.

Når vi avdekker regelverksbrudd i tilsyn, erfarer vi at kommunen jobber godt ved å ta tak i utfordringen eller rette lovbrudd. Likevel ser vi noen utfordringer. Vi har erfart at endring av praksis kan være krevende i noen kommuner, både på grunn av måten de har organisert seg på, og ressursene som er tilgjengelig. Derfor har vi prioritert å følge opp tilsyn over tid for å oppnå regleverksetterlevelse på det området det føres tilsyn med. I 2024 har vi veiledet fem kommuner som har pågående tilsyn fra 2023.

Vi har hatt to-tre veiledninger per kommune gjennom året. Det har i hovedsak vært veiledning på tilsynsystema i etterkant av at kommunen har sendt inn dokumentasjon til oss. Veiledningen har ført til at kommunene har endret sin praksis og økt sin kompetanse på lovkrav både i forhold til barnehageloven og forvaltningsloven. Flere av kommunene har fått veiledning på virkemiddelbruk og risikovurdering. Det er også flere kommuner som har mottatt veiledning på regelverk om dispensasjon fra norm og utdanningskravet.

I tillegg til å veilede den enkelte kommune, gjennomførte vi veiledning av en gruppe kommuner i fellesskap, på regelverket om dispensasjoner. Her var det også kommuner med som ikke hadde pågående tilsyn på temaet. Denne veiledningen førte til at disse kommunene endret sine rutiner og praksis i tråd med regelverket.

Når det gjelder tilsyn, erfarer vi at tilsynet med fire kommuner på spesialpedagogisk hjelp og internkontroll, har ført til at det fattes flere enkeltvedtak og at to av kommunen klarer nå å skille mellom tilrettelegging av barnehagetilbudet og retten til spesialpedagogisk hjelp.

Vi har også i 2024 hatt veiledningssamlinger tilknyttet regelverket om trygt og godt barnehagemiljø. Her ser vi særlig behov for veiledning og oppfølging for å forebygge mulige brudd som kan gi alvorlige konsekvenser for barn i barnehagen.

Skole

Vår kunnskap om sektors etterlevelse av regelverket får vi gjennom blant annet klagesaker, håndhevingsordningen, bekymringsmeldinger og problemstillinger fra elever, foresatte og sektor, media, møter med skoleeiere samt statistikker som GSI og brukerundersøkelser. Selv om "kommunebildeverktøyet" på mange måter er et øyeblikksbilde, kan vi til enhver tid gjøre en overordnet analyse av kommunens utfordringer på

skoleområdet som har vist seg nyttig, særlig i dialogmøtene med kommunene.

I valg av virkemiddel mellom veiledning og tilsyn, er kunnskapen vår om den enkelte skole og skoleeier viktig. Selv om vi spisser tilsynsystema, blir tilsyn ofte både omfattende og tidskrevende, og ender i pålegg. Veiledning kan i mange tilfeller være mindre ressurskrevende, og i saker som gjelder enkeltelever og der tidsfaktoren er viktig, har vi erfart at veiledning kan være den mest hensiktsmessige løsningen for alle parter. Andre faktorer vi vurderer, er alvorlighetsgraden og type regelverksbrudd, i tillegg vurderer vi om kommunen har forutsetning for å motta veiledning.

Ellers veileder vi på generell basis gjennom nettsidene våre, i digitale samlinger, på regionale møter, eller i kontaktmøter med kommunene og fylkeskommunene. Veiledning på aktuelle tema i halvårlige møter med saksbehandlere i fylkeskommunene på området for skyss, har helt klart ført til en reduksjon i antall opphevede vedtak. Andre eksempler er faste halvårlige møter med begge fylkeskommunenes administrasjon, og kontaktmøter med kommunale skoleeiere, der vi har mulighet til å ta opp bekymringer knyttet til regelverksetterlevelse på et mer generelt nivå. Eksempler på tematikk vi har tatt opp er gratisprinsippet og bortvisning. Dette i tillegg til veiledning på temaer innenfor ny opplæringslov, der fokus har vært på temaene skolemiljø, fysisk inngripen, skoleregler, individuell tilrettelegging og voksenopplæring.

Vi gir også veiledning direkte til enkeltkommuner, enten knyttet til enkeltsaker eller mer generelt om regelverksforståelse. Eksempelvis ser vi i håndhevingssaker at veiledning tidlig i saksforløpet oftere fører til at elev og/eller foresatte trekker saken etter eget ønske, fordi skolen kommer godt i gang med arbeidet for å sørge for et trygt og godt skolemiljø. Et annet tema der vi i mange tilfeller velger veiledning framfor tilsyn, er brudd på taushetsplikten i saker om meldeplikt til barnevernet. Dette med bakgrunn i de tidligere nevnte faktorene.

I 2024 planla vi for og gjennomførte to tilsyn med internkontroll og spesialundervisning (gammelt lovverk), to tilsyn med internkontroll og skolemiljø, i tillegg til ett tilsyn med gjennomføring av eksamen på hver av fylkeskommunene. Vi har grunn til å tro at alle tilsynene har ført til endring av praksis. Vi viser ellers til det som står under barnehage om tilsyn med den interkommunale PP-tjenesten.

Valg av tilsynsaktiviteter (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal velge de tilsynsaktivitetene som er best egnet til å gjenopprette etterlevelse av regelverket på en rask og effektiv måte. Statsforvalteren kan gi veiledning istedenfor å føre tilsyn, der det vurderes som best egnet virkemiddel.

Barnehage

Ved starten av året identifiserte vi flere risikofaktorer innen barnehagesektoren. Disse inkluderte:

- Manglende kompetanse hos barnehageeiere og myndigheter.
- Utilstrekkelig internkontroll.
- Feil i vedtak om spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging.

For å håndtere disse risikoene har vi gjennomført følgende tiltak:

Veiledning:

Vi har veiledet barnehageeiere og myndigheter om korrekt regelverksetterlevelse, spesielt med oppmerksomhet på kapittel VI, VII og VIII i barnehageloven.

Tilsyn:

Vi varslet på begynnelsen av året tilsyn med fire av våre kommuner med tema spesialpedagogisk hjelp og internkontroll. På høsten 2024 viste ny risikovurdering at en interkommunal PP-tjeneste bestående av seks kommuner, ikke var fungerende i en periode, grunnet endring av det interkommunale samarbeidet. Vi sendte derfor et tilsynsavklarende brev og fikk informasjon om at kommunene ikke sikrer at barna blir henvist til PPT uten ugrunnet opphold, i de tilfellene barnehageloven krever det. I og med at vi hadde nok informasjon om regelverksbrudd, reagerte vi raskt ved å varsle pålegg om retting til disse seks kommunene.

Risikobildet ved slutten av året, og hvilke tiltak Statsforvalteren planlegger for restrisikoen på barnehageområdet

Risikobasert veiledning og oppfølgingstilsyn:

Vi vil fortsette å veilede kommunene der risiko for regelverksbrudd er størst.

I tillegg vil vi ha ekstra oppmerksomhet på spesialpedagogisk hjelp, basert på tilsynene vi utførte i ti av våre kommuner i 2024. Flere av disse kommunene har interkommunalt samarbeid med andre kommuner vi ikke har hatt tilsyn med. Noen av disse kommunene vil vi veilede, da veiledning har vist seg å være effektiv ved tidligere oppfølginger. Samtidig har vi bestemt oss for at det er nødvendig å åpne tilsyn med tema spesialpedagogisk hjelp og internkontroll i en av kommunene, da vi mener at tilsynet vil være et mer målrettet virkemiddel.

På bakgrunn av nye risikovurdering våren 2025 vil vi også vurdere å gjennomføre oppfølgingstilsyn i enkelte av de seks kommunene med tema spesialpedagogisk hjelp og internkontroll.

Erfaringsdeling:

Vi vil legge til rette for erfaringsdeling mellom kommunene for å spre beste praksis og styrke samarbeidet.

Skole

Risikobildet ved starten av året:

I forbindelse med planlegging av tilsyn for det kommende året, gjennomgår vi kommuner og skoler som bekymrer oss spesielt. Dette kan omfatte generell bekymring basert på faktorer som ustabil ledelse, organisatoriske endringer, samt spesifikke bekymringer knyttet til sektorens håndtering av for eksempel spesialundervisning og skolemiljø.

Generelt ser vi manglende vedtakskompetanse i flere kommuner, særlig på skolenivå. Det er også en del kommuner og skoler med høye mobbetall som bekymrer. Mange av våre kommuner har en utfordrende økonomi, noe som kan få konsekvenser for elevers rettigheter på flere områder. Vi har det siste året sett en økning i antall lovlighetskontroller på skoleområdet. Dette handler både om endringer i skolestruktur, nedleggelse av skoler og nedleggelse av tilbud for elever med individuell tilrettelagt opplæring.

Tilsyn:

Fordi vi har fått i oppgave å prioritere skolemiljø og individuell tilrettelagt opplæring, valgte vi to kommuner på hvert av temaene. På grunn av nytt regelverk, ble tilsynene om individuell tilrettelagt opplæring gjennomført på våren, slik at vi rakk å ferdigstille de før 1. august. I tilsynene om kommunens internkontrollsystem, har vi i utgangspunktet vurdert det som hensiktsmessig å sjekke praksis på to skoler. Innføring av nytt lovverk, og med det økt ressurser til veiledning, samt avklaringer etter tilsynssamlingen høsten 2024, gjorde at vi valgte å kutte ned til en skole per kommune.

Bakgrunnen for valget av kommunene til tilsyn på tema individuell tilrettelagt opplæring, var at begge er vurdert som «stille» kommuner. Det har vært få klager fra begge kommunene, og få henvendelser og dermed liten kjennskap til kvalitet på vedtak og gjennomføring av individuell tilrettelagt opplæring. I den ene kommunen ble deltemaene utarbeide sakkyndige vurderinger og fatte vedtak om individuell tilrettelagt opplæring (spesialundervisning) valgt. Bakgrunnen var at kommunen er liten og at de har organisert PP-tjenesten i et interkommunalt selskap. Vi har erfart at kommunens styring av arbeidet i slike situasjoner er mer krevende, og i dette tilfellet har det også vist seg at det har vært mye støy i tjenesten, og det har vært lang saksbehandlingstid over tid. Det siste deltema ble valgt med bakgrunn i en erfaring om at vedtakskompetansen er særlig svak i mindre kommuner. I den andre kommunen ble deltema «gjennomføre og følge opp spesialundervisningen» valgt. Dette på bakgrunn av henvendelser fra foresatte. Det ble funnet regelbrudd i begge tilsynene.

Bakgrunnen for valget av de to kommunene til skolemiljøtilsynet er ulikt. Den ene ble valgt ut på bakgrunn av henvendelser og høye mobbetall. Den andre kommunen ble valgt på bakgrunn av noen få henvendelser, knyttet til både individuell tilrettelegging og skolemiljø. Det har likevel vært få klager, og liten kjennskap til antall og kvalitet på aktivitetsplaner. For begge kommunene var det også en begrunnelse at det var lenge siden vi har vært på tilsyn. Det ble gjort en vurdering på, og kun valgt, to av de tre deltemaene i tilsynsopplegget, det vil si varsle og undersøke. Vi vurderer at disse to er de mest sentrale. Dette er på bakgrunn av at vi i håndhevingssakene ofte ser brudd på plikten til å varsle (melde fra per 1. august 2024), og at hvis skoler gjør gode undersøkelser, er det lettere å finne egnede og tilstrekkelige tiltak.

Vi har derfor vurdert at det er tilstrekkelig å vurdere disse to pliktene for å vurdere kommunens internkontrollsystem. Det ble funnet brudd i det ene tilsynet. Når vi gjennomfører egeninitierte tilsyn, avgrenser vi i enda større grad. Basert på henvendelse fra en gruppe foresatte startet vi et egeninitiert tilsyn på skolemiljø ved en skole ved tilsynsavklarende brev etter kommuneloven § 30-3 på slutten av 2023. På bakgrunn av mottatt dokumentasjon fra skole og skoleeier ble det vurdert som hensiktsmessig og gjennomført veiledning som en tilsynsaktivitet, og tilsynet ble avsluttet i 2024.

I løpet av året fikk vi gjennom møter i regionene, mediene og henvendelser, kunnskap om en interkommunal PP-tjeneste som ikke fungerte bl.a. på grunn av endringer i samarbeidet. Vi vurderte det som en stor mulighet for at de seks kommunene i samarbeidet ikke oppfylte PP-tjenestens lovpålagte oppgaver. Vi etterlyste opplysninger i et tilsynsavklarende brev, og konkluderte med brudd i alle seks kommunene.

Vi har også på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet hatt tilsyn med gjennomføring av eksamen i begge fylkeskommunene. Bakgrunnen for valget av de to skolene, var at de var relativt store, og at de derfor ville favne de eventuelle utfordringer som kan oppstå i en eksamenssituasjon. Tilsynet avdekket at begge fylkeskommunene hadde svakheter på skoleeiernivå i interkontrollen knyttet til eksamensgjennomføringen.

Veiledning:

Vi har vurdert at det er en stor risiko ved innføring av nytt regelverk. Vi har derfor i stor grad i 2024 valgt å veilede skoler og kommuner i ulike fysiske møtefora og ved hjelp av digitale samlinger. Her har bl.a. valgt å fokusere på individuell tilrettelagt opplæring, skolemiljø, fysisk inngripen, gratisprinsippet, elevdemokrati, overgang fra grunnskole til videregående, fjernundervisning, bortvisning, forholdet mellom lovbundet skjønn og fysisk inngripen. Vi har også veiledet fylkeskommunene når det gjelder skyssregelverket, samt voksenopplæringsenhetene når det gjelder realkompetansevurdering. Se også pkt. 3.3.3.1.1.

Risikobildet ved slutten av året:

Vi vurderer at det fortsatt er manglende vedtakskompetanse i mange skoler og kommuner. Dette i tillegg til nytt regelverk på flere områder gjør at vi vil fortsette å arbeide målrettet med både møter med sektor og digitale samlinger, der vi har mulighet til å treffe en større målgruppe.

Vi vurderer det også som hensiktsmessig å sjekke vedtak om tilrettelagt opplæring, da vi har en bekymring knyttet til regelverksforståelse og utfordringer knyttet til nye bestemmelser, særlig gjelder dette personlig assistanse og kompetansekrav. Andre forhold vi vurderer som en risiko er manglende forskrifter, der det nå er krav til det, kommunenes system og rutiner når det gjelder oppfølgingsplikten, jf. § 10-6 og om elever får det de har krav på når det gjelder særskilt språkopplæring.

Selv om vi vurderer at det fortsatt er utfordringer knyttet til vedtakskompetanse og regeletterlevelse generelt, ser vi at innføring av ny opplæringslov også har vært et mulighetsrom for å ha fokus på regelverksforståelse i sektor.

I tillegg til generelle kompetansetiltak knyttet til regelverksområdet, planlegger vi i 2025 i større grad som tilsynsaktivitet å benytte oss av kommuneloven § 30-3 for å innhente mer informasjon om tilstand i sektor.

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skolene har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Dette året har vi hatt oppmerksomhet på implementering av lovendringer, og vi har brukt tid på revidering av interne rutiner og maler sett i lys av nytt kapittel 12. Samarbeidet med de andre embetene i region øst har vært et positivt bidrag i dette arbeidet.

Vi har jobbet forebyggende ved at vi har deltatt i regionmøter med skoleeiere der skolemiljø har vært tatt opp som tema. I møtene har vi formidlet funn og erfaringer etter tilsyn med skolemiljø, samt veiledet på deler av aktivitetsplikten etter meldt behov og etter vår erfaring fra håndhevingsordningen. Gjennom å vise til de ulike lovbruddene vi har funnet, både ved tilsyn og i de konkrete sakene, har vi veiledet på regelverket og rett saksbehandling.

Vi hevder at god kvalitet i vår saksbehandling i håndhevingsordningen, herunder solide vedtak med god veiledning, også har virkning i den enkelte kommune og skole. I løpet av året får vi henvendelser fra skoler og kommuner som ønsker veiledning, også i etterkant av saksbehandling. I tillegg er det situasjoner der vi selv vurderer at skoler og kommuner har behov for ytterligere veiledning. Vi vurderer i hvert enkelt tilfelle om det dreier seg om et tema/saksfelt vi bør og kan ta opp som sak i møte med alle kommunene og/eller fylkeskommunen, eller om vi gir veiledning til den eller de kommunene det gjelder.

Alternativt kan vi gjøre begge deler. På bakgrunn av meldt behov og egne vurderinger har vi derfor gjennomført flere eksterne veiledninger for både skoleeiere og skoleledere over hele fylket. Dette gjennomfører vi både fysisk og digitalt. Vi har gjennomført webinar for skoleeiere og skoleledere om hva nytt kapittel 12 innebærer i praksis.

Læringsmiljøprosjektet er også et virkemiddel som gir skoleeierne og skolelederne kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Vi vurderer at vårt arbeid og vår innsats for å heve skoleeieres og skolelederes kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø gir effekt ved at vi i mindre grad konkluderer med brudd på alle delpliktene i våre vedtak. Dette kan tale for at regelverksforståelsen er blitt bedre på skolene og i kommunene i Vestfold og Telemark.

I tillegg ser vi at veiledning tidlig i saksforløpet oftere fører til at elev og/eller foresatte trekker saken etter eget ønske fordi skolen kommer godt i gang med arbeidet for å sørge for et trygt og godt skolemiljø.

Vi vurderer at grepene vi tar også på sikt kan bidra til å nå målet om bedre etterlevelse av aktivitetsplikten hos skolene og skoleeierne. Samlet sett vurderer vi at tiltakene som beskrevet over fungerer etter sin hensikt. Vi vurderer imidlertid samtidig at det fremdeles er behov i sektor for økt kunnskap om hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barnehageeier og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Statsforvalteren har brukt flere arenaer for å bidra til at barnehageeier og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. I vårt arbeid har vi samarbeidet med barnehagemyndighetene i kommunene, barnehageeierne, ledere av de lokale nettverkene i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage, mobbeombudene, FUB, organisasjoner og UH. I tillegg har vi veiledet foresatte i enkeltsaker som omhandler det psykosiale barnehagemiljøet

Innhenting av kunnskap

I begynnelsen av 2024 gjennomførte vi et gruppearbeid for å kartlegge barnehageeieres og barnehagemyndighetenes behov for veiledning om barnehagemiljøet og spesialpedagogisk hjelp. Vi prioriterte å få informasjon om hvordan regelverket er kjent og forstått i barnehagene, hvordan barnehageeier legger til rette, i tillegg til hvilken oversikt barnehagemyndighetene har på feltet.

Svarene ga oss nyttig kunnskap. Blant annet fikk vi en indikasjon på hva barnehagemyndighetene selv strever med i tilsynsarbeidet, og hva barnehagene strever med. Dette ga oss verdifull informasjon for videre veiledning, det ga oss informasjon om risiko, samt viste behovet for mer verktøy i verktøykassa vår.

Faste møter med FUB og mobbeombudene

For oss er det svært nyttig å være i dialog med både FUB og mobbeombudene. Det er også svært viktig at foreldre og barnehagene er klar over deres roller inn i det viktige arbeidet med trygt og godt barnehagemiljø. I møter med disse representantene har vi fått viktig innsikt i både deres arbeid, samt informasjon som bidrar inn i våre ROS-vurderinger.

Mobbeombudene har svært få henvendelser fra barnehagene. FUB får stadig flere henvendelser, og de orienterte om hvilke saker de har fått de siste årene. Vi har laget en film til barnehageeiere med informasjon fra mobbeombudet i vår verktøykasse, samt et utvalgt av materiale fra FUB.

Kontaktmøter med eiere, styrere og barnehagemyndighetene

Vi har i samarbeid med lokalt UH planlagt og gjennomført et Samskapingsverksted for barnehageeiere, barnehagemyndighetene og styreme i barnehagene. Temaene var planlagt i partnerskapet og handlet om å stå i utfordrende problemstillinger som omhandler inkluderende barnehagemiljø. Særlig var det oppmerksomhet på relasjoner mellom barn og voksne, samt kollegaveiledning.

I tillegg har vi ved flere anledninger hatt tematikken opp i dialogen med barnehagemyndighetene. I et kontaktmøte hadde vi gruppeoppgaver med tema. Gruppearbeidet førte til nyttig erfaringsdeling mellom kommunene og svært nyttig informasjon til vår risikovurdering og videre planlegging av kompetanseheving. Barnehagemyndighetene ønsket at dette skulle deles også med eiere, styrere, lokal UH og organisasjonene. Vi skal i 2025 arrangere et utvidet kontaktmøte. Her vil tematikken være barnehagelovens kapittel VIII.

Digital verktøykasse

For å bidra til at alle som jobber i barnehage har kompetanse, har vi laget digital verktøykasse (Teamskanalen som alle kommunale og private barnehager har tilgang til). Den digitale verktøykassa inneholder ulike hjelpeverktøy for barnehagene i arbeidet med psykososialt barnehagemiljø. Innholdet strekker seg fra filmer og artikkelsamlinger til podkast-oversikter og innkjøpte kompetansepakker.

I 2023/2024 har vi etter dialog med sektoren utviklet materiell sammen med USN på to områder som er særlig utfordrende; innslag på «aktivitetsplikten» og «voksne som krenker barn.» Kompetansepakken er særlig innrettet mot disse temaene, det samme har det andre arbeidet vært. Etter Samskapingsverksted fikk vi i evalueringsskjemaene lese at veldig mange barnehageeiere ønsker å ha fokus fremover på inkluderende barnehagemiljø med barn, ansatte og foreldre. Hvordan vi kan styrke samarbeidet med foreldrene, og hvordan vi kan inkludere dem i barnehagens liv på en meningsfull og respektfull måte, er det mange som ønsker at vi skal «fordype» oss i framover.

Derfor skal dette være tema på Samskapingsverksted 14. mars 2025. I tillegg har vi som et supplement lagt inn 12 webinarer i vår digitale verktøykasse, samt oppgaver for refleksjon knyttet til temaet «inkluderende foreldresamarbeid.»

Vurdering av hvordan tiltakene har fungert

Systematisk arbeid med å videreutvikle kvalitet og kompetanse er viktig for at tilbudet til barn og unge skal bli best mulig. Vi får gjennom kartleggingen nyttig og verdifull informasjon om hvordan arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø går. Uten at vi selv undersøker, er vi ikke i posisjon til å vite med sikkerhet om regelverket er tatt i bruk og forstått i barnehagene. Dette står barnehagemyndighetene i nærmere posisjon til å vite, og de blir av den grunn viktige informasjonskilder for oss. Vi vurderer likevel at våre tiltak samlet sett har bidratt til å sette fokus på hva som gir et trygt og godt barnehagemiljø ute i våre kommuner.

Vi ser at filmer er godt brukt og har av den grunn avtalt utvidelse av tidsrom for tilgang. Tilbakemeldinger fra sektoren er at disse er tatt i bruk i personalmøter og på planleggingsdager, særlig som utgangspunkt for refleksjon i personalgruppa. Vi merker oss at sektoren ønsker seg gode verktøy og vurderer at vår verktøykasse er et godt bidrag til kompetanseheving.

I regional ordning for kompetanseheving i barnehagen, er overordnet tema «Inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og dannelse.» I arbeidet som gjøres i nettverk og barnehager er denne tematikken grunnleggende og godt etablert. Vi merker oss at tematikken er relevant og nettverkene gir tilbakemelding om at de liker godt at de har muligheten til å fordype seg over tid i denne tematikken.

Vi vurderer at vi treffer på de tiltakene vi har satt i gang, dette særlig på bakgrunn av mange positive tilbakemeldinger fra sektor.

Vi vet at flere av våre kommuner har valg å føre tilsyn på bakgrunn av våre veiledninger på området.

Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Vi har egen fagsjef på området som fordeler og følger med på saker som kommer inn. Fagsjefen sitter med et overordnet blikk på antall saker og følger saksbehandlingen i enhver sak tett. Vi har et internt system hvor vi følger opp saker fram mot en avslutning. Dette gir oss god oversikt over saker under arbeid, saker der vedtak er sendt og venter på oppfølging av skolen, samt saker som er avsluttet.

Alle saker startes opp raskt. Det går som hovedregel maksimalt to dager fra vi mottar saken til vi tar kontakt med melder. Umiddelbart etter samtalen med melder, tar saksbehandler kontakt med rektor og orienterer om meldingen samt avklarer om saken er meldt rektor minst en uke før. Det er alltid en jurist og en pedagog som vurderer og følger saken sammen.

Til hjelp for skolen har vi utarbeidet et skjema for å sikre at vi får relevant informasjon og dokumentasjon hva gjelder deres undersøkelse i skolemiljø saker. Dette startet vi opp med ved årets slutt, og vi har derfor ikke gjort oss betydelig med erfaring knyttet til bruken - men så langt vurderer vi at dette medfører at skolene redegjør på en mer grundig og relevant måte, og vi kommer raskere i gang med våre vedtak. Vi har også samtale med eleven kort tid etter at meldingen er registrert, ofte før dokumentasjonen fra skolen er kommet inn, slik at saksbehandlingstiden holdes nede.

I prioriteringen av skolemiljø saker skiller vi mellom aktuelle saker, ikke-aktuelle saker og avvisningssaker. Vi prioriterer aktuelle saker hvor elever ikke har det trygt og godt på den skolen de går på nå.

I tillegg har vi saksbehandlingsrutiner som skal sikre en trygg og rask behandling av skolemiljø saker. Denne er revidert i 2024 med henblikk nettopp på å sikre raskere saksbehandlingstid.

Vi har i 2024 en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 62 kalenderdager (brudd og oppfylt). Vi har derved redusert saksbehandlingstiden fra 2023 med 11 dager, hvilket er en ytterligere nedgang fra 2022. Vi har ikke lyktes i å overholde internt mål på 60 dagers saksbehandlingstid per sak. Lang saksbehandlingstid har periodevis vært en utfordring i perioder med stor saksmengde. Det er flere av saksbehandlere som har andre arbeidsoppgaver knyttet til tilsyn med tidsfrister og behandling av klager og veiledning på andre saksfelt. Vi har hatt «turnover» i organisasjonen, permisjoner og sykemeldinger som gjør at det er færre å fordele sakene på. Nyansatte trenger opplæring og veiledning på saksfeltet. Vi har en mentorordning for de som er nye, og vi legger vekt på god opplæring. I tillegg har det vært en økning i antall saker fra 2023 på 34 pst.

En samlet vurdering er at vi ferdigbehandler saker så raskt som mulig.

Arbeide systematisk for å behandle skolemiljø saker (fra kapittel 3.3.3.1.3.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å behandle skolemiljø saker innen rimelig tid.

Vi har en saksbehandlerinstruks/fremgangsmåte med beskrivelse av hvordan vi trinnvis går frem for å sikre en rask behandling. Denne er i tillegg revidert med henblikk nettopp på å sikre raskere saksbehandlingstid. En slik fremgangsmåte sikrer god og effektiv håndtering av håndhevingssaker. Det er tidligere utarbeidet en rekke maler som vi benytter i ulike ledd i vår saksbehandling, og disse evalueres løpende for å hele tiden samkjøre og effektivisere arbeidet vårt i håndhevingssakene. Disse er i tillegg fullstendig revidert i forbindelse med nytt regelverk fra 1. august 2024. Dette bidrar til at vi kan behandle saker raskere. I tillegg bidrar det til trygghet og forutsigbarhet for foreldre/elever og skole/skoleeier i saksbehandlingen vår.

Vi har i år arbeidet svært systematisk med felles regelverksforståelse og -praktisering internt etter 1. august 2024. Dette betyr at vi har prioritert gjennomgang av nytt regelverk, samt egen organisering og praksis som håndhevingssmyndighet etter gjeldende opplæringslov på alle fagmøter i høst, hvilket sikrer felles forståelse for regelverket og felles praksis i saksbehandlingen. Det er videre fagsjef som godkjenner alle vedtak, som også vil sikre felles praksis i saksbehandlingen.

Det er også prioritert veiledning til rektor ved oppstart av saker, for få raskere oppfylting av aktivitetsplikten.

Selv med en økning av antall saker i 2024 sammenlignet med 2023, har vi fått ned gjennomsnittlig saksbehandlingstid med 11 dager. Vi mener på bakgrunn av dette at våre prioriteringer har hatt effekt.

Rettsanvendelse og forståelse av saksbehandlingsreglene i vedtak (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra skoleeier reduseres

Skoleeieres vedtak ser vi i hovedsak i forbindelse med oversendelse av klagesaker, henvendelser og bekymringsmeldinger fra foresatte og i tilsyn. Det har vært en jevn økning av saksmengde på skolefeltet, og da særlig på skolemiljø området. Vi ser at dette kan gå utover veiledningen på andre klagefelt, men med nytt lovverk har vi både fått og tatt muligheten for å revitalisere veiledning på flere områder.

Vi har prioritert å veilede på de områdene innenfor nytt regelverk der har vært størst endringer, herunder saksbehandling knyttet til individuell tilrettelegging. På dette feltet har vi fått mange henvendelser, både fra skoler, skoleeiere og PPT, og vi har veiledet direkte og i møter med sektor. Selv om vi har gjennomført digitale samlinger og holdt sektor løpende orientert om ulike avklaringer på feltet, er det fortsatt mange ubesvarte spørsmål om praktiseringen av reglene i opplæringsloven på dette området.

Vårt inntrykk er at det er stor variasjon mellom kommuner og skoler når det gjelder forvaltningskompetanse og dermed muligheten for saksbehandlingsfeil. Vedtaksmyndigheten i mange saker er delegert til rektor, og vår erfaring er at regelverksforståelse og vedtakskompetanse, særlig på skolenivå, kan være mangelfull. Dette handler ofte om at vedtaket ikke i tilstrekkelig grad er opplyst, begrunnet eller vurdert godt nok med tanke på barnets beste. I noen få saker ser vi vedtak med rettsanvendelsesfeil, men dette kan til gjengjeld omfatte saker med høy alvorlighetsgrad, eksempelvis bruk av alternative opplæringsarenaer uten hjemmel.

De siste årene har det vært en økning i antall saker knyttet til skoleplassering, og skyss. Her har det vært varierende grad av regelverksforståelse og kommunenes vedtak varierer i kvalitet. Selv om vi fortsatt ser saksbehandlingsfeil, særlig knyttet til barnets beste og vekting av dette hensyn mot andre hensyn, vurderer vi at vi ser en gradvis bedring.

Vi mottar få klagesaker fra de videregående skolene, men med nye oppgaver som innebærer flere klagesaker fra videregående elever, er vi spent på praktisering av regelverket. Vi har jevnlig møter med fylkeskommunene og vår erfaring er at dette er et møtepunkt der vi på en systematisk måte har

muligheten til å orientere om våre risikovurderinger knyttet til saksfeltet i videregående og eventuelt veilede ved behov.

I møter med sektor veileder vi både på bestemmelser i opplæringsloven og forvaltningsloven. Som et eksempel hadde vi som tema saksbehandlingsregler i forbindelse med saker om bortvisning. Vi har jevnlig møter med saksbehandlere i fylkeskommunen på området skoleskys, og vi har hatt digitale samlinger for skoleledere og skoleeiere om skolemiljø og fysisk inngripen.

Vi hadde i tillegg, på et kontaktmøte for skoleeiere, foredrag om forholdet mellom profesjonelt skjønn og lovbundet skjønn samt fysisk inngripen. I disse veiledningene har vi ofte stor oppmerksomhet på hensikten med regelverket, og ikke bare saksbehandlingen. Dette er med på å skape større forståelse, og dermed en større mulighet for bedre saksbehandling. I vår veiledning henviser vi til Utdanningsdirektoratets maler for det nye lovverket. Vi vurderer at sektor setter pris på disse, og er enig med Utdanningsdirektoratet i at det bør vurderes maler på flere områder. Eksempelvis vedtak om bortvisning, skys.

I tillegg har vi delt erfaringer og funn fra tilsyn på regionmøter og kontaktmøter med skoleeiere, uten at vi med sikkerhet kan si noe sikkert i hvilken grad tiltaket har hatt effekt på vedtakene.

På generell basis mener vi at vi har bidratt til at vedtakene i sektor gradvis har blitt bedre på flere felt, men at sektors behov for kompetanseheving innenfor enkelte felt av forvaltningsloven fortsatt er stor. Dette gjelder særlig vedtakskompetansen på skolenivå. Det er derfor fortsatt grunn til å ha oppmerksomhet på forvaltningskompetanse i sektor, og særlig skoleeiers ansvar for å sette skoleledere i stand til å fatte vedtak i samsvar med lov og regelverk.

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra barnehagemyndigheten reduseres

Vi har i løpet av 2024 veiledet kommunene på ulike vis; samlet, i grupper og i enkeltkommuner. Det ble også gjennomført flere samlinger med alle kommunene våre. På en av disse samlingene veiledet vi blant annet om regelverket knyttet til individuell tilrettelegging av barnehagetilbudet og forvaltningslovens regler om enkeltvedtak. I tillegg ble tilsynsmaterialet om spesialpedagogisk hjelp og internkontroll gjennomgått.

Vi har også veiledet barnehagemyndighetene enkeltvis. I flere av kommunene har vi blant annet gjennomført veiledningsmøter om regelverket knyttet til barnehagemyndighetens godkjenning etter barnehageloven § 14. Vi har fått tilsendt kopi av flere av barnehagemyndighetenes godkjenningsvedtak og erfarer at disse er bedre begrunnet enn tidligere.

Vi har også gjennom hele året svart ut ulike henvendelser, på e-post og telefon, knyttet til blant annet regelverket om dispensasjoner fra norm og utdanningskravet, tilrettelegging av barnehagetilbudet og spesialpedagogisk hjelp. Vi vurderer at veiledningen vi har gitt har bidratt til at vedtak fra barnehagemyndigheten med saksbehandlings- og rettsanvendelsesfeil har blitt færre.

I løpet av 2024 har vi hatt 30 klager på tilskudd til private barnehager. Majoriteten av vedtakene har blitt opphevet og sendt tilbake til kommunene. Vi har også i disse sakene begrunnet i vedtakene våre hvorfor vi mener barnehagemyndighetens vedtak inneholder rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil. Det har ikke kommet klager på de nye vedtakene barnehagemyndighetene fatter.

Vi har opphevet færre av barnehagemyndighetens vedtak som følge av rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil i 2024 enn 2023. Vi går ut fra at dette henger sammen med at vi over tid har begrunnet godt i vedtakene våre hvorfor vi mener barnehagemyndighetens vedtak inneholder rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil. Vi erfarer at det er færre vedtak med saksbehandlings- og rettsanvendelsesfeil neste gang vi får oversendt klagesaker fra samme kommune. Vi har for eksempel merket oss at barnehagemyndighetenes vedtak etter barnehageloven § 37 i større grad enn før følger forvaltningslovens regler for enkeltvedtak.

Vi har avsluttet flere tilsyn i 2024. I noen av disse tilsynene har vi fått oversendt vedtak for at barnehagemyndighetene skal sannsynliggjøre at praksis er i samsvar med regelverket. Ny praksis viser at vedtakene er i tråd med regelverket.

Under oppfølging av et tilsyn med barnehagemyndighetens virkemiddelbruk og spesialpedagogisk hjelp, oppdaget vi at barnehagemyndigheten ikke hadde riktig forståelse av regelverket om midlertidig dispensasjoner fra pedagognorm og utdanningskravet. Vi ble opplyst om at dette også gjaldt flere kommuner, og tilbød og gjennomførte derfor veiledning på dette temaet til seks kommuner samlet.

Samlet sett vurderer vi at vår veiledning og gjennomførte tilsyn har virket, og at det er færre vedtak med rettsanvendelses- og saksbehandlingsfeil i 2024.

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på etter opplæringsloven

I 2024 har vi i stor grad prioritert veiledning knyttet til bestemmelser om individuell tilrettelegging i ny opplæringslov. Vi opplever stor pågang fra

sektor når det gjelder spørsmål knyttet til dette regelverket. Vi erfarer at det er enkelte bestemmelser og begreper som er spesielt krevende for mange PP-tjenester, skoleledere og skoleeiere. Selv om det har kommet flere avklaringer etter innføringen av ny opplæringslov, er det fortsatt tematikk som utfordrer, som bruken av alternativ opplæringsarena, personlig assistanse, kompetansekrav, sakkyndig vurdering og enkeltvedtak for elever med behov for helhetlig opplæringstilbud, grensen mellom tilrettelegging etter opplæringsloven og helselovgivningen, og forholdet mellom vedtaksmyndighet, PPT og private skoler særlig med tanke på ressurser og refusjoner. Individuell tilrettelegging har derfor vært tema på ulike møtepunkter med kommuner og fylkeskommuner, i møter med PPT og i digitale samlinger for skoleledere og skoleeiere.

I tillegg til digitale og fysiske samlinger mot sektor, veiledes det mye i forbindelse med henvendelser, enkeltsaker og i tilsyn. Eksempler på problemstillinger som kommer fra foresatte er skoler som ikke henviser til PPT, sakkyndige vurderinger som ikke blir ferdige, manglende vedtak og elever med stort fravær og sammensatte vansker. Henvendelser vi ikke direkte følger opp med tilsyn eller klage, registreres i vårt system for risikovurderinger.

Et av tiltakene våre er intern kompetanseheving. Saksbehandlere på området har faste møter hver måned. Målet er å holde oss oppdatert på saksfeltet, gå gjennom juridiske avklaringer, veiledere, lovendringer mv., samt å diskutere konkrete henvendelser og saker. I tillegg til interne møter om spesialundervisning, har vi samarbeidsforum på Teams sammen med SFOS og SFIN (region øst). I 2024 hadde vi fire møter, der vi blant annet har diskutert ulike utfordringer knyttet til nytt lovverk.

Våren 2024 planla vi for og gjennomførte, tilsyn i to kommuner med tema internkontroll og spesialundervisning. Fordi risikovurderingene av kommunene var noe ulik, ble ulike deltema valgt. I den ene kommunen ble eksempelvis fatte vedtak valgt på grunn av erfaring med svak forvaltningskompetanse særlig i små kommuner. I den andre ble gjennomføring av spesialundervisningen valgt på bakgrunn av henvendelser fra foresatte. I tillegg hadde den ene av kommunene sin PP-tjeneste organisert i et interkommunalt selskap, der vi var kjent med utfordringer knyttet til lang saksbehandlingstid.

Denne informasjonen, i tillegg til informasjon fra mediene om en tjeneste som ikke fungerte, førte også til at vi sendte et tilsynsavklarende brev til hver av de seks kommunene i det interkommunale selskapet, og ba om opplysninger om situasjonen. Vi vurderte at mangelfull regeletterlevelse i en slik situasjon kan få store konsekvenser for det enkelt barn, og særlig alvorlig er det fordi dette gjelder en sårbar gruppe. Tilsynsrapporter med pålegg ble sendt ut før jul, og vi er kjent med at tjenestene er i ferd med å rette opp forholdene. Tilsynene er ikke avsluttet, og vil bli fulgt opp i 2025.

Generelt er mange av sakene på dette feltet kompliserte, og over halvparten av klagen om individuell tilrettelegging handler om manglende oppfyllelse av vedtak. Vi erfarer at vedtaksmyndigheten ofte finner disse sakene krevende å forberede, og på samme måte utfordrer disse sakene oss i større grad både når det gjelder veiledning og ressurser, enn ordinære klager på vedtak om individuell tilrettelegging. I likhet med i 2023, etterlyser vi et tydelig rammeverk fra Utdanningsdirektoratet for behandling av disse sakene. Dette gjelder både for egen saksbehandling, og for veiledning ut mot sektor.

Vi vurderer fortsatt at Kompetanseløftet for spesialpedagogikk er et godt tiltak som bidrar i skoleeiers arbeid med å sikre at elever får det tilbudet de har krav på. Kompetanseløftets målsetting er omfattende, men vi vurderer at kommunene på dette området har et kompetanseutviklingsbehov som går utover Kompetanseløftets rammer. Se også rapportering under punkt 3.1.1.12.

Erfaringer fra enkeltsaker, tilsyn, samt henvendelser fra foresatte, tyder på at dette feltet ikke har blitt mindre utfordrende for skoler og kommuner etter innføring av nytt lovverk. I tillegg til risikoen for manglende forståelse for nytt lovverk, har også en del av risikoen sin bakgrunn i vedtaksmyndighetenes forvaltningskompetanse, kommunenes krevende økonomiske situasjon og bemannings- og rekrutteringsutfordringer. Vi ser konsekvensene av kommunenes økonomi, blant annet i form av et økende antall lovlighetskontroller på skolefeltet.

Med unntak av eventuelle rettinger i forbindelse med tilsyn, er det for tidlig å si om tiltakene har ført til endring i praksis, men vi vurderer at vi veileder godt i de konkrete sakene. Vi planlegger i 2025 å følge opp med flere målrettede veiledninger i form av digitale samlinger rettet mot skoleeiere, skoleledere og PPT, med bakgrunn i risikovurderinger fra både klagesaksfeltet, tilsynsfeltet og fra ulike møtepunkter med sektor. Vi har også gjort avtaler om deltakelse på PPT-ledernetverk i begge fylkene i 2025. Vi vurderer at vi jobber målrettet for styrke skoleledere og skoleeieres kompetanse på dette feltet.

Se også rapporteringspunkt 3.1.7.1.3 og 3.3.3.1.5.4.

Spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven (fra kapittel 3.3.3.1.5.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på etter barnehageloven.

Statsforvalteren har jobbet med denne tematikken over flere år. Blant annet har vi hatt dette temaet på samlinger for barnehageeier og barnehagemyndigheter ved flere anledninger de siste årene. På en av samlingene i 2024 gikk vi gjennom tilsynsmaterialet om spesialpedagogisk hjelp og internkontroll. På denne samlingen utfordret vi også kommunene til å presentere hvordan de arbeider med spesialpedagogisk hjelp. Målet var å skape en dialog om hvordan barnehagemyndigheten følger opp dette arbeidet, og hva regelverket innebærer i praksis.

Vi har også i løpet av året mottatt henvendelser fra foreldre som har spørsmål på vegne av sine barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Vi har i tillegg mottatt henvendelser om konkrete problemstillinger fra barnehagemyndigheter og andre som arbeider med spesialpedagogisk hjelp. Vi

veileder om regelverket ut fra henvendelsene vi får fortløpende, og fører det inn i vårt ROS-system. Vi vurderer at tiltakene har hatt effekt og at både foresatte og barnehageeiere er mer bevisst barnets rettigheter knyttet til regelverket om spesialpedagogisk hjelp.

Vi har også behandlet klagesaker på området, se punkt 7.3.8.3. I tillegg har vi i 2024 gjennomført ti tilsyn med spesialpedagogisk hjelp og internkontroll som tema. Kommunene er valgt ut på bakgrunn av en risikovurdering. Vi erfarer at særlig tilsyn bidrar til å øke regelverksforståelsen. Vi har også et pågående tilsyn med dette temaet hvor vi flere ganger i løpet av året har veiledet kommunen for å oppnå en praksis i tråd med regelverket.

Generelt erfarer vi at barnehagemyndighetene har stort fokus på spesialpedagogisk hjelp, og at vi ser effekten av at vi over tid har hatt fokus på dette temaet.

Vi ser også at deltakelse i Kompetanseløftet bidrar til en større kunnskap om de rettigheter barna har innenfor det spesialpedagogiske feltet. For eksempel var Færder kommune en av de første kommunene som ble med i Kompetanseløftet. Det er svært interessant å se positive resultater fra Færder kommune når det gjelder spesialpedagogisk hjelp i barnehagene. Færder kommune ansatte spesialpedagoger i alle barnehager etter at en barnehage i 2017 varslet at 50 pst. av barna trengte oppfølging fra PP-tjenesten.

Å ansette spesialpedagoger i barnehagene, og å implementere tiltak som fokuserer på tidlig innsats, har gjort at behovet for spesialpedagogiske enkeltvedtak i barnehagene gikk ned med 40 pst. etter prosjektets start. Det er nå en nedgang på 32 pst. i bruk av spesialpedagogiske enkeltvedtak i barnehagene siden prosjektets oppstart i 2017. Dette har også gitt nedgang i bruken av spesialpedagogiske vedtak i skolen. Fra 2022 til 2023 gikk bruken ned med 5,9 prosentpoeng.

Dette er et godt eksempel på hvordan målrettet arbeid i barnehagene kan ha langsiktige positive konsekvenser for barnas utvikling og redusere behovet for spesialpedagogisk støtte senere i utdanningssystemet. Færder kommunes eksempel har inspirert mange, og vi ser at mange kommuner har tatt i bruk "Færder-modellen". Dette mener kommunene selv bidrar til økt kompetanse i barnehagene og økt forutsigbarhet for barna. Vi vurderer at dette er med på å utjevne kvalitetsforskjeller, og dermed fremme utvikling, læring og trivsel tilpasset barns behov i barnehage.

Samlet sett vurderer vi at iverksatte tiltak i 2024 har bidratt til at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på etter barnehageloven.

Fritak for fag (fra kapittel 3.3.3.1.5.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at alle skoleeiere følger regelverket om fritak for fag.

Vi har fortsatt vårt samarbeid med fylkeskommunene i 2024, og det har derfor vært tema på våre faste kontaktmøter med fylkeskommunene. Videre gjennomføres det løpende veiledning ved henvendelser fra både kommuner, skoler og foresatte.

Vi har gjennom vår klagesaksbehandling sett eksempler på at skoler ved langt og bekymringsfullt skolefravær ofte anbefaler foresatte å søke om fritak for fag (for deler av opplæringsplikten). Videre er vi kjent med at PP-tjenesten i noen tilfeller kommer i en vanskelig situasjon, særlig i saker de kommer sent på banen, fordi skole og foreldre har kommet til at fritak er det beste for eleven. Dette omfatter også elever som bor på barnevernsinstitusjon, der fylkeskommunen er rådgivende organ og vedtaksmyndighet.

Spesielt saker der elever søker om fritak fra opplæringen på 10. trinn, er krevende. Dette er saker hvor skoler og/eller foresatt er av den oppfatning av at elevens problemer og utfordringer kan løses ved at vedkommende starter tidligere på videregående opplæring enn det som aldersmessig er tiltenkt. De kommunale PPT-tjenestene er usikre på regelverk, og de melder at de kan oppleve press fra både skole og foresatt når de skal skrive sin sakkyndige utredning. Både vi og fylkeskommunene er bekymret for at dette stort sett er elever som ikke har forutsetninger for å starte i videregående opplæring tidligere. En svakhet i regelverket er at fylkeskommunens PPT ikke får uttalt seg i slike saker før kommunene fatter vedtak om fritak fra 10. trinn.

Med bakgrunn i ny opplæringslov, og tolkningsuttalelse fra Utdanningsdirektoratet, har vi veiledet sektor på at eneste hjemmel for fritak fra minste timetall er opplæringsloven § 2-2 tredje ledd. Udirs tolkningsuttalelse på dette området vurderes som en nyttig avklaring. Fordi PP-tjenesten må uttale seg i disse sakene, ønsker vi å løfte tematikken i de foraene der PP-tjenestene er. Vi har derfor avtalt møter med PPT-ledermettverkene i fylkene i 2025, der dette temaet er en del av dagsorden.

Vi er usikker på hvordan nytt regelverk og en presisering av hjemmelsgrunnlag vil slå ut i praksis. Vi vil derfor i 2025 følge med på praksis, men vi vurderer at vår veiledning på regelverket har ført til en bedre praktisering og forståelse av reglene.

Spesialundervisning i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.5.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever i videregående opplæring får spesialundervisning i tråd med regelverket

Et av tiltakene vi har iverksatt for å bidra til at elever i videregående får individuell tilrettelegging i tråd med regelverket, er faste møter hver måned for saksbehandlere på feltet. Målet for møtene er å holde oss oppdatert på saksfeltet, gå gjennom eventuelle juridiske avklaringer, veiledere,

lovendringer mv., samt å diskutere konkrete henvendelser og saker. Vi har i tillegg et digitalt samarbeidsforum i region Øst på Teams, der vi tar opp mange av de samme temaene.

Vi har både i kontaktmøte med skoleeiere, og i kontakt møter med fylkeskommunene, herunder PP-tjenesten, som vi har to ganger per år, hatt individuell tilrettelegging som tema. Vi har også fått invitasjon til og veiledet PP-tjenesten i Vestfold fylkeskommune. Slike møter får vi ofte viktig informasjon om praksis og regeletterlevelse i de videregående skolene.

Vi får generelt få saker fra videregående skole, og i 2024 behandlet vi ingen klager fra elever i videregående som handlet om individuell tilrettelegging. Vi har imidlertid veiledet i andre saker som har avdekt at regelverket ikke blir fulgt godt nok opp ved enkelte videregående skoler.

Vi har blant annet sett at det har glippet i overføringen av tilretteleggingstiltak i overgangen mellom ungdomsskole og videregående, eller mellom de ulike trinn i videregående skole. Dette gjelder i særlig grad der elever ikke har enkeltvedtak.

Et annet eksempel er en bekymring vi fikk knyttet til saksbehandlingen for elever med helhetlig tilbud i en videregående skole. Dette har blitt tatt opp med aktuelle skoler og fylkeskommunen. Vi opplever at vi har godt samarbeid med begge våre fylkeskommuner, som gjør at det er lett å ta kontakt for å veilede, oversende eller avklare videre saksgang i saker vi mottar der vi ikke er klageinstans.

Ett område der vi får innsikt i praksis i den videregående skole er fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk. Via disse sakene ser vi at det fortsatt er manglende regelverksforståelse på skolenivå i saksbehandlingen knyttet til individuell tilrettelagt opplæring. I flere av sakene ser vi at elever med dysleksi ikke har blitt utredet før på Vg3. Vi finner det urovekkende at enkelte elevers manglende tilfredsstillende utbytte av opplæringen i fremmedspråk (og også andre fag) ikke har blitt oppdaget før på slutten av videregående skole, og at det i mange tilfeller fortsatt ikke utløser et enkeltvedtak om individuell tilrettelagt opplæring.

Våre erfaringer fra saksbehandlingen på dette feltet har vært tatt opp i møter med begge fylkeskommunene, og det er for 2025 planlagt møter med begge de fylkeskommunale PP-tjenestene for å avklare og drøfte terskelen for fritak for fremmedspråk i videregående skole.

Etter vår vurdering har tiltakene vi har gjennomført hatt effekt på regelverksforståelsen. Siden vi mottar så få klagesaker, er det likevel vanskelig å vurdere effekten på vedtakskompetansen på de videregående skolene. Vi vil derfor fortsette å prioritere oppfølging av fylkeskommunene, og i forbindelse med virksomhetsplanleggingen for 2025 vil vi sette inn ytterligere tiltak på dette området. Dette handler blant annet om digitale samlinger, en fortsatt tett kontakt med fylkeskommunene og deltakelse på PPT-ledernetverk i begge fylkene. Det kan også være aktuelt å vurdere tilsyn på tema på en videregående skole.

Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skoleeiere, skoler og lærebedrifter forstår og etterlever Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20/LK20-S).

Innføringen av nye læreplaner er en omfattende og langvarig prosess. Vår vurdering er at det i sektor fortsatt er stor oppslutning om de nye læreplanene. Det er likevel krevende å få oversikt over tilstanden i sektor, og derfor oppleves Udirs sentrale evaluering av Fagfornyelsen (EVAFF) som svært nyttig. Vi har flere ganger benyttet oss av ressurspersoner fra UH-miljøet tilknyttet evalueringene i møter med både skoleeiere og skoleledere.

Et av våre bidrag for at skoleeiere, skoler og lærebedrifter skal forstå og etterleve Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20/LK20-S), har derfor vært å få USN til å ta en gjennomgang av sin evalueringsrapport «Evaluering av Fagfornyelsen – Suksess, muligheter, spenninger og hindringer i implementering av LK20 i fire fag» på et av våre kontaktmøter med skoleeierne i fylket. USN ble spesielt utfordret på å redegjøre hvor hvilke funn som er knyttet til skoleeiers rolle i implementeringsarbeidet. På et annet kontaktmøte for skoleeiere hadde vi innlegg om verdiene i overordnet del i praksis (Karen Ringereide, Pedagogikkverkstedet).

Vi har i 2024 brukt mye ressurser på å trygge gjennomføringen av sentralt gitt og lokalt gitt eksamen bl.a. ved:

- Spørringen i januar til kommunene om risiko ved eksamensgjennomføringen
- Spørring i mars om vurdering av Udirs anbefalinger i forbindelse med forberedelser til eksamen og selve eksamensgjennomføringen for grunnskolen
- Tilsyn med fylkeskommunenes internkontroll på eksamensområdet

Dette arbeidet vurderer vi bidro til at eksamensgjennomføringen våren 2024 ble gjennomført med mindre utfordringer enn året før.

Flere kommuner har tiltak knyttet til arbeid med nye læreplaner som tiltak innenfor desentralisert ordning for kompetanseutvikling.

Vi ser også en økning av antall klager på standpunkt fra 36 til 48, men dette kan være innenfor en normal variasjon. Fortsatt er det valgfag og praktisk estetisk fag som dominerer klagestatistikken.

Arbeidet med Læreplanverket for kunnskapsløftet er også løftet frem i embetets forventningsbrev til kommunene:

"Det ser ut til at det på alle nivå framleis er stor oppslutning om innføring av læreplanverket LK20. Evalueringa av fagfornyinga tyder på at mange

skolar er godt i gang med arbeidet, men at det er variasjonar i kor langt dei har komme. Kunnskapsdepartementet ønsker å styrke arbeidet til skolane med fagformyninga, og bidra til refleksjon og styrke ei felles forståing av intensjonane med fagformyninga, spesielt med fokus på arbeidet med verdiløftet og dei tverrfaglege temaa, og til arbeid i og på tvers av fag."

Våre tiltak vurderer vi er, blant mange andre tiltak, tiltak som bidrar til at det fortsatt er oppmerksomhet knyttet til implementeringen av de nye læreplanene.

Klager på standpunktkarakterer

Hvor mange klager på standpunktkarakterer i fag har dere behandlet etter vårens standpunktvrdering (totale antallet)?	Antall behandlede klager på standpunktkarakterer hvor karakteren ble opphevet/klageren fikk medhold (totale antallet)?	Hvilke fag utmerker seg med høy klageandel og/heller høy medholdsprosent?
48	23	Fagene Musikk, valgfag og mat og helse, står for over halvparten av klagenene.

Rammeplan for SFO (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skoleeiere og skoler forstår og etterlever rammeplanen for SFO.

Vi opplever at den nye rammeplanen for SFO har ført til større oppmerksomhet på kvaliteten på SFO-tilbudet.

I embetets forventningsbrev til kommunene har vi løftet fram forventningen om at rammeplanen skal føre til økt kvalitet i tilbudet.

Fra forventningsbrevet:

"Krav/pålegg: Auka kvalitet skal sikrast med den nasjonale rammeplanen for SFO, som blei innført hausten 2021.

Ei evaluering viser at rammeplanen i lita grad har blitt ein integrert del av arbeidet i SFO, og mange tilsette opplever at det er for lite tid og ressursar til utviklingsarbeid. Samstundes er det eit stort behov for og ønske om auka kompetanse, noko som kan gjere rammeplanen betre integrert i arbeidet i SFO (Fortsatt en vei å gå med rammeplan for SFO | udir.no)."

Rammeplanen for SFO sier at «Alle barn i SFO har rett til et trygt og godt miljø som fremmer helse, trivsel og læring, jf. opplæringsloven § 9 A-2.» I arbeidet med skolemiljø saker (både veiledning- håndheving- og tilsynssaker) inkluderer vi også forholdene ved SFO i våre vurderinger.

Vår veiledning på regelverket rundt SFO har i stor grad vært knyttet til moderasjonsordningene og organisering av gratistilbudet på 12 timer for elever på 1., 2. og 3. trinn. Vi ser at spesielt gratistilbudet har ført til at flere elever nå benytter seg av skolenes SFO-tilbud.

Prioritering av skole- og barnehagemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.3.3.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal prioritere barnehage- og skolemiljø og spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp i sitt arbeid. Disse prioriteringene skal være førende for arbeidet innenfor rettsikkerhet. Statsforvalterne skal gjøre risikovurderinger av barnehage- og skoleeiers forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke barnehage- og skoleeiers kompetanse ved behov.

Barnehage

I løpet av 2024 har vi jobbet systematisk for å identifisere og prioritere kritiske områder innen barnehagemiljø og spesialpedagogisk hjelp. Gjennom henvendelser, saksbehandling og våre ROS-analyser har vi avdekket et betydelig behov for veiledning på disse områdene. Spesielt har våre ROS-analyser avdekket utfordringer knyttet til barnehagemyndighetenes håndtering av vedtak om spesialpedagogisk hjelp, særlig med hensyn til forståelsen av kapittel VII i barnehageloven og anvendelsen av forvaltningsloven i klagesaker. Vi har derfor gjennomført veiledninger med barnehageeiere og myndigheter, hvor vi har hatt særlig oppmerksomhet på følgende identifiserte områder:

- Regelverket knyttet til spesialpedagogisk hjelp i barnehage
- Skille mellom spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging av barnehagetilbudet
- Vurderinger av barnets beste i saksbehandling
- Vanlige feil i vedtak og metoder for å unngå disse
- To case-studier som deltakerne arbeidet med

Videre har vi i 2024 gjennomgått tilsynsmateriellet om spesialpedagogisk hjelp og internkontroll med alle kommunene.

Vi har også gjennom kompetanseløftet og kontaktmøter med PPT - nettverk prøvd å identifisere områder som de ser i sitt daglig virke i barnehagene og som kan hjelpe barnehageeier rundt dette tema. PPT-kontorene har særlig meldt behov for veiledning om skille mellom barnehageloven §§ 35 og 37. De opplever også at ikke alle barnehager har nok kompetanse på forskjellene mellom spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging. Det kan oppleves som at det er ressursene (timetallet) som er viktig for barnehagen, og at innholdet kommer i bakgrunnen. Derfor har vi bestemt at dette

blir tema i en konferansen våren 2025, hvor hele laget rundt barnet skal være målgruppa.

I tillegg har vi valgt å fokusere på tilsyn med spesialpedagogisk hjelp og internkontroll i 2024. Kommunene er valgt ut på bakgrunn av en risikovurdering. Vi erfarer at særlig tilsyn og tilsynsrapportene bidrar til å øke regelverksforståelsen.

Når det gjelder prioriterte områder knyttet til barnehageeieres arbeid med barnehagemiljø, har vi tidligere i årsrapporten beskrevet mange av våre tiltak for 2024. Vi ønsker imidlertid å understreke at arbeidet med disse to temaene er nært sammenvevd, og vi mener at innsatsen på disse områdene har hatt en synergieffekt.

Kvalitativt gode barnehager, som forebygger utfordringer og arbeider med tidlig innsats i det ordinære barnehagetilbudet, bidrar til et bedre barnehagemiljø for alle barn. Dette skaper en inkluderende og støttende atmosfære som også gagner barn med spesialpedagogiske behov. Ved å fokusere på begge disse områdene samtidig, har vi sett at tiltakene for å forbedre barnehagemiljøet også støtter opp om arbeidet rundt spesialpedagogisk hjelp. For eksempel når barnehager implementerer gode praksiser for tidlig innsats og forebygging, reduseres behovet for enkelte tiltak, og de tiltakene som fortsatt er nødvendige, blir mer effektive.

Derfor har vi i regional ordning og i kompetanseløftet, i samarbeid med universitets- og høyskolesektoren, forsøkt å fremheve eksempler på hva slike barnehager gjør konkret. Målet er å dele de gode eksemplene og vise hvordan andre lykkes med å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke barnehagemiljø.

Vi vurderer at våre prioriteringer på området bidrar til å sikre at barn får den støtten de trenger, og at barnehageeiere får gode rutiner på plass.

Se også rapporteringspunkt 3.1.7.1.3.1.

Skole

I 2024 har vi i stor grad prioritert veiledning knyttet til bestemmelser om individuell tilrettelegging og skolemiljø i ny opplæringslov. Vi vurderer at endringene i lovverket på disse områdene, særlig når det gjelder individuell tilrettelegging og fysisk inngripen, i en periode har vært preget av mer usikker kunnskap og forståelse i sektor, og det er dermed en risiko for manglende etterlevelse av loven. Vi har videre ført to tilsyn med spesialundervisning på våren etter "gammelt" regelverk, og to skolemiljø-tilsyn på høsten etter nytt regelverk.

Vi opplever stor pågang fra sektor når det gjelder spørsmål knyttet til regelverket om individuell tilrettelagt opplæring. Vi erfarer at det er enkelte bestemmelser og begreper som er spesielt krevende for mange PP-tjenester, skoleledere og skoleeiere. Eksempler på tematikk vi får spørsmål om er alternativ opplæringsarena, personlig assistanse, kompetansekrav, utfordringer knyttet til utarbeidelse av både sakkyndig vurdering og enkeltvedtak for elever med behov for helhetlig opplæringstilbud, grensen mellom tilrettelegging etter opplæringsloven og helselovgivningen, og forholdet mellom vedtaksmyndighet, PPT og private skoler særlig med tanke på ressurser og refusjoner.

Erfaringer fra enkeltsaker, tilsyn, samt henvendelser fra foresatte, tyder på at dette feltet ikke har blitt mindre utfordrende for skoler og kommuner etter innføring av nytt lovverk. Noe av risikoen har sin bakgrunn i vedtaksmyndighetenes forvaltningskompetanse, kommunenes krevende økonomiske situasjon og bemannings- og rekrutteringsutfordringer. Vi ser eksempelvis at det fortsatt er mangelfull vedtakskompetanse i en del kommuner og skoler.

I tillegg til digitale og fysiske samlinger mot sektor, gjøres mye av veiledningen knyttet til regelverket for individuell tilrettelegging og skolemiljø på skole og skoleeiernivå, i forbindelse med enkeltsaker og i tilsyn.

I 2025 planlegger vi å følge opp med målrettede veiledninger på begge områder i form av digitale samlinger rettet mot både skoleeiere, skoleledere og PPT, med bakgrunn i risikovurderinger fra både klagesaksfeltet, tilsynsfeltet og fra ulike møtepunkter med sektor. Vi har eksempelvis gjort avtaler om å delta på PPT-ledernetverk i begge fylkene i 2025. Vi vurderer at vi jobber målrettet for styrke skoleledere og skoleeieres kompetanse.

Se også rapporteringspunkt 3.1.7.1.3.1.

Støtte arbeidet med realkompetansevurdering av voksne (fra kapittel 3.3.3.1.9.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal støtte skoleeier i arbeidet med realkompetansevurdering av voksne.

Som hovedtiltak har vi hatt en stedlig samling i desember der ledere av forberedende og videregående opplæring for voksne deltok, og hvor realkompetansevurdering var det sentrale temaet. Fylkeskommunene var i tillegg representert ved administrativ ledelse på skoleeiernivået.

På samlingen fikk deltakerne regelverksveiledning og innsikt i sammenhengen mellom realkompetansevurdering, fullføringsreform og modulstrukturert opplæring. Vi var arrangør for samlingen, men også direktoratet for høyere utdanning og kompetanse bidro til det faglige innholdet. I tillegg bidro fylkeskommunene ved å dele sine erfaringer knyttet til innføring av modulstrukturert opplæring og arbeidet med å få deltakere ut i lærekontrakt, og en kommune delte sine erfaringer med realkompetansevurdering i forberedende opplæring for voksne.

Årsaken til at vi arrangerte samlingen var at vi ønsket å sørge for at alle kommunene og fylkeskommunene har fått den samme informasjonen knyttet til regelverk og de forventningene som ligger til arbeidet til realkompetansevurdering især. Vi vurderer at dette tiltaket har bidratt til å heve kunnskapen om regelverket knyttet til realkompetansevurdering i sektoren. Vi har ikke mottatt klager på retten til, eller gjennomføring av, realkompetansevurdering i

2024. Vi er likevel særlig oppmerksomme på dette, noe som er formidlet til sektor.

Utover den nevnte samlingen, er vi representert som observatør i Nasjonalt nettverk for modulstrukturert opplæring, der realkompetansevurdering jevnlig er tema. Vi deltar også jevnlig i ulike møtepunkt og nettverk både i regi av fylkeskommunene, og av de kommunale voksenopplæringene i regionen. Vi oppfatter at realkompetansevurdering er på agendaen både i de kommunale og de fylkeskommunale aktørene i våre fylker.

3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Ankomstsituasjonen etter invasjonen i Ukraina er blitt håndtert gjennom møter i en intern tverrfaglig arbeidsgruppe, samt ved jevnlige møter med relevante direktorater, departementer og kommuner.

Som i fjor har vi hatt særlig oppmerksomhet på å informere om kommunenes kapasitet til å bosette den store strømmen av flyktninger fra Ukraina, og sikre at tjenestetilbudet i kommunene er forsvarlig for alle innbyggere.

Gjennom vår samordningsrolle deltar vi i møter med relevante parter, innhenter og deler informasjon, og gir innspill til Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Vi opplever etableringen av møter mellom statsforvalterne og departementsråd som svært nyttige, og som en god arena for erfaringsutveksling og samarbeid.

Vi har jevnlige møter med fylkeskommunene, KS, NAV Stat og FFKF. I møtene drøfter vi både innspill fra fylkeskommunen om deres inntrykk av kommunene, og vi deler funn fra tilsyn og annen offentlig informasjon som kan bidra i arbeidet med å gi gode anbefalinger til IMDi. I forbindelse med krigen i Ukraina har disse møtene vært ekstra nyttige.

Vi har også arrangert samlinger med NAV Stat, fylkeskommunene og voksenopplæringssentrene som har ansvar for nyankomne. Her har vi spesielt fokusert på veiledning om regelverket (kapittel 6A), men også på bosetting. Vårt mål med disse møtene har vært å bidra til at flyktninger, får tilgang til nødvendige tjenester og støtte for en vellykket integrering i samfunnet.

Sammen med Husbanken sør og Statsforvalteren i Agder gjennomfører vi årlig boligsosial konferanse. På bakgrunn av innspill fra kommuner og den pågående situasjon med krigen i Ukraina, har konferansen i 2024 hatt tema bosetting av flyktninger i kommunene. Sandefjord, Tønsberg og Tinn kommune har bidratt på konferansen ved å fortelle om de gode eksemplene på tverrfaglig samarbeid om flyktningsituasjonen.

Ved behov har vi også i løpet av 2024 meldt opp problemstillinger til nasjonale myndigheter for avklaring og eventuelle endringer, slik at bosetting og integrering gjennomføres på best mulig måte. Blant annet har vi vært bekymret og meldt fra om:

- Situasjonen til enslige mindreårige, med en høy andel av enslige mindreårige i mottak.
- Utfordringer med å skaffe egnede boliger som ligger tilstrekkelig sentralt, spesielt med tanke på flyktninger som ikke disponerer bil.
- Vanskelighetene med å få flyktninger ut i arbeid og sikre en god integreringsprosess, hvor språkbarrierer og mangel på relevante jobber er forklaringen.
- Problemer med å øke kapasiteten i barnehager og skoler.
- Manglende kapasitet i helsetjenestene.
- Kommunenes økonomiske situasjon.

Samtidig som kommunen skal bosette mange flere flyktninger, har de i tillegg fått flyktningmottak, og noen kommuner har flere mottak. Dette er krevende, da kommunen også må tilby asylnorsk, helsetjenester osv. På bakgrunn av disse utfordringene ser vi at det fortsatt er behov for erfaringsutveksling og samordning om disse temaene også i 2025.

I tillegg er vi bekymret for bosetting i 2025. Mange av våre kommuner melder om at de ikke klarer å ta imot flere flyktninger i 2025. Dette skyldes at kommunene ikke kan ta imot flere enn de evner å integrere. Derfor blir det viktig fremover å støtte kommunene i deres arbeid, ikke minst gjennom å dele gode eksempler fra kommuner som lykkes.

Vår rolle i løpet av 2024 har vært å bistå med avklaringer og informasjonsdeling, samt samordne i situasjoner som har krevd det for å lette bosettingsarbeidet. Det er vår overordnede vurdering at vi, gjennom vår rolle og våre oppdrag, har bidratt til å understøtte arbeidet med bosetting og integrering.

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting. (fra kapittel 3.3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting av nyankomne flyktninger.

Som en del av ansvaret for det regionale integreringsarbeidet, skal fylkeskommunen anbefale til IMDi hvor mange flyktninger som bør bosettes i den enkelte kommune i fylket. Vi har hatt godt samarbeid med fylkeskommunene om denne oppgaven de siste årene.

Vi har i år hatt jevnlige møter hvor Nav Stat og KS også har deltatt. Fra vår side er det representanter fra helse- og omsorgsavdelingen, beredskapsstaben og oppvekstavdelingen som deltar. I møtene drøfter vi både innspill fra fylkeskommunen om deres inntrykk av kommunene, og vi

delers funn fra tilsyn og annen offentlig informasjon som kan bidra i arbeidet med å gi gode anbefalinger til IMDi. På bakgrunn av innspillene på disse møtene har vi gjennomført flere samlinger, samt gitt veiledning til enkelte kommuner. Dette har vi også beskrevet under punkt 3.3.4.1.

Statsforvalteren har i 2024 gjennomført flere undersøkelser om kommunenes kapasitet når det gjelder bosetting. Dette har vært viktig kunnskap som vi har formidlet til fylkeskommunen når de skal jobbe med anmodningstall. Vi mener at det er avgjørende at fylkeskommunen får nok informasjon slik at de kan opplyse IMDi om behovet for kompetanseheving og styrking av enkelte tjenestoområder for å øke muligheten for en mest mulig treffsikker bosetting i en tid der det er helt avgjørende å fortsette den høye bosettingstakten. Vi tenker at vår kunnskap om kommunenes kapasitet, og om de har lyktes i bosetting, er nyttig når anmodningstall skal fordeles fra IMDi.

I undersøkelsene vi har gjennomført, har det kommet frem at bosetting har vært krevende for mange kommuner som ikke har tatt imot flyktninger på en stund. De har måttet bygge opp tjenestetilbudet gjennom året for å kunne ta imot flyktninger. Noen kommuner har lyktes, mens andre kommuner har lyktes i mindre grad.

Kommunene melder ifra om at de største utfordringene knyttet til videre bosetting er bolig, sysselsetting, nok ansatte i barnehager og skoler, samt sammensatte helseutfordringer hos de som kommer. Flere av kommunene har fattet vedtak om bosetting for 2025, men mange av kommunene reduserer antallet, og noen kommuner ønsker å ta "pause" i bosettingsarbeidet. Dette bekymrer oss, og vi har meldt dette inn til sentrale myndigheter.

Til sammen i Vestfold og Telemark ble det bosatt 1 432 personer (anmodet 2 050).

Vår innsats for å understøtte nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering i årene 2022-2024, har vært avgjørende for å få til at flere ble bosatt. Vi ser at utviklingen går i riktig retning. Vi vurderer at vår innsats har bidratt til dette, blant annet gjennom møter med fylkeskommunen og kommuner om rask og treffsikker bosetting og integrering.

Oppsummert vurderer vi at vårt arbeid i 2024 i stor grad har bidratt til måloppnåelse.

3.1.4 Gjennomførte evalueringer

På beredskapsområdet evaluerer vi alle større hendelser og øvelser. Vi er også pådriver for at regionale samarbeidspartnere og kommuner evaluerer hendelser og øvelser, og initierer en del felles evalueringer.

Øvelser vi har evaluert i 2024:

- Atomberedskapsøvelse DSA-SFVT-SFOS-SFIN 23. mai
- Øvelse for Fylkesberedskapsrådet 13. november

Hendelser vi har evaluert i 2024:

- Oransje farevarsel snø/glatte veier 22. januar
- Oransje farevarsel nedbør/flom 3.-4. september
- Utfall av nødnummer 13. oktober

Hendelser hvor vi har bidratt/vært pådriver:

- (akutt forurensing - samordningsunntaket)
- Utslipp langs Herreveien i Bamble 19. august
- Brann ved Ragn Sells i Bamble 19.-24. november

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen kjente avvik.

3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Ingen avvik.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Samfunnssikkerhet og beredskap

Vi har ikke avvik, men i en endret og usikker sikkerhetspolitisk situasjon er det utfordrende å tilfredsstille oppdraget om å ha systemer for på kort varsel å kunne motta, vurdere og eventuelt videreformidle varsler og informasjon, når dette er gradert.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Avdelingen har ikke tilstrekkelig ressurser til å løse alle oppdrag. Søknader om tillatelse og klagesaker etter forurensingsloven og flere oppgaver innenfor natur har for lang saksbehandlingstid. I tillegg er det flere oppdrag i tildelingsbrevet innenfor forurensing og natur som ikke blir løst. Dette skyldes misforhold mellom tildelte midler og tildelte oppgaver.

Miljødirektoratets arbeid med å prioritere/nedprioritere oppdrag innenfor forurensing oppleves som svært positivt. Dersom dette leder til beslutninger om prioriteringer på et overordnet nivå, vil det føre til likere praksis i embetene.

3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

Finansieringen fra KDD setter oss ikke i stand til å løse alle oppgaver vi har på departementsområdet.

Innenfor arealplanlegging er det oppgaver som må nedprioriteres, og flere kommunale plansaker som ikke blir fulgt opp fra vår side. Blant annet nedprioriterer vi reguleringsendringer etter forenklet prosess og dispensasjonssaker som ikke berører strandsone, villrein og jordvern. Til varsel om oppstart av reguleringsplaner sendes det som hovedregel ut et standardbrev, noe som går utover den konkrete veiledningen til kommunene i tidlig planfase. Dette skyldes misforhold mellom tildelte midler og tildelte oppgaver.

Vi har i 2024 sett en sterk økning i antall lovlighetskontroller. Behandlingen av lovlighetskontroller er ressurskrevende, og har gått ut over saksbehandlingen av andre klagesaker under KDDs område, spesielt på plan- og byggesaksområdet.

Tilleggsbevilgningen knyttet til våre oppgaver på kommuneøkonomifeltet gjør oss derimot godt rustet til å håndtere disse oppgavene.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gjøre rede for

- de største utfordringene i NAV-kontorenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet og hva statsforvalteren gjør med utfordringene.
- resultatet av statsforvalterens oppfølging av NAV-kontor som har særlige utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet.

Flere av de store Nav-kontorene melder at det er en utfordring at hver veileder har mange deltakere å følge opp. De små kontorene melder at det kan være vanskelig å finne aktuelle deltakere, fordi kommunen har få brukere i målgruppen. I små kommuner, der det er store avstander til større sentrum, er det også utfordringer knyttet til tilgang og tilgjengelighet til aktuelle tiltak.

Det meldes også fortsatt om utfordringer knyttet til bruken av statlige datasystemer i oppfølgingsarbeidet og tekniske utfordringer i arbeidet med å henvise deltakere i kvalifiseringsprogrammet til ledige stillinger som er direkte meldte til Nav.

Vi følger med på Nav-kontorer som har særlige utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet, herunder kontorer som har få deltakere i programmet. Vi er tilgjengelige for henvendelser fra Nav-kontorene, og tilbyr veiledning til de kontorene som ønsker dette. Når det gjelder nettverksmøtene, har vi evaluert nettverkssammensetningene og planlegger en noe annen sammensetning fra 2025. Dette for å legge til rette for best mulig utbytte for de enkelte Nav-kontorene, herunder spesielt de kontorene som har utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet.

Vi har sett en bedring i saksbehandlingskompetanse på Nav-kontorene knyttet til denne tjenesten, og i de fleste klagesakene stadfester vi Nav-kontorets vedtak. I klagesaker ser vi også at Nav-kontorene gjennomfører en grundig kartlegging av om vilkårene for rett til deltakelse i kvalifiseringsprogram er oppfylt. Vi ser hvordan Nav-kontoret tar i bruk ulike former for tiltak, tilrettelegginger og tilpasninger, og at de forsøker å motivere og veilede deltakerne i programmet.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal, på bakgrunn av innsikt og opplæringstiltak, gi en overordnet vurdering av kommunenes bruk av aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år i fylket. I tillegg skal det beskrives hva slags aktiviteter det stilles vilkår om å delta i.

For å få en samlet oversikt over hvordan kommunene utøver aktivitetsplikten, har vi undersøkt dette i en spørreundersøkelse.

Alle Nav-kontorene opplyser at de stiller vilkår om aktivitet etter en konkret og individuell vurdering i hver enkelt sak.

Det benyttes både kommunale og statlige tiltak som de ulike Nav-kontoret har tilgang til.

Kommunale tiltak omfatter aktiviteter på ulike talenhus/mulighetshus, samt utstrakt bruk av kommunenes virksomheter som arena for arbeidstrening.

Unge under 30 år er en prioritert gruppe å få raskt inn i tiltak. Flere Nav-kontor opplyser om at de unge også får tett individuell oppfølging fra sin veileder.

Nav-kontorene stiller vilkår om aktiviteter som jobbsøking, personlig oppmøte for oppfølging, deltakelse på tiltak og kurs, vilkår knyttet til helse og utdanning, søke andre ytelser og oppsøke andre instanser som Oppfølgingstjenesten.

Vi vurderer at det i stor grad settes hensiktsmessige vilkår som bidrar til å øke overgangen til arbeid og utdanning. Vi ser imidlertid at det kan være et behov for økt kompetanse om saksbehandlingsregler knyttet til bruken av eventuelle sanksjoner ved brudd på vilkår.

Aktivitetsplikten er godt innarbeidet og en integrert del av Nav-kontorenes arbeid med unge sosialhjelpsmottakere.

Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en overordnet vurdering av hvilke behov kommunen har for kurs og opplæring innenfor økonomisk rådgivning. Statsforvalteren må identifisere hvilke fagfelt i NAV og øvrige tjenester i kommunen som deltar på kursene de gjennomfører.

Vi har hatt tjenesten opplysning, råd og veiledning, inkludert økonomisk rådgivning, som tema i grunnopplæringen i sosialtjenesteloven.

Vi har gjennomført grunnkurs, videregående kurs og fagdager for økonomiske rådgivere på Nav-kontorene. Kursene er gjennomført i samarbeid med regionkontakten i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, fagpersoner i embetet og Namsfogden. Alle kommunene har fått tilbud om å delta. Vi vurderer at Nav-ansatte har behov for disse kursene.

Vi vurderer også at informasjons- og spørretimen for økonomiske veiledere på Østlandet (arrangert av SFOS) er en viktig arena for drøfting av problemstillinger.

På videregående kurs og fagdager deltar i hovedsak ansatte som har økonomisk rådgivning som hovedoppgave, men også teamledere og avdelingsledere deltar.

På grunnkursene er det større variasjon i hvilke fagfelt veiledere jobber med i Nav-kontoret. På disse kursene deltar både ansatte som jobber med sosiale tjenester og ansatte som i hovedsak jobber med statlige oppgaver.

Vi ser behov for at flere veiledere deltar på grunnkursene våre.

Vi får tilbakemelding fra deltakere på våre kurs om at opplæringsaktivitetene bidrar til å øke kvaliteten på økonomisk rådgivning i Nav.

I vår behandling av klagesaker ser vi at det i saker gis informasjon og tilbud om økonomisk rådgivning. Vi ser imidlertid også saker der brukere som har behov for økonomisk rådgivning ikke har fått tilbud om tjenesten. Vi følger opp dette i vår klagesaksbehandling.

Vi har i 2024 gjennomført det første av to år med landsomfattende tilsyn med Nav-kontorenes ansvar for tjenesten økonomisk rådgivning. Vi avdekket lovbrudd i to av tre kommuner. Vi vurderer at tilsynet bidrar til at Nav-kontorene får økt forståelse for hvilken kompetanse de må ha for å kunne tilby en forsvarlig tjeneste.

Kompetansehevende tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal gjøre rede for kompetansehevende tiltak som de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i NAV-kontoret. Det bes også om en vurdering av om statsforvalterens tilrettelegging for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i NAV i samarbeid med NAV Fylke, har effekt.

Oppfølging av utsatt ungdom har vært en naturlig del av våre generelle opplærings- og veiledingsaktiviteter.

I nettverksmøter med veiledere som jobber med kvalifiseringsprogrammet har det vært et tema å få flere unge i målgruppen inn i kvalifiseringsprogrammet.

På vår fagdag om kvalifiseringsprogrammet ble BRUA – et samarbeidsprosjekt mellom Nav i Vestfold og Telemark (region), Vestfold fylkeskommune og Telemark fylkeskommune presentert. Målet med prosjektet er at flere arbeidssøkere starter og fullfører fag- og yrkesopplæring.

Vi har rettet tilskuddsforvaltningen vår mot satsinger i kommunene der målgruppen for prosjektene er utsatte unge og deres familier. På tilskuddskonferansen vi arrangerte i 2024 var tema blant annet boligens betydning for unge.

En viktig del av våre arrangementer er å tilrettelegge for erfaringsutveksling mellom Nav-kontorene.

Vi samarbeider med Nav region om kompetansehevende tiltak. Nav region har deltatt på våre arrangementer der utsatte unge har vært tema. Ungdomskoordinatoren i Nav region har blant annet deltatt på vår tilskuddskonferanse og på vår fagdag om kvalifiseringsprogrammet.

Vi vurderer at det er viktig å samarbeide med Nav region om oppfølging av utsatt ungdom i Nav-kontorene. Effekten av våre tiltak er vanskelig å måle, men vi vurderer at tiltakene som er gjennomført har vært tilrettelagt for å kunne øke kompetansen i Nav-kontorene.

Tilgjengelighet til sosiale tjenester (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal vurdere hvordan NAV-kontorene sørger for tilgjengelighet til sosiale tjenester for brukere som har ulike behov og forutsetninger. I tillegg skal statsforvalteren gjøre rede for hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.

Vi vurderer at Nav-kontorene i Vestfold og Telemark forsøker å legge til rette for at alle brukere skal få den hjelpen de trenger, uavhengig av deres digitale kompetanse. Vi ser likevel at det fortsatt er noen utfordringer knyttet til tilgjengelighet, spesielt på telefon.

I de tilfellene brukere henvender seg til oss med klage på tilgjengeligheten ved et Nav-kontor, er det i hovedsak klage på at de ikke oppnår telefonkontakt med sin veileder. Brukere opplever det som utfordrende at det kan ta inntil 48 timer før Nav-kontoret ringer tilbake, og at de selv ikke kan ringe tilbake til Nav dersom de ikke skulle være tilgjengelig når Nav ringer fra sitt fellesnummer.

Nav-kontorene har egne nødhjelpstelefoner og/eller nødhjelpsvakter slik at de som har behov for akutt hjelp får det. Etter vår vurdering er det et viktig tiltak for å sikre tilgjengeligheten for de som trenger det mest.

Vi har undersøkt med Nav-kontorene hvordan de mener digitaliseringen påvirker tilgjengeligheten og hvordan det jobbes med å sikre tilgjengelighet i eget Nav-kontor.

De fleste Nav-kontorene mener at de har åpningstider som sikrer tilgjengelighet for ikke-digitale brukere. Papirsøknader er tilgjengelig i veiledningssentrene, og muntlige søknader blir nedtegnet. Enkelte Nav-kontor oppgir at brukere har direkte telefonnummer til sin veileder.

Noen Nav-kontor er tilgjengelig i lokalsamfunnet med oppmøte på skoler, voksenopplæring eller møteplasser hos andre frivillige aktører.

Nav-kontorene opplyser om tett samarbeid med kommunale team for rus og psykisk helse og ulike tiltaksarrangører, og at dette bidrar til å øke tilgjengeligheten til de sosiale tjenestene.

Nav-kontorene vurderer at DIGISOS har forbedret tilgjengeligheten til de sosiale tjenestene. De viser til at det er enklere å søke om økonomisk stønad og at det gir brukerne en bedre oversikt over sine utbetalinger.

Digitale søknadsmuligheter ser ut til å redusere terskelen for å søke om stønad for de som finner det vanskelig å oppsøke Nav-kontoret. Flere Nav-kontor rapporterer imidlertid om at enkelte brukere sender mange søknader på kort tid, og at det er ressurskrevende å håndtere.

Samlet sett vurderer vi at DIGISOS har hatt en positiv innvirkning på tilgjengeligheten til de sosiale tjenestene

Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV- kontoret (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort, overordnet vurdering av måloppnåelsen i arbeidet med tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret.

Prosjektarbeidet i Nav-kontorene er i en positiv utvikling. Resultatene som ble lagt fram på vår erfarings- og delingskonferanse (tilskuddskonferanse) i 2024, viser en forbedring i nivået på løpende prosjekter.

Prosjektlederopplæringen som vi tilbyr i samarbeid med andre statsforvaltere, bidrar til å gi gode resultater. Flere prosjekter lykkes med å utvikle de sosiale tjenestene og implementere nye metoder for arbeidet. Nye metoder deles, og flere Nav-kontor kan ta i bruk samme metodikk. Dette fremmer bedre og mer effektive tjenester.

Vi ser at Nav-kontorene i større grad følger sine prosjektplaner og evaluerer eget arbeid underveis.

For Nav-kontor som er i en presset ressursituasjon, kan det være vanskelig for ansatte i prosjekt å fokusere fullt ut på utviklingsarbeidet. Vi ser derfor at det er viktig med god ledelsesforankring for å få til gode resultater.

Samlet sett vurderer vi at tilskuddsordningen bidrar til en reell utvikling av de sosiale tjenestene i Nav. Vi vurderer at vårt arbeid på området bidrar til dette ved at vi legger til rette for bred erfaringsutveksling på vår årlige tilskuddskonferanse, gir informasjon og veiledning ved søknad, følger opp prosjektene og er tilgjengelig for prosjektmedarbeiderne. Våre aktiviteter er gjennomført i tråd med oppdraget.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

Vi har behandlet totalt 15 klagesaker i 2024 som gjelder introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven). Vi stadfestet 13 og opphevet 2 vedtak.

Klagesaker etter introduksjonsloven

- 1 klagesak handlet om forlengelse av introduksjonsprogrammet, og ble avgjort etter introduksjonsloven. Resultat: opphevet.

Klagesaker etter integreringsloven

Vi har behandlet 14 klager etter integreringsloven.

Åtte av klagesakene ble avgjort etter det midlertidige regelverket i kapittel 6 A:

- 7 klagesaker handlet om forlengelse av programtiden, og ble avgjort etter det midlertidige regelverket i kapittel 6A. Resultat: 1 opphevet og 6 ikke medhold.
- 1 klagesak handlet om innholdet i integreringsplanen, og ble avgjort etter det midlertidige regelverket i kapittel 6A. Resultat: ikke medhold.

Seks av klagesakene ble avgjort etter integreringsloven (foruten kapittel 6A):

- 4 klagesaker handlet om målgruppen for introduksjonsprogrammet, og ble avgjort etter integreringsloven. Resultat: ikke medhold.
- 1 klagesak handlet om stans av introduksjonsprogrammet, og ble avgjort etter integreringsloven. Resultat: ikke medhold.
- 1 klagesak handlet om varighet av program, og ble avgjort etter integreringsloven. Resultat: ikke medhold.

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

Vi har i 2024 behandlet 2 klagesaker som gjelder opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere.

- 1 sak gjaldt avslag på fritak fra opplæring i samfunnskunnskap, og ble avgjort etter integreringsloven. Resultat: ikke medhold.
- 1 sak gjaldt rett og plikt til opplæring norsk og samfunnskunnskap, og ble avgjort etter integreringsloven. Resultat: opphevet.

Rapportering på statsborgerseremonier (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på statsborgerseremonier.

I 2024 avholdt vi to seremonier, en i Telemark og en i Vestfold.

2046 invitasjoner ble sendt ut. 266 nye statsborgere deltok på seremoniene.

Vi er i gang med å lage en kort "reklamefilm" som vi håper kan bidra til øke andelen deltakere. Filmen skal distribueres til nye statsborgere og eventuelt publiseres på vår hjemmeside og våre sosiale medier.

Statsforvalteren skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven.

For våren 2024 har kommunene i Vestfold og Telemark rapportert at det var 3 557 deltakere som fikk opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, 362 av disse var asylsøkere. Antall årsverk for dette halvåret er 1 552,54.

Høsten 2024 er det rapportert at 3 068 deltakere som fikk opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, av disse var 403 asylsøkere. Antall årsverk for dette halvåret er 1 276,98.

En fullstendig oversikt fra de ulike voksenopplæringene som har rapportert fordelt på kjønn og målform er oversendt direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (Hk-dir.) i henhold til oppdrag.

Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven, gi en vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet til kvinner, menn og barn.

Det er to krisesentre i Vestfold og Telemark. De ligger i Tønsberg og Skien. Kommunene i Vestfold og Telemark, med unntak av Notodden, har inngått et vertskommunesamarbeid med Tønsberg og Skien om et krisesentertilbud. Notodden har inngått et tilsvarende samarbeid med Kongsberg kommune om krisesentertilbud fra senteret på Kongsberg.

Vi vurderer at krisesentrene er tilgjengelig for brukerne, og at det er god kvalitet på det tjenestetilbudet de gir.

I 2024 startet vi et egentilsyn med 12 kommuner i Telemark. Tilsynstemaet er kommunens ivaretagelse av barns skole-, barnehage- og aktivitetstilbud under opphold på krisesenter, jf. krisesenterloven § 3. Videre ønsket vi å se på kommunenes samarbeids- og samordningsplikt, jf. § 4, samt ivaretagelsen av internkontrollplikten, jf. kommuneloven § 25-1.

Kommunene er valgt fordi de ligger langt unna krisesentrene og det er derfor vanskelig å opprettholde skole, barnehage og fritidsaktiviteter for barna som oppholder seg på krisesenteret. Tilsynet vil fortsette i 2025.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	23
Antall krisesentertilbud i fylket	2
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2022	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2022	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2023	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2023	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2024	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2024	12

Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova.

I 2024 har SFVT gitt 848 separasjonsbevillinger og 756 skilsmissebevillinger etter § 21. Det er gitt 8 skilsmisse-bevillinger etter § 22. Åtte av søknadene om skilsmisse etter § 21 ble avslått. Etter § 22 ble det gitt to avslag. Det er gitt avvisning i elleve saker om separasjon, seks saker om skilsmisse etter § 21 og fem avvisninger på søknad om skilsmisse etter § 22.

Når det gjelder søknad om godkjenning av utenlandsk skilsmisse har vi innvilget 56 saker. Vi ikke gitt noen avslag. I saker om fritak for dokumentasjon av skifte har vi innvilget 13 saker og gitt avslag i fire saker.

Antallet søknader om separasjon og skilsmisse ligger innenfor den naturlige variasjonen per år. Men det er stadig flere personer som søker om separasjon for deretter å trekke søknaden. I 2024 fikk vi 117 søknader om separasjon som siden ble trukket.

Overgangen til saksbehandlersystemet SAK medførte til å begynne med en del ekstra tidsbruk, men ved utgangen av 2024 fungerer systemet tilfredsstillende.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	861	848	2	11	100 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	770	756	8	6	94 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	15	8	2	5	60 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamilie medlem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	17	13	4	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	56	56	0	0	0 %
Brudvigingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Vi mottar jevnlig og i relativt stort omfang spørsmål knyttet til innhold i og rettigheter som følge av foreldreansvar. Spørsmålene kommer fra både privatpersoner og ansatte i kommunen. Foreldres rett til informasjon om barnet sitt fra skole, barnehage og barnevern er det vi får mest spørsmål om.

Vi gir individuell veiledning til de som henvender seg til oss, både på telefon i brev. Vi benytter også våre kontaktpunkter med kommunene, til å gi generell veiledning om innhold i og rettigheter knyttet til foreldreansvar og daglig omsorg. Effekten av veiledningen er at rettigheter blir kjent, og konflikt reduseres. Vi ser at informasjon om foreldres rett til opplysninger om sine barn, fører til at flere får oppfylt sine rettigheter på dette området.

Den største andelen av spørsmål om familierett kommer fra foreldre i høykonflikt. Foreldrekonflikt er bakgrunnen for flere klager på kommunal barneverntjenesten og begrunnet i at barneverntjenesten ikke bistår familier til å løse foreldrekonflikter.

Saker etter barneloven

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	0
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	0
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	5

Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område.

Vi mottar jevnlig og i relativt stort omfang spørsmål knyttet til innhold i og rettigheter som følge av foreldreansvar. Spørsmålene kommer fra både privatpersoner og ansatte i kommunen. Foreldres rett til informasjon om barnet sitt fra skole, barnehage og barnevern er det vi får mest spørsmål om.

Vi gir individuell veiledning til de som henvender seg til oss, både på telefon og i brev. Vi benytter også våre kontaktpunkter med kommunene til å gi generell veiledning om innhold i og rettigheter knyttet til foreldreansvar og daglig omsorg. Effekten av veiledningen er at rettigheter blir kjent, og konflikt reduseres. Vi ser at informasjon om foreldres rett til opplysninger om sine barn, fører til at flere får oppfylt sine rettigheter på dette området.

Den største andelen av spørsmål om familierett kommer fra foreldre i høykonflikt. Foreldrekonflikt er bakgrunnen for flere klager på kommunal barneverntjenesten og begrunnet i at barneverntjenesten ikke bistår familier til å løse foreldrekonflikter.

Tilsyn med familievernkantorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkantorene.

Vi har gjennomført tilsyn på alle familievernkantorene i Vestfold og Telemark. Tema har vært samarbeid og samordning etter familievernkontorloven 1a. Tilsynet har bekreftet at praksisen er i tråd med gjeldende regelverk. Gjennom dialog under tilsynet vurderer vi at det har vært refleksjon og bevisstgjøring om videreutvikling av samarbeidet med andre hjelpeinstanser.

Vi vil likevel bemerke at målkravene for antall konsultasjoner per terapeut, samt frister på meklingsstimer, kan utfordre familievernkantorets handlingsrom i å samarbeide med andre tjenester, både på systemnivå og i enkeltsaker.

Tilsyn med familievernkantorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2024	Antall gjennomførte tilsyn i 2023	Antall gjennomførte tilsyn i 2022
4	4	0	0

Aktutberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Alle barneverntjenestene i Vestfold og Telemark er tilknyttet barnevernsvakt som er tilgjengelig hele året utenom barneverntjenestenes ordinære åpningstider. Det er en barnevernsvakt lokalisert i Skien og en i Tønsberg. Disse inngår i et interkommunalt samarbeid.

Vi har i 2023 og 2024 initiert egenvurderingstilsyn med kvaliteten i barneverntjenestens akuttarbeid. Vi vurderer at tilsynet har bidratt til å øke kvaliteten i barneverntjenestens arbeid. Samtlige barneverntjenester har gitt tilbakemeldinger om at tilsynet har vært et godt utgangspunkt for læring og utvikling av akuttarbeidet. Tjenestene har identifisert forbedringsområder som har resultert i reviderte og/eller endrede rutiner og prosedyrer.

Vi har stabile og engasjerte barnevernsledere i Vestfold og Telemark. Alle er tilknyttet et barnevernledernetverk. De aller fleste tjenestene har i løpet av året jobbet aktivt med utviklingsarbeid både med fokus på kvalitetsforbedring og ledelsesutvikling.

Vi vurderer at barnevernledernetverkene fungerer veldig bra i Vestfold og Telemark. Vi har jevnlig kontakt med nettverkene både i form av samlinger og i faste møtepunkter med kontaktpersonene i nettverket. Barnevernslederne uttaler selv at ledernetverket er en avgjørende støttefunksjon for å fortsette i rollen som barnevernsleder. Det jobbes kontinuerlig med å harmonisere tjenestene ved å utvikle felles systemer som skal sikre mer effektive og faglig robuste tjenester.

Vi erfarer også at det har utviklet seg en svært positiv delingskultur i fylkene. Ulike tiltak og prosjekter deles med andre kommuner. Vi har også erfaringsdeling som et fast punkt på våre samlinger.

Vi vurderer også at kompetansesatsingen har bidratt til at flere tjenester nå melder om et bedre samarbeid med andre enheter i kommunen, særlig gjelder dette på helseområdet.

Videre vurderer vi at tilstandsrapporten har bidratt til økt interesse for barnevern i kommunen og tydeliggjør både hva positive forhold og hva som er utfordringer i tjenestene. Vi har ett eksempel på at tilstandsrapporten at det i en liten kommune ført til oppbemanning.

Særlig om risikoområder:

Mangel på bistand fra Bufetat er fortsatt en utfordring. I 2024 har det vært svært mange saker med brudd på bistandsplikten i Vestfold og Telemark. Det betyr at barn, unge og deres familier ikke har fått den hjelpen de har vært i behov av. I noen saker har dette ført til kritiske forhold. Kommunene som har ansvar for barnet, har måttet finne alternative løsninger, noe som har utgjort store merkostnader for kommunen både økonomisk og i form av merbelastning for ansatte.

Tjenestene etterlyser mer praktisk oppfølgingsbistand fra Bufetat i disse sakene. I noen tilfeller settes det inn MST, men utover dette opplyses det om lite praktiske tiltak fra Bufetat. Det skal bemerkes at kommunene i liten grad har den kompetansen som skal til for å ivareta ungdom med alvorlig atferdsuttrykk. Denne kompetansen ligger primært i Bufetat og på institusjoner.

Tjenestene i Vestfold og Telemark jobber aktivt og målrettet med å rekruttere fosterhjem i slekt og nettverk. Det er likevel behov for å søke Bufetat om bistand i flere tilfeller. Mangelen på fosterhjem er en stor utfordring og kan føre til at barn må vente lenge før de kan bli bostatt i et hjem som skal gi dem stabilitet og trygghet. Vi har eksempler på at barn blir boende i beredskapshjem over 1 år. Vi har gitt brudd på bistandsplikten også i noen av disse sakene. Mangelen på spesialiserte fosterhjem har også ført til at barn må plasseres på omsorgsinstitusjon selv om det ikke er blitt vurdert til å være barnets beste fra kommunens side.

Mangelen både på institusjonsplasser og fosterhjem utfordrer kommunens mulighet til å tilby individuelle tilrettelagte tiltak som er til barnas beste.

De aller fleste kommunene i Vestfold og Telemark melder om at innholdet i meldingene er blitt mer alvorlige og komplekse. Særlig fremheves

en økning om bekymring for vold og overgrep. Dette utfordrer tjenestene.

I flere tjenester er det i perioder et høyt sykefravær og tidvis stor turnover. Det er en konstant utfordring for de tjenestene dette gjelder. Årsakene til dette er sammensatte.

Konsekvensen av dårlig kommuneøkonomi er at flere barneverntjenester må iverksette innsparingstiltak ved å redusere i stillinger og/eller endringer i tiltaksvidten. Det rapporteres om at lovpålagte tjenester vil bli fulgt opp, men dårlig kommuneøkonomi kan få konsekvenser for det forebyggende arbeidet og det generelle tjenestetilbudet.

Vi vurderer at noen av kommunene mangler forvaltningskompetanse, særlig knyttet til når et vedtak det skal fattes. Særlig knyttet når et vedtak skal fattes, og hva vedtaket skal inneholde.

Rapporteringer, statistikk, dialog, forebyggende plan, tilstandsrapporter og øvrig tilsynsaktivitet gir oss en oversikt og informasjon om kvalitet, risiko og sårbarhet i tjenestene. Vi følger opp risikoområder gjennom veiledning og ulike tilsynsaktiviteter.

Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

Askespredning

I 2024 mottok vi 392 søknader om askespredning. Dette er 55 flere søknader enn i 2023. Andelen av søknader fra personer som søker om askespredning før egen død er økende. I 2024 var om lag 48,8 prosent av søknadene fra pårørende. Det ble gitt 371 tillatelser til askespredning og 15 avslag. En søknad ble avvist. Ved overgangen til nytt år gjensto det fem ubehandlede søknader. Antallet søknader er stigende for hvert år. I 2024 hadde vi 138 flere saker enn i 2019.

Gravplass

Arealplaner

Statsforvalteren forvalter innsigelsesretten etter plan- og bygningsloven for å ivareta nasjonale hensyn i gravplassloven med forskrift, og innhenter faglige råd fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Vi har gitt innspill i 52 plansaker (kommuneplaner, reguleringsplaner og noen dispensasjonssaker) i 2024. Det har blitt fremmet innsigelse i tre saker.

Plansakene blir hovedsakelig oversendt fra embedene i landet, men også fylkeskommuner, bispedømmer, kommuner og lokal gravplassmyndighet sender enkelte saker. Vi erfarer at vi fortsatt ikke blir involvert i alle plansaker som berører gravplasser, men opplever at rutinene stort sett er gode hos de ulike embedene. Mange føringer for gravplass blir lagt på arealplannivå, og behandling av sakene er ofte tidkrevende. Spesielt tiltak i gravplassens omgivelser kan være utfordrende.

Nyanlegg, utvidelse og vesentlig endring

Vi forvalter myndighet lagt til Statsforvalteren i gravplassforskriften. I mange tilfeller vil anvendelsen av myndigheten være knyttet opp mot søknader etter gravplassloven § 4 om vesentlig endring.

Vi skal behandle saker om godkjenning av tiltak på gravplasser, jf. gravplassloven § 4. Tiltakene omfatter nyanlegg, utvidelser, nedleggelse, samt vesentlig endring av gravplass og bygning på gravplass. Det store volumet av saker er endring av gravplasser, hvor etablering av minnelunder dominerer. Totalt har vi behandlet rundt 241 søknader om godkjenning i 2024. I mange saker er det behov for veiledning, tilleggsopplysninger og korrigeringer av tiltak, men de fleste tiltakene blir godkjent til slutt.

Antallet søknader innenfor denne kategorien har økt de siste årene. Økningen gjelder etablering av minnelunder. I 2018 gav f.eks. gravplassrådgiver uttalelse til 18 søknader om minnelunder, mens vi i 2024 har behandlet rundt 90 saker. Dette er en økning som kommer i tillegg til de øvrige søknadene om godkjenning.

Lokale vedtekter

Vi skal behandle saker om godkjenning av lokale vedtekter for gravplassene i kommunene, jmfør gravplassloven § 21. Vi har i 2024 videreført oppmerksomheten på at forvaltningslovens bestemmelser skal legges til grunn ved utarbeidelse av lokale vedtekter, blant annet at vedtektene skal ut på høring. Vi merker at dette har blitt godt kjent blant de lokale gravplassmyndighetene. Vi har også jobbet mye med å sikre det faglige innholdet i vedtektene og bistår de lokale gravplassmyndighetene med det. Dette medfører at søknader om godkjenning av lokale vedtekter tar tid. Vi har behandlet 38 søknader om godkjenning av lokale vedtekter i 2024.

Klagesaker

Vi skal behandle klager over enkeltvedtak som er truffet av kommunen og kirkelig organ i medhold av gravplassloven. Klagesakene er tidkrevende blant annet fordi prosessen før saken blir oversendt til oss har vært feil, og fordi det må innhentes tilleggsopplysninger. I 2024 har vi ferdigbehandlet 22 klagesaker. Vi har stadfestet underinstansens vedtak i 18 saker, opphevet underinstansens vedtak i 3 saker og omgjort underinstansens vedtak i 1 sak.

Vi har avvist 1 sak.

Privat gravsted

Vi skal behandle søknader om privat gravsted for gravlegging av askeurne, jf. gravplassloven § 20. Vi behandlet to søknader om private gravsteder i 2024. Den ene søknaden ble avslått og den andre ble innvilget.

Lokal gravplassmyndighet

Vi skal behandle søknader om at ansvaret som lokal gravplassmyndighet skal ligge til kommunen, jf. gravplassloven § 23. Vi har ikke mottatt eller godkjent noen søknader om overføring av myndigheten i 2024, men det har vært dialog med noen kommuner og gravplassmyndigheter om myndighetsfordeling og hjemmelsgrunnlag. Vi har fanget opp at en del kommuner har drøftet problemstillingen, men vil beholde ordningen slik den er med det kirkelige fellesrådet som gravplassmyndighet.

Innsyn

Det bes om innsyn i alle typer saker. Gravplasser er svært lokale og fører ofte til innsynskrav fra lokale media. Innsyn i klagesakene er spesielt krevende. Vi har behandlet 179 henvendelser om innsyn i 2024. Mange av henvendelsene gjelder innsyn i flere dokumenter og saker.

Øvrige oppgaver

Vi skal bistå departementet i arbeidet med kunnskapsinnhenting, statistikk og regelverksutvikling for gravplasssektoren. Vi har i 2024 hatt ansvaret for å innhente kremasjonsstatistikken for 2023. Tallene hentes inn fra krematoriene og sammenstilles med befolkningsstatistikk fra SSB. Vi har gitt uttalelse til departementet i flere saker der det søkes dispensasjon fra bestemmelsene i gravplassforskriften. Gjennom 2024 har vi også samarbeidet tett med departementet om både tolkning av gjeldende lov og forskrift og endringer i lov og forskrift.

Vi skal veilede lokale gravplassmyndigheter om gravplassloven og -forskriften og andre forhold knyttet til gravplassforvaltning. Vi har bl.a. veiledet gjennom å holde faglige innlegg på flere kurs, fagsamlinger og bidratt i annen kompetanseoppbygging. I tillegg har vi besvart henvendelser både skriftlig og på telefon om ulike problemstillinger, og deltatt på befaringer.

Grunnet ressursituasjonen har vi dessverre måttet takke nei til flere invitasjoner om å holde faglige innlegg for lokale gravplassmyndigheter. Vi har gjennomført noen befaringer, men også her har vi måtte avstå fra flere ønskede befaringer. Dette gjelder både befaringer i forbindelse med saksbehandling og for å innhente ny, oppdatert kunnskap om utviklingen på gravplasser, blant annet om erfaringer knyttet til nedbrytning/grunnforhold og umevegger. Vi frykter at dette på sikt vil føre til utilstrekkelig innsikt i lokale forhold og gå utover vår funksjon som et troverdig fagmiljø med landsdekkende funksjon, samt vår mulighet til å drive kompetanseutvikling.

Dersom forslaget om å delegere godkjenning av krematorier fra departementet til statsforvalteren blir gjennomført, er vi bekymret for om vi har tilstrekkelige med ressurser til å gjennomføre oppgaven på en god nok måte. Vi regner med at det også vil bli behov for internt kompetanseheving ved innføring av nye oppgaver.

Nettsiden Gravplassveilederen.no ble jevnlig oppdatert som følge av regelendringer i 2024. Gravplassveilederen brukes aktivt både av lokal gravplassmyndighet og andre, men vi har fortsatt mange henvendelser på telefon eller e-post.

Vi jobber også med utvikling av nettsiden for faggruppe gravplass og andre faglige ressurser som vil forenkle og gi bedre rammer for vår saksbehandling.

Faggruppen samarbeider tett med Norsk forening for gravplasskultur og har bidratt som foredragsholder på to 4-dagers kurs i praktisk drift av gravplass 2024 hvor vi har holdt til sammen 24 foredrag. Kurs i administrasjon av gravplasser ble ikke avholdt i 2024. Faggruppe gravplass har også holdt innlegg og foredrag i andre sammenhenger. Vi har i videre bidratt med 8 artikler til fagbladet Gravplassen og blitt intervjuet i forbindelse med flere mediasaker. Faggruppe gravplass deltar også aktivt i fagmiljøet og sitter eksempelvis i SKU (Standardiseringsutvalget for Kister og urner) og Faglig råd for gravferd.

Digital gravferdsmelding

Prosjektet har jobbet med utviklingen av den digitale løsningen og første versjon ble lansert og testet ut i pilotkommunene Bærum og Tønsberg i siste halvår av 2024. Testing vil fortsette fram til sommeren 2025. Kostnadene til utviklingen har vært noe høyere enn tildelt ramme fra MFO og departementet, og deler av kostnadene til Dig.dir. er betalt fra den ordinære budsjetttildelingen i 2025. Overskridelsen skyldes at Dig.dir. har hatt større utviklingskostnader i starten av prosjektet enn det som var forventet. Barne- og familiedepartementet er orientert om utfordringene med finansieringen og at MVP ikke vil bli rullet ut i hele landet som forutsatt våren 2025.

I tilknytning til prosjektet er det holdt innlegg og foredrag hos berørte aktører innen gravferdsbransjen; KA, Kirkevergelag og Virke gravferd. I tillegg er det publisert artikler om Digital Gravferdsmelding i fagbladene Gravplassen, og Gravferdsnytt.

Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall dispensasjonssøknader, avslag og innvilgelser, jf. § 5 i lov om helligdager og helligdagsfred. Statsforvalteren skal rapportere på antall søknader om typisk turiststed, avslag og innvilgelser.

SFVT har behandlet tre søknad om å gi lokal forskrift om typisk turiststed i 2024. En ble innvilget og to ble avslått. Vi hadde ingen

dispensasjonssøknader i 2024. Vi har mottatt langt flere varsler om brudd på 100 kvm-grensen på søndager enn tidligere. Disse er fulgt opp ved direkte henvendelser til forretningene.

Godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)

Rapportere på

Statsforvalter skal gjøre en kort, overordnet vurdering av i hvilken grad kommunene har et godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier, herunder hvorvidt lovbestemmelsene om samarbeid og samordning i velferdslovgivningen er kjent og implementert. Det skal gå frem av vurderingen om kommunene ivaretar ansvaret med å beslutte hvilken instans i kommunen som skal ha koordineringsansvaret.

Statsforvalter skal også gi en kort vurdering av kommunenes kompetanse om utsatte barn og unge og kommunenes behov for kompetanseutvikling for å sikre et mer samordnet tjenestetilbud.

Det skal fremgå hvordan embetet vurderer hovedutfordringene når kommunene ses under ett. Statsforvalter skal videre gi en kort omtale og vurdering av embetets innsats på området.

Vår overordnede vurdering av i hvorvidt kommunene har et godt og samordnet tjenestetilbud, og hvorvidt lovbestemmelsene er kjent og implementert, er basert på en spørreundersøkelse til kommunale ledere innenfor barnevern, barnehage, skole, ledere for helse- og omsorgstjenestene og Nav-ledere.

De fleste ledere svarte at de har et godt samordnet tjenestetilbud i sin kommune. På spørsmålet om lovbestemmelsene om samarbeid er kjent, svarte samtlige ja.

Flere viser til at de har etablert ulike team og tverrsektorielle organisatoriske strukturer som skal understøtte samordningen på tvers, for eksempel koordinerende enheter, ulike samordningsteam, miljøteam, SLT-råd, Politiråd og nettverksråd.

Flere kommuner viser til at de nylig har utarbeidet overordnede planer, slik som forebyggende plan for barn og unge og planer som skal sikre tverrsektoriell samhandling innen oppvekstfeltet. Planene beskriver hvordan samarbeid på tvers av sektorer skal foregå. Flere angir at det i disse planprosessene har vært bred tverrfaglig involvering, og de har vært til politiske behandling.

På spørsmål om samarbeidsbestemmelsene er implementert i kommunene, er svarene delt. Vi spurte også om kommunene har den nødvendige kompetansen om samarbeidsbestemmelsene. Jevnt over svarte lederne at de enkelte tjenestene har kompetanse, men de små kommunene vurderer at de er mer sårbare.

Øverste ledelse i kommunene har i stor grad tatt inn over seg ansvaret beskrevet i barnevernsreformen, og de er godt orientert om samarbeidsbestemmelsene, inkludert koordineringsansvaret. I kommuner med press på tjenestene og kommuneøkonomien, kan det likevel være vanskelig å prioritere økt tverrsektoriell samhandling.

Vi vurderer at svarene fra tjenesteområdene samsvarer med vår oppfatning av situasjonen i kommunene. Hovedutfordringen når kommunene ses under ett, er knyttet til kompetanse og ressurser. Det kreves kompetanse for å fange opp. Det kreves kompetanse for å forebygge, og det kreves både kompetanse og ressurser for å gi den hjelpen de ulike barna er i behov av. Mange kommuner sliter økonomisk, og de gir uttrykk for at ressursene er en kritisk faktor i dette arbeidet.

Vi viser også til rapporteringen i punkt 3.2.1.1.1.1.

Psykisk helse og rus (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalter skal gi en kort og overordnet vurdering av hvorvidt kommunenes arbeid på psykisk helse- og rusfeltet utvikles i tråd med Opptappingsplanen for psykisk helse og Forebyggings- og behandlingsreformen på rusfeltet.

Opptappingsplanen for psykisk helse

Hovedprioritet i 2024 har vært å implementere ny nasjonal veileder for psykisk helsearbeid barn og unge. Statsforvalteren har informert om veilederen i ulike fora og nettverk. Vi har også fått bistand fra Helsedirektoratet i dette arbeidet. Vi registrer at helsefelleskapene har satt veilederen høyt på agendaen. Generelt er veilederen godt mottatt og godt kjent i kommunene i Vestfold og Telemark. Rapportering i IS 24/8 (2024) viser at det kun er en kommune som oppgir at de ikke kjenner til veilederen.

Tjenestetilbudet i kommunene er i varierende grad i tråd med veilederen.

Rapportering i IS 24/8 (2024) viser at det særlig er mindre kommuner som må gjøre større tilpasninger. Flere av de aktuelle kommunene har også søkt og mottatt tilskudd i 2024 til å implementere veilederen.

I tillegg har flere kommuner fått tilskudd til tiltak rettet mot forebygging og tidlig innsats for barn, unge og unge voksne, samt ambulerende og oppsøkende tjenester. Det har i løpet av det siste året blitt opprettet et FACT-team i Vestfold, i tillegg er det innvilget tilskudd til forprosjekt for

etablering av FACT-team i Telemark og FACT ung-team i Skien.

Det er en overvekt av kommuner som mangler planer for det helsefremmende og forebyggende arbeidet for barn og unges psykiske helse og begynnende rusproblemer. Dette inntrykket forsterkes av funn i folkehelseilsynet (LOT 2024). Folkehelseilsynet har bidratt til å sette fokus videre jobbing med funnene fra tilsynet.

Statsforvalteren vurderer at det særlig vil være behov for bistand knyttet til planarbeid og videre implementering av veilederen i tiden fremover.

Forebyggings- og behandlingsreformen

Stortingsmeldingens del 1 ble fremmet i Statsråd 25.10.2024, og er foreløpig ikke behandlet i Stortinget. Stortingsmeldingen har derfor ikke hatt effekt i 2024.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, herunder hvordan den regionale koordinatorfunksjonen som ble etablert i 2023 har understøttet kompetanse- og tjenesteutviklingen. Samlet vurdering skal videre inkludere allmennlegetjenestene, svangerskapsomsorgen og helsestasjon- og skolehelsetjenesten, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. Herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i kommunene

Frmskrivninger viser at behovet for årsverk vil stige med 31 pst. frem mot 2030 i Vestfold og Telemark, sammenliknet med 2017 (en økning på nesten 7900 årsverk). Kompetanse- og rekrutteringssituasjonen oppleves allerede utfordrende i flere kommuner, og bruken av vikarbyråer er høy enkelte steder. Flere er blitt helt eller delvis avhengig av innleie for å kunne drive forsvarlig. Dette går hardt ut over en allerede presset kommuneøkonomi.

Overordnet statistikk for våre to fylker viser at mangelen på ansatte i helsesektoren har sunket de siste årene. Ifølge NAVs bedriftsundersøkelse for 2024 har det vært en nedgang i den estimerte mangelen på personell i helse- og omsorgstjenestene i våre to fylker, sammenliknet med året før. I 2023 ble det estimert at det manglet nærmere 1100 ansatte, mens estimatet for 2024 var ca 840. I 2022 ble det anslått at det manglet på 425 sykepleiere i de to fylkene. Dette tallet ble justert ned til 350 i 2023.

Alle 23 kommuner søkte om tilskudd til kompetanse- og tjenesteutvikling i 2024. (Mer utfyllende rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i helse- og omsorgstjenesten vil komme i egen rapport til Helsedirektoratet 1. mai 2025.)

Tall for Telemark

NAV's bedriftsundersøkelse for 2024 anslo at det manglet 490 ansatte innen helse- og sosialtjenestene i Telemark i 2024 (150 helsefagarbeidere, 100 sykepleiere, 25 legespesialister, 25 vernepleiere og 25 psykologer). 41 pst. av Telemarks bedrifter innen helse og omsorg rapporterte at de enten ikke fikk ansatt noen, eller at de ansatte noen med lavere/ annen formell kompetanse enn det de søkte etter de siste tre månedene. Dette er omtrent som landsgjennomsnittet (40 pst.). I følge SSB vil behovet for personell være 27 pst. høyere i 2035 enn i 2017. I den kommunale helsetjenesten forventes det en økt etterspørsel på i overkant av 100 nye årsverk, mens spesialisthelsetjenesten vil få behov for rundt 800 flere årsverk frem mot 2035. Det vil bli behov for nesten 3000 flere årsverk i helse- og omsorgstjenestene i Telemark i 2060.

Tall for Vestfold

I NAV's bedriftsundersøkelse for 2024 kom det frem at det manglet 350 ansatte i helse- og sosialtjenestene i Vestfold i 2024 (150 sykepleiere, 25 helsefagarbeidere, 25 legespesialister, 25 spesialsykepleiere, 25 vernepleiere, og 25 i andre helseyrker). I NAV's ledighetsstatistikk var det per april 2024 registrert 228 ledige og arbeidssøkere på tiltak fra helse, pleie og omsorg. På samme tidspunkt var det 538 utlyste stillinger. 32 pst. av bedriftene innen helse og omsorg svarte at de ikke fikk ansatt noen, eller har ansatt noen med lavere/ annen formell kompetanse enn det de søkte etter de siste tre månedene. SSB anslår at behovet for helsepersonell vil være 34 pst. høyere i 2035 enn det var i 2017 i Vestfold. Dette tilsvarer behov for en økning på nesten 4900 årsverk. Det økte behovet vil bli størst i kommunale omsorgstjenester, der det vil være behov for 3200 nye årsverk fra 2017 til 2035. I den kommunale helsetjenesten forventes en økt etterspørsel på i overkant av 265 nye årsverk, mens spesialisthelsetjenesten får det behov for rundt 1400 årsverk.

Særlig om allmennlegetjenestene

Kommunene lykkes nå bedre med å rekruttere fastleger i flere av kommunene i Vestfold og Telemark i 2024. Ifølge tall fra Helsedirektoratet har antallet fastleger steget, listelengden har gått ned, og andelen innbyggere på liste med fastlege har økt. Det er fortsatt utfordrende i noen kommuner å sikre innbyggernes rett til å kunne bytte fastlege, og for mange innbyggere er denne retten ikke reell.

Tiltakene for å bedre fastlegetilgangen er svært kostbare for kommunene. I mange kommuner, spesielt i distriktene, er det fortsatt utstrakt bruk av vikarbyråer. Andre kommuner har funnet nye løsninger for sine problemer, blant annet ved etablering av "nordsjøturnus" for hele eller deler av allmennlegetjenesten. Noen tilbyr egne avtaler med sine leger, der kommunen bidrar med midler og tilpasninger utover de avtalefestede godtgjørelsene (egne varianter av "Tromsømodellen"). ALIS-ordningen har trolig vært sterkt medvirkende til den bedring man nå kan observere

knyttet til allmennlegetjenestens kapasitet. Kommunene er jevnt over positive ALIS-ordningen.

Telemark: Andel på fast liste m/lege: 94,84 pst. Ledige per 1000 innbyggere: 10. Gjennomsnittlig listelengde: 872. Antall fastleger: 188 (økning i 2024:12). Antall legelister uten fast lege: 13.

Vestfold: Andel på fast liste m/lege: 97,98 pst. Ledige per 1000 innbyggere: 3. Gjennomsnittlig listelengde: 972. Antall fastleger: 258 (økning i 2024:16). Antall legelister uten fast lege: 9 (redusert med 2 fra januar '24).

LIS1: Helsedirektoratet økte antall stillinger til LIS1 i våre fylker fra mars/september 2024. Det ble gitt pålegg til en kommune (Færder) om å opprette en midlertidig beredskapsstilling fra mars '25, og gjort avtale om en og en halv "permanent" beredskapsstilling for LIS1 i Telemark, henholdsvis Skien og Notodden. Hensikten har vært å sikre større fleksibilitet for LIS1 stillinger i kommune ved tilbakekomst fra permisjon.

Særlig om svangerskapsomsorgen og fødetilbud

Alle kommunene i våre fylker har ansatt jordmor, eller har samarbeidsavtale om jordmørtjeneste med andre kommuner. Kommunene er en attraktiv arbeidsplass for jordmødre, og er ofte konkurransedyktige på lønn.

På fødeavdelingen ved Sykehuset Telemark HF var det 45 årsverk og 1455(SSB) fødsler i 2024. (SSB). På Sykehuset i Vestfold var det 56 avtalte årsverk og 1896 fødsler (SSB). Vi har ikke grunnlag for å vurdere om antall årsverk synes rimelig ut fra fødselstallene, eller ikke, eller si noe om kapasitet og kvalitet. Ifølge Helsedirektoratets Nasjonale Kvalitetsindikator (NKI) for spesialisthelsetjenesten for 2023, publisert i desember 2024, kommer Sykehuset Telemark HF best ut i landet på statistikken for fødsler uten større inngrep og komplikasjoner for førstegangsfødende. (På denne statistikken har Sykehuset Telemark scoret bedre enn landsgjennomsnittet gjennom flere år.) Sykehuset i Vestfold ligger på 2. plass på denne statistikken for 2023. Kvalitetstallene for 2023 viser også at Sykehuset Telemark har lavest forekomst av fødselsrifter ved vaginale fødsler i hele landet. På samme statistikk ligger Sykehuset i Vestfold på en 5. plass.

Ifølge tall fra SSB fikk 92,3 pst. av kvinnene som fødte i Vestfold og Telemark hjemmebesøk av helsesykepleier i løpet av to uker (tall for 2023).

Særlig om helsestasjon- og skolehelsetjenesten

Vi mottar flere signaler om at helsestasjon- og skolehelsetjenesten i flere kommuner har utfordringer med å bemanne helsesykepleierstillinger. I mange tilfeller ansettes en sykepleier i stedet. Dette gjør at barn og unge ikke nødvendigvis får det tilbudet de har krav på.

Tall fra SSB viser stor variasjon i antall årsverk innen helsestasjon- og skolehelsetjenesten.

Det kan se ut som om forskjellene mellom enkelte kommuner ikke kan forklares på annen måte enn prioritering. Eks. Horten som har 81,7 årsverk (antall pr 10000 innbygger) , mens Larvik har 18,4. Vi har i 2024 re-etablert kontakten med helsesykepleiernettverk i begge fylker, og vil følge utviklingen i disse tjenestene tettere fremover.

Tilgangen til studieplasser for helsesykepleiere i regionen synes etter vårt skjønn noe knapp. På Universitetet i Sør-øst Norge (USN) kan man velge om man vil ta videreutdanning i helsesykepleie (90 stp.) eller master i helsesykepleie (120 stp.). I 2024 var det hele 812 søkere til 40 plasser på master deltidd. Opplegget med deltidd og ukesamlinger gjør at flere ser at det er mulig å gjennomføre utdannelsen ved siden av jobb. For å øke andelen helsesykepleiere i kommunen mener vi det er av stor betydning at utdanningskapasiteten ved USN utvides. Dette er eksempel på tema vi vil ta opp og drøfte i det regionale kompetansenettverket i 2025.

Særlig om den fylkeskommunale tannhelsetjenesten

Vi har ikke kunnskap om hva som er status når det gjelder tilgangen til tannhelsetjenester for innbyggerne i Vestfold og Telemark.

Samlet vurdering av hvordan den regionale koordinator-funksjonen har understøttet kompetanse- og tjenesteutviklingen.

Oppdraget blir løst bla gjennom etablering av et nettverk med alle kompetanseleverandørene: Universitetet, Fylkeskommunene, Fagskole Aldring og Helse, Fagskole Fylkeskommune, Begge USHT, Opplæringskontorene, Sykehuset i Vestfold HF, samhandlingskoordinatorer, kommunerepresentanter, Fag og interesseorganisasjonene, Menn i Helse, KS, mfl.

Nettverket har hatt to samlinger i 2024 der følgende tema er behandlet:

- hvordan følge opp og samarbeide om ny voksenopplæringsreform, og konsekvenser både for fylkeskommunen, opplæringskontorene og kommunene? - bruk av simulering som metode for kompetanseheving - hvordan samordne og lære av hverandre og bruke ressursene best mulig?
- erfaringsdeling om hvordan sikre oppfølging av studenter i praksis og koordinering av dette gjennom mentorordning, jobbvinner, praksiskoordinator mv de ulike aktørene har delt erfaringer mv. - kommunenes strategiske kompetanseplaner og hvordan de kan bidra til å synliggjøre behov og "bestilling" til utdanningssektoren

Den regionale koordinatorfunksjonen har allerede bidratt til en bedre samordning og samarbeid om kompetanseutviklingen i vår region.

Vurdering av tilgangen til utdanningstilbud i fylket, herunder tilgangen til desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Selv om utdanningsnivået i Vestfold og Telemark har økt betydelig de siste 30 årene, er det fortsatt lavere enn i landet som helhet. Dette gjør at konkurransen om jobbene som krever lav formell kompetanse også er større. Tall fra SSB viser at så mye som 13 prosent av unge mellom 16 og 25 år i Vestfold og Telemark sto utenfor arbeid og/eller utdanning i 2024. Selv om andelen har gått ned de siste årene, er det ingen andre fylker som har en høyere andel unge uten og utenfor utdanning og arbeid enn det er i Vestfold og Telemark.

Generelt vurderer vi at tilgangen til utdanningstilbud innen helse og omsorg i regionen er god, men angivelig med unntak av kapasiteten innen helsesykepleierutdanningen. Vi har registrert at det de siste årene har vært en nedgang i antall søkere til flere av utdanningene innen helse og omsorg, men det er fortsatt flere søkere enn det er antall studieplasser.

Søkere til helse- og oppvekstfag i videregående skole 2024: Til helse- og oppvekstfag vg1 har antall søkere sunket med 19 pst. fra 2018 til 2023. Det tilsvarer nesten 200 færre søkere. Skolene i Vestfold hadde en nedgang i antall søkere til helsefagarbeider Vg1. Det var 150 søkere til Vg1, og 180 søkere til Vg2 «helsearbeiderfag». Vi ser også en nedgang i antallet som søker om lærlingplass innen helse- og oppvekstfag. Det var 88 søkere til 16 plasser innen ambulanséfag i Vestfold. Skolene i Telemark opplevde en betydelig nedgang i antall søkere til helse- og oppvekstfag; fra 812 i 2022 til 338 i 2024.

Høyere utdanning: Ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN) var det 500 færre søkere til bachelorutdanningene innen sykepleie, barnevern og vernepleie i 2023 enn i 2021. Da Kunnskapsdepartementet åpnet for at utdanningsinstitusjonene kunne ta bort særkravene til norsk og matematikk i opptaket for sykepleie (og lærerutdanning) fra 2025, og USN fikk innvilget søknad om dispensasjon allerede fra høsten 2024, ble resultatet langt flere søknader. Universitetet åpnet et ekstraordinært opptak i juli 2024, og bare den første timen kom det så mye som 500 søkere til sykepleier- og lærerutdanningen.

Det utdannes omtrent 250 sykepleiere årlig i regionen. Fra videregående nivå utdannes det rundt 350 helsearbeidere hvert år i Vestfold og Telemark.

Tilsyn (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten redegjøre for tilsyn med verger og blant annet beskrive:

- risikovurderinger i forkant av tilsyn
- funn i tilsyn
- oppfølging av verger og tiltak statsforvalteren har iverksatt på bakgrunn av tilsyn

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark registrerte 91 tilsynssaker i 2024. Vi har registrert at det ble funnet avvik i 9 av disse sakene. 13 av tilsynssakene var vergebaseret, fordelt på ti ulike faste verger. Det ble ikke funnet avvik i noen av disse, men det ble gjort observasjoner. De fleste sakene følges opp med veiledning og bistand til vergen. Vi har i løpet av året innsett at vi utfører flere tilsyn enn vi registrerer, og jobber for å øke bevisstheten rundt hva som faktisk utgjør et tilsyn.

Vi åpner tilsyn både på bakgrunn av mottatte bekymringsmeldinger og observasjoner vi selv gjør i saker. Vi foretar innledende undersøkelser uansett, og gjør deretter en risikovurdering. De momentene vi vurderer er vanligvis vår tidligere kjennskap til saken, alvorligheten i meldingen og hvor stor sannsynlighet det er for å gjøre funn i saken. I de fleste tilfeller har vi også en samtale eller en meldingsutveksling med vergen.

I de fleste sakene vi undersøker blir det ikke gjort funn. Ofte er det misforståelser om vergens rolle, kommunikasjon eller konflikter som faller utenfor vergemålsområdet som ligger til grunn for meldingen.

I de sakene vi gjør funn handler det ofte om vergens forvaltning av økonomi. De fleste av sakene der det er registrert avvik er det ikke levert vergeregnskap, til tross for purring og veiledning fra vår side. Det er som hovedregel de alminnelige vergene som ikke leverer vergeregnskap.

I 2024 har vi også hatt egeninitierte tilsyn med flere av våre faste verger. Bakgrunnen for tilsynene har vært at vi har mottatt flere, lignende meldinger om samme vergen, eller at vi har stusset over henvendelser fra vergen, eller måten regnskapene er ført. I disse sakene har vi kalt inn vergene til en samtale ved vårt kontor, der vi har gått gjennom problemstillingene vi har sett. Vi har deretter fulgt vergen ekstra godt opp i ettertid, både med samtaler med vergen, og ekstra oppmerksomhet rundt deres vergeoppdrag. Vi opplever at denne tilnærmingen har hatt god effekt.

Vergers kompetanse (fra kapittel 7.3.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten gi en overordnet vurdering av vergers kompetanse og opplæringsbehov. Risikovurderinger, gjennomførte og planlagte tiltak skal beskrives, samt opplevde og forventede effekter.

Vi opplever at mange verger ønsker mer kunnskap. De kontakter gjerne oss for veiledning, ofte i større grad enn de vi kan gi. Vi henviser blant annet til e-læringskursene på vergemal.no, men disse er ikke nødvendigvis dekkende for de behovene vergene opplever i hverdagen.

En generell observasjon er at både alminnelige og faste verger har god kompetanse. Vi ser at utfordringen for flere gjerne er knyttet til personen med verges rett til selvbestemmelse. Det er utfordrende å få frem budskapet om at samtykkekompetanse og selvbestemmelse er to ulike ting.

På grunn av en presset ressursituasjon har vi ikke hatt fysiske kurs i 2024. Vi gjennomførte to kurs for vergene på Teams før innlevering av regnskapet. Fordelen med et slikt kurs er at vi kan nå ut til alle vergene, uten at noen bruker tid og ressurser på reise. Vi opplevde likevel at disse kursene ikke var like godt besøkt som fysiske kurs vi har hatt tidligere.

I 2024 besluttet vi at vi som hovedregel ikke lenger sier ja til å holde generelle foredrag og innlegg om for eksempel fremtidsfullmakter. Dette har vi gjort i håp om å frigjøre tid og ressurser som kan brukes på vergene våre. Særlig de faste vergene etterlyser en arena for å møte både oss og hverandre. Vi jobber videre med å finne en egnet måte å løse dette på som kan gi utbytte for både oss og vergene.

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader i 2023, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Statsforvalteren skal i tillegg rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og antall restanser.

Statsforvalteren skal i årsrapporten også redegjøre for sine vurderinger av overordnet status på rettshjelpsfeltet. Rapporten skal inneholde en analyse av effektene av de endrede inntekts- og formuesgrensene som kom i i 2022 og 2023.

I 2024 mottok SFVT totalt 1624 saker om fri rettshjelp. Av disse var 276 arbeidsoppgaver fra kontrollkommisjonen og 1026 var stykkpriser fra advokatene. Vi fikk inn 272 søknader om fritt rettsråd og 35 søknader om fri sakførsel.

Totalt 16 av advokatenes egeninnvilgede vedtak ble omgjort og avslått. Vi innvilget 93 vedtak om fritt rettsråd og avslo 113. Tre saker ble avvist.

Saksbehandlingstiden økte betydelig i 2024. Dette skyldtes ressursituasjonen og økt fravær. Arbeidsoppgaver fra kontrollkommisjonen og vedtak fra advokatene behandles innen en til to uker. For søknader varierte tiden mellom to til 25 uker, der vi antar at den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var på om lag 12 uker. Fra desember 2024 ble det tilført ekstra ressurser på fagfeltet, noe som fører til at saksbehandlingstiden vil være innenfor normalsituasjonen innen 2025.

Ved årsskiftet hadde vi 63 restanser på søknader om fritt rettsråd. 52 saker sto som ufordelt, mens 11 saker var under behandling hos saksbehandler.

De totale utgifter som er innvilget på saksområdet fri rettshjelp er på kroner 10.653.416. Forbruket har dermed økt med kroner 874.572 sammenlignet med forbruket i 2023.

Når det gjelder stykkprisene fra advokater er økningen på kun 17 saker. Vi har fem flere saker på fri sakførsel og 14 flere på fritt rettsråd. Økningen for arbeidsoppgaver fra kontrollkommisjonen ligger på kun åtte saker.

Vi har en betydelig økning i antall veiledninger til privatpersoner. Dette skyldes muligheten for å kontakte Statsforvalteren direkte gjennom nettsiden.

Antall tolkekrav og utgifter til tolker har holdt seg på et høyt nivå også i 2024.

Det ble gitt avslag på grunn av overskridelse av de økonomiske vilkårene i kun seks saker. Dette er en betydelig nedgang fra tidligere år. Vi antar at dette skyldes de økte inntekts- og formuesgrensen som kom i 2022 og 2023.

Rettshjelp

Betegnelsen på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkomne søknader	307	272	35
Innvilgede søknader	111	93	18
Avslåtte søknader	130	113	17

Rettshjelp 1.2 - Saksbehandlingstid og antall restanser

Betegnelsen på rapporteringskrav	Antall
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid	12
Antall restanser	63

Forliksråd (fra kapittel 7.3.4.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten

- gi en overordnet redegjørelse for arbeidet som er utført i forbindelse med oppnevning av medlemmer til forliksråd og tilsyn med forliksråd.
- gi en overordnet vurdering av eventuelle forhold som departementet bør være kjent med i forbindelse med utredningen av forliksrådsordningen, jf. Stortingets vedtak nr. 445 (2022-2023).

I 2014 har vi oppnevnt medlemmer til alle forliksrådene i Vestfold og Telemark. Det er til sammen 21 forliksråd.

I forbindelse med oppnevning, har vi avdekket at flere av oversendelsene har vært mangelfulle. Dette dreier seg blant annet om at kommunene ikke er kjent med at de skal kontrollere at de valgte medlemmene er valgbar etter domstolsloven, herunder kontrollere vandel. Kommunen har vært av

den oppfatning at det er Statsforvalteren som har kontrollert vandelen i forbindelse med oppnevning, selv om de i oversendelsen til oss aktivt bekrefter at valgte medlemmer oppfyller kravene etter domstolsloven. Her har det vært et behov for å klargjøre kommunens ansvar. I mange tilfeller har vi derfor måttet be om tilleggsinformasjon fra kommunene.

Vi har videre måtte purre i flere saker der det oppnevnes medlemmer, men der dommerforsikringen ikke blir oversendt til oss.

Vi har oppnevnt flere stedfortredere for den enkelte sak i forliksrådet, jf. domstolsloven § 59 tredje ledd.

Vi har behandlet tre klager på forliksrådene. Alle klagen gjelder samme forliksråd. Vi fant ikke holdepunkter for at noen av klagerne var blitt forskjellsbehandlet eller utsatt for annen type kritikkverdig behandling som tilsier at vi bør føre tilsyn med det aktuelle forliksrådet. At klagen gjelder samme forliksråd fremstår tilfeldig.

Hva gjelder tilbakemelding på eventuelle forhold som departementet bør være kjent med i forbindelse med utredningen av forliksrådsordningen, viser vi til at tilsynsrollen synes noe uklar. Undersøkelsene vi gjør resulterer gjerne i ord mot ord. Videre har vi et begrenset saksomfang av denne sakstype, noe som kan gjøre feltet egnet for sentralisering.

Samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet i plan

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven er formidlet til kommunene?
- Hvordan vurderer Statsforvalteren at deres bistand er ivarettatt i kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet etter plan- og bygningsloven?
- Hvordan vurderer Statsforvalteren at deres bistand er ivarettatt i integrering av funn fra helhetlig ROS i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel?

Til alle varsler om oppstart av planarbeid formidler vi behovet for en ROS-analyse, at resultatene fra ROS-analysen skal legges til grunn for planforslaget, og at utredninger av farer og tiltak mot farer ikke kan skyves til byggesak. Vi formidler behovet for å ta hensynet til forventede framtidige klimaendringer og problematikk nytt til bl.a. overvann, flom, erosjon og skred, samt betydningen av naturbaserte løsninger i denne sammenheng, jf. SPR for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

Når vi mottar planforslag, vurderer vi alltid ROS-analysen og gir ved behov kommunen tilbakemelding på dette. Vi ser særlig etter om anbefalte tiltak er innarbeidet i planen. Vi ser også nærmere på særskilte tema som f.eks. storulykkevirksomheter. Vi har oppmerksomhet på naturfare og å formidle dette til kommunen der det f.eks. er skredfare eller faresone for kvikkleireskred.

Vi samarbeider tett med NVE i de tema der de er fagmyndighet, og sørger for å sikre deres deltakelse i relevante planprosesser.

På overordnet plannivå spiller vi inn til kommunene overordnede samfunnssikkerhetstema som må innarbeides i den kommunale planleggingen.

Vi veileder aktivt når vi vurderer at det trengs, eller på forespørsel.

Vår oppmerksomhet rettes nå mot at helhetlig ROS utarbeidet etter gjeldende veileder (scenariobasert) normalt ikke er dekkende som ROS for kommuneplanens arealdel.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva er status for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos kommunene som har storulykkevirksomheter?
 - o Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivarettatt dette tilstrekkelig på annen måte).
- Hvilke tiltak gjør statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter, herunder etablering av nye storulykkevirksomheter?

Vi følger særskilt opp kravet til hensynssoner rundt storulykkebedrifter i alle planer som omfatter slike virksomheter, og ved rullering av kommuneplanens arealdel. Vi spiller det inn i våre høringsuttalelser til planer der det er relevant. Om nødvendig vurderes innsigelse for å sikre at kommunene oppretter slike hensynssoner.

Temaet inngår også i tilsyn i kommuner som har slike virksomheter.

FylkesROS og oppfølgingsplan (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)

Rapportere på

FylkesROS

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
- Redegjøre for om uønskede hendelser i en sikkerhetspolitisk situasjon og/eller væpnet konflikt er inkludert i fylkesROS.
 - Legges funn og oppfølging av tiltak til grunn for egen beredskap?
 - Legges funn og oppfølging av tiltak til grunn for samordnet beredskapsplanlegging i totalforsvaret regionalt?
- Redegjør for hvordan nye risikoer som følge av overgang til nye energibærere er inkludert i fylkesROS

FylkesROS og oppfølgingsplan (handlingsplan som utover tiltakene fra FylkesROS inkluderer tiltak fra evalueringer etter hendelse og øvelser) er oppdatert i 2024. Målsettingen framover er løpende oppdatering av FylkesROS.

Tre sikkerhetspolitisk scenarier inngår som del av FylkesROS. Det nyeste er utarbeidet sammen med SFOS i 2024, de to øvrige er fra 2020.

Nyeste scenario var utgangspunktet for øvelse av Fylkesberedskapsrådet høsten 2024.

Scenarioet er også grunnlaget for arbeidet vårt med regional totalberedskapsplanlegging.

Nye risikoer knyttet til overgang til nye energibærere er tatt inn som tiltak i handlingsplanen for 2025.

Kommunal beredskapsplikt - overordnet beredskapsplan (fra kapittel 7.3.4.7 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for om beredskapsplaner for storulykkevirksomheter er samordnet og integrert med overordnet beredskapsplan.

Samordning mellom beredskapsplaner for storulykkevirksomheter og overordnet kommunal beredskapsplan er tema på og følges opp ved tilsyn i de kommunene som har storulykkevirksomhet(er).

Slik samordning er gjennomgående mangelfull, og en av utfordringene er nok forståelsen av hva samordningsbegrepet i denne sammenhengen innebærer.

En table-top med representanter fra kommune og storulykkevirksomhet (og fortrinnsvis nødetalet) der en viser til eget planverk for de ulike fasene i aktuell(e) hendelse(r) kan være en måte å svare ut dette på, og er noe vi lanserer.

Avfallsplan i havn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Rapportere en oversikt over havner som med nytt regelverk (forurensningsforskriften kapittel 20) vil falle utenfor kravet om avfallsplan.

Åtte kystkommuner har sendt inn havneoversikter, hvorav en av disse har sendt en ufullstendig oversikt, og trenger videre oppfølging.

To kystkommuner har ikke sendt inn havneoversikter, og trenger videre oppfølging.

Miljøkriminalitet (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd.

Vi anmeldte to forhold til politiet i 2024. Begge gjaldt brudd på vernebestemmelser, i henholdsvis Frierflogene naturreservat og Ilene naturreservat.

Vi har ingen anmeldelser av brudd på forurensningsregelverket.

Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst pr. miljøtema for 2023 (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst per miljøtema for 2023.

Rapportering gjøres i tabell og i samsvar med veiledning på Statsforvalternett.

Rapport sendes innen 1. mars 2025, på eget skjema, i tråd med føringene fra Miljødirektoratet på Statsforvalternett.

Spesifikk omtale av arbeid med fornying og innovasjon (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Det skal:

- Gis en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene.
- Redegjøres kort for fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- Gis en omtale av resultater av prosjektene.

Skjønnsmidlene til innovasjons- og fornyingsprosjekter, eller prosjektskjønnsmidlene, skal medvirke til at kommunene gjennom innovasjon kan løse oppgavene sine, hovedsakelig tjenesteproduksjonen, bedre. Det betyr ikke at disse skjønnsmidlene finansierer daglig drift, men at vi må ta utgangspunktet i problemforståelsen til kommunene. Skjønnsmidlene er en del av de samlede inntektene til kommunene, og derfor skal kommunene ha betydelig innvirkning på bruken.

7,2 mill. kroner av skjønnsmiddelpotten for 2024 ble tildelt som prosjektskjønnsmidler. I søknadsinvitasjonen til kommunene viste vi til departementets retningslinjer på vanlig måte, og dessuten til krav til hva en søknad bør inneholde.

I tildelingen legger vi vekt på mulig gevinst – både sannsynlighet og omfang – for kommunene. Dette gjelder ikke bare kommunene som gjennomfører prosjektet, men også andre kommuner. Vi tar hensyn til potensiell overføringsverdi. Jo flere kommuner som står bak en søknad og gjennomfører et prosjekt, jo sterkere står søknaden hos oss. Det er fordi det gjør at den potensielle gevinsten fra prosjektet blir større.

I vurderingen av søknadene legger vi ellers vekt både på kommunenes prioriteringer, men også faglige vurderinger fra avdelingene i embetet. Vi viser til søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn for en uttømmende liste over prosjekter som fikk tildelt støtte i 2024.

Erfaringene fra utvalgte prosjekter blir videreformidlet på digitale seminarer, som vi har arrangert hver januar de siste årene. I tillegg til å formidle erfaringer fra gjennomførte prosjekter, er formålet med seminarene også å stimulere til samarbeid mellom kommunene om nye prosjekter. Disse seminarene har nå blitt en fast post som en del av arbeidet med omstilling og modernisering.

I tillegg blir aktuelle prosjekter videreformidlet blant annet i fagnettverk og på møter med regionrådene i Telemark.

Det er, etter vår vurdering, svært varierende grad av måloppnåelse og gevinstrealisering blant prosjektene. Generelt ønsker vi å utløse nyskaping og innovasjon gjennom at prosjektskjønnsmidlene fungerer som risikoavlastning for kommunene. Da er det også naturlig at resultatene varierer.

Vi har også brukt noe prosjektskjønnsmidler som virkemiddel overfor kommuner i, eller som står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK, ref. tildelingsbrevets 3.1.5.1.1.1. Disse midlene har blant annet vært brukt til å hente inn ekstern kompetanse for å gjennomgå og identifisere tiltak for å oppnå en bærekraftig økonomi. I retningslinjene for tildeling av prosjektskjønnsmidler står det at det ikke skal gis støtte til «ordinær gjennomgang av kommunal organisering». Vi er klar over faren for at slike prosjekter kan framstå som nettopp det. Alternativet ville være å tildele skjønnsmidler til slike kommuner utenom prosjektskjønnsmidlene. Vi vurderer at det er en fordel at det gjøres gjennom prosjektskjønnsmidlene, ikke minst på grunn av kravet om og opplegget for rapportering i prosjektskjønn databasen som da følger med tildelingen.

De siste årene har vi gitt betydelige midler til ulike fellesprosjekter som så nær som alle kommunene i Vestfold og Telemark har stått bak. Eksempler på dette er DigiTV, og underprosjektene «Velferdsteknologisamarbeidet i Vestfold og Telemark» og «Digital heimeoppfølging», som vi har omtalt tidligere.

Av spesielt interessante prosjekter med overføringsverdi, vil vi i år trekke fra prosjektet «Multisyke – et samhandlingsprosjekt i Vestfold». Prosjektet har fått 2,8 mill. kroner i tilskudd over tre år, fra 2022 til 2024. Prosjektet tar for seg samhandlingsutfordringen mellom sykehus og kommuner. Prosjektet har vært et samarbeid mellom Larvik kommune, Tønsberg kommune og Sykehuset i Vestfold, men etter hvert har alle kommunene i Vestfold deltatt.

I søknaden til dette prosjektet stod det at «Eldre personer med multisykdom, og som også har utviklet skrøpelighet, er en pasientgruppe som ofte bruker mye helsetjenester og til dels også sosiale tjenester. Noen av pasientene bruker mye tjenester i kommunehelsetjenesten, andre bruker mye tjenester i spesialisthelsetjenesten, og noen bruker mye tjenester både i kommune- og spesialisthelsetjenesten. Man ser også at de til dels har stor grad av reinleggelse etter endt sykehusopphold.»

Hypotesen var at «Ved å forberede utskriving fra sykehuset bedre, og ved å følge opp pasientene etter utskriving – også fra

spesialisthelsetjenesten – er det mulig å stabilisere pasienten bedre i hjemmesituasjonen, og dermed unngå raske og unødvendige reinnleggelser. Ved tidlig oppdagelse av redusert funksjonsnivå hos hjemmeboende eldre og tilbud om strukturert og målrettet kartlegging og utarbeidelse av egenbehandlingsplan, vil pasienten kunne ivareta egen helse bedre. Dette vil utsette behov for inngripende og ressurskrevende tjenester.» Altså potensielle gevinster for både sykehus, kommune og pasient.

Løsningen skulle være å etablere «et integrert helsetjeneste-team som består av eldrehelseteam/sykepleier og en geriatr fra sykehuset. Disse forbereder en forsterket utskriving hos aktuelle inneliggende pasienter. Kommunen etablerer et team med eldrehelseteam/sykepleier, ergoterapeut og fysioterapeut. Teamet fra sykehuset kontakter eldrehelseteam i kommunen.»

Prosjektet er ikke endelig rapportert i prosjektskjønnsportalen, men ble presentert på vårt nevnte årlige, digitale seminar for å formidle resultatene fra prosjektene. Erfaringene fra prosjektet er positive, og bør ha overføringsverdi til andre kommuner i samhandlingen med sykehus.

En utfordring i prosjektet har likevel vært den digitale samhandlingen mellom sykehus og kommunene, siden disse har ulike plattformer, journalsystemer og brannmurer.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

I **2023** behandlet embetet til sammen 7 saker om lovlighetskontroll etter klage. Samtlige avgjørelser ble opprettholdt. Vi tok ikke opp saker til lovlighetskontroll av eget initiativ.

I **2024** har saksbehandlingen mer enn tredoblet seg. Dette er en uventet og betydelig økning i antall lovlighetskontroller. Lovlighetskontroller er en tidskrevende oppgave.

I tillegg til sakene vi tar opp til lovlighetskontroll etter anmodning fra representanter i kommunestyre, behandler vi også anmodninger fra privatpersoner. I disse sakene vurderer vi om saken skal tas opp til lovlighetskontroll "på eget initiativ", ref. tabellen. I de fleste tilfeller kommer vi til at saken ikke tas opp til lovlighetskontroll. I den forbindelse foretar vi ofte nærmere undersøkelser, som å innhente dokumentasjon og vurderinger, før vi begrunner og konkluderer med hvorfor saken ikke blir tatt opp til lovlighetskontroll. Vi rapporterer ikke på disse sakene, noe som medfører at det totale saksomfanget og ressursbehovet ikke blir tilstrekkelig belyst.

Våre ressurser er ikke dimensjonert for den kraftige økningen i antall lovlighetskontroller, og saksbehandlingen av disse går derfor på bekostning av andre oppgaver. Dersom det er en sammenheng mellom antall lovlighetskontroller og den strammere kommuneøkonomien, er det lite som tyder på at mengden vil avta.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	18	5	23
På eget initiativ	0	2	2

I tillegg er 2 budsjettvedtak fra ROBEK-kommunen Kragerø lovlighetskontrollert etter § 28-3 første ledd. Det første ble opphevet og det andre ble opprettholdt

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Vi har hatt færre henvendelser innenfor kommunalrettslige temaer i 2024, sammenlignet med 2023. Dette skyldes at det var kommunevalg i 2023.

Av temaer det er gitt veiledning om, både skriftlig og per telefon, er regler/prosedyrer for valg av folkevalgte organ, veiledning om lovlighetskontroll, spørsmål om habilitet, regler for opphevelse/ending av forskrift, vedtakelse av budsjett og lukking av møter og avstemming.

Det har vært spesielt ressurskrevende å følge opp henvendelser fra media om adgangen til å avholde faste møter mellom administrative og folkevalgte i kommunen. Det viste seg at dette er en praksis som flere kommuner følger, og som de mener å ha stort utbytte av, men der det kan være tvil om møtevirksomheten er tillatt etter kommuneloven. Etter at vi hadde foretatt undersøkelser, sendte vi en anmodning til departementet om tolkningsuttalelse. Denne er p.t ikke besvart.

Vi har hatt en betydelig økning i antall lovlighetsklager fra kommunestyrerepresentanter. Antall lovlighetskontroller tatt til behandling økte fra totalt 7 saker i 2023, til 25 saker i 2025.

Vi behandlet 6 lovlighetskontroller på vedtak om budsjett og økonomiplaner. To av disse var av eget tiltak. I tillegg lovlighetskontrollerte vi 2 budsjettvedtak fra ROBEK-kommunen Kragerø, jf. kommuneloven § 28-3 første ledd.

Andre sakstyper der vi har foretatt lovlighetskontroller har bl.a. vært saker etter alkoholoven, plan- og bygningsloven samt avgjørelser knyttet til nedleggelser av skoler og barnehager, skifte av målform og landbruk.

Vi opplever at enkeltrepresentanter i kommunestyrene i økt grad bruker lovlighetskontroll-instituttet for å prøve vedtak som det er politisk uenighet om (omkamper).

Den betydelige økningen av lovlighetskontroller, henvendelser knyttet til kommunalrettslige spørsmål og henvendelser om å iverksette lovlighetskontroll på eget initiativ, går ut over andre oppgaver vi har fra Kommunal- og distrikstdepartementet.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Det skal også gis en kortfattet omtale av utviklingstrekk, muligheter og utfordringer, fordeler og ulemper statsforvalterne ser i det interkommunale samarbeidet i fylke.

Omfang av interkommunalt samarbeid

Kommunene i Vestfold fylke har alle mer enn 27 000 innbyggere. Det interkommunale samarbeidet i disse kommunene dreier seg i dag i stor grad om interkommunale løsninger for brann, akutt forurensning, vannforsyning, avfallshenting og -anlegg, renseanlegg, legevakt, museer o.l.

Telemark-kommunene er deltakere i fire regionråd; Vest-Telemarkrådet, Grenlandssamarbeidet, Nome og Midt-Telemark, og Kongsbergregionen, sistnevnte sammen med fem kommuner i tidligere Buskerud fylke.

Vi oppdaterer løpende vår kartlegging av interkommunale samarbeid i fylket. Vår siste oversikt viser 87 slike.

I dag er revisjon, kontrollutvalgssekretariat og fjernarkiv for Vestfold og Telemark fylker organisert som interkommunale selskaper (IKS). Foruten to kommuner som ikke deltar i det felles kontrollutvalgssekretariatet, deltar alle kommunen i fylket i disse selskapene. Grenland Havn, Vestfoldmuseene, Vest-Telemark barnevernstjeneste og Vest-Telemark PPT er eksempel på andre IKS i fylket.

En rekke samarbeidsavtaler om å benytte tjenester i nabokommunen har uklar organisering, mens andre samarbeider er organisert etter kommunelov § 20-2, f.eks. miljøretta helsetilsyn, legevakt, fysioterapi, 110-sentral, feiing, IKT, akutt forurensning, velferdsteknologi, barnevern, PPT, voksenopplæring, kommuneoverlege osv.

Utviklingstrekk og utfordringer

Nome og Midt-Telemark, som sammen utgjør et interkommunalt politisk råd, har utredet muligheten for et nærmere samarbeid med Kongsbergregionen innen tjenesteutvikling, herunder digitalisering og IKT-drift. Kommunestyret i Nome vedtok i desember 2023 at de ønsket «å tre inn i interkommunalt samarbeid om tjenesteutvikling og drift av IKT i Kongsbergregionen». Midt-Telemark kommunestyre vedtok på sin side på samme tid at de ønsker å opprettholde det kommunale oppgavefellesskapet Nome og Midt-Telemark IKT. Kongsbergregionen har foreløpig utsatt denne utvidelsen.

Utover dette har vi ikke registrert noen endringer av betydninger i interkommunale samarbeid det siste året, annet enn at samarbeidet om PPT-tjenesten i Vest-Telemark er i ferd med å løses opp.

Gitt dagens kommunestruktur er interkommunale samarbeid av avgjørende betydning for de minste kommunenes evne til å tilby forsvarlige tjenester på flere områder. Barnevernsamarbeidet mellom kommunene i Vest-Telemark kan trekkes fram i så måte. Generelt kan det være en utfordring med interkommunale samarbeid at de fører til overføring av beslutningsmakt ut av kommunestyrene, i tillegg til administrativ avstand fra kommunene til IKS-ene.

Behandling av klager på kommunenes vedtak etter offentleglova (fra kapittel 7.3.6.2.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av eventuelle klagesaker etter offentleglova som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren, og inntrykket av totalomfanget av klagesaker etter offentleglova.

Vi har brukt betydelige ressurser på klager etter offentleglova i 2024, sammenlignet med tidligere år. Det skyldes økt saksomfang og sakenes

kompleksitet.

Vi mottar regelmessig henvendelser som gjelder manglende svar fra kommunene på krav om innsyn etter offentleglova. Disse henvendelsene følger vi opp, og vi informerer den aktuelle kommunen om at manglende svar tilsier et avslag. Vi ber kommunen foreta en forberedende klagebehandling.

Vi gir også generell veiledning og/eller henviser avsender til riktig klageorgan.

I 2024 har vi behandlet 18 innsynsklager der saken har vært avsluttet med *ett* vedtak fra oss. I tillegg har vi hatt flere saker som har vært krevende, og som har vært hos oss i flere runder.

Vi har blant annet hatt en sak om varsel mot en kommunedirektør og innsyn i flere dokumenter i den forbindelse. Saken inneholder omfattende dokumenter, og har medført krevende vurderinger. I saken har vi innhentet opplysninger i flere runder fra sakens parter. Saken har foreløpig resultert i syv vedtak, og en klage er for tiden under behandling. Saken har hatt stor oppmerksomhet i media.

Oppsummert har vi fattet 29 vedtak i klagesaker etter offentleglova, sammenlignet med 19 vedtak i 2023. Det tilsvarer en økning på mer enn 50 pst.

I flere av sakene opplever vi at kommuner ikke retter seg etter veiledning, eller at det ikke er formålstjenlig å sende sakene tilbake flere ganger. Dette innebærer at vi i flere saker ender opp med å gjøre kommunens arbeid med innsynskravene.

Statsforvalterembeter som samordner statlig innsigelser (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

I 2024 har statsforvalteren samordnet innsigelser i 15 plansaker. Det ble totalt fremmet 50 innsigelser til disse planene. 33 av de 50 innsigelsene ble fremmet av Statsforvalterens fagavdelinger. De resterende innsigelsene ble fremmet av NVE og Bane NOR. I 2024 har det ikke blitt avskåret noen innsigelser.

Ingen av innsigelsene er blitt løst før de ble fremmet for kommunen. Dialog har imidlertid forhindret flere innsigelser fra å bli fremmet fra embetets egne fagavdelinger. Det vises til punkt 3.1.1.1.2.2.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har <u>oversendt</u> innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er <u>løst</u> før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er <u>avskåret</u> av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater <u>fremmet</u> for kommunen
Antall planer totalt	9	0	0	15
Statsforvalteren	0	0	0	12
Avinor				
Direktoratet for mineralforvaltning				
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap				
Fiskeridirektoratet				
Forsvarsbygg				
BaneNor	2	0	0	2
Kystverket				
Luftfartstilsynet				
Mattilsynet				
NVE	8	0	0	8
Oljedirektoratet				
Politiet				
Riksantikvaren				
Statens vegvesen				
Statsbygg				

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM - rapporteringsløsningen for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Vi behandlet 161 klager på byggesak i 2024. I tillegg ble 5 klagesaker trukket underveis og 2 klager ble avvist. Av 161 saker ble 105 stadfestet, 42 saker opphevet og 14 saker ble omgjort (9 av disse var settesaker).

Til sammenligning behandlet vi 233 saker i 2023. Av disse ble 190 saker stadfestet, 39 saker opphevet og 4 saker omgjort. I tillegg avviste vi 6 saker.

Antall saker der klager har fått medhold har økt fra 18,5 pst. i 2023, til 34,8 pst. i 2024. En økning av saker sendt fra settestatsforvalter er en delvis årsak. I tillegg har vi tidligere brukt mye tid og ressurser på å reparere kommunens vedtak, ved blant annet å innhente tilleggsopplysninger. En høy grad av vedtaksreparasjon er til fordel for partene som venter på et resultat. Erfaringen viser imidlertid at dette ikke gir opplæringseffekt i kommunene. Dette kan være med på å forklare den prosentvis økning i saker som har blitt opphevet og sendt tilbake til kommunen for nye vurderinger i 2024.

Våre opphevelsesvedtak skjer i stor grad i saker der folkevalgte innvilger dispensasjon i strid med administrasjonens innstilling, eller i saker der folkevalgte avslår søknader basert på (mangelfulle) skjønnsmessige vurderinger (f.eks. avslag på grunn av visuelle kvaliteter, jf. pbl. § 29-2).

Våre opphevelser/omgjørelser gjelder også saker der kommunene har behandlet dispensasjon, og saken fremstår utilstrekkelig opplyst og/eller at det er lagt til grunn andre hensyn enn det som er relevant for vurderingen av pbl. § 19-2.

I de sakene vi opphever og sender tilbake til kommunen for ny behandling, gir vi veiledning om hva kommunen må utbedre. Vi legger ikke føringer for resultatet.

Av 161 saker var det 98 saker som ble avgjort etter utløpet av fristen. En gjennomsnittlig overskridelse av fristen økte fra 39 dager i 2023, til 68 dager i 2024.

V har hatt en presset ressursituasjon i 2024. Det er tatt grep for å øke bemanningen. Vi er også nylig gjort oppmerksomme på at vi for særlig krevende saker, som krever ytterligere undersøkelser og/eller vurderinger, har mulighet til å ensidig utvide saksbehandlingstiden. Dette er en adgang vi ikke har vært kjent med tidligere, og som i tilfelle ville endret statistikken noe på dette området. Vi vil for 2025 legge om vår praksis i tråd med denne adgangen.

Vi har ikke utvidet saksbehandlingsfristen i noen saker grunnet barmarksundersøkelser. I 1 sak er det gitt lengre frist. Vi har utvidet fristen ensidig i 3 saker. Det er ingen enkel måte å hente ut disse sakene på i SYSAM, utover en manuell gjennomgang av loggen i hver enkelt sak.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
161	56	98	68	1	3	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)**Rapportere på**

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten for 2024 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Vi har behandlet 37 klager på reguleringsplaner i 2024, med en gjennomsnittlig behandlingstid på 84 dager. Av disse er 28 behandlet innen fristen, og 9 saker er behandlet ut over 12 uker.

Antall reguleringssaker holder seg jevnt. I 2022 og 2023 behandlet vi henholdsvis 36 og 37 saker.

Vi stadfestet 35 planer. 2 reguleringsplaner ble opphevet. I den ene saken hadde kommunen vedtatt flere bestemmelser som skulle sikre

allmennhetens rett til ferdsel i et privat kaiområde. I vår klagesaksbehandling kom vi til at disse bestemmelsene ikke hadde hjemmel i plan- og bygningsloven. Det fremstod klart av kommunens oversendelse at innholdet i bestemmelsene var en forutsetning for vedtakelse av planen. I den andre saken opphevet vi planen da saken var mangelfullt utredet når det gjaldt forholdet til barn og unges interesser, samt hadde et uklart rekkefølgekrav om opprusting av lekeplass.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	37
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	84
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	9
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	2

Samarbeid om prioriterte innsatsområder i 'Alle trenger et trygt hjem (2021 – 2024) (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Det bes om en vurdering av samarbeidet mellom stat og kommune om de tre prioriterte innsatsområdene i den nasjonale strategien for sosial boligpolitikk, Alle trenger et trygt hjem (2021-2025):

- Ingen skal være bostedsløse
- Barn og unge skal ha gode boforhold
- Personer med nedsatt funksjonsevne skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de bor

Hjelpetekst:

Statsforvalteren bes gi en kort, overordnet vurdering av måloppnåelsen og kort vurdere:

- I hvilken grad den statlige dialogen med kommunene er helhetlig og effektiv.
- Sett i et flerårsperspektiv: går utviklingen i riktig retning?
- I hvilken grad kan utviklingen tilskrives statsforvalterens innsats?
- Hvilke andre aktører har påvirket utviklingen?
- Hva kan statsforvalterne gjøre bedre framover

Vi har et godt samarbeid med Husbanken. Regional velferdsarena sør er lagt ned og vil fremover bli erstattet med årlige møter mellom Statsforvalteren og Husbankens direktør i region sør.

Lov om kommunens ansvar på det boligsosiale feltet har tydeliggjort kommunens ansvar på området. Før og etter ikrafttredelse av den nye boligsosiale loven har vi hatt dialog og gjennomført opplæring for kontaktpersoner i kommunene.

Det er blitt gitt opplæring med tema boligsosial lov for Nav-kontorene.

Vi ser at kommunene er ulikt organisert, og ikke alle har fått på plass ansvaret etter den nye boligsosiale loven. Dette vil vi følge opp fremover.

Samarbeidet vi har med Husbanken Sør og Statsforvalteren i Agder i utvikling- og oppfølgingsarbeidet, gjør at dialogen med kommunene blir mer helhetlig og effektiv.

Vi gjennomfører kompetansehevende tiltak som webinarer og konferanser med fokus på de tre innsatsområdene i Alle trenger et trygt hjem.

I vårt arbeid med tilskudd er innsatsområdene godt ivaretatt, og dette er fortsatt satsningsområder fremover.

Høyskoler/Forskningsmiljøer benyttes for å gi kompetanse på disse områdene.

Utviklingen går i riktig retning, men vi kan fortsatt bli bedre.

For å møte kommunene mer helhetlig og bedre fremover, må vi bli bedre på å dele kompetanse internt og fortsette samhandling med andre aktører.

Klagesaker etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, saksbehandlingstid og resultatet av behandlingen av klager etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

Vi har ikke behandlet noen saker etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

Veiledning og informasjon universell utforming (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Universell utforming har en kobling til CRPD. Vi har benyttet vårt oppdrag knyttet til CRPD til å vise denne sammenhengen for alle våre kommuner, blant annet i møte med alle ordførere og kommunedirektører, og i kontaktmøter med de ulike sektorene. Vi har framhevet viktigheten av å bryte ned hindringer/barrierer for alles deltagelse, enten barrierene er av fysisk eller av annen karakter.

Arbeid med CRPD

For å styrke implementeringen av CRPD i våre kommuner, har vi inkludert omtale av CRPD i Statsforvalterens årlige forventningsbrev til kommunene. Vi har også tatt opp tematikken i dialog med kommunene gjennom møter, folkevalgtopplæring og konferanser i Vestfold og i Telemark. CRPD har vært tema på samlinger for barnehagemyndigheter, skoleeiere og bamevemedere. I tillegg hadde vi på høstkonferansen tema: "Hvordan implementere CRPD i en kommunal hverdag?". Målgruppa for høstkonferansen var kommunalsjefer, ledere og mellomledere, kommuneoverleger, samt ansatte med ansvar for fag- og tjenesteutvikling i hele bredden av helse- og omsorgstjenestene i kommunene.

På bakgrunn av innspill fra våre kommuner ble det også arrangert webinar om boliger for personer med utviklingshemming. Formålet med webinarene var å dele erfaringer om boligsosialt arbeid fra aktuelle kommuner og kompetansemiljøer, og gi deg innsikt og kunnskap for å kunne hjelpe mennesker til et trygt og varig hjem. Dette webinar ble utviklet og gjennomført sammen med Husbanken sør, Statsforvalteren i Agder og helse- og omsorgsavdelingen hos oss.

En intern gruppe for CRPD med representanter fra ulike avdelinger har laget planer for prosjektets gang og tilrettelegging av kompetanseheving. Koordinator har deltatt i møter med Bufdir og andre embeter, samt samarbeidsforum med Oslo/Viken og Innlandet. Vi har også deltatt på den nasjonale markeringen av FNs internasjonale dag for personer med nedsatt funksjonsevne.

Før jul 2023 sendte vi et brev til kommunedirektørene for å etterspørre kontaktpersoner til prosjektet. Vi har fått navn på kontaktpersoner i alle kommuner, med ett unntak. Den 19. februar 2024 gjennomførte vi et oppstartsmøte med kontaktpersonene, hvor vi informerte om CRPD og prosjektets innhold. Vi har også tilbudt en reprise av oppstartsmøtet for nye kontaktpersoner høsten 2024.

Vi informerte om e-læringskurset som kom i februar, og har spredt informasjon og nyheter gjennom nyhetsbrev. Før sommeren 2024 arrangerte vi workshops for kompetanseheving og erfaringsdeling, med mål om å forankre prosjektet i kommuneledelsen og få CRPD inn i planverket. Representantene fra Telemark fylkeskommune har i disse workshopene også informert om prosjektet "Sentrumsnære turveger med universell utforming" som Telemark fylkeskommune har jobbet med siden 2012, og som også nå finnes i Vestfold fylke. Målet med dette prosjektet er å styrke universell utforming av utearealer.

Vi har også i 2024 etablert kontakt med Likestillingssenteret, FFO og Norges Handikapforbund, og holdt innlegg om prosjektet.

Internt i embetet har universell utforming/CRPD vært tema på nettsider og i avdelingsmøter. I oppvekstavdelingen har vi i tillegg jobbet med universell utforming/CRPD i form av innlegg og gruppearbeid ved to anledninger. Lignende innlegg er også holdt i de andre avdelingene i embetet. Målet med innlegg/oppgaver var å engasjere ansatte i embetet til å tenke universell utforming/CRPD i fagfeltens arbeid.

Vi vurderer at vi i 2024 har jobbet godt både internt og eksternt med temaet universell utforming/CRPD. Nå i januar tar vi opp tråden og arbeider videre sammen med kommunene i Teams-møter for å få tilbakemeldinger om status, avdekke behovene og legge videre planer for 2025.

Fremme likestilling og hindre diskriminering (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i sin rolle som arbeidsgiver og som offentlig myndighet, og redegjøre for arbeidet.

I henhold til likestillings- og diskrimineringsloven arbeider vi for å fremme likestilling og forhindre diskriminering basert på kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlige forhold ved en person, samt kombinasjoner av disse grunnlagene. Likestilling og arbeid mot diskriminering er en integrert del av våre strategier og aktiviteter.

Ledergruppen har godkjent vår langsiktige plan for likestillingsarbeidet. Planen er basert på bærekraftsmålene 3, 4, 5, 8 og 10. For perioden 2023-2025 har vi valgt å fokusere spesielt på likestilling for personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) og og flyktninger (da særlig nyankomne ukrainere). For hvert av disse områdene er det utarbeidet en plan med mål og tilhørende tiltak.

I 2024 har vi også arbeidet videre med funn fra rapporten utarbeidet av Likestillingssenteret om kommunenes og fylkeskommunenes redegjørelser i 2023. Disse funnene har blitt benyttet både internt og eksternt for å øke kompetansen om likestilling. Blant annet har vi etablert faste møtepunkter med administrativ enhet i embetet, hvor vi sammen jobber om vårt mål for likestillingsarbeidet.

Vi har i tråd med oppdraget arbeidet med implementeringen av konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter (CRPD). I 2024 har vi lagt vekt på

intern og eksternt kompetanseheving. Egen tverrfaglig prosjektgruppe er etablert og jobber med tiltak i prosjektet. Likestillingsplanen ses i sammenheng med tiltaksplanen for CRPD. Konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne har blitt presentert på fellesmøter i embetet og avdelingsmøter internt. I tillegg har vi har informert om e-læringskurset på våre interne sider, hjemmesider, samt på Facebook. E-læringskurset har blitt godt mottatt. Videre har vi valgt å spre informasjon og nyheter fortløpende gjennom nyhetsbrev som ble utgitt i mars, juni og oktober 2024.

Eksternt har vi formidlet informasjon og veiledet på flere arenaer.

Likestilling og CRPD er ett av punktene i forventningsbrevet til kommunene 2024, embetets dialogmøter med kommunene, samt kommunemøte med ordførere og kommunedirektører. Vi har også hatt temaet opp i kontaktmøter med barnehageeiere, barnehagemyndigheter, skoleeiere, barnevernledere og kommunalsjefer, ledere og mellomledere med ansvar for fag- og tjenesteutvikling i helse- og omsorgstjenestene (høstkonferanse).

Vi vurderer at vi har jobbet aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering også i 2024.

Når det gjelder vår rolle som arbeidsgiver og som offentlig myndighet, og redegjørelse for arbeidet, viser vi til punkt 4.2 i rapporteringen.

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljøsaker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på saksbehandlingstiden i håndhevingssakene per 31.12.

Medianverdi er 72 og gjennomsnittstid er 62 kalenderdager for alle saker vi har behandlet med brutt og oppfylt aktivitetsplikt, året under ett. Vi presiserer at vi oppgir statistikk på opphevet lov § 9 A-6 andre ledd første punktum og gjeldende lov § 12-6 andre ledd første punktum.

Brutt aktivitetsplikt

Saker der eleven fremdeles går på den skolen som skolemiljøsaken gjelder er gjennomsnittstid på 62 dager, medianverdi på 18.

Saker der eleven har sluttet på den skolen som skolemiljøet gjelder er gjennomsnittstid på 126 dager, medianverdi på 71.

Vi ønsker å gjøre oppmerksom på at årsaken til at gjennomsnittstiden hva gjelder saker der aktivitetsplikten er brutt og eleven ikke lenger er elev ved skolen er høy, skyldes én sak som fikk svært lang saksbehandlingstid. Grunnen til dette er at det ble søkt om og innvilget skolebytte (fra neste skoleår) underveis i vår saksbehandling. Med visshet om at oppstart etter sommeren skulle skje på ny skole, opplevde eleven bedring i sitt skolemiljø. Det var likevel ønskelig med en avgjørelse fra Statsforvalteren i saken, som ble behandlet etter opphevet regelverk. Vi foretok da en prioritering av saken ut ifra aktualitet og alvorlighetsgrad (eleven rapporterte selv å ha det trygt), begrunnet i hensikten og formålet med håndhevsordningen og elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø, jf. [opphevet lov] § 9 A-2.

Ikke brutt aktivitetsplikt

Saker der eleven fremdeles går på den skolen som skolemiljøsaken gjelder er gjennomsnittstid på 50 dager og medianverdi på 29.

Vi har ikke behandlet saker der eleven har sluttet på den skolen som skolemiljøet gjelder og vedtatt at skolen ikke har brutt aktivitetsplikten.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på gjennomførte tilsyn der dere minimum har skrevet foreløpig rapport

Funn fra foreløpig rapport i tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven

Tema	Deltema	Kommune	Kommunestørrelse: S:20000+ M:5000- 20000 L:-5000	Barnehage- eller skolenavn	Type tilsyn	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på i foreløpig rapport	Kommentarer
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Midt-Telemark	M		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at de henviser barnet til PPT uten ugrunnet opphold, i de tilfellene barnehageloven krever det?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Midt-Telemark	M		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at de fatter vedtak uten ugrunnet opphold i alle sakene der PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Midt-Telemark	M		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at de fatter vedtak med et innhold i samsvar med regelverket?	

Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføre og følge opp	Midt-Telemark	M		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at barnet får spesialpedagogisk hjelp i samsvar med vedtaket?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføre og følge opp	Midt-Telemark	M		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at den som gir hjelpen, sender en årlig rapport med et innhold i samsvar med regelverket til foreldrene og kommunen?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Holmestrand kommune	S		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at de henviser barnet til PPT uten ugrunnet opphold, i de tilfellene barnehelgeloven krever det?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Bamble kommune	M		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at de henviser barnet til PPT uten ugrunnet opphold, i de tilfellene barnehelgeloven krever det?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Bamble kommune	M		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at de fatter vedtak uten ugrunnet opphold i alle sakene der PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføre og følge opp	Bamble kommune	M		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at de setter i gang den spesialpedagogiske hjelpen fra vedtaksdato, eller fra den datoen vedtaket fastsetter?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføre og følge opp	Bamble kommune	M		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at barnet får spesialpedagogisk hjelp i samsvar med vedtaket?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Drangedal kommune	L		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at de henviser barnet til PPT uten ugrunnet opphold, i de tilfellene barnehelgeloven krever det?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Drangedal kommune	L		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger uten ugrunnet opphold?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Drangedal kommune	L		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger med et innhold i samsvar med regelverket?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Drangedal kommune	L		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at saken er tilstrekkelig opplyst før de fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Drangedal kommune	L		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at de fatter vedtak uten ugrunnet opphold i alle sakene der PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Drangedal kommune	L		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at de fatter vedtak med et innhold i samsvar med regelverket?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføre og følge opp	Drangedal kommune	L		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at de setter i gang den spesialpedagogiske hjelpen fra vedtaksdato, eller fra den datoen vedtaket fastsetter?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføre og følge opp	Drangedal kommune	L		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at barnet får spesialpedagogisk hjelp i samsvar med vedtaket?	

Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp - gjennomføre og følge opp	Drangedal kommune	L		Tilsynsbesøk	9	Sikrer kommunen at den som gir hjelpen, sender en årlig rapport med et innhold i samsvar med regelverket til foreldrene og kommunen?	
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - utarbeide sakkyndige vurderinger	Nissedal kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Felles tilsyn barnehage og skole. Brudd: Utarbeider kommunen sakkyndige vurderinger uten opphold.
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - utarbeide sakkyndige vurderinger	Vinje kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Felles tilsyn barnehage og skole. Brudd: Utarbeider kommunen sakkyndige vurderinger uten opphold.
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - utarbeide sakkyndige vurderinger	Fyresdal kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Felles tilsyn barnehage og skole. Brudd: Utarbeider kommunen sakkyndige vurderinger uten opphold.
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - utarbeide sakkyndige vurderinger	Kviteseid kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Felles tilsyn barnehage og skole. Brudd: Utarbeider kommunen sakkyndige vurderinger uten opphold.
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - utarbeide sakkyndige vurderinger	Seljord kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Felles tilsyn barnehage og skole. Brudd: Utarbeider kommunen sakkyndige vurderinger uten opphold.
Spesialpedagogisk hjelp	Spesialpedagogisk hjelp - utarbeide sakkyndige vurderinger	Tokke kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Felles tilsyn barnehage og skole. Brudd: Utarbeider kommunen sakkyndige vurderinger uten opphold.
Ansvar for gjennomføring av eksamen	Annet	Telemark fylkeskommune	S	Hjalmar Johansen videregående skole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer fylkeskommunen at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler?	
Ansvar for gjennomføring av eksamen	Annet	Telemark fylkeskommune	S	Hjalmar Johansen videregående skole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer fylkeskommunen at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen?	
Ansvar for gjennomføring av eksamen	Annet	Vestfold fylkeskommune	S	Greveskogen vgs	Tilsynsbesøk	3	Sikrer fylkeskommunen at kandidatene får tilgang til nødvendige hjelpemidler?	
Ansvar for gjennomføring av eksamen	Annet	Vestfold fylkeskommune	S	Greveskogen vgs	Tilsynsbesøk	3	Sikrer fylkeskommunen at kandidatene får nødvendige tilpasninger under gjennomføringen av eksamen på eksamensdagen?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Nome kommune	M	Holla 10-årige skole og Nome og Midt-Telemark PPT	Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at skolen henviser eleven til PPT uten ugrunnet opphold i de tilfellene opplæringsloven krever det?	

Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Nome kommune	M	Holla 10-årige skole og Nome og Midt-Telemark PPT	Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger uten ugrunnet opphold?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Nome kommune	M	Holla 10-årige skole og Nome og Midt-Telemark PPT	Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger med et innhold i samsvar med regelverket?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Nome kommune	M	Holla 10-årige skole og Nome og Midt-Telemark PPT	Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at saken er tilstrekkelig opplyst før de fatter vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Nome kommune	M	Holla 10-årige skole og Nome og Midt-Telemark PPT	Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at de fatter vedtak uten ugrunnet opphold i alle sakene der PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Nome kommune	M	Holla 10-årige skole og Nome og Midt-Telemark PPT	Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at de fatter vedtak med et innhold i samsvar med regelverket?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - planlegge, gjennomføre og følge opp	Horten kommune	S	Sentrum barneskole og Holtan ungdomsskole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at de setter i gang spesialundervisningen fra vedtaksdato, eller fra den datoen vedtaket fastsetter?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - planlegge, gjennomføre og følge opp	Horten kommune	S	Sentrum barneskole og Holtan ungdomsskole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at skolen gjennomfører spesialundervisningen i samsvar med vedtaket?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - planlegge, gjennomføre og følge opp	Horten kommune	S	Sentrum barneskole og Holtan ungdomsskole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at skolen sender en årsrapport med et innhold i samsvar med regelverket til elever over 15 år, foreldrene og kommunen?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Tokke kommune	L	Tokke skule	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at undersøkelsesplikten blir oppfylt ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	Korreksjonspunkter: 1. Kommunen må sikre at skolen undersøker saka snarast ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. 2. Kommunen må sikre at skolen og skoleeigar dokumenterer kva som blir gjort for å oppfylle undersøkingsplikta.
Annet	Annet	Sandefjord kommune	S	Andebu skole	Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Skoleeier skal sørge for at den obligatoriske Elevundersøkelsen gjennomføres for alle elevene på de obligatoriske trinnene.
Annet	Annet	Vinje kommune	L	Eland skule	Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Skoleeier skal sørge for at den obligatoriske Elevundersøkelsen gjennomføres for alle elevene på de obligatoriske trinnene.
Annet	Annet	Tinn kommune	M	Rjukan ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Skoleeier skal sørge for at den obligatoriske Elevundersøkelsen gjennomføres for alle elevene på de obligatoriske trinnene.

Annet	Annet	Holmestrand	S	Ekeberg skole	Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Skoleeier skal sørge for at den obligatoriske Elevundersøkelsen gjennomføres for alle elevene på de obligatoriske trinnene.
Spesialundervisning	Annet	Nissedal	L		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Felles tilsyn barnehage og skole. Brudd: Har kommunen en PP-tjeneste som oppfyller de lovpålagte oppgavene?
Spesialundervisning	Annet	Vinje kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Felles tilsyn barnehage og skole. Brudd: Har kommunen en PP-tjeneste som oppfyller de lovpålagte oppgavene?
Spesialundervisning	Annet	Fyresdal kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Felles tilsyn barnehage og skole. Brudd: Har kommunen en PP-tjeneste som oppfyller de lovpålagte oppgavene?
Spesialundervisning	Annet	Kviteseid kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Felles tilsyn barnehage og skole. Brudd: Har kommunen en PP-tjeneste som oppfyller de lovpålagte oppgavene?
Spesialundervisning	Annet	Seljord kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Felles tilsyn barnehage og skole. Brudd: Har kommunen en PP-tjeneste som oppfyller de lovpålagte oppgavene?
Spesialundervisning	Annet	Tokke kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Felles tilsyn barnehage og skole. Brudd: Har kommunen en PP-tjeneste som oppfyller de lovpålagte oppgavene?

I ett av tilsynene med skolemiljø og IK, der tema var fatte vedtak (3 kontrollspørsmål), ble det ikke brudd. Vi ble oppnevnt som settestatsforvalter i en sak som gjelder en videregående skole i Agder fylke. Tema for tilsynet var brudd på taushetsplikt, bortvisning og hjemmeundervisning. Det ble ikke konkludert med brudd.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Barnehage

Vi opplever et økende antall kompliserte klager knyttet til barnehageloven § 19 (tilskudd til private). Fra 2 klager i 2023 til 30 klager i 2024. Slike økonomisaker på barnehageområdet er komplekse. Barnehagene representeres av aktører som har både juridisk og økonomisk kompetanse, for eksempel advokatfirma og interesseorganisasjoner, som PBL.

Regelverket om tilskudd til private barnehager er komplisert, og det må gjøres skjønnsmessige vurderinger der problemstillingene krever økonomisk kompetanse. Tolkingsuttalelser og rundskriv er viktige rettskilder i behandlingen av klagesaker. Det siste rundskrevet på dette området er Udir-7-2014 Tildeling av tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Rundskrevet er utarbeidet på grunnlag av den tidligere forskriften av 29.10.2010. Gjeldende forskrift er av 09.10.2015. Flere klager vises til Høyesteretts dom HR-2021-62A og hvilken betydning denne dommen skal ha for forståelsen og gyldigheten av forskriften. Det legges til grunn at dersom bruk av bestemmelser i forskriften er i strid med prinsippet om likeverdig behandling i barnehageloven § 19, vil forskriftsbestemmelsen være i strid med hjemmelsloven og derfor være ugyldig. Når bestemmelser i forskriften skal settes til side, blir spørsmålet hvilke prinsipper som da skal legges til grunn ved beregningen av tilskuddet. Når de nasjonale reglene ikke skal brukes, vil det være risiko for at embetene vurderer dette spørsmålet forskjellig og kommer fram til ulike konklusjoner.

En annen side ved disse klagesakene er omfanget av saker og tema for klagen. Det er ulike problemstillinger fra sak til sak. Vi har heller ikke den ønskede økonomisk kompetanse for å behandle disse sakene. Dette er krevende saker for kommunene, og også for embetene.

Vi har i 2024 sammen med flere embeter skissert til UDIR ulike forslag til løsninger, som for eksempel at klagenes behandles av ett embete, av UDIR eller at embetene går sammen om en eller flere økonomistillinger.

Skole

Det er fortsatt en økning i antall klager. Som de siste årene er det flest klager på skoleplassering og skyss. Vi ser fortsatt en reduksjon i antall opphevede vedtak, noe vi vurderer er en effekt av vår veiledning på vurdering av barnets beste i klagesaker. Samtidig er det få klager som får medhold.

Over halvparten av klagenes som gjelder individuell tilrettelagt opplæring (spesialundervisning), gjelder klage på manglende oppfyllelse av vedtak (klage på gjennomføring). Kommunene har i varierende grad kompetanse på behandling av klager på gjennomføring av individuell tilrettelagt opplæring, og vi ser at dette særlig er utfordrende når eleven går på en privatskole. Vi bruker mye ressurser både på i veiledning og behandling av enkeltsaker på dette området. Dersom vi framover skal behandle disse klagenes slik vi nå gjør, har vi behov for en klar og tydelig veiledning på hvordan sakene skal behandles. Vi har i tillegg sett en økning av antall klager som kommer fra ulike hjelpeinstanser, som eksempelvis Løvemammaene. Det er vår erfaring at disse sakene ofte blir omfattende når det gjelder anførsler og det legges ved mye dokumentasjon.

Vi har mottatt og behandlet 69 søknader om fritak fra kravet om vurdering med karakter i fremmedspråk i videregående. Av disse ble 54 innvilget og 15 avslått. Dette er klart det høyeste antall søknader vi har mottatt til nå. Vi har ingen annen forklaring på økningen enn at skoler og elever over tid har blitt bedre kjent med ordningen.

I tillegg til klager på enkeltvedtak, får vi mange direktesendte klager/beklagelser som skal håndteres. De aller fleste av disse handler om spesialundervisning. Hvordan disse håndteres avhenger av sakens grad av alvor og hvor mye den haster. Noen av sakene blir oversendt rett instans, men i de fleste sakene veileder vi på regelverket enten per brev eller telefon.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	1	0	1	0	0
Barnehageloven § 53	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	30	0	16	14	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Barnehageloven § 35	3	0	1	2	0
Barnehageloven § 37	4	0	4	0	0
Barnehageloven § 38	0				
	38	0	22	16	0

I tillegg har vi hatt to klager som har omhandlet klage på partinnsyn, hvor en er ikke gitt medhold i, og en er opphevet.

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Skyss, § 3-7	3	0	3	0	0
	3	0	3	0	0

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Inntak, § 3-1	1	0	1	0	0
	1	0	1	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Permisjon fra opplæringen, § 2-11 (ny lov § 2-2 fjerde ledd)	8	0	4	4	0
Skoleplassering, § 8-1 (ny lov § 2-6)	28	0	23	4	1
Skyss, § 7-1 (ny lov § 4-1)	15	1	10	3	1
Spesialundervisning, § 5-1 (ny lov §§ 11-5 og 11-6)	10	3	5	2	0
Bortvisning, § 2-10 (ny lov § 13-1)	1	0	0	1	0
Lokalt gitt muntlig eksamen	1	0	0	1	0
Sum	63	4	42	15	2

Noen av endringene i antallet klager, der det i utgangspunktet er få klager, vurderer vi er innenfor en naturlig variasjon. Det er en økning i antall klager på avslag på permisjonssøknader, og at seks av de åtte er fattet etter ny lov, jf. oppl. § 2-2 fjerde ledd. Det er noe usikkert, men det kan være en konsekvens av nytt regelverk og nye forskrifter om permisjon. Som året før er over halvparten av klagenes på individuell tilrettelagt opplæring, klager på gjennomføring.

Klagebehandling - Vidaregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3 (ny lov § 18-3)	1	1	0	0	0
Inntak, § 3-1 sjette ledd	1	0	1	0	0
Sentralt gitt skriftlig eksamen	1	0	1	0	0
	3	1	2	0	0

Vi har også mottatt og behandlet to klager på skyss, jf. oppl. § 9-1. Resultat: en medhold/delvis medhold og en ikke medhold (dette er ikke et valg i skjema).

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling og redegjøre for hvordan det er lagt til rette for måloppnåelse jf. retningslinjene for tilskuddsordningen. Statsforvalteren skal videre vurdere i hvilken grad tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage.

Vi arbeider kontinuerlig med å forbedre forvaltningen av tilskuddsordningen, og vi vurderer at dette bidrar til å oppnå gode resultater.

Et eksempel på vårt arbeid er håndteringen av fylkesdelingen. Vestfold og Telemark fylker ble delt fra 1. januar 2024. Statsforvalteren delte derfor samarbeidsforum i de to nye fylkene i begynnelsen av 2024, i tråd med gjeldende retningslinjer for ordningen. Behovsmeldingene og innstillingene ble dermed behandlet i hvert sitt fylke, i henhold til de langsiktige planene for hver av ordningene. Når det gjelder midler, fattet vi vedtak og fordelte midler fylkesvis, slik vi har fått det tildelt i belastningsfullmakten fra Utdanningsdirektoratet.

Vi har også i år tilrettelagt for at eiere, myndigheter, organisasjoner, UH og kommuner kan forberede seg til de endringene som kommer rundt tilskuddsordningen, basert på høringsinnspill til NOU 2022:13 "Med videre betydning". For eksempel ble spørsmålet om fremtidig organisering av ordningen for lokal kompetanseutvikling tatt opp på møtene for alle tre ordningene i begge fylkene. Det ble besluttet at vi, sammen med alle eiere, skal etablere et felles samarbeidsforum i hvert av fylkene gjennom en prosess.

Vi jobbet parallelt med to prosesser: avvikling av de gamle forumene og etablering av nye felles samarbeidsfora i fylkene. Vi sendte et skjema til offentlige og private barnehage- og skoleeiere, barnehagemyndigheter, universitet og høyskole med geografisk nærhet til regionen, KS, lærerorganisasjonene og fagforbundet. Tilbakemeldingene fra eiere var at de ønsker å bygge videre på planene og erfaringene vi har i ordningen i de to fylkene (rapporteringer, behovsmeldinger, langsiktige planer osv.), men at de er positive til et nytt og mer funksjonelt samarbeidsforum (alle tre ordninger sammen). De ga oss også innspill på hvem som kunne representere i det felles samarbeidsforumet.

I møtene i november 2024 ble alle tre samarbeidsforaene i begge fylkene avviklet. Basert på mottatte svar fra private og kommunale eiere, organisasjoner og UH, etablerte vi to nye felles samarbeidsfora, ett for hvert fylke. Det er 13 representanter i Vestfold fylke og 14 representanter i Telemark fylke. Sammensetningen av medlemmer har en god balanse mellom eiere, UH og organisasjonene. Begge samarbeidsforumene har hatt sitt første møte og konstituert seg. Vi er i gang med behovsmeldingene for 2025. Dette er også i tråd med retningslinjene for tilskuddsordningen.

Ellers erfarer vi at kompetanseordningene nå er godt kjent i sektoren. Vi har fått tilbakemeldinger fra lokale nettverk om at flere barnehager, spesielt små private, nå deltar i ordningen. Når det gjelder skoler, deltar de fleste innenfor desentralisert ordning og/eller kompetanseløftet. I tillegg har vi fått med flere private skoler, som deltar enten i egne nettverksgrupper eller sammen med kommunale nettverk. Alle kommunene og fylkeskommunen i Vestfold og Telemark deltar også i Kompetanseløftet. I denne ordningen har kommuner og fylkeskommunen blitt med puljevis, og rapporteringen viser at alle puljene nå er kommet til tiltaksfasen. Vi vurderer at tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling, uavhengig av geografisk beliggenhet, størrelse og eierform i Vestfold og Telemark.

Statsforvalteren spiller en sentral rolle i å fremme samarbeid mellom ulike aktører og fordele midler i henhold til planene som samarbeidsforumene har blitt enige om. Tilskuddsordningen diskuteres jevnlig på kontaktmøter med kommuner, fylkeskommunen, barnehagemyndigheter, UH-sektoren og Statped. Gjennom vår veiledning har det blitt tydeligere for praksisfeltet at det skal være en involvering av ansatte og ledere, og at tiltakene skal fremme kollektive prosesser i et partnerskap med UH. Rapporteringen viser at det er gode prosesser når det gjelder forankring av tiltak i lokale behov og identifisert gjennom lokale prosesser som involverer ansatte i virksomheten.

Som sekretariat for samarbeidsforumet bidrar vi til å holde oppmerksomheten på kjernen i ordningen. Vår innsats og arbeid med ordningene er avgjørende for fremdriften. En stor del av vårt arbeid består i å forberede saksdokumenter, inkludert å koordinere forumets arbeid med en langsiktig plan og årlige innstillinger. Det er også viktig for å sikre god informasjonsflyt mellom samarbeidsforumets deltakere og mellom de ulike regionale nettverk (regional/desentralisert/kompetanseløftet). Vi deltar på alle regionale nettverk i begge fylkene og formidler nødvendige informasjon slik at de som er nærmest ordningene forstår beslutningene i samarbeidsforumet, samt gir innspill til oss om lokale behov og praksis som vi igjen tar tilbake til samarbeidsforumet. I alle disse regionale nettverk er også tilsvalgte representert.

For å sikre langsiktighet og forutsigbarhet for eiere og UH, har samarbeidsforaene bestemt å gi tilsagn om midler til tiltak for inntil tre år av gangen,

med forbehold om tildeling i de årlige budsjetter. Dette bidrar til at eiere og universitet/høgskole får en forutsigbarhet, og at de ikke trenger å melde behov for det samme tiltaket flere år på rad. Utbetaling av tilskudd skjer per år, men gjennom innstillingen er det «bundet opp» midler for de påfølgende år.

Rapportering i år gikk bra, og alle skjemaene ble levert innen fristen. Hovedfunn fra rapporteringen har i etterkant blitt presentert og diskutert i samarbeidsforaene, nettverkene og med UH. I rapporteringen for 2023 kom det frem at det samiske perspektivet ikke har vært ivare tatt godt nok. Derfor har vi løftet dette tema i alle tre ordninger. I rapporteringen i 2024 ser vi at flere nettverk i alle tre ordningen svarer at behovet er vurdert. I tillegg kommenterer flere at de har hatt det samiske perspektivet med i noen deler av arbeidet, for eksempel samiske verdier knyttet til bærekraft, natur og høsting, samisk kultur og tradisjon, flere tekster som er tematisert handler om minoritetsgrupper og mangfold, samiske perspektiver inngår i temaet tverrfaglig opplæring og periodeplanlegging og lignende. Vi får tilbakemeldinger på at vår oppmerksomhet rundt dette temaet, og veiledning i partnerskapene, har bidratt til at det samiske perspektivet er ivare tatt i de lokale prioriteringene av kompetansebehov.

Vi mener at vår forvaltning av tilskuddet og strukturen i samarbeidsforumet har skapt gode forutsetninger for å nå målene i henhold til retningslinjene for tilskuddsordningen.

Når det gjelder tildeling til eiere, kommuner og UH, følger vi retningslinjer i tilskuddsordningen og utbetaler midler i henhold til Utdanningsdirektoratets instruks for økonomiforvaltning. Vi vurderer at vi har forvaltet tilskuddsordningen etter intensjon i retningslinjene.

Vurdering av partnerskapenes innsats og måloppnåelse

Samarbeidet mellom universiteter/høgskoler (UH) og barnehager/skoler bidrar til det doble perspektivet på flere måter. Her er noen konkrete måter dette samarbeidet bidrar til det doble perspektivet:

Interne strukturer og møter for erfaringsdeling

Universitetet i Stavanger (UiS) og USN har etablert faste møtepunkter og strukturer for erfaringsdeling. Faggruppemøter, program møter, og andre interne samlinger bidrar til å styrke det faglige grunnlaget for lærerutdanningene, og gjør at de kontinuerlig kan tilpasses praksisfeltets behov.

Integrering i undervisning

Universitetet i Sørøst-Norge (USN) bruker erfaringer fra partnerskapene i undervisningen på lærerutdanningene, samt i spesialpedagogikkstudier. Dette innebærer både bachelor- og masteremner bruker erfaringer fra partnerskapene til å påvirke pensum og pedagogiske tilnærminger. Fagpersoner fra USN deltar også i forelesninger om kompetanseløftet, barnehage- og skoleutvikling.

Revisjon av emneplaner

Erfaringer og utfordringer som kommer frem gjennom partnerskapet blir ofte brukt som grunnlag for revisjon av emneplaner og utvikling av nye undervisningsopplegg. Dette kan bidra til at utdanningene er relevante og oppdaterte med hensyn til aktuelle behov i barnehager og skoler.

Vitenskapelig publisering

Det publiseres vitenskapelige artikler og bøker basert på erfaringer fra partnerskapene. Disse publikasjonene brukes i undervisningen, og bidrar til å formidle ny kunnskap til studentene. For eksempel jobber UiS med artikler som belyser brukererfaringer og kvaliteten på kartleggingsverktøy brukt i partnerskapet.

Studentengasjement i forskning og praksis

Studenter, spesielt på masternivå, oppfordres til å engasjere seg i forskning basert på partnerskapene. Dette gir dem mulighet til å utforske praksisnære problemstillinger, noe som styrker relevansen og kvaliteten på deres utdanning. USN oppfordrer også studenter til å skrive oppgaver med temaer fra partnerskapssamarbeidet.

Samarbeid på tvers av institutter

Det jobbes med å skape større sammenheng mellom ulike tilskuddsordninger og forskningsprosjekter. Dette gjelder spesielt for institusjoner som USN, der faglig ansatte er tilknyttet både til partnerskapene og lærerutdanningene, noe som muliggjør en helhetlig utvikling av utdanningstilbudene.

Samlet sett vurderer vi at UH-institusjonene i våre fylker bruker erfaringene fra partnerskapet til kontinuerlig å forbedre og videreutvikle sine utdanningstilbud, med en sterk vekt på å koble teori og praksis.

Videre vurderer partnerskapene i årsrapporten for 2024 at kompetansetiltakene blant annet har bidratt til ønsket praksisendring, økt felles oppmerksomhet om temaene og målsettingene, styrket samarbeid i enhetene, samt at tiltakene gjennomføres i henhold til plan. Her er noen suksesskriterier og gode grep som partnerskapene har gjort i tiltakene:

- UH-miljøenes kompetanse er svært god, og samarbeidet omkring «ufrivillig skolefravær» i regi av Statped har vært en suksess.
- Kommunen opplever også at det å bruke prosessveiledning over tid er mer nyttig enn enkelte kunnskapsdager.
- Dette gir gode synergier og god dynamikk i utviklingsprosessene på overordnet og lokalt nivå. Mange nye arbeidsmetoder utvikles og prøves ut, og benyttes senere i den enkelte barnehage og i undervisning.
- Kompetanseheving organisert i arbeidsgrupper/nettverk på tvers av barnehagene (private og kommunale sammen) med fokus på deling, teori og refleksjon. Det sikrer likere praksis for alle barn. I arbeidsgruppen deltar en ressursperson fra hver barnehage som har ansvar for å drive utviklingsarbeidet ut i egen barnehage i tråd med sin kompetanseplan. Forplikter barnehagene til å holde fokus. Organiseringen av lokalt nettverk og barnehagenettverkene våre har bidratt til at de aller fleste barnehagene deltar, og at vi merker at alle drar i samme retning.

Vårt samlede inntrykk er at ansatte i barnehager, skoler og PPT i stor grad opplever at tiltakene har ført til endring. Når ansatte i barnehager, skoler og

PPT opplever at tiltakene fører til ønskede endringer, skaper det et mer engasjerende og støttende læringsmiljø.

I rapporteringen ser vi at de som er "tett på" og godt involvert i iverksetting er de som er mest positive og ser at målsetningen i partnerskapet nås. Videre ser vi at de partnerskapene som etablerer rom for læring, setter av tid og finner møteplasser, får til refleksjon over sin egen praksis og dermed god utvikling. Dette bidrar til kontinuerlig profesjonell utvikling og forbedring av undervisningsmetoder, som igjen styrker læringsmiljøet for både ansatte og elever.

Økt felles oppmerksomhet om temaene og målsettingene skaper også en mer enhetlig tilnærming til læring og utvikling, noe som kan føre til bedre læringsresultater og et mer inkluderende miljø for alle barn og elever.

Samlet sett vurderer vi at partnerskapenes innsats i våre fylker gir gode resultater og at disse prosessene bidrar til god måloppnåelse.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	5	6	11
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	0	0	0
Barnehagefaglig grunnkompetanse	206	164	370
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	58	36	94
Totalt	269	206	475

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget		
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere		
Barnehagefaglig grunnkompetanse	150 000	3
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	4 388 797	22
Totalt	4 538 797	25

Når det gjelder fagbrev som barne- og ungdomsarbeider (praksiskandidatordningen) har Vestfold fylkeskommune også i år kommet med gratis tilbud for alle som ønsker å ta utdanning som barne- og ungdomsarbeider, jf. fullføringsreformen. Fullføringsreformen skal blant annet bidra til at voksne blir kvalifisert til å møte kravene i videreutdanning og arbeidsliv, og at de kan oppdatere sin kompetanse gjennom hele livet. Arbeidet med fullføringsreformen har en tidshorisont på ti år og omfatter om lag 100 tiltak som både Utdanningsdirektoratet og andre skal jobbe med. Tiltakene handler om alt fra regelverk og rettigheter til innhold, organisering og kompetanse. Vestfold fylkeskommune har fått midler og ønsker å tilby dette til våre barnehager. Da de allerede har midler til dette er tilbudet gratis. Derfor har ikke vi brukt midler til dette tiltaket, kun rekruttert assistenter.

Rapportering på tilskuddsmidler fra Statsforvalter

	Navn og tema for tiltaket	Tilskuddsmottaker UH	Beløp	Tilskuddsmottaker eier/nettverk	Beløp	Tilskudd koordinator	Beløp
Desentralisert ordning	Grunnleggende ferdigheter, Vurderingspraksis, Ledelse av skolebasert kompetanseutvikling	USN	1 786 720	Vestfold fylkeskommune	128 966	ja	100 000
Desentralisert ordning	Grunnleggende ferdigheter	USN	450 000	Holmestrand kommune	108 113	søkte ikke om koordinator	0
Desentralisert ordning	Bruk av LK20 og LK20S i praksis, Grunnleggende ferdigheter, Lekbasert læring	USN	820 000	Horten kommune	412 688	ja	80 000
Desentralisert ordning	Bruk av LK20 og LK20S i praksis Grunnleggende ferdigheter Fagområder (eks morsmål, fremmedspråk, realfag, praktiske og estetiske fag ...) Bruk av digitale læringsressurser	USN	1 100 000	Tønsberg kommune	477 658	ja	80 000
Desentralisert ordning	Bruk av LK20 og LK20S i praksis Overordnet del av læreplanen Grunnleggende ferdigheter Vurderingspraksis Tverrfaglige tema Bruk av digitale læringsressurser Ledelse av skolebasert kompetanseutvikling Elevmedvirkning - elevenes mulighet til å medvirke i egen læringsprosess.	OsloMet - Fiks	900 000	Færder kommune	169 245	ja	67 000
Desentralisert ordning	Bruk av LK20 og LK20S i praksis Grunnleggende ferdigheter, Ledelse av skolebasert kompetanseutvikling	USN	1 000 000	Sandefjord kommune	747 593	ja	50 000
Desentralisert ordning	Læringsmiljø Grunnleggende ferdigheter Ledelse av skolebasert kompetanseutvikling Tema for samarbeidet har vært Lesing i alle fag.	USN	1 200 000	Larvik kommune	483 037	ja	100 000
Desentralisert ordning	Grunnleggende ferdigheter	OsloMet	1 150 000	Telemark fylkeskommune	0		0
Desentralisert ordning	Bruk av LK20 og LK20S i praksis Overordnet del av læreplanen Læringsmiljø Grunnleggende ferdigheter Inkludering og tilrettelegging Vurderingspraksis Fagområder (eks morsmål, fremmedspråk, realfag, praktiske og estetiske fag ...) Tverrfaglige tema Ledelse av skolebasert kompetanseutvikling Følgende temaer har vært jobbet med: 1. Grunnleggende ferdigheter med hovedvekt på lesing, skriving og regning 2. Tverrfaglig opplæring og periodeplanlegging 3. Vurdering for læring (undervisningsvurdering og sluttvurdering) 4. Helhetlig læring og sosioemosjonell kompetanse 5. Inkluderende læringsmiljø og tilpasset opplæring 6. Praktisk opplæring 7. Estetiske læreprosesser 8. Alternativ Supplerende Kommunikasjon – ASK	USN	2 240 878	Grenland + nettverket (Skien, Porsgrunn, Bamble, Kragerø, Drangedal og Siljan)	493 847	ja	310 275
Desentralisert ordning	Bruk av LK20 og LK20S i praksis Overordnet del av læreplanen Læringsmiljø Grunnleggende ferdigheter Inkludering og tilrettelegging Vurderingspraksis Ledelse av skolebasert kompetanseutvikling	USN	1 000 000	Øst-Telemark (Notodden, Tinn og Hjørtal)	90 000	ja	200 000

Desentralisert ordning	Læringsmiljø Skole-hjem samarbeid Inkludering og tilrettelegging Ledelse av skolebasert kompetanseutvikling	USN	688 000	Midt-Telemark nettverket (Nome og Midt-Telemark)	50 000	ja	40 000
Desentralisert ordning	Læringsmiljø Skole-hjem samarbeid Grunnleggende ferdigheter Ledelse av skolebasert kompetanseutvikling Leksebevisst skule, samarbeid heim-skule, lesing og prosess-skriving, begynneropplæring med fokus på lesing, ny opplæringslov, skuleutvikling, leik i undervisinga, åtferd og språkbruk mm.	USN	822 000	Vest-Telemark nettverket (Vinje, Tokke, Seljord, Kviteseid, Fyresdal og Nissedal)	78 000	ja	100 000
Desentralisert ordning	Ledelse av skolebasert kompetanseutvikling Vi har brukt tiden og midlene på å dypdykke i Læreplan for montessoriskoler.	USN	810 000	Montessori skolene i Telemark	40 000	ja	50 000
Desentralisert ordning	Ledelse av skolebasert kompetanseutvikling Grunnleggende ferdigheter	USN	200 000	Oasen skolen Grenland	20 000	søkte ikke om koordintor	0
Desentralisert ordning	Kartlegging av behov	USN	300 000	Telemark Toppidrett (Telemark Toppidrett Gymnas, Telemark Toppidrett Ungdomsskole Skien, Telemark Toppidrett Ungdomsskole Porsgrunn)	0	ja	57 000
Desentralisert ordning	Grunnleggende ferdigheter Ledelse av skolebasert kompetanseutvikling	NLA høgsolen	250 000	DELK skolene i Vestfold og Telemark	70 000	ja	30 000
Desentralisert ordning	Overordnet del av læreplanen Fagområder (eks morsmål, fremmedspråk, realfag, praktiske og estetiske fag ...) Tverrfaglige tema Skolehage Steiner- og Montessoriskolene følger en egen godkjent læreplan, ikke LK20.	Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	294 000	Steinerskolen i Vestfold/Holmestrand Internasjonale Montessoriskole	0	søkte ikke om koordintor	0
Kompetanseløftet	Inkluderende barnehage- og skolemiljø, Tilrettelegging for barn og elever spesialpedagogiske behov	UiS	299 700	Holmestrand kommune	100 000		0
Kompetanseløftet	Ledelse og organisering Andre kompetansebehov i PP-tjenesten	USN	550 000	Holmestrand kommune	100 000	ja	54 000
Kompetanseløftet	Inkluderende barnehage- og skolemiljø Ledelse og organisering,	UiS	466 600	Tønsberg kommune	100 000		0
Kompetanseløftet	Systemrettet samarbeid med PP-tjenesten	USN	780 000	Tønsberg kommune	100 000	ja	54 000
Kompetanseløftet	Inkluderende barnehage- og skolemiljø Tilrettelegging for barn og elever spesialpedagogiske behov Ledelse og organisering Systemrettet samarbeid med PP-tjenesten Tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barna og elevene Pedagogisk analyse	UiS	562 600	Vestfold fylkeskommune	110 000	ja	160 000
Kompetanseløftet	Inkluderende barnehage- og skolemiljø , Ledelse og organisering	UiS	366 100	Horten kommune	100 000	ja	30 000
Kompetanseløftet	Ledelse og organisering	USN	495 000	Horten kommune	120 000	ja	30 000
Kompetanseløftet	Inkluderende barnehage- og skolemiljø, Psykisk helse, Tilrettelegging for barn og elever spesialpedagogiske behov Ledelse og organisering Systemrettet samarbeid med PP-tjenesten Tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barna og elevene	USN	1 110 000	Færder kommune	200 000	ja	110 960
Kompetanseløftet	Inkluderende barnehage- og skolemiljø Psykisk helse Tilrettelegging for barn og elever spesialpedagogiske behov Ledelse og organisering Systemrettet samarbeid med PP-tjenesten Andre kompetansebehov i PP-tjenesten Tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barna og elevene	USN	429 000	Sandefjord kommune	200 000	ja	60 000
Kompetanseløftet	Inkluderende barnehage- og skolemiljø Tilrettelegging for barn og elever spesialpedagogiske behov Ledelse og organisering Systemrettet samarbeid med PP-tjenesten Tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barna og elevene	USN	569 040	Larvik kommune	210 000	ja	60 000
Kompetanseløftet	Inkluderende barnehage- og skolemiljø Tilrettelegging for barn og elever spesialpedagogiske behov Ledelse og organisering Systemrettet samarbeid med PP-tjenesten Tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barna og elevene Pedagogisk analyse	UiS	642 730	Telemark fylkeskommune	100 000	ja	114 000
Kompetanseløftet	Nevroutviklingsforstyrrelser (som feks ADHD, Tourettes syndrom og autisme) Inkluderende barnehage- og skolemiljø Ledelse og organisering Systemrettet samarbeid med PP-tjenesten Tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barna og elevene	USN	326 616	Midt-Telemark nettverket (Nome og Midt-Telemark)	100 000	ja	44 000
Kompetanseløftet	Nevroutviklingsforstyrrelser (som feks ADHD, Tourettes syndrom og autisme) Inkluderende barnehage- og skolemiljø Psykisk helse Bekymringsfullt skolefravær Alternativ 8: Ledelse og organisering Systemrettet samarbeid med PP-tjenesten Tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barna og elevene Tverrsektorielt samarbeid har inngått som en del av forankringsarbeidet	USN	600 000	Porsgrunn kommune	100 000	ja	44 000
Kompetanseløftet	Nevroutviklingsforstyrrelser (som feks ADHD, Tourettes syndrom og autisme) Inkluderende barnehage- og skolemiljø Bekymringsfullt skolefravær Tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barna og elevene	UiS	195 200	Kragerø kommune	85 000	ja	14 000
Kompetanseløftet	Inkluderende barnehage- og skolemiljø Ledelse og organisering Systemrettet samarbeid med PP-tjenesten Tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barna og elevene	UiS	319 000	Skien kommune	85 000	ja	14 000
Kompetanseløftet	Inkluderende barnehage- og skolemiljø Ledelse og organisering Systemrettet samarbeid med PP-tjenesten Tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barna og elevene	USN	746 104	Bamble kommune	55 000	ja	64 000
Kompetanseløftet	Lærevansker (som f.eks matematikk-, lese- og skrivevansker) Inkluderende barnehage- og skolemiljø Psykisk helse Ledelse og organisering Systemrettet samarbeid med PP-tjenesten Tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barna og elevene	USN	360 000	Øst-Telemark (Notodden, Tinn og Hjørdal)	100 000	ja	44 000
Kompetanseløftet	Inkluderende barnehage- og skolemiljø Lærende organisasjon og implementering	UiS	280 800	Siljan kommune	85 000	ja	14 000
Kompetanseløftet	Lærevansker (som f.eks matematikk-, lese- og skrivevansker) Inkluderende barnehage- og skolemiljø Tilrettelegging for barn og elever spesialpedagogiske behov Bekymringsfullt skolefravær Systemrettet samarbeid med PP-tjenesten Andre kompetansebehov i PP-tjenesten (konkretiser i kommentarfeltet) Tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barna og elevene	UiS	226 650	Drangedal kommune	85 000	ja	14 000

Kompetanseløftet	Nevroutviklingsforstyrrelser (som feks ADHD, Tourettes syndrom og autisme) Inkluderende barnehage- og skolemiljø Psykisk helse Tilrettelegging for barn og elever spesialpedagogiske behov Bekymringsfullt skolefravær Systemrettet samarbeid med PP-tjenesten Tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barna og elevene	UiS	804 900	Vest-Telemark nettverket (Vinje, Tokke, Seljord, Kviteseid, Fyresdal og Nissedal)	60 000	ja	104 000
Regional ordning	Barnehagen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Psykososialt barnehagemiljø	USN	850 350	Lokalt nettverk Holmestrand	103 983	ja	43 000
Regional ordning	Barnehagen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Annet: Inkluderende miljøer for omsorg, lek, læring og dannelse	USN	863 640	Lokalt nettverk Horten	103 983	ja	43 000
Regional ordning	Barnehagen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Psykososialt barnehagemiljø Kommunikasjon, språk og tekst Kunst, kultur og kreativitet Lek Inkluderende fellesskap i praksis	USN	1 603 405	Lokalt nettverk Tønsberg	163 983	ja	43 000
Regional ordning	Barnehagen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser	USN	983 250	Lokalt nettverk Færder	113 983	ja	43 000
Regional ordning	Barnehagen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Psykososialt barnehagemiljø Lek	USN	1 780 695	Lokalt nettverk Sandefjord	163 983	ja	43 000
Regional ordning	Barnehagen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Psykososialt barnehagemiljø Lek Larvik har et felles overordnet tema som berører flere områder: Inkluderende lekemiljø for alle Temaet er også i tråd med Kompetanseløftet	USN	1 273 350	Lokalt nettverk Larvik	163 983	ja	43 000
Regional ordning	Barnehagen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Psykososialt barnehagemiljø Kommunikasjon, språk og tekst Lek	USN	1 746 101	Lokalt nettverk Siljan/Skien	100 000	ja	42 942
Regional ordning	Barnehagen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Psykososialt barnehagemiljø Kommunikasjon, språk og tekst Etik, religion og filosofi Lek Flere barnehager har jobbet med inkluderende Fysisk leke- og læringsmiljø	USN	1 050 272	Lokalt nettverk Porsgrunn	110 000	ja	53 000
Regional ordning	Barnehagen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Psykososialt barnehagemiljø Kommunikasjon, språk og tekst Lek	USN	704 692	Lokalt nettverk Nome/Midt-Telemark	100 000	ja	53 000
Regional ordning	Barnehagen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Psykososialt barnehagemiljø Tverrfaglig samarbeid med (eks PPT, helsestasjon, barnevern) Kommunikasjon, språk og tekst Kunst, kultur og kreativitet	USN	816 772	Lokalt nettverk Øst-Telemark (Notodden, Tinn og Hjørdal)	110 000	ja	53 000
Regional ordning	Barnehagen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Tverrfaglig samarbeid med (eks PPT, helsestasjon, barnevern)	USN	247 032	Lokalt nettverk Drangedal	20 000	ja	43 000
Regional ordning	Lek	USN	583 272	Lokalt nettverk Bamble	60 000	ja	43 000
Regional ordning	Barnehagen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Lek Det har vært en styrke at kommunens barnehager samlet har felles målsettinger og tema.	USN	433 532	Lokalt nettverk Kragerø	60 000	ja	43 000

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

Viser til oppgave 5.1.2.3 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere hvordan deres innsats bidrar til å støtte kommunene i oppfølgingsordningen i deres utviklingsarbeid og vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Vi vurderer at den ene kommunen vi har med i 2022-uttrekket har jobbet godt med kvalitetsutvikling, og utviklet planer og systemer som er tenkt videreført utover perioden for deltakelse i oppfølgingsordningen. Oppfølgingsordningen er et samarbeidsprosjekt hvor det er viktig med godt samspill mellom skoleledelse, skoleeier, UH-miljø og Statsforvalteren. Hovedansvaret for utviklingsarbeidet ligger hos skoleeier og UH, men vi ser at vi har en viktig koordinerende rolle.

Datagrunnlaget som er tilgjengelig for Hjørdal kommune er vanskelig å benytte, enten fordi data er skjermet av personvern hensyn eller at usikkerheten er meget stor som følge et lite antall elever. Et årlig datasett (basert på kriteriesettet for oppfølgingsordningen) ville gjort det enklere for statsforvalterne å vurdere om kommunene i oppfølgingsordningen har bedret elevene sitt læringsutbytte og læringsmiljø.

Kommunen holder nå på å planlegge sin egen evaluering, og vil her selv vurdere om oppfølgingsordningen har ført til bedret læringsmiljø og læringsutbytte for elevene i kommunen

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2024.
- Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

Etter at ny statsforvalter kom på plass, har landbruksavdelingen sin leder tilbake i 100 pst. for avdelingen. På grunn av trange økonomiske rammer reduserer avdelingen med én ansatt fra 1. januar 2025 for å ha bedre handlingsrom.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2024.	18.7
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2024.	0.0
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	1.0
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på reindriftsområdet.	0.0
Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	3.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2024 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	12.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2024 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	0.0

Vi har ikke registrert hvor mange årsverk som benyttes til førsteinstansforvaltning av de økonomiske virkemidlene, men anslår som for 2023 ca. ett årsverk. Antall årsverk til veiledning og kontroll er anslått til minst 3. I og med det er mange ordninger blir det også mange som er involvert i kontrollarbeidet

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)**Rapportere på**

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Det er 9 kommuner som ikke har rutinebeskrivelse, men vi setter tallet til 16 da vi ikke har mottatt beskrivelsen fra 7 av våre 23 kommuner. Vi har ikke etterspurt rutinebeskrivelser for 2024, men sammen med Kartverket er det et fortsatt tiltak for 2025 at alle kommuner har rutinebeskrivelser for oppdatering av SFKB (herunder AR5). Vi har i 2024 startet opp første geovekstprosjekt for en av fire regioner fylkene er delt opp i, og får da flyfotodekning av hele regionen og periodisk ajourhold av AR5 for de fleste kommunene i prosjektet.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	16	0	23

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)**Rapportere på**

Rapportere om bruk av anmeldelser.

Ingen saker er anmeldt og ingen er heller ikke vurdert anmeldt.

Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)**Rapportere på**

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

Hovedinntrykket er at rutinene fungerer etter intensjonen. Landbruksforvaltningen får melding fra Mattilsynet ved alvorlige brudd på dyrevelferdsregelverket, og landbruksforvaltningen holder Mattilsynet orientert om PT-vedtak og om forhold vi vet om som gjelder de aktuelle husdyrholdene.

Vi har noen lokale rutiner som bidrar til at informasjonen utveksles etter intensjonen. To ganger i året møtes vi og Mattilsynet for å drøfte saker og saksområder av felles interesse. I 2024 fant disse møtene sted 17.04 og 06.11. Utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd er alltid et punkt på programmet under disse møtene. Med jevne mellomrom går vi igjennom hele avtalen, for felles refleksjon og påminnelse. Når vi første møtes, tar vi også opp andre temaer knyttet til dyr, planter og natur, som både Mattilsynet og landbruksforvaltningen jobber med.

I januar, rett før PT-vedtak fattes, kontakter vi Mattilsynet for å sikre at vi vet om alle sakene de jobber med, som ligger an til å omfattes av rutinene for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd. Vi sender Mattilsynet utskrift av rapportene om vanlig jordbruksproduksjon i husdyrholdet.

Ut over dette forekommer det spontan kontakt knyttet til konkrete saker.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	1	1	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avvikling)	1	1	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	0	0	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)	0	0	0	0
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3	2	2	0	0

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	2	2	2	2

ja, det gjør i de aller fleste tilfeller

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)**Rapportere på**

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

Det kom inn én ny sak på riving og opprydding i desember 2024. Denne er foreløpig ikke behandlet. Det ble gjort vedtak i 7 saker. En av disse var endring av vedtak, der opprinnelig vedtak ble gjort i 2023. I to av sakene er rivingen ferdig og sakene er avslutta.

Kompensasjon og erstatninger etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Presaksbehandling for erstatning etter avvikling av pelsdyrhold	0	0	0	0
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	9	1	6	2
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	0	0	0	0
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	26 180 830	0	21 195 974	4 984 856

Søknaden som ikke er behandlet mangler et vedlegg der kostnaden kommer fram. For saker under behandling er beløpet det de har fått godkjent. Vi har foretatt delutbetalinger i alle disse sakene, og det er betalt ut kr 10 639 393. Det gjenstår derfor ca 10,5 millioner i utbetaling på disse sakene.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)**Rapportere på**

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Eiendomslovgivningen

I de opprinnelige fylkene var det til sammen to jurister. Per 31. desember 2024 har vi to jurister, 1,2 årsverk. En jurist har 0,8 stilling omsorgspermisjon til juni 2025. I tillegg har avdelingen en jurist som deles med plangruppa i miljøavdelingen. Denne forbereder i tillegg samordningssaker for statsforvalteren.

Fagmiljøet er styrket og bedret, og vi har tryggere kapasitet som sikrer likebehandling av saker i begge fylker.

Husdyrkonsesjonsregelverket

To personer gir økt kapasitet og kompetanse etter at to embeter ble ett. Likevel er det for liten kapasitet til å ta tak i kompliserte driftsfellesskapsaker. Vi er i dialog med naboembeter for å se om vi i større grad kan dra nytte av hverandre

Kontroll m.v.

Gevinsten er mer likebehandling av saker i begge fylkene. Vi har større kapasitet fordi det er flere som utfører arbeidet, samt at vi har større oppmerksomhet på kommunens forvaltning. Ingen har dette som hovedoppgave, det følger fagsporet.

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.9 i TB)

Rapportere på

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2024.

Det vises til tabellene.

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet	Opphevet/avvist
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	1	0	1	0
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	17	0	14	3
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	0	0	0	0
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0	0	0	0
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	6	1	3	2
Vedtak i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	1	1	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	0	1	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	1	0	0	1

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Opphevet/avvist	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	1	0	0	1	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	16	0	0	13	0	0	0	3	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven § 12	2	1	1	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	14	4	6	4	0	0	0	0	Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar er inkludert.
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	5	1	1	1	0	0	0	2	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	2	1	0	1	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	2	2	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	0	

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0	0	0
Hytte ol.	0	0	0
Forretn., kontor, industri	0	0	0
Off./priv. tjenesteyting	0	0	0
Andre byggeområde	0	0	0
Skogplanting	0	0	0
Samferd. og tekn. infrastruktur	0	0	0
Grønnstruktur	0	0	0
Golf	0	0	0
Forsvaret	0	0	0
Andre landbruksformål	0	0	0
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet	Avvist
Vedtak	3	0	3	0
Påklaget til Landbruksdirektoratet	0	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	0	0	0	0	0

Ingen kommuner er pålagt rapportering i 2024

Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produksjonsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Opphevet/avvist	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker	0	0	0	0

Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Avvist	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	0	0	0	0	

Det todelt målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelte målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Det er stort sett gaupa som er av betydning i region 2. Det viktigste forebyggende tiltaket er å holde gaupa på bestandsmålet. Elektronisk overvåking av beitedyr er viktig for å kunne ha oversikt over hvor dyra er, om det er uro i flokken, og å gi mulighet for å oppdage skadde/drepte dyr.

I rovviltregion 2 er det et mål om 12 ynglende gauper. Dette målet er nådd, og forvaltninga baserer seg på uttak av gaupe for å holde seg på bestandsmålet.

Forebyggende tiltak gjøres i form av styrka kursing og midler til skadefellingslag i kommunene. Skadefellingssøknader behandles raskt og fortløpende.

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.1.2 i TB)**Rapportere på**

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen på landbruks-, natur- og kulturmiljøområdet.

Hjartdal og Svartdal UKL - 30 000 daa

UKL-området har innvilget 959 000 kr til 21 tiltak i 2024. Hele den tildelte rammen ble brukt.

Landskapsskjøtsel

Midlene har for en stor del gått til ulike typer gjerder, for å legge til rette for beiting i kulturlandskapet. Flere tilrettelegger nå for digitale gjerder.

Biologisk mangfold

Det er gitt midler til skjøtsel av en blomstereng og et artsrikt beite. Ellers er spesialslåmaskinen Brielmaier, som blei kjøpt inn i 2022 til slått i bratt terreng for hele området, i økt bruk. Viktige erfaringer er høstet i forhold til hvordan utstyret skal brukes og forvaltes. Dette har gitt positive resultater og borger for en mer optimal skjøtsel for flere enger i det bratte landskapet, spesielt der antall beitedyr er knapp. Økt mengde høsta gras har også stor

verdi. Det er som kjent mange verdifulle slåttemarkar i Hjartdal og Svartdal, inkludert flere bratte felt med styvingstrær. Investeringen i slåmaskinen bidrar derfor helt klart til høyere prioritering av tiltak for biologisk mangfold. I tillegg har det vært bevilget RMP-tilskudd til 10 slåttemarkar – resten fra miljøforvaltningen. I 2024 har vi også brukt noe tid sammen med kommunene i UKL-området til å justere på praksisen i bruk av ordningen Trua naturtyper. Private søkere skal i fra 2025 for kategori «slåttemark» og «styvingstrær» søke UKL-ordningen og ikke Miljøavdelingen.

Kulturminner

Konkret er det gitt tilskudd til istandsetting av to verneverdige bygninger, samt bl.a. oppføring av noen mindre tradisjonelle driftsbygg som ysteriloft, vedskjul og utedo. Dette er en del av oppfølgingen av satsingen på oppgradering og forvaltning av den unike bygningsmassen som preger dette UKL-området. Til grunn for arbeidet ligger mye fagkunnskap, som nå samles i egne rapporter. Bygningsrapporten for Svartdal blei ferdig i 2022. Tilsvarende rapport for Hjartdal skal ferdigstilles i 2025.

Ferdsl og friluftsliv

Stiene er mange i dette landskapet og dette året stod stien over Kvennhusåsen for tur. I tillegg blei det brukt midler for tilrettelegging av økt besøk på en setervoll, bl.a. med gjerder, sitteplasser og utedo.

Planlegging

Midler er avsatt til skjøtelsplaner og prosessarbeid i 2024 (115 000 kr). Flere representanter deltok på den nasjonale jubileumssamlingen på Granavolden.

Næring

En av de viktigste tilskuddene som er gitt her er støtten til næringsutvikling og kapasitetsutvidelse for det verdifulle ullspinneriet og «hjemsteinsbedriften» Telespinn i Svartdal. Tilskudd til innkjøp av flere bikuber for økt satsing på økologisk honningproduksjon kan også nevnes.

Formidling

UKL-området er dyktige og aktive på dette med formidling og har fast samarbeid med Kulturlandskapssenteret som viktig ressurs. Her kan nevnes slåttedag, lauvingsdag, stulsdag og vandring i kulturlandskapet for skoleklasser, samt nytt informasjonshefte til barn angående gruvedrift. I tillegg må nevnes satsingen på felles «kulturlandskapsstand» med aktiviteter på den årlige Dyrsku'n i Seljord i september.

Vi anser bruken av midlene totalt sett som tilfredsstillende, med økende oppmerksomhet på tiltak innen biologisk mangfold. Midlene har bidratt til å styrke miljøverdiene i området.

En vedvarende trussel i området er at antallet beitedyr er nedadgående, dvs antallet er lavt i forhold til tilgjengelige ressurser. Dette er en utfordring i store deler av øvre Telemark og færre gårdsbruk gir en sårbar situasjon. Vi har økt fokus på denne utfordringen.

Forvaltningsplanen er i fra 2017. Prioriteringene der har vært gjennomgått og justert i 2023. Det er godt samarbeid mellom aktørene i området og kommunen.

Jomfruland og Stråholmen UKL - 3 500 daa

UKL-området har til sammen innvilget saker for kr 716 000 til 24 tiltak i 2024. Hele den tildelte rammen ble brukt, i tillegg til omfordelte midler fra 2023.

Landskapsskjøtsel

Gjennom skjøtsel holdes gammel innmark i hevd. Det er bl.a. gitt tilskudd til årlig slått av gammel kulturmark. Det er beitedyr på begge øyene. Selve beitingen stimuleres gjennom dyretilskudd til øybeite i RMP-ordningen. Skjøtsel er utført i stor grad gjennom dugnader, og bidrar til å holde det gamle kulturlandskapet åpent og ivaretatt. Dette gjelder spesielt for Stråholmen.

Biologisk mangfold

Jomfruland nasjonalpark dekker kun begrensede deler av UKL-området. Skjøtsel av naturmangfoldet skjer i hovedsak i regi av nasjonalparken. Dette året er det brukt midler til restaureringsslått som del av tilbakeføringen av to gamle enger på Jomfruland. På Stråholmen bli UKL-midlene brukt til delfinansiering av en ny slåmaskin. Ellers er det lagt planer for økt bekjempelse av fremmede arter på begge øyer. Målgruppe er både fastboende og feriegjester. Bl.a. er det dette året gitt tilskudd til bekjempelse av parkslirekne.

Kulturminner

Det er brukt midler til fornying av dører og vinduer på flere av hovedhusene på gårdene. En eksisterende bygningsrapport for de to øyene ligger til grunn for arbeidet.

Ferdsl og friluftsliv

Årets dugnad på Jomfruland hadde som mål å utbedre den såkalte «midtstien». Økt bruk av denne vil sikre bedre utmarksbeiting, samtidig som det gir økt kunnskap og engasjement for UKL.

Næring

Førsituasjonen på øyene var i år noe bedre enn sommeren før. Gårdbrukerne på Jomfruland benytter seg ellers av tilskudd til klimabetinget produksjonssvikt i utfordrende år. Viktig i år har vært tilskudd til utbedring av to låvebygninger.

Formidling

I tillegg til dugnader og aktiv møtevirksomhet med årsmøte i august, har det igjen vært arrangert et åpent kulturlandskapsseminar på Stråholmen i juni med mål å løfte fram verdiene som ligger i kulturlandskapet og de to unike øyene. Den nye lærerike og vakre filmen «Levende naturlandskap» blei lansert på samlingen. Filmen «Villsauen og ulla» må også nevnes.

I tillegg har representanter i fra UKL vært engasjert i åpningen av det nye Nasjonalparksenteret på Jomfruland i juni, deltatt på den nasjonale jubileumssamlingen på Granavolden og den lokale markeringen på Dyrsku'n i Seljord, begge i september. En enkel versjon av «Jomfrulandsbrosjyra» blei delt ut.

Dette året blei det også gitt midler til en evalueringsprosess av 30 år med skjøtsel på Stråholmen.

Vi anser bruken av midlene totalt sett som tilfredsstillende mtp. ulike miljøtema.

En utfordring for området er at det er heller lite, og at det er et begrenset antall aktive søkere og aktive gårdsbruk. De to mest markante ildsjelene er seniorer, men aktiviteten er fortsatt høy og forbilledlig, som f.eks. organiseringen av den årlige, omfattende dugnaden på Stråholmen. Det er ellers tegn på økt aktivitet på noen av gårdene, men dessverre avvirket gården med den største storfebesetningen alt dyrehold denne høsten. Det har skapt bekymring og et prekært behov for å få inn nye beitedyr i fra våren 2025.

En vedvarende utfordring er også den voksende bestanden av gås. Beite og vinterfôr blir spist av gjessene. Ny forvaltningsplan er nå igangsatt.

Viktigst i 2024 har vært at den nye forvaltningsplanen har kommet på plass, planen er vedtatt april 2024. Den forrige var fra 2009. Det er godt samarbeid mellom aktørene i området og kommunen.

Færder UKL - 15 000 daa

I Færder UKL er det gitt 680 000 kr til 15 tiltak i 2024. Hele den tildelte rammen ble brukt.

Landskapsskjøtsel

Færder UKL har brukt størst andel av midlene på landskapsskjøtsel. Ca. 600 dekar gammel innmark fordelt på 8 øyer holdes fortsatt i hevd gjennom beitepussing. Det er fremdeles beitedyr på 20 øyer, og midler er også gitt til vedlikehold av gjerder. Beiting stimuleres gjennom dyretilskudd til øybeite i RMP-ordningen.

Biologisk mangfold

Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer er også høyt prioritert. Nesten hele UKL-området inngår i Færder nasjonalpark og naturverdiene er store. I 2024 er skjøtsel blant annet utført i de trua naturtypene naturbeitemark og svartor sumpskog, i tillegg skjøtsel av utvalgt naturtype slåtte- og slåttemark. Det er også utført rydding av tett seljekk og tatt ut noe plantet gran.

Kulturminner

Tilskudd til kulturminner har gått til istandsetting av et steingjerde.

Næring

Fortsatt gårdsdrift og næring på tre øyer er høyt prioritert og det er gitt tilskudd til drenering ved et tun og en gårdsvei.

Formidling

Arbeid med oppdatering av skjøtelsesplaner er i gang i samarbeid med nasjonalparken. Årets samling for UKL-nettverket var på Sandø.

Arbeid med oppdatering av skjøtelsesplaner er i gang i samarbeid med nasjonalparken.

Vi anser bruken av midlene totalt sett som tilfredsstillende, og det er god aktivitet i området. Skjøtelsedugnader foregår på flere av øyene. Midlene bidrar til å styrke miljøverdiene i området.

Forvaltningsplanen er gammel, og er fra 2009. Færder nasjonalpark har fylldig forvaltningsplan med vedlegg om skjøtsel fra 2017, som UKL har støttet seg på. Det var planlagt utarbeidet egen ny forvaltningsplan for UKL i 2024, dette ble utsatt til 2025 pga bemanningssituasjonen i kommunen. Det er godt samarbeid mellom aktørene i området og kommunen.

Kaupang UKL - 5 000 daa

Kaupang UKL har fått ferdigstilt forvaltningsplanen. Oppdraget ble gitt til BioFokus, og kommunen har i etterhånd jobbet en god del med planen.

UKL-området ble tildelt 230 000 kr i 2024. Hele den tildelte rammen ble satt av til kommunen selv til «Midler til prosess, arrangementer, kartlegginger og planer», og vil bli benyttet i 2025. Siden forvaltningsplanen ikke ble ferdigstilt før i slutten av desember, ville kommunen ikke lyse ut midlene fritt. De ønsket å ha forvaltningsplanen ferdig slik at midlene blir prioritert deretter.

Utlagte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Bidrar tiltak støttet av tilskuddsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	For de tre områdene som har vært med en stund er UKL-satsningen en viktig faktor for å ivareta verdiene i områdene. For nye Kaupang UKL vil oppmerksomheten rundt verdiene i området åpne opp mulighetene for større innsats med tiltak.
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket?	Verdiene i området er styrket. Stadig flere kulturminner istandsettes og viktige naturtyper blir istandsatt og skjøttet.
Er det positive trender i områdene?	Gårdsdriften i de to øy-områdene våre - Færder og Jomfruland-Stråholmen er i hovedsak opprettholdt, og støttes bevisst gjennom UKL. Det er god tilgang på beitedyr på øyene. Det er fortsatt stor aktivitet og samhold i de tre "Gamle" områdene våre.
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene?	Et lavt antall beitedyr i Hjørtal og Svartdal er bekymringsfull mtp å opprettholde kulturlandskapet. Tørke og voksende bestander av gress er en økende utfordring i de to øy-områdene våre. Generelt kan kuttet i den økonomiske rammen for UKL føre til mindre aktivitet i UKL-områdene.
Blir ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier og jordbruksdrift?	Det er gitt tilskudd til næringsutvikling i Hjørtal-Svartdal (Telespinn). Støtte er gitt i alle områdene til gårdsbygninger, utstyr eller andre tiltak som støtter opp under driften.
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	Færder UKL skal revidere sin gamle plan i 2025. De andre har forvaltningsplaner på plass.
Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	Vi mener at de eksisterende planene fungerer på en hensiktsmessig måte.
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	I de 3 "gamle" områdene er samarbeidet mellom kommunene, grunneiere og andre aktører godt. Områdene er godt organisert, og regionale myndigheter innen kulturminner og miljø deltar ved behov. I Kaupang er kommunen og regional forvaltning aktive, og det skal bygges opp et nettverk med aktører.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Differanser i ressursrapporteringen mellom 2023 og 2024 og tildeling og ressursbruk i 2024

Det ble foretatt en rekke sentrale omorganiseringer fra 2023 til 2024 som påvirker vår ressursbruk.

KDD ble delt som departement 1. januar 2024. Mange av oppgavene som hadde ligget i KDD ble skilt ut og overført til et nytt departementsområde. Det nye departementet, Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD), har ansvar for IKT- og forvaltningspolitikk, elektronisk kommunikasjon, statlig arbeidsgiverpolitikk, statlig bygg- og eiendomsforvaltning, det administrative ansvaret for statsforvalterne og arbeid med bærekraftsmål.

KDD-Adm foretok 1. oktober 2023 en justering av budsjettfordelingsmodellen for AID, BFD, og KD. Endring av tildeling påvirker også ressursbruken på disse områdene.

I våre tildelinger for 2024 ble det gitt en generell pris- og lønnskompensasjon på cirka 5,2 pst. Dette inkluderer en ekstra justering av tildelingen som ble gitt i RNB 2023. I tillegg er det gitt kompensasjon for lønnsoppgjør for 2024 med virkning fra 1. mai 2024. Vergemål inngår i denne kompensasjonen.

På grunn av uenigheter mellom partene i lønnsoppgjøret kommer ikke disse utbetalingene før februar 2025. Departementsområdene er derfor belastet noe mindre utgifter enn hva det skulle vært. For 2025 vil departementsområdene bli belastet tilsvarende mer.

Regjeringen har gitt statsforvalterne et generelt kutt som er fordelt forholdsmessig mellom embetene. Kapittel 1520, post 01 er trukket 5 mill. kr. i tråd med gevinstrealiseringsplanen 2020-2026. Dette er fordelt mellom embetene og Statsforvalternes fellestjenester.

Som følge av regjeringens beslutning om å øke antall kontor plasser på kontorsted Skien, ble det laget et addendum til eksisterende fremleieavtale med virkning fra 1. august 2024. Vi har derfor fått økte husleieutgifter sammenlignet med 2023.

Vergemål har vært en fast oppgave i mange år, og er nå flyttet over fra kapittel 0469.01 til kapittel 1520, post 01. I forbindelse med denne overføringen ble cirka 33 pst. av tildelingene flyttet over til DFD som administrativ kostnadsdekning. Det er trukket tilsvarende 33 pst. administrativ kostnadsdekning fra de øvrige departementsområdene og overført til DFD for å dekke husleie og andre administrative merutgifter.

Det er foretatt en justering på tildeling for særskilte oppgaver under KLD, der andel administrativ dekning ikke var lagt inn for nye oppgaver i perioden 2021-2023. Dette har medført at en del midler er flyttet fra KLD til DFD.

Vi ble tildelt kr 6,4 mill. kroner i forbindelse med at gravferdsforvaltningen ble overført fra kapittel 881, post 21 til kapittel 1520, post 01. Det er også gitt en tildeling fra BFD til å dekke en ny oppgave som skal behandle klage på vedtak knyttet til fosterhjem.

Ressursrapportering

Departement	Driftskapittel 2024	Driftskapittel 2023	Fagdep. 2024	Fagdep. 2023
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	3 800	4 037	4 128	4 779
Barne- og familiedepartementet	14 121	9 672	1 463	6 424
Helse- og omsorgsdepartementet	22 733	23 131	11 866	10 494
Justis- og beredskapsdepartementet	20 482	6 833	361	15 727
Klima- og miljødepartementet	16 332	15 789	11 617	10 277
Kommunal- og distriktsdepartementet	21 289	45 419	422	1 136
Kunnskapsdepartementet	11 962	12 284	12 531	12 869
Landbruks- og matdepartementet	18 454	17 768	158	103
Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet	30 859	0	0	0
Andre	464	685	165	164
Sum	160 496	135 618	42 711	61 973

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Innenfor de gitte økonomiske fullmakter i 2024, mener jeg at embetet har løst samfunnsoppdraget på en tilfredsstillende måte. Utfyllende kommentarer og avvik er beskrevet i de enkelte rapporteringspunkter.

For detaljert regnskapsresultat henvises det til kapittel VI i årsrapporten.

3.6 Andre forhold

Kongehuset

Offisielle besøk

16. april var Kronprinsessen gjest under VM i paraishockey i Skien.

11. og 12. oktober deltok Dronningen under åpningen av tekstilsymposium i Skien.

28. og 29. oktober arrangerte Kronprinsen SIKT-konferansen i Tønsberg og Horten.

Kongelige medaljer

Vi saksbehandlet 12 søknader om Kongens fortjenstmedalje.

4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Ledergruppen har ukentlige møter. Møtene holdes annenhver uke på kontorstedene våre i Tønsberg og Skien.

Virksomhetsplanen er et styringsverktøy for den samlede aktiviteten i embetet, og et redskap for å sikre at oppdragene blir utførte.

Virksomhetsplanen består av to deler:

Del 1: Felles styringsdokument med overordnet virksomhetsplan med felles satsingsområder (dette dokumentet).

Del 2: Detaljert plan for hver avdeling med resultat- og arbeidsmål og tiltak.

Del 1 vedtas av ledermøtet etter drøfting med tillitsvalgte. I tildelingsbrevet gir departementene føringer for våre overordnede prioriteringer. Sammen med utfordringer vi ser lokalt, legger dette grunnen for embetets særskilte satsingsområder.

Avdelingene vedtar selv del 2 i tråd med tildelte budsjetttrammer og de særskilte satsingsområdene.

I tildelingsbrevet kap. 8 understrekes det at "det enkelte fagdepartement disponerer sin andel av ressurser på felleskapitlet (nå kap. 1520) dersom omprioriteringer ikke er gjort av regjeringen. Dette innebærer at ressursmessige utfordringer innen et departements fagområder om nødvendig, må løses gjennom omprioriteringer innen dette departementets oppgaveportefølje.»

Noen departementer finansierer oppgaver i bare én avdeling. Andre departementer finansierer oppgaver som ligger i flere av våre avdelinger. Når et departement finansierer oppgaver som ligger i flere avdelinger, legger vi vekt på at fordelingen av midler mellom avdelingene blir så riktig som mulig. Denne fordelingen tar utgangspunkt i ressursbruken i den enkelte avdeling, og på de ulike oppgavenes prioritet.

Når viktige oppgaver favner flere avdelinger, brukes arbeidsgrupper som verktøy for å koordinere og avveie innsatsen. Arbeidsgruppene er primært et redskap for å koordinere og avveie ulike hensyn på tvers av avdelinger. Ved uenighet kan slike avveininger løftes til ledermøtet for beslutning. Arbeidsgruppene arbeider etter mandater fra ledermøtet, og arbeidet forankres i ledermøtet ved at hver gruppe presenterer gruppens arbeid i ledermøtet.

Vi ivaretar medbestemmelse gjennom det formelle medbestemmelsesmøtet (MBM) med tillitsvalgte. I saker som angår arbeidsmiljøet deltar hovedverneombudet. Medbestemmelsesmøtene gjennomføres fire ganger i halvåret, og blir ledet av statsforvalter eller assisterende statsforvalter.

Vi har et aktivt arbeidsmiljøutvalg som diskuterer ulike utfordringer knyttet til HMS-arbeidet. Statsforvalteren har i kraft av sin regionale samordningsrolle et koordineringsansvar for planlegging og gjennomføring av en regional samarbeidskonferanse annet hvert år. I samarbeid med tillitsvalgte fra de fire hovedsammenslutningene regionalt, gjennomførte vi en samarbeidskonferanse 29. februar i 2024.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Risikostyring er en integrert del av mål- og resultatstyringen i virksomhetsområdene og embetet. Dette innebærer å finne løsninger og tiltak for å finne «riktig» risiko, som balanserer ønskene om å skape verdier med ønskene om å unngå uønskede hendelser.

Tre enkle spørsmål er kjernen i vår risikovurderingen:

Hva kan gå galt?

Hva kan vi gjøre for å forhindre dette?

Hva kan vi gjøre for å redusere konsekvensene dersom det skjer?

Risikovurderinger gjennomføres fortløpende i alle avdelinger/enheter og virksomhetsområder gjennom hele året. Risikostyring er en integrert del av arbeidet i ledergruppen, samt at risikovurderinger gjennomgås i forbindelse med årlig revidering av virksomhetsplaner.

Avdelingene vedtar virksomhetsplaner i tråd med tildelte budsjetttrammer. Klare og tydelige prioriteringer er nødvendig for å bringe balanse mellom oppgaver og ressurser. I tildelingsbrevet gir departementene sine overordnede prioriteringer. Ledergruppen vurderer årlig om det er områder som skal skjermes.

Hver avdeling skal i forbindelse med VP-arbeidet gjennomføre risikovurderinger. Høy risiko for manglende måloppnåelse skal fremkomme skriftlig. Der hvor det er høy risiko skal risikoreducerende tiltak iverksettes. Embetet melder overordnede risikoområder til departementet. Embetet vil også orientere departementet dersom det i løpet av året oppstår vesentlig risiko for manglende måloppnåelse.

Statsforvalter har tertialvise gjennomganger med avdelingslederne, der måloppnåelse og eventuelle avvik samt budsjettssituasjonen er viktige temaer.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Vi legger stor vekt på at alt vårt arbeid skjer i tråd med krav i lover og forskrifter, krav i hovedinstruks og tildelingsbrev og i statens økonomireglement. Det vises til det som følger av sektorlover, forvaltningsloven, offentlighetsloven og kommuneloven med rundskriv og forskrifter, reglene om personvern mv.

Ledergruppa og avdelingene har i 2024 jobbet med bevisstgjøring omkring internkontroll.

Embetet har laget to huskelister:

- Habilitet, integritet og roller – huskeliste for det daglige arbeidet (vedtatt i ledermøtet 23. august 2023)
- Ansvar som følger med budsjett-disponeringsmyndighet (godkjenning/anvisning) og attestasjon – en huskeliste (vedtatt i ledermøtet 17. juni 2024)

Andre viktige dokumenter ligger i Styringsbiblioteket og på vårt intranett.

Dersom avvik oppstår, er det viktig at aviket blir fanget opp og uten ugrunnet opphold blir meldt inn i vårt avikssystem.

Vi innretter våre systemer og rutiner slik at internkontroll blir en integrert del av vårt daglige virke. Risiko- og vesentlighetsvurderinger ligger til grunn for våre prioriteringer. Vi rapporterer umiddelbart til ansvarlig departement dersom det avdekkes vesentlige svakheter, feil eller mangler, i kritiske prosesser eller ved aktiviteter i embetet.

Vi har særlig oppmerksomhet på internkontroll på følgende områder:

- Økonomistyring
- Informasjonssikkerhet
- Nasjonale sikkerhetsinteresser
- Saker som omhandler enkeltpersoners rettigheter, tvang eller der konsekvenser av svikt er alvorlige
- HMS
- Offentlige anskaffelser
- Prosjekter
- Tilskuddsforvaltning
- Behandling av personopplysninger

Vi skal jevnlig og minst hvert fjerde år vurdere å innføre internrevisjon, jf. rundskriv R-117. Ved vesentlige endringer i risikobildet eller i virksomheten for øvrig, skal en ny vurdering gjøres. Vi har vurdert at det ikke er behov for en egen internrevisjon nå.

Alle våre sentrale interne styringsdokumenter og retningslinjer er gjort tilgjengelig på vårt intranett.

Det samme gjelder referater og saksdokumenter fra ledermøter, AMU og medbestemmelsesmøter.

En del av internkontrollsystemet er delegasjonsreglementet som tydeliggjør roller og ansvar i embetet.

Vi fikk et nytt felles avikssystem fra Datakvalitet 2024. Det nye avikssystemet av en erstatter for Riskmanager og har har brukt i mange år. Vi har inntrykk av at flere av avdelingene er flinke til å melde avvik og disse blir fortløpende behandlet.

Vi sikrer oss mot økonomisk mislighold ved at alle utbetalinger blir attestert og godkjent av to personer. Det står alltid to personer bak et forvaltningsvedtak eller utbetaling av et tilskudd. Vi har kvartalsvis rapportering på saksbehandlingstider på de viktigste fagområdene våre. Dette gir oss en god oversikt over status på de enkelte fagområdene.

Gjennom god tilgangs-/rollestyring i ulike systemer sikrer vi at ansatte kun får tilgang til den informasjon som er nødvendig for å kunne få utført sine oppgaver.

Vi har i 2024 en større jobb med å systematisere internkontrollarbeidet. Dette arbeidet vil vi videreføre i 2025. Vi har i 2024 anskaffet to digitale systemer som skal sikre at internkontrollen blir bedre. Dette er DFØs systemer for lokale lønnsforhandlinger og ADRA (avstemningssystem). Begge systemene vil redusere mulighetene for å gjøre feil.

Vi vurderer at styringssystemet samlet sett fungerer godt og at vi har god styring og kontroll i embetet.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Fra 2019, det første året etter sammenslåingen av embetene, til 2024 har vi redusert antall årsverk med 12 pst. I samme periode er antall journalposter økt betraktelig – med 13,4 pst. på vergemål og 21,4 pst. for embetet for øvrig. Ved å effektivisere saksbehandlingsprosesser og prioritere strengt, har vi likevel klart å levere god måloppnåelse.

På viktige fagområder har vi nå en minimumsbemanning. Det betyr at vi har svært begrenset mulighet til å dekke opp for fravær som følge av foreldrepermisjoner, langvarig sykdom eller vakanser, både innenfor fagområdet og ved omdisponering fra andre områder. Det gir betydelig økt sårbarhet i oppgaveløsningen.

Vi ser at saksmengden fortsatt øker, på flere områder betydelig. På mange fagområder opplever vi manglende samsvar mellom ressurstildeling og oppgaver.

Etter at vi fikk avklart vår fremtidige lokalisering og geografiske struktur, er turn-overen redusert til et mer normalt nivå for embetet som helhet. Vi opplever likevel fortsatt en noe høyere høy turn-over innenfor enkelte fagområder. Dette gjelder særlig innenfor KDD-området. Dette skyldes i stor grad at både kommuner, fylkeskommuner og andre statsetater kan tilby mer attraktive lønnsbetingelser enn det vi har mulighet til. Dette gjør det krevende å beholde nøkkelkompetanse, og å rekruttere nye medarbeidere. Vi opplever også at det er mer utfordrende å rekruttere til ledige stillinger

ved vårt kontorsted i Skien.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

I forbindelse med innflytting til nye lokaler i Tønsberg i 2020 ble det anskaffet nye kontormøbler som en del husleiekontrakten. Anskaffelsen ble gjort av huseier og vi betaler ned kontormøblene over en periode på 10 år. I våre kontorlokaler i Skien har vi gjenbrukt alt kontorutstyr fra tidligere kontorlokaler. STAF eier og administrerer alt IKT-utstyr for oss.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Regnskapsrevisjon

Vi har et godt samarbeid med Riksrevisjonen. De hadde ingen merknader til regnskapsrevisjonen for 2023. Årsrevisjonen for 2024 er ikke ferdigstilt.

Informasjonssikkerhet

STAF har ansvar for veiledning, tilrettelegging og koordinering av arbeidet med informasjonssikkerhet. Informasjonssikkerhet skal ivaretas i alle tjenester fra STAF og er regulert gjennom felles informasjonssikkerhetsinstruks. Embetet har et selvstendig ansvar for å følge opp det daglige informasjonssikkerhetsarbeidet.

STAF og Statsforvalteren har felles personvernombud, hvor STAF har arbeidsgiverrollen. Personvernombud samarbeider med embetenes kontaktpersoner.

Kompetanseheving

Vi jobber med informasjonssikkerhet gjennom hele året. Noen eksempler:

- Deltagelse i fagutvalg informasjonssikkerhet.
- HOXHUNT
- Fortløpende produksjon av egne artikler på intranett
- Deltagelse på informasjonssikkerhetsseminar
- Videreformidling av informasjon fra STAF
- Informasjon til ledergruppen
- Fortløpende oppdatering av sikkerhetsdokumentasjon
- Samarbeid med STAF på ulike tekniske sikkerhetsløsninger.

Sikkerhetsutvalg

Embetet har etablert et lokalt sikkerhetsutvalg. Sikkerhetsutvalget er et rådgivende organ i internkontroll- og sikkerhetsspørsmål.

Det daglige ansvar for og oppfølging av sikkerhet ligger i linjen og følger ansvarsprinsippet. Det innebærer at den som har et ansvar for et fag, fagområde eller fagapplikasjon i en normalsituasjon, har ansvar for alle aspekter av sikkerhet. Nærhetsprinsippet betyr at hendelser organisatorisk skal håndteres på lavest mulig nivå. Det operative ansvar ligger i linjen.

Rolle: Sikkerhetsutvalget er et av ledelsens virkemidler for å kvalitetssikre arbeidet med sikkerhet og personvern i embetet.

Mandat: Sikkerhetsutvalgets arbeid innen sikkerhet skal være forebyggende, kontrollerende og rådgivende.

Den rådgivende rollen retter seg primært mot ledelsen i den hensikt å skaffe til veie/bearbeide beslutningsgrunnlag i spørsmål om sikkerhet.

Oppgaver: Sikkerhetsutvalget skal utarbeide, behandle og godkjenne styrende kontrollerende dokument i tråd med kravene til et tilfredsstillende internkontrollsystem. Prioriterte oppgaver omfatter å følge opp lovpålagte krav til internkontroll, sikkerhetsrevisjon og å utarbeide ledelsens årlige gjennomgang på området.

Utvalget kan foreta kontroll med at sikkerheten og personvernet i embetet overholdes. Kontrollen skal primært rettes mot å avdekke systemsvikt. Avvik meldes i avvikssystemet. Sikkerhetsutvalget skal påse at praktiske veiledere finnes.

Sikkerhetsutvalget er pådriver for at sikkerhet og personvern øves, skal hindre at informasjon kommer på avveie og skal sørge for at informasjon er tilgjengelig når de ansatte trenger den

Innebygget informasjonssikkerhet skal være med i alle prosesser, tjenester og systemer ved embetet.

Vi skal kjenne til verdien av vår informasjon. Vi skal ha riktig sikkerhetsnivå, basert på klassifisering og risikovurderinger. Offentlighetens rett til innsyn etter offentleglova skal ivaretas.

Vi har nå fjernet ansattinformasjon fra våre nettsider. Dette ivaretar personvern, informasjonssikkerhet, beredskap og effektivitet. Offentliggjøring av navn, stilling, e-post og telefonnummer kan øke risikoen for misbruk, som spam, trakassering eller målrettede angrep, og være i strid med personvernlovgivningen. Dette tiltaket reduserer risiko for sosial manipulering, phishing og uønsket eksponering, samtidig som det styrker vår beredskap og sikrer at henvendelser blir håndtert riktig gjennom sentrale kontaktkanaler.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Likestilling og arbeid mot diskriminering er en integrert del av våre strategier og aktiviteter. Vi arbeider vi for å fremme likestilling og forhindre diskriminering basert på kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlige forhold ved en person, samt kombinasjoner av disse grunnlagene.

Likestilling

Likestilling og arbeid mot diskriminering er en integrert del av planer og dokumenter, som lokal lønnspolitikk, tilpasningsavtale, informasjon/rutiner om bl.a. permisjoner, sykefravær mm. Arbeidet skjer fortløpende og i samarbeid med de ansattes representanter.

Vi har egne retningslinjer for varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold, herunder mobbing, diskriminering og trakassering. Vi har videre en velfungerende vernetjeneste og et arbeidsmiljøutvalg.

Det har vært avholdt fire AMU-møter i 2024. Viktig for arbeidsmiljøutvalget har blant annet vært å få på plass et nytt hovedverneombud og AKAN-kontakter på begge kontorstedene. Vi har kurset nye AKAN-kontrakter som skal jobbe med å få på plass en god forebygging og håndtering av eventuell rus- og spillproblematikk ved embetet.

[Likestillingsredegjørelsen](#) er publisert både på intranett og internett.

Mange av rapporteringskravene som ligger i aktivitets- og redegjørelsesplikten er ivarettatt gjennom nøkkeltallrapporter i kapittel 2. Her vises lønnsforskjeller etter blant annet kjønn, alder og stillingskoder. Likeså deltid.

Vi har ingen som jobber ufrivillig deltid i vårt embete, alt er etter eget ønske eller behov. Vi har sammen med tillitsvalgte ikke gjort funn som krever særskilte tiltak ut over det vi allerede gjør.

Inkludering og mangfold

Vi har bevissthet på mangfold og inkludering i rekrutteringsprosesser. Vi har i regi av DFØ deltatt på flere kompetansehevende tiltak om mangfoldrekruttering. Maler er gjennomgått og revidert. I rekrutteringsprosesser utarbeides det jobbanalyser der bl.a. deltakelse i traineeordningen vurderes.

Vi har en samarbeidsavtale med NAV i forhold til rekruttering av personer med ulike utfordringer. Dette har resultert i at vi i dag har to fremmedspråklige på arbeids- og språktrening. Lønnskostnaden her deles mellom NAV og embetet.

Lærling

I en årrekke har vi rekruttert lærlinger innen kontor- og administrasjonsfaget. Videregående skoler i Vestfold har endret denne studieretningen til salg, service og reiseliv. Dette har ført til at faginnholdet i utdanningen ikke lenger samsvarer med de oppgavene og opplæringen vi kan tilby som lærebedrift. Vi har heller ikke mulighet til å tilby lærlingeplasser innen andre yrkesfag. Per i dag har vi derfor ingen lærlinger hos oss. Vi har hatt en jusstudent på praksisplass fra Jusutdanning AS. Dette opplevde vi som positivt.

Internt samarbeid

Vi har universelt tilrettelagte kontorlokaler og individuell tilrettelegging. Vi har oppmerksomhet på fleksibilitet og tilpasset arbeidssituasjon til ulike livssituasjoner, med bl.a. mulighet for hjemmearbeid og fjernkontor. Vi mener nå å ha funnet en god balanse mellom mulighet til å jobbe hjemmefra og det å møtes fysisk for å styrke faglig normering og utvikling, kulturbygging og arbeidsmiljø.

Vi har sammen med tillitsvalgte hatt inkludering som tema på flere samarbeidsmøter. Dette har også hvert tema på ledermøter.

Vi evaluerer årlig samarbeidet med de tillitsvalgte.

Medarbeiderundersøkelse i staten (MUST)

Vi gjennomførte en medarbeiderundersøkelse i embetet høsten 2024. Resultatene var jevnt over meget gode.

Forbedringsområder blir fulgt opp i avdelingene, og blir tema i de tertialsvisе samtalene mellom statsforvalter og avdelingsledere.

Vi har et godt ledelsesklima og høy grad av psykologisk trygghet.

Arbeidspresset på den enkelte ansatte er redusert som følge av strenge interne prioriteringer.

Avklaring av fremtidig geografisk struktur har redusert usikkerheten som var i embetet.

Vi er også svært tilfredse med at det ikke er registrert noen form for seksuell trakassering på arbeidsplassen.

Innbygger i fokus

Vi har jobbet med å gjøre vedtak mer forståelig for folk flest. Vi har arbeidsgrupper som jobber på tvers i embetet med både universell utforming og klarspråk. Alle ansatte skal gjennomføre et grunnkurs i universell utforming for å få innsikt i lovkravet på dette området.

For å gi innbyggerne en raskere og mer presis hjelp, har vi innført fire tastvalg på vårt hovednummer. Dette sørger for at telefonene kommer direkte

til de fagområdene hvor vi mottar flest henvendelser. Sentralbordet forblir tilgjengelig for øvrige henvendelser. Dette bidrar forhåpentligvis til å:

- Redusere ventetiden for innringere.
- Sikre at hver henvendelse behandles av riktig fagperson.
- Effektivisere arbeidsflyten til sentralbordet og våre ansatte
- Oppnå kostnadsbesparelser for embetet.

4.3 Fellesføringer 2024

Regjeringen har tre fellesføringer for 2024 som vi har løst på følgende måte:

Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk

I første halvår ble vi resertifisert som Miljøfyrtårn.

Vi innførte et nytt avfallssystem i Tønsberg.

Vi har fortsatt arbeidet med verktøyene og målene fra prosjektet om bærekraftige embeter i 2023. Vi har implementert delmål i ulike avdelinger, som for eksempel opprettelsen av en transportveileder for å fremme mer klimavennlige tjenestereiser.

Hele embetet deltok på en bærekraftsdag i august. Her var det faglig påfyll, dilemmatruening og praktiske gruppediskusjoner med utgangspunkt i bærekraftsmålene. Dagen bidro til å øke ansattes bevissthet og forståelse rundt bærekraft, og de utfordringene som kan oppstå når det er konflikt mellom ulike bærekraftsmål.

Positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og/eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring

Embetet har så langt ikke lyktes med å øke antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse, men dette er et område vi har høy bevissthet rundt. Det er en utfordring at vi sjelden har kvalifiserte søkere fra denne gruppen. Det kan til dels skyldes at vi nesten utelukkende har stillinger med høye kvalifikasjonskrav når det gjelder utdanning, faglighet og erfaring. Temaet har vært på dagsordenen på flere ledermøter. Vi anerkjenner vårt samfunnsansvar og vil fortsette arbeidet med å legge til rette for inkludering og mangfold i vår organisasjon.

Redusere konsulentbruken

Vi brukte totalt kr. 8.882.000 på konsulenttjenester i 2024. Dette er høyere enn normalt. Medfinansieringsordningen for Digital Gravferdsmelding (DGM) står alene for kr. 8.694.000, hvorav kr. 8.043.000 mill. er konsulenttjenester kjøpt av Digitaliseringsdirektoratet (Digdir). Vi har et bevisst og restriktivt forhold til kjøp av eksterne konsulenttjenester, og vi benytter kun eksterne konsulenter der vi ikke har kompetanse selv.

4.4 Andre forhold

Regjeringens strukturvedtak

Vi har i 2024 arbeidet systematisk med å gjennomføre regjeringens strukturvedtak. Vedtaket innebærer at hovedsetet fra 1. september 2024 er flyttet fra Tønsberg til Skien, og at en økende andel av embetets ansatte får kontorsted i Skien.

Som ledd i gjennomføringen av regjeringens vedtak, mottok vi 1. juli 2024 en supplerende tildeling fra departementet, som bekreftet kompensasjon for økte husleieutgifter i Skien. Departementet godkjente utvidelse av kontorarealene i Skien 3. juli 2024, og 4. juli ble et addendum til fremleieavtalen signert. Lokalene var innflytningsklare 1. september 2024.

Arbeidet med å øke andelen ansatte med kontorsted i Skien er delt inn i to faser.

I fase 1 er kravet at om lag en tredjedel av embetets ansatte skal ha kontorsted i Skien innen utgangen av 2026. Dette gjennomføres ved frivillighet og nyansettelser. Vi er godt i rute til å nå kravet.

I fase 2 er kravet at om lag halvparten av de ansatte skal ha arbeidssted Skien innen utgangen av 2029. Det kan inngås leieavtale om nye, større lokaler i Skien fra 1. desember 2029.

I arbeidet med å flytte arbeidsplasser legger vi vekt på gode prosesser og tett samarbeid med de ansatte og tillitsvalgte. Det er inngått en omstillingsavtale for fase 1.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Ressurssituasjonen i embetet

Vi er i mål med å tilpasse oss ny budsjettfordelingsmodell for embetene. Gjennom strenge prioriteringer og effektivisering har vi lyktes med å tilpasse oss de nye og betydelig mindre rammene. På flere fagområder har vi nå en minimumsbemanning, noe som gir sårbarhet i oppgaveløsningen. Vi ser også en stadig økning i saksmengden på flere prioriterte områder. Med dagens bemanning er vi ikke rustet for å håndtere en ytterligere økning i antall saker knyttet til rettighetsklager og tilsyn. Fortsetter økningen i antall saker vil det medføre at vi på flere områder måtte nedprioritere eller bortprioritere oppdrag i enda større grad enn i dag.

Rekruttere og beholde medarbeidere

Selv om arbeidsmarkedet er stramt, klarer vi fortsatt å rekruttere nødvendig kompetanse. Det er enklere å rekruttere i Tønsberg enn i Skien. Det er en særlig utfordrende å rekruttere jurister til kontoret i Skien. På sikt er det uheldig at lønnsnivået i embetet for flere profesjoner ikke er konkurransedyktig med nivået i andre offentlige virksomheter i fylkene.

Kommunenes evne til å levere forsvarlige tjenester

Statsforvalterens oppgaver er nært knyttet til kommunenes evner til å levere gode tjenester. Flere kommuner utfordringer med å tiltrekke seg relevant kompetanse. Når kommuneøkonomien svekkes, øker antall rettighetsklager til Statsforvalteren.

Det utfordre vår kapasitet. Det er også krevende å følge opp kommuner i økonomisk ubalanse. Virkemidlene vi rår over har effekt bare dersom kommunestyrene faktisk har et ønske om og en vilje til å bringe kommuneøkonomien i balanse.

Arealforvaltning

Kampen om arealene er stor i våre fylker. Det er en rekke målkonflikter i arealplanleggingen. Manglende eller uklare føringer for avveiningen mellom ulike nasjonale interesser, gjør arealforvaltningen krevende, både for kommunene og Statsforvalteren.

Totalberedskapen

For totalberedskapen er samhandling med andre aktører, helt avgjørende. Mulighetene for slik samhandling utfordres av at embetets nye hovedsete i Skien hverken har møterom eller digitale verktøy for gradert kommunikasjon. Dette fordi vi ikke ble tilført midler til ombygging, utstyr og lisenser da hovedsetet ble flyttet.

Klimaendringer

Klimaendringene med økt fare for tørke, styrtregn og flom gjør at vi i større grad må ha beredskap for ikke-planlagte hendelser. Det kan bli utfordrende når kapasitet til løpende oppgaver allerede er begrenset.

Tilstanden i Oslofjorden

Arbeidet med forbedring av tilstanden i Oslofjorden har hatt høy prioritet, med særlig innsats knyttet til avløps- og landbrukssektoren. Vi har vedtatt ny forskrift om regionale miljøkrav for jordbruket i Vestfold og Telemark. Den vil bidra til å redusere erosjon og avrenning av jord og næringsstoffer. Kommuner med større renseanlegg er pålagt å utrede nitrogenrensning. Vi har fulgt opp med informasjon og veiledning. Vi er nå avhengig av at kommunene følger opp innenfor gitte frister og rensekrav.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Vår kommunerelasjon utøves på grunnlag av at stat og kommuner er integrerte. Selv om stat og kommuner har ulikt ansvar og ulike roller, er vi gjensidig avhengige av hverandre for å nå felles mål om gode løsninger for innbyggere, bedrifter, miljø, samfunnssikkerhet, landbruk og landskap. Kommunene skal oppleve en merverdi av at embetet speiler kommunenes brede ansvarsområder. Det er ikke minst viktig i kommunaløkonomisk krevende tider. Da er det nødvendig at embetet er satt i stand til å gjøre kommunene gode gjennom dialog og veiledning.

Innbyggerne er gitt individuelle rettigheter på en lang rekke områder. Slike rettigheter er betinget av en reell klageadgang. Embetet er klageinstans for en rekke rettigheter. Den kraftige økningen vi ser i antall rettighetsklager er nå i ferd med å overstige vår saksbehandlingskapasitet.

5.3 Andre forhold

Det er intet spesielt å rapportere.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Vestfold og Telemark.pdf](#)

7 Vedlegg

Tabellene nedenfor viser våre utvalgte nøkkeltall. Tallene er tatt ut i henhold til brukerveiledningene på HR og økonomi fra koordineringsembetene. For nærmere omtale av nøkkeltall vises det til kap.4.2 på personalområdet og kap.3.4 på økonomiområdet. Se også ledelseskommmentar til årsregnskapet.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	- 5 009.0
Budsjettavvik (%)	3.0 %

Mindreforbruket på kr 5 009 - inkluderer lønnskompensasjon på 3 245 for 2024 - som overføres til 2025. Utbetaling lønnskompensasjon for 2024 skjer i februar 2025. Resultatet fra selve driften uten lønnskompensasjon er kr. 1 763. Avviket i mindreforbruk fra 2023 - som var ett lite overforbruk - skyldes at SPK i 2023 ble betydelig høyere enn prognosen tilsa.

Husleie

Husleie (tusen kr)	17 547.0
Husleie (% av driftsutgifter)	10.9 %

Økning i husleiekostnader fra 2023 til 2024 skyldes i hovedsak resultat av regjeringens vedtak om flytting av hovedsete fra Tønsberg til Skien og krav om etablering av flere kontorplasser i Skien.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i elements	Antall journalposter i vergemåls-elements
Antall journalposter	123 736	70 797	52 939

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2024
152001	160 497
152021	3 582
Post 01 (unntatt 152001)	19 855
Post 20-29 (unntatt 152021)	120 984
Post 30-39	11 387
Post 40-49	0
Post 60-69	87 227
Post 70-79	9 920
Post 80-89	4 686

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2 467.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	5.8 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	169.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	1.5 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	2 298.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	7.3 %
Antall legemeldte sykedager for menn	66.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	0.6 %
Avtalte arbeidsdager for menn	11 212.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 844.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	5.9 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	31 450.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	103.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	0.9 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	454.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.4 %

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	139.0	73.2 %	51.0	26.8 %	725 567.0	805 041.0	90.1 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	2.0	22.2 %	7.0	77.8 %	1 040 000.0	1 154 000.0	90.1 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	8.0	61.5 %	5.0	38.5 %	978 078.0	974 200.0	100.4 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	89.0	74.2 %	31.0	25.8 %	736 690.0	730 385.0	100.9 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	31.0	79.5 %	8.0	20.5 %	649 722.0	683 269.0	95.1 %
Kategori 5: Kontorstillinger	9.0	100.0 %	0.0	0.0 %	582 501.0	0.0	
Kategori 6: Fagarb. stillinger							
Kategori 7: Lærlinger							

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2024
Totalt antall årsverk	183.9
Totalt antall årsverk for kvinner	135.0
Totalt antall årsverk for menn	48.9
Totalt antall årsverk for faste stillinger	175.9
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	8.0
Sum andel administrasjon	4.7 %
Økonomi	2.6
Lønn	0.5
Personal	1.5
Resepsjon/sentralbord	3.0
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	1.0
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2024
Turnover i prosent	7.3 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	191.0
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	14.0
Totalt antall ansatte som sluttet	16.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	6.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	10.0

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	139	51	190
Sum antall deltidsansatte	13	5	18
Sum antall midlertidige ansatte	7	2	9
Sum antall ansatte med personalansvar	2	6	8
Ufrivillig deltid	0	0	0

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	160 497.0
Administrativ kostnadsdekning	4 725.0
Brutto driftsutgifter	165 222.0
Lønn kap.152001	136 394.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	82.6 %

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2024
Sum antall ansatte	190
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	4
Antall ansatte 30 - 39 år	38
Antall ansatte 40 - 49 år	47
Antall ansatte 50 - 59 år	63
Antall ansatte over 60 år	38
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	21
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	724
Antall kvinner i foreldrepermisjon	7
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	9
Dagsverk foreldrepermisjon menn	134
Antall menn i foreldrepermisjon	3